

Dekanens beretning

De organisatoriske og fysiske rammer for en del af de besluttede institutsammenlægninger er kommet i orden. Det gælder for Institut for Historie, Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik, Institut for Græsk og Latin, Carsten Niebuhr Institut for nærorientalske studier og Østeruropainstitutet. Resten d.v.s. Institut for Kunsthistorie, Litteraturvidenskab og Teatervidenskab, Institut for Arkæologi og Etnologi, samt Center for Kvindeforskning og Center for Arbejderkulturstudiers tilknytning til Institut for nordisk Filologi og Institut for Religionsvidenskab udflytning til Københavns Universitet Amager, forventes at komme på plads i løbet af 1993. Det må konstateres, at de ældste dele af det nuværende Københavns Universitet Amager-kompleks er ganske nedslidt og trænger til renowing. I forbindelse med Det kgl. Biblioteks planlagte biblioteks- og magasinudbygning på Amager har fakultetet deltaget i en række drøftelser vedrørende placeringen af de publikumsvendte arealer heraf.

Optaget i 1992 blev en del mindre end i de to forudgående år. Det (næsten) frie optag til tysk betød, at optaget blev mangedoblet i forhold til de senere år, og den ministerielt mod fakultetets ønske fastsatte garantivotient for litteraturvidenskab indebar, at der også i år blev tre hold på dette fag. Det samlede optag er betragteligt mindre, end hvad fakultetet har meddelt politikerne var hensigtsmæssigt i et længere perspektiv, men dog næsten på højde med hvad fakultetet har lagt til grund i den faglige langtidslægning.

Hvad flerårssaftalen kommer til at betyde for optaget de kommende år vides ikke, da det er op til institutionen at fordele pladserne inden for pladsrammen.

Fakultetet vedtog i november 1991 en bemandingsplan for perioden 1992-98, der indgår som et centralt element i den faglige langtidslægning, som fakultetet vedtog i december 1992. Da fakultetet for 1992 fik en vis genopretning af budgettet, og en del medarbejdere har benyttet sig af de frivillige fratrædelsesordninger, har fakultetet i 1992 i overensstemmelse med bemandingsplanen kunnet nybesætte 11 videnskabelige stillinger og opslået et tilsvarende antal stillinger til besættelse i 1993, heriblandt 3 professorater.

Den vedtagne ændring af finansieringen af ph.d.-studerende og udkastet til ny bekendtgørelse for ph.d.-studiet er ikke efter fakultetets ønske. På grundlag af den vedtagne nulsumsløsning må fakultetet desværre forvente, at antallet af ph.d.-studerende vil falde kraftigt, da der ikke bliver flere statsfinansierede ph.d.-studerende, og det ikke kan forventes, at andre er i stand til at yde det forventede taksttilskud til institutionen. Fakultetet finder fortsat, at bekendtgørelsesudkastet lægger for snævre rammer for ph.d.-studiet, så det bliver vanskeligt at tilgodese de forskellige faglige traditioner. Men fakultetet har taget udfordringen op og er i gang med at udarbejde hensigtsmæssige og at-

traktive studieprogrammer inden for de påbudte rammer. Der er i år en bestand på 235 ph.d.-studerende. 23 har fået tildelt ph.d.-graden.

Efter at aktiviteten i fakultetets Åbent Universitet har været kraftigt stigende gennem et par år, forventes den at være på vej til at stabilisere sig. Der har i perioden været optaget 1700 studerende fordelt på 52 hold i foråret og 67 i efteråret inden for 21 fag. Fakultetet har gennemført en evaluering af Åbent Universitet-virkomheden. Undersøgelsen omfatter både aktive studerende, såvel som 113 frmeldte. Den viser, at ca. 2/3 af de studerende er kvinder, hvilket nogenlunde svarer til fordelingen af fakultetets øvrige studerende. Gennemsnitsalderen for studerende ved Åbent Universitet er godt 44 år. De fleste er beskæftigede som funktionærer eller i akademiske jobs. 13 % er dog arbejdsledige, mens 8 % er førtids- eller folkepensionister. 94 % af de aktive og 73 % af de afmeldte finder, at undervisningens niveau er passende for deres forudsætninger. 97 % af de aktive studerende og 80 % af de afmeldte mener, at sammenhængen mellem deres hjemmeforbereelse og undervisningen kan beskrives som nogenlunde god eller god. Tidsforbruget til forberedelse tyder på et passende niveau, idet mere end halvdelen af de aktive studerende bruger over dobbelt så meget tid på hjemmearbejdet som på selve undervisningen. Samtidigt må det noteres, at de fleste afmeldte studerende angiver, at tidsmangel var hovedårsagen til studiets ophør.

Jan Riis Flor

Besvarelser af universitetets prisspørgsmål

Lausten, Pia Schwartz: Galskaben som tema i en eller flere af de romansksprogede litteraturer i en frit valgt periode (Romansk Filologi B, Sølv).

Haaning, Aksel: Der ønskes en redegørelse for naturbegrebet i middelalderen, med særligt henblik på dets udvikling mellem 1100 og 1400 (Middelalderfilologi, Sølv).

Klæsø, Iben Skibsted: Der ønskes udarbejdet en moderne kronologi for Vikingetiden i Danmark (Forhistorisk arkæologi, Guld).

Larsen, Peter Nørgaard: »Den tabte generation«. Dansk malerkunst ca. 1850-1875 (Kunsthistorie, Guld).

Bogh, Mikkel: Ord og billede. En kritisk redegørelse for nyere teorier om forholdet mellem ord og billede, tekst og visualitet i billedkunsten. På baggrund heraf en analyse af relationerne mellem disse i et billedkunstnerisk oeuvre, i en del af et sådant, i en genre eller i en kunsthistorisk periode (Kunsthistorie B, Guld).

Jensen, Flemming Friberg: Ord og billede. En kritisk redegørelse for nyere teorier om forholdet mellem ord og billede, tekst og visualitet i billedkunsten. På

baggrund heraf en analyse af relationerne mellem disse i et billedkunstnerisk oeuvre, i en del af et sådant, i en genre eller i en kunsthistorisk periode (Kunsthistorie B, Guld).

Holm, Helle Fritze: En historisk og æstetisk analyse af den danske TV-dokumentarismes udvikling (Filmvidenskab A, Guld).

Olsen, Mimi: En historisk og æstetisk analyse af den danske TV-dokumentarismes udvikling (Filmvidenskab A, Guld).

Döpping, Jesper: Der ønskes en empirisk baseret belysning af brugeres og rådgiveres respektive perspektiver på psyko-social rådgivning (Psykologi A, Sølv).

Sørensen, Charlotte Højholt: Der ønskes en empirisk

baseret belysning af brugeres og rådgiveres respektive perspektiver på psyko-social rådgivning (Psykologi A, Guld).

Jensen, Torben Bechmann: Der ønskes en empirisk baseret belysning af brugeres og rådgiveres respektive perspektiver på psyko-social rådgivning (Psykologi A, Sølv).

Enevoldsen, Stine: Der ønskes en analyse af forholdet mellem emotion og hukommelse. I analysen skal emnet belyses ud fra et teoretisk og et empirisk perspektiv (Psykologi B, Guld).

Juul, Ellen: Der ønskes en analyse af forholdet mellem emotion og hukommelse. I analysen skal emnet belyses ud fra et teoretisk og et empirisk perspektiv (Psykologi B, Guld).

Bevarelsen af universitetets præg

Larsen, Pia Schwarz: Galskaben som tema i en eller flere af de romansprogede litteraturer i en valgt periode (Romansk Filologi B, Sølv).

Hanning, Aase: Der ønskes en redogørelse for naturbetegnelser i middelalderen, med særligt henblik på dens udvikling mellem 1100 og 1400 (Middelalderfilologi, Sølv).

Klausen, Håen Skjold: Der ønskes udarbejdet en moderne kronologi for Vikingerne i Danmark (Forhistorisk arkæologi, Guld).

Larsen, Peter Nørgaard: »Den tabte generation«. Dansk malerkunst ca. 1850-1875 (Kunsthistorie, Guld).

Bogh, Mikkel: Ord og billede. En kritisk redogørelse for nyere teorier om forholdet mellem ord og billede, tekst og visuelt i billedkunsten. På baggrund af heraf en analyse af relationerne mellem disse i et billedkunstnerisk oeuvre, i en del af et sådant, i en genre eller i en kunsthistorisk periode (Kunsthistorie B, Guld).

Jensen, Flemming Friberg: Ord og billede. En kritisk redogørelse for nyere teorier om forholdet mellem ord og billede, tekst og visuelt i billedkunsten. På

baggrund af heraf en analyse af relationerne mellem disse i et billedkunstnerisk oeuvre, i en del af et sådant, i en genre eller i en kunsthistorisk periode (Kunsthistorie B, Sølv).

Hanning, Aase: Der ønskes en redogørelse for naturbetegnelser i middelalderen, med særligt henblik på dens udvikling mellem 1100 og 1400 (Middelalderfilologi, Sølv).

Klausen, Håen Skjold: Der ønskes udarbejdet en moderne kronologi for Vikingerne i Danmark (Forhistorisk arkæologi, Guld).

Larsen, Peter Nørgaard: »Den tabte generation«. Dansk malerkunst ca. 1850-1875 (Kunsthistorie, Guld).

Bogh, Mikkel: Ord og billede. En kritisk redogørelse for nyere teorier om forholdet mellem ord og billede, tekst og visuelt i billedkunsten. På baggrund af heraf en analyse af relationerne mellem disse i et billedkunstnerisk oeuvre, i en del af et sådant, i en genre eller i en kunsthistorisk periode (Kunsthistorie B, Guld).

Jensen, Flemming Friberg: Ord og billede. En kritisk redogørelse for nyere teorier om forholdet mellem ord og billede, tekst og visuelt i billedkunsten. På

Historie

Institut for Historie

Historie:

Pr. 1. januar 1992 blev de tre historiske institutter, Historisk Institut, Institut for Samtidshistorie og Institut for økonomisk Historie, sammenlagt til ét institut: Institut for Historie. De igangværende forskningsprojekter på de tidligere tre institutter er fortsat.

Forskningsvirksomhed:

Nutidig historieforskning er karakteriseret ved en teoretisk og tematisk pluralisme, der gør medarbejdernes frie projektvalg til en faglig nødvendighed. Institutttet søger at opretholde og styrke fagets forskningsmæssige enhed og videnskabelige kvalitet ved at etablere regelmæssige seminarer, hvor medarbejderne fremlægger deres forskning til drøftelse.

Udforskningen af Danmarks historie står centralt i instituttets forskning, men en del medarbejdere, heriblandt de der arbejder med antikkens historie, arbejder med international historie, ligesom der blandt de medarbejdere, der især er beskæftiget med dansk historie, kan konstateres en stigende interesse for at placere danske problemer i deres nordiske, europæiske eller internationale sammenhæng.

Den voldsomme forøgelse af undervisningsarbejdet, som bevillingspraksis og fakultetets beslutninger herom har medført for instituttet, kan ikke undgå at påvirke medarbejdernes forskningstid og dermed på ret kort sigt også forskningsresultaterne.

Den følgende oversigt over de enkelte medarbejderes forskningsaktiviteter er søgt udformet således, at resultater og ændrede prioriteringer vil fremgå ved sammenligning med tidligere årsberetninger for de forhenværende tre historiske institutter.

Medarbejdere ved det tidligere Historiske Institut:

Projektet vedrørende »Publikation af udgravningsområde i San Giovenale«, Italien (San Giovenale. Vol. III:2) (Bengt Malcus) er fortsat med skrivning af manus til tekst (beskrivelser af hytter fra Protovillanovakulturen) samt introduktionskapitel. Til dato tekst for tre hytter; kataloger findes for de samme; yderligere to kataloger er oprettet. Datakontrol er foretaget, objekter er tegnede, hvortil kommer museumsstudier. Desuden er Bengt Malcus forfatter ved Bra Bøgers Lexikon, for den svenske »Nationalencyklopædie« og diverse fortsatte studier i senantikken.

Projekt »Africa Proconsularis« er fortsat (Peter Ørsted). Redaktion af Bd. I, som vil udkomme i 1993 (med Leila Sebaï og H. Ben Hassen, Tunis og Søren

Dietz, Nationalmuseet). Studier i sammenhængen mellem den offentlige og den private økonomi i det romerske imperium. Analyse af opkrævninger af told og jordskat i den romerske provins Asia (Peter Ørsted).

Studier over den græske bosættelse i Sortehavsområdet fortsætter (Jens Erik Skydsgaard).

Fortsatte Studier i »Overgangen fra det senromerske Gallien til det merovingiske Frankerrige« er i gang (Arne Søby Christensen).

Formålet med projektet »Mellem oldtid og middelalder: Europa i folkevandringstiden« (Lotte Hedeager) er at gennemføre et studie af 400-, 500- og 600-tallet, hvor Norden placeres i en europæisk sammenhæng. Ved at kombinere historiske, arkæologiske og litterære kilder er det målet at nå til en dybere forståelse af den historiske virkelighed såvel som historiske ideologi, som sagnstoffet og de litterære kilder er udtryk for.

Arbejdet med »Den sociale og økonomiske udvikling i kalifatet 700 til ca. 1000« fortsættes (Jørgen Bæk Simonsen). Der sigtes mod en systematisk analyse af overleverede papyri fra perioden ca. 700 til ca. 1000. Materialet har ikke hidtil været underkastet en sådan metodisk analyse. De overleverede papyri rummer et utal af oplysninger om de sociale og økonomiske forhold i det arabisk-islamiske kalifat i nævnte periode.

»Studier i ledningsvæsenet« (Niels Lund). Arbejdet er fortsat, men på lavt blus under hensyntagen til den øvrige forskning, som er studier i »vikingetidens historie«. I 1992 er kapitlet »Scandinavia c. 700 – c. 1050« færdiggjort til New Cambridge Medieval History, som er under forberedelse. Desuden er en bog om vikingerne i England færdiggjort: »De hærger og de brænder«, som udkommer i foråret 1993. En undersøgelse af de nærmere omstændigheder ved Harald Blåtands død og begravelse er påbegyndt, og de foreløbige resultater heraf er forelagt ved et baltisk symposium på Bornholm i oktober.

Ph.d.-graden er erhvervet for et projekt om »Landbruget i Danmarks vikingetid« (Bent Madsen).

Inden for en overordnet ramme »Stat og folk i Danmarks middelalder« (Esben Albrechtsen) er studierne over rigsbegrebets politiske og territoriale indhold, især spørgsmålet om samlingen af det danske rige frem til Harald Blåtands tid, fortsat. Projektet vil formentlig fremover tage sigte på træk af Valdemartidens nationalisme og institutionerne Kronen og Riget set i forhold til Kirken og fyrstelenene Slesvig og Estland.

Studier er fortsat om »den middelalderlige Hamlet«, som vi kender den i Saxos Danmarkshistorie samt dens reception frem til Shakespeare's Hamlet (Inge Skovgaard-Petersen). Endvidere deltager Inge Skovgaard-Petersen i netværk om »Østersøens historie fra Kristi fødsel til 1200«. Leder af arbejdet er lektor Ulf Näsman, Aarhus Universitet.

Projektet om »Den middelalderlige Saxoreception«

er afsluttet med erhvervelse af ph.d.-graden (Anders Leegaard Knudsen).

Arbejdet med »Den feudale billedproduktion«, en større fremstilling af sammenhængen mellem kunst, arkitektur og samfund fortsætter (Axel Bolvig). Der arbejdes med en bog om den følgende tid, senmiddelalderen med arbejdstitlen »Billeder og byggeri for bønder og borgere«.

Der arbejdes fortsat med en udgivelse på videoplade af de danske kalkmalerier med søgeprogram, der vil gøre dem tilgængelige både for forskningen og almenheden. Grundlaget er Niels M. Saxtorphs samling af ca. 4.000 diasoptagelser. Dataregistret er færdigt og under korrektur. Forslag til ca. 10 videoindslag og eksemplariske, ikonografiske indslag er under fortsat udarbejdelse. Fotografiske nyoptagelser er foretaget i Vendsyssel med henblik på at lave en CD-ROM med kalkmalerierne i dette område. Erfaringerne herfra skal anvendes på selve videopladen. Projektet udføres sammen med DRIVE (Danmarks Radios Interaktive Video Enhed) og i samarbejde med Det kgl. Bibliotek, Nationalmuseet, Kort- og Matrikelstyrelsen og Geodætisk Institut. Støtte er modtaget fra Undervisningsministeriets mediekontor, Kulturfonden, diverse menighedsråd og stiftsadministrationer samt overretssagfører Zeuthens Mindefond. Under forudsætning af tilstrækkelig økonomisk støtte forventes projektet færdig ultimo 1993 (Niels M. Saxtorph, Axel Bolvig).

Med udgangspunkt i videopladen »Danmarks kalkmalerier« er der udarbejdet et multimedieprogram »Noget om gotik« med en kombination af tekst, videopladens kalkmalerier og scannede billeder af arkitektur. Projektet er opbygget således, at man kan arbejde med det mangetydige begreb gotik i en ikke-lineær struktur (Simon Heilesen, Institut for humanistisk Informatik, Axel Bolvig).

En multimedieudgivelse af billeder fra Treårskrigen er påbegyndt. Ca. 1.000 diasoptagelser af især propagandistiske tryk er ved at blive overført til Foto-CD, og en database påtænkes udarbejdet i 1993. Projektet udføres sammen med DRIVE og i samarbejde med Tøjhusmuseet, Det kgl. Bibliotek, Landesbibliothek i Kiel, museet Sønderborg Slot og Koldinghus og med hjælp af fire studerende (Claus Bjørn, Axel Bolvig).

Der arbejdes på et større projekt om »Danmark og Norge i fællestiden 1380-1814«. Der sigtes på publicering af fire bind om perioden. Udarbejdelse af første bind skal gå frem til Reformationen 1536 (Kai Hørby). Arbejdet skal udføres i en fire semesters periode, og værket forventes udgivet i 1997. Øvrige deltagere: Professor Øystein Rian, Universitetet i Oslo (bind 2); professor Ståle Dyrvik, Universitetet i Bergen (bind 3) og professor Ole Feldbæk: »Tiden 1720-1814« (bind 4). Fra dansk side finansieres projektet af en tildeling af Det humanistiske Fakultets grundforskningsmidler og udefra kommende penge.

Ph.d.-afhandling om »Christian den Andens Kirkepolitik i Danmark 1513-1523« er indleveret og er under bedømmelse.

Ph.d.-projektet »Translatio imperii ad Turcos. Pave Pius II's magtkamp for en ny form for ledelse af Kristenheden og dens konsekvenser« (Stephen Turk Christensen) er afsluttet med indleveringen af afhandlingen »Epistola ad Mahumetem: en præliminær tolkning«, 197 s. Afhandlingen redegør for karakteren af det overleverede tekstgrundlag for Pius II's »Epistola«, i hvilket to forskellige versioner kan identificeres. Paven skrev den lange og yngste version med henblik på en magtfuld, kristen læser ved pavestolen, mens den korte og ældste version repræsenterer konceptet til en direkte henvendelse til Osmannersultanen med henblik på en politisk alliance. Afhandlingen er p.t. under bedømmelse.

Projektet »Landbrug og markedsdannelse i Nord-europa 1250« (Nils Hybel) udforsker det nordeuropæiske landbrugs strukturforandringer og dets inddragelse i markedsøkonomien mellem 1250 og 1350. Hovedvægten ligger på hovedgårdsdriftens forfald og omlægning fra vegetabilsk til animalsk produktion i Danmark og England. Denne udvikling sammenholdes med landbrugsudviklingen i Mecklenburg, Pommern og Preussen og den voksende korneksport fra disse områder til Vesteuropa. Der tilstræbes hermed en helhedsforståelse af det nordeuropæiske landbrugs udviklingsbetingelser i tilknytning til landbrugsvaremarkedets udvikelse. Status: Der foreligger en forskningsoversigt over emnet på engelsk (ca. 5 s.). Desuden er det nordeuropæiske kornmarked så godt som udforsket.

Arbejdet med en bestemmelse af den interkontinentale handels omfang og sammensætning før 1750 og en specialundersøgelse af den tyske rejsende, Heinrich von Poser, fortsættes (Niels Steensgaard).

Arbejdet med den mundtlige kulturs former og indhold i Danmark har delvis ligget stille til fordel for arbejdet med »Tyge Brahe-biografi« (Alex Wittendorff). Biografien vil lægge vægt på Tyge Brahes tanke- og idémæssige baggrund, herunder især hans forhold til Paracelsus, Copernicus og astrologien. Et andet væsentligt aspekt i undersøgelsen vedrører hans politiske placering som medlem af en fremtrædende højadelig slægt og baggrunden for, at han måtte forlade Danmark. Bogen ventes publiceret i slutningen af 1993.

Med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden er en afhandling »Fra bål og brand til Spindehus og dårekieste?« indleveret til bedømmelse.

Ph.d. projektet vedrørende bogmarked og læsning i Danmark 1540-1660 er fortsat (Charlotte Appel). »Studier af Danmarkshistorie 1648-60 med særlig henblik på baggrunden for enevældens indførelse« (Benito Scocozza) er genoptaget. Endvidere arbejdes der på en total ny ydelse af Politiken's »Hvornår skete det?« (Benito Scocozza, Grethe Jensen).

Arbejdet vedrørende »Opdræt og handel med okser i Danmark i 1600-tallet« er fortsat (Karl-Erik Frandsen). Med udgangspunkt i en oprettet database over eksporten af øxne fra Assens i årene 1640-1660 er foretaget en analyse af opdræt og handel med okser i Danmark (med særligt vægt på Østdanmark). Undersøgelsen sigter specielt mod at fastslå okseproduktionens betydning for udnyttelsen af de naturlige ressourcer.

Ph.d.-graden for projektet om »Danske skoves vilkår i det danske kulturlandskab ca. 1500-1800« er erhvervet (Bo Fritzboeger).

»En undersøgelse af den indbyrdes sammenhæng mellem den militære revolution og det 17. århundredes krise« er påbegyndt (Jens Kirchmeier-Andersen).

»Anders Nielsen, Svejstrup Østergaard, og dansk landbrugs andelsvælgelse« (Claus Bjørn). Der er tale om en biografi med inddragelse af dansk andelsbevælgelses historie til ca. 1930. Arbejdet med materialeindsamlingen er afsluttet med få undtagelser. Samlet manuskript ca. 220 sider påregnes færdigskrevet til foråret 1993 med udgivelse i bogform efterår 1993.

»A small, poor Country – an outline of Danish History 1750-1850« (Hans Vammen). Historisk indledning i katalog til udstilling af danske guldaldermalere, Los Angeles Country Museum of Art og Metropolitan Museum, New York 1993/94. Efter aflevering af manuskript til ovenstående er arbejdet på afhandlingen om den danske guldalders mentalitetshistorie genoptaget (Hans Vammen).

På grund af posten som fakultetsstudienævnsformand (fuld fritagelse for andre forpligtelser) i hele indeværende år vil arbejdet med fremstillingen af Europas historie 1835-54 først blive genoptaget sommeren 1993 (Johnny Leisner). Endvidere konsulent og forfatter på den store danske Encyklopædi (Johnny Leisner).

Ph.d.-graden er erhvervet ved et projekt om Kultur og Mission i 3. verden (Henriette Bugge). Afhandlingen udgives i foråret 1993 på Curzon Press.

Arbejdet med »Studier over den danske afholdsbevælgelses historie i nordisk perspektiv, i forhold til andre »emancipatoriske« bevælgelser og i det nære miljø« er afsluttet med erhvervelse af ph.d.-graden (Sidsel Eriksen).

Der arbejdes fortsat med »Studier over Den historiske biografis teori- og metodegrundlag i Danmark« (Grethe Jensen). Dette projekt har i løbet af det sidste år skiftet sigte fra en monografi om emnet til en disputats. Dette vil kræve en del udvidelse og omarbejdelse.

Arbejdet vedrørende »Niels Bukh, en mand og hans tid (1912-1950)« fortsættes (Hans Bonde). Projektet vil belyse 1930'ernes bedste kendte idrætspædagog Niels Bukh og hans Ollerupgymnastik. Centrale temaer vil være: Bukhs endnu i dag omdiskuterede forhold til nationalisme og nazisme, hans gymnastiske stærkt billedskabende formsprogs egenart, gymnastikkens betydning i

bondekulturen som helhed og dens kønsdimension. Metodisk vil afhandlingen søge at tolke det gymnastiske kropssprogs betydninger som led i udviklingen af en historisk kropsssemiotik.

Studierne er fortsat på ph.d.-projektet »Spædbørnspleje og småbørnsopdragelse mellem tradition, filantropi og medicin i Danmark ca. 1870 til ca. 1920« (Anne Løkke). Arbejdet har væsentligst løbet af to spor: Analyser af lægers verdensbilleder, som de er udtrykt i populær vejledningslitteratur, medicinske tidsskrifter og embedslægeindberetninger og sammenstilling af en sammenhængende og sammenlignelig statistik over spædbørndødeligheden 1835-1920.

Der arbejdes på et projekt vedrørende »Radikaliseringen af de offentligt ansatte i Danmark« (Flemming Mikkelsen). Manuskriptet, der søges færdiggjort i begyndelsen af 1993, redegør for organisationsdannelsen og anvendelsen af strejker og lignende aktionsformer inden for den offentlige sektor i Danmark ca. 1946-1990. En artikel om tilsvarende emne på engelsk udarbejdes: »Radicalization of public employees in Denmark«. En større artikel om kollektive aktioner i Danmark 1946-1990, med særligt henblik på studiet af protest cykler, er under udarbejdelse (Flemming Mikkelsen). Grundmaterialet er baseret på ca. 2.500 protestaktioner kompileret fra Avis Årbogen i perioden 1946-1990. Desuden arbejdes der løbende på en lærebog vedrørende Politisk sociologi (Flemming Mikkelsen).

Medarbejderne ved det tidligere Institut for Samtidshistorie:

Arbejdet med »Danmarks Sikkerhedspolitik i det 20. århundrede« er videreført (Carsten Due-Nielsen). Især er der arbejdet med efterkrigstiden.

Færdiggjort er del II af undersøgelsen »Om politikens forvetenskapligande og vetenskapens politisering: Kring välfärdsstatens uppkomst i England«. Bogen vil forhåbentlig kunne publiceres i begyndelsen af 1993 (Carl-Axel Gemzell).

Det tidligere omtalte »Arup-projekt« er indtil videre indstillet, da det vil kræve mindst to års sammenhængende arkivstudier. I stedet er studier over »Det moderne Japan. Syv kapitler af Japans historie« påbegyndt (Inga Floto). Hensigten er en bog, der kan bruges både af universitetsstuderende og andre interesserede. Den vil beskrive og analysere centrale begreber og strukturer i det moderne japanske samfund; og samtidig gøre det på en historisk baggrund.

Arbejdet med »En analyse af de amerikanske forsøg på at opnå en samlet fredsløsning for den arabisk-israelske konflikt 1973-88« er på grund af orlov fra stipendiet indstillet (Bent Graff).

Påbegyndt er et projekt om »Socialkontrol: FBI's politiske overvågning, med særligt henblik på dets internationalisering 1908-36« (Regin Schmidt).

En biografi af »Frihedsrådets gesandt i Moskva

1944-45« er udarbejdet (Hans Kirchhoff). Indsamling af materiale til en edition af kilder til modstandsbevægelsens historie er foretaget (Hans Kirchhoff sammen med Aage Trommer, Odense). Tillige er en afhandling om »Den danske regerings perception af den militære trussel 1939/40« udarbejdet (Hans Kirchhoff).

Der arbejdes på en undersøgelse af »Det tyske socialdemokrati SPD og nazismen« (Karl Christian Lammers). Der er tale om en undersøgelse af de tyske socialdemokraters politik over for fascisme og nazisme fra ca. 1920 til 1933, herunder partiets antifascisme i teori og praksis. »Das neue Deutschland« (sammen med Per Øhrgaard, Institut for germansk Filologi). Politisk – samfundsmæssig beskrivelse af det genforenede Tyskland, dets politiske system, økonomi og kultur.

Studier over »Konservative ideologier i Danmark ca. 1914-1970« (Henrik S. Nissen).

Projektet om »Tobak og Politik: Grækenland og Tyskland 1922-1940« (Mogens Pelt) er afsluttet med en ph.d.-afhandling, som er under bedømmelse.

»Danmark og den europæiske union« (Torben Worre). Surveybaseret undersøgelse af danskernes holdninger til europæisk integration i forbindelse med folkeafstemningen om unionstraktaten 2. juni 1992.

Medarbejderne ved det tidligere Institut for økonomisk Historie:

Sektionen er værtsinstitution for et forskningsprojekt om landboforeningernes historie siden den første forening af denne art blev oprettet på Bornholm i 1805 (Erik Helmer Pedersen er ansat af De danske Landboforeninger – som finansierer hele projektet, – leder af projektet og har fortsat orlov uden løn). Projektet skal munde ud i et 4-bindsværk, der agtes udgivet i forbindelse med landsorganisationen De danske Landboforeningers 100-års jubilæum i 1993. Bind 1 skal omhandle »Foreningernes historie før 1880« (Hans Jørgen Winther Jensen), bind 2 »Landmanden og hans Rådgivere« (Jette Mackintosh), bind 3 »Foreningsvirksomheden« (Henrik Dethlefsen), bind 4 »Landboforeningernes indsats på det erhvervspolitiske område« (Erik Helmer Pedersen) med Mette Ehlers som billedredaktør. I forbindelse med udgivelsen udarbejdes der en historisk video (Mette Ehlers).

I forbindelse med Det Classenske Fideicommiss' 200-årsdag den 24. marts 1992 udgives bogen »Godsdrift og velgørenhed. Det Classenske Fideicommiss 1942-1992« (Erik Helmer Pedersen) samt billedredaktion (Mette Ehlers).

Finansieret af Ingeniørforeningens Teknovisionsprojekt er der udarbejdet et EDB-baseret interaktivt videoprogram om dansk teknologiudvikling, »Dansk Materiel Historie 1892-1992« (Hans Kryger Larsen).

»Nordisk Industrialisering 1870-1940« (Carl-Axel Nilsson, Hans Kryger Larsen). Med deltagelse fra Danmark, Finland og Sverige og finansieret af det nor-

diske samarbejdsudvalg for samfundsforskning (NOS-S) fortsættes arbejdet med at analysere arbejdsmarkedets institutionelle opbygning i de tre lande, med udgangspunkt i arbejdsgivernes strategier og med det formål at belyse forskelle i lønniveauer og løndannelsesprincipper. I tilknytning hertil arbejdes med »En analyse af danske industrivirksomheders direkte investeringer i Sverige 1885-1940« (Carl-Axel Nilsson).

Under forberedelse er et projekt vedrørende »Historiske nationalregnskaber og makroøkonomiske langtidsanalyser for Danmark, fortrinsvis i det 20. århundrede« (Carl-Axel Nilsson sammen med Jørgen Peter Christensen, Økonomisk Institut).

Projektet fra 1989 om »Industri, stat og samfund siden 1870« er fortsat (Niels Thomsen). Oversigtsfremstilling af problemer og processer i dansk industripolitik. Undersøgelsen er led i forskningsprojektet »Industriens vækst og vilkår« finansieret af Statens humanistiske Forskningsråd og Carlsbergfondet. Yderligere bind skrives af bl.a. Carl-Axel Nilsson, Jørgen Peter Christensen, Økonomisk Institut, Hans Chr. Johansen og Per Boje (Odense Universitet).

Et projekt om »Energisystemer i Norden« (Ole Hyldtoft) finansieres af de nordiske forskningsråd NOS-H og NOS-S. Arbejdet er koncentreret om en teknologihistorisk undersøgelse af etableringen af det første ledningsbundne energisystem i Danmark, d.v.s. de danske gasværker og det danske gassystem fra 1880-1890. Denne proces drejede sig ikke blot om en i kilderne velbelyst overførsel af en teknologi fra den industrielle revolution i England til danske forhold, men især om den gradvise og hurtige opbygning af et særligt dansk gassystem, tilpasset danske økonomiske, sociale og kulturelle forhold, med egne leverandører af teknisk kompetance, gasværksudstyr, gasproduktion og forbrugsapparater. Et foreløbigt bidrag blev fremlagt på projektgruppens seminar i april i Lillehammer i Norge, og resultaterne foreligger nu som et bogmanuskript (Øvrige deltagere Frede Hvelplund (Aalborg), Arne Kajser (Stockholm), Jane Summer-ton (Linköping), Atle Midttun (Oslo), Lars Thue (Oslo), Karl Erik Michelsen (Helsingfors), Timo Myllyntaus (Helsingfors)).

Den danske Forening for økonomisk og social Historie arrangerede et heldags temamøde om »Historiske Nationalindkomstberegninger«. En udvidet version af indlægget på dette møde om »Dansk Nationalindkomstberegninger. Historie og problemer« er under publicering (Ole Hyldtoft).

Et projekt om »Den danske maskinindustri teknologiske udvikling fra ca. 1890 til ca. 1940, med særligt henblik på Burmeister og Wain« er påbegyndt (Jan Pedersen). Med grundlag i det store og velbevarede virksomhedsarkiv gennemføres en teknologihistorisk analyse, som skal vise samspillet mellem teknik, økonomi og virksomhedsorganisation (herunder arbejds-

organisering) over en længere periode. Undersøgelsen af denne vigtige enkeltvirksomhed skal i det kommende år knyttes sammen med dels en bredere, dels en teoretisk præget beskrivelse af den maskinindustrielle branches historie.

Projektet om »Danmarks skattesystem 1660-1848« er fortsat (Claus Rafner). Der er tale om undersøgelser af de statslige skatters størrelse, fordeling og forvaltning under Enevælden.

En undersøgelse over »Det politiske liv i Danmark efter 1945« er videreført (Niels Thomsen). Der er tale om en oversigt over samspillet mellem politikere, vælgere og alm. opinion udarbejdet gennem fortolkning og sammenfatning af statistik og surveys om vælgeradfærd, organisering og medieforhold, fremstillinger af den politisk-parlamentariske historie, partiforhold m.v. Undersøgelsen er en del af projektet »Dansk politik under forandring efter 1945«, organiseret af Statens humanistiske Forskningsråd. Andre bidragsydere til skriftserien er Lars Bille, Torben Worre, Tage Kaarsted og tre-fire stipendiater.

Undersøgelserne over »Udviklingen i præsternes syn på samfundet og statspagt i Danmark 1750-1848, belyst ved trykte prædikener« er fortsat (Michael Bregnsbo).

Arbejdet er fortsat med »Dansk Røde Kors' rolle i dansk udenrigspolitik siden 1876« (Barbara Zalewski). Undersøgelsen skal afdække organisationens position mellem det internationale Røde Kors' grundprincipper om neutralitet, upartiskhed og uafhængighed, og på den anden side den danske stats interesser, bl.a. ved Dansk Røde Kors' forvaltning af betydelige statsmidler, de dilemmaer, der kan opstå og beslutningstagernes måde af behandle dem på. Undersøgelsen er finansieret af Statens humanistiske Forskningsråd.

Arbejdet med at redigere teksterne til kildesamlingen »Danske kilder til Ghanas historie 1658-1754« (Ole Justesen) er videreført. Perioden 1658-1736 er færdigredigeret. Konsulent ved Den Store Danske Encyclopædie med ansvar for opslag vedrørende historie i Afrika syd for Sahara frem til 1992 (Ole Justesen).

Et projekt om »Økonomiske reformer i Kinas udenrigshandel 1979 til 1988« er afsluttet med indlevering af en ph.d.-afhandling, som p.t. er under bedømmelse (Hatla Thelle).

Seks heltidsansatte medarbejdere har ved eksterne midler været lønnet for at arbejde fuldtids med deres forskning.

Redaktionelle hverv:

Esben Albrechtsen er redaktør af Danske Magazin. Claus Bjørn er formand for Landbohistorisk selskab og redaktør af selskabets publikationer.

Hans Bonde er redaktør med Norden som område for The International Journal of the History of Sport.

Michael Bregnsbo er medlem af redaktionen af »1066. Tidsskrift for historisk Forskning«.

Arne Søby Christensen er bestyrelsesmedlem i Den danske historiske Forening samt tilsynsførende ved Dansk historisk Bibliografi.

Ole Feldbæk har været redaktør af Dansk Identitetshistorie, bd. 1-4, 1991-92.

Carsten Due-Nielsen er redaktør af Historisk Tidsskrift, medlem af redaktionsudvalget for Økonomi & Politik, medlem af styrelsen for Dansk Udenrigspolitisk Institut samt af bestyrelsen for Den danske historiske Forening.

Carl-Axel Gemzell har fortsat været nordisk repræsentant (sammen med formanden for den norske Nobelkomité) i Universitets- og Høgskoleåmbetets forskningsråd, Stockholm.

Ole Hyldtoft er medlem af redaktionen af Fabrik og Bolig; som formand for Selskabet til bevaring af Industrimiljøer arrangerede Ole Hyldtoft sammen med Arbejdermuseet og Planstyrelsen 12.-14. april et nordisk møde om Industriminder i København. Endvidere er Ole Hyldtoft medlem af bestyrelsen for Arbejdermuseet, Den danske Forening for Økonomisk og Social Historie samt Center for Øst- og Sydøstasien.

Kai Hørby er medlem af hovedredaktionen af »Københavns Universitet 1479-1979«.

Hans Kirchhoff er formand for Kildeskriftselskabet og i bestyrelsen for Selskabet til samtidshistorisk Forskning.

Karl Christian Lammers er medlem af Editorial Board i Contemporary European History, udg. af Cambridge University Press, Cambridge, UK.

Jørgen Mikkelsen er medlem af redaktionen for »1066. Tidsskrift for historisk Forskning«.

Henrik S. Nissen er dansk redaktør af Scandinavian Journal of History.

Knud Prange er hovedredaktør for Slægtshistorisk Studiebog, medlem af redaktionsudvalget for Personalhistorisk Tidsskrift, medredaktør af særhefte af Personalhistorisk Tidsskrift samt redaktør af Heraldisk Selskabs serie: Heraldiske studier. Endvidere er han fagkonsulent ved Den store Danske Encyklopædi.

Jørgen Bæk Simonsen er medredaktør af Tidsskriftet Semiramis, der udgives af Orientalisk Forum ved Carsten Niebuhr Institutet samt redaktør ved Den danske Nationalencyklopædi for områderne Mellemøstens Historie og Islam.

Jens Erik Skydsgaard er medredaktør af Classica et Mediaevalia samt redaktør/formand for Selskabet til historiske Kilders Oversættelse.

Niels Steensgaard er formand for Den danske Komite for Historikernes internationale Samarbejde, for Kommissionen for Fontes Historiae Africanae og for Konsistoriums biblioteksudvalg; han er medlem af styringsgruppen for European Science Foundation-netværket »History of European Expansion« og af det

svenske humanistiske samfundsvidenskabelige forskningsråd.

Niels Thomsen er i redaktionspanelet for Økonomi og Politik samt formand for bestyrelsen. Endvidere er han i redaktionen for Pressens Årbog og næstformand for bestyrelsen.

Forsknings- og kongresrejser, herunder gæsteforelæsninger efter invitation:

Esben Albrechtsen har efter invitation afholdt gæsteforelæsninger i henholdsvis Lancaster (U.K.) og Kiel (Tyskland).

Axel Bolvig har været på rejse til Paris til studier i gotik. Endvidere har han forelæst om »Registrering og udgivelse af Danmarks kalkmalerier på videoplade« og forelæst om gotikbegrebet overført på multimedier ved Institut for humanistisk Informatik.

Hans Bonde har været på Chucio-Universitetet, Nagoya, Japan, 1.10.-21.10. 1992 samt Göteborg Universitet.

Michael Bregnsbo deltog i kurset »Folk og Kirkeliv« 13.-15. marts i Vejle, arrangeret af Dansk lokalhistorisk Forening; i seminaret »Den grundtvigske tradition i dansk kirkehistorisk skrivning«, Institut for Kirkehistorie, Aarhus Universitet, den 24.4. 1992; i seminaret »Bogen i 1600-tallet«, Det kgl. Bibliotek, 30.4. 1992; samt den 4.4. 1992 som repræsentant for »1066. Tidsskrift for historisk Forskning« i konferencen »De historiske tidsskrifter idag – og imorgen«, arrangeret af Dansk historisk Fællesråd. Michael Bregnsbo har endvidere været på studieophold på refugiet Fuglsang på Lolland 7.-21.9. 1992.

Arne Søby Christensen har afholdt flere forelæsninger ved Danmarks Biblioteksskole.

Ole Feldbæk holdt forelæsning 27.2. 1992 på Universitetet i Oslo om »1700-tallets danske identitet«.

Inga Floto gæsteforelæste på Kunstakademiets malerskoler om »Det moderne Japan«.

Karl-Erik Frandsen deltog i juni i konference i Lyon, Frankrig, arrangeret af The permanent European Conference for the study of the rural landscape med foredraget »The preservation of the structure of villages in a changing rural landscape«.

Carl-Axel Gemzell har medvirket med en forelæsning om »Handels und Marinepolitik in Nordeuropa« ved en international konference i Kiel i maj 1992 over emnet Kiel, die Deutschen und die See. Denne artikel vil blive trykt sammen med de øvrige bidrag til konferencen. Carl-Axel Gemzell har tillige medvirket med et oplæg til en konference om Social ingeniørkunst i teori og praktik i Linköping 9.-11.6. 1992 samt deltaget i en international konference om forskeruddannelse i Stockholm i oktober 1992.

I maj måned var Lotte Hedeager inviteret til internationale konferencer i Frankrig: 1) Colloque International La noblesse romaine et les cheftis barbares, du IVe au VIe siècle, arrangeret af Centre National de

la Recherche Scientifique, Paris. Foredrag: From Roman integration to the formation of Germanic identity. 2) Table-ronde internationale de Nemours: Les frontieres de l'empire Romain dans une perspective comparative, arrangeret i samarbejde mellem CNRS og Cambridge. Foredrag: The creation of Germanic identity – a European myth of origin. Les frontières de l'Empire Romain: études comparative. P. Brun et al (eds.). I december har Lotte Hedeager deltaget i Euro-TAG-Conference (Theoretical Archaeology Group) i Southampton. Temaet for sessionen var »Theory in current South Scandinavian Archaeology«. Foredrag: The Ideology of Migrations – understanding Post-Roman Europe. I forbindelse med disse konferencer har hun haft ugers ophold i Paris, Nemours og Southampton. Endvidere har Lotte Hedeager været på studierejse til Santiago de Compostela.

Nils Hybel har forelæst ved konferencen om Baltic Environmental Network, 14.-17. september 1992, Møn, over emnet »The importance of the Baltic Sea and the Baltic Region in the rise of Western European Market Economy«.

I forskernetværket »Teknologihistorisk Forum«, som Ole Hyldtoft er leder af, og som er støttet af Det humanistiske Forskningsråd og Ths. B. Thriges Fond, har Ole Hyldtoft arrangeret 5 halvdagsmøder med oplæg af førende danske og udenlandske teknologihistorikere. I forlængelse heraf deltog han 15.-19. august i the Society for the History of Technology's årsmøde i Uppsala med bidrag om industriminder i Danmark. Den 12.-19. september deltog han i den internationale organisations (TIC-CIH) konference i Spanien om industribevaring, bl.a. med en oversigt over udviklingen i Danmark 1988-92. I samme regi var han 26.-27. oktober med til museernes industripuljemøde i Sønderborg. I forbindelse med ovenstående konferencer har Ole Hyldtoft været på rejser til Lillehammer, Norge, 2.-4. april; Uppsala 15.-19. august; og Barcelona-Madrid 12.-19. september. På Aarhus Universitet har Ole Hyldtoft den 22.9. forelæst om »De første danske gasværker 1800-1890.«

Grethe Jensen har deltaget i Forskernetværket Den biografiske Salon: Biografi og biografikritik. Desuden har hun i Danmarks Radio P.1., 7.9. 1992, talt »Om store personligheder og historisk biografi«.

Ved Oppland Distriktshøgskole, Lillehammer, Norge, har Hans Kirchhoff forelæst over emnet »Den danske og norske modstandsbevægelse – en komparation.«

Karl Christian Lammers har været på ekskursion til Berlin, Tyskland, Sønderjylland og Sydslesvig. Endvidere har han gæsteforelæst ved Kiels Universitet, Aalborg Universitetscenter og Lunds Universitet.

Hans Kryger Larsen har forelæst på Helsingfors Universitet 19. maj 1992.

Johny Leisner har været på ekskursion til Istanbul, Tyrkiet, i april måned.

I foråret deltog Anne Løkke i Nordisk forskersymposium om humanistisk sundhedsforskning, Hinds-gavl 4.-6. marts. Hun deltog med såvel paper som fremlæggelse af sit projekt. Anne Løkke arrangerede 23.-25. marts en konference om Børns Historie – barndommens Historie i samarbejde med Ning de Coninck-Smith, forskningsstipendiat ved Danmarks Lærerhøjskole. Arrangementet bestod af en åben dag og et nordisk forskersymposium. På den åbne dag afholdtes en række foredrag, hvor forskere fra hele Norden (samt Steve Humphries fra England) gjorde status over de sidste års resultater inden for forskningen i børns historie. Anne Løkke deltog med foredrag og med paper. 6.-8. april deltog Anne Løkke i en nordisk workshop om filantropi på Scass i Uppsala. Et projekt, der er støttet af Norfa, og som gerne skulle udmunde i en engelsksproget antologi om filantropiens samfunds betydning i Norden fra begyndelsen af 1800-tallet. Desuden deltog Anne Løkke med paper og foredrag i et svensk forskersymposium i Stockholm med titlen »Barns Hälsa och Kulturella faktorer – ett humanistisk-historisk perspektiv«. I årets løb har hun endvidere holdt en række foredrag, således for sygeplejeelever i Hillerød, for medicinstuderende på Panum Institutet, for pædagogstuderende, på efteruddannelseskurser for sundhedsplejersker og jordemødre og på temadag for humanistisk sundhedsforskning.

Bengt Malcus har i forbindelse med San Giovenaleprojektet været på studierejse til Rom 4.6-3.8. 1992.

Jørgen Mikkelsen har deltaget i »Land og By i middelalderen«, symposium no. 11.

Carl-Axel Nilsson har deltaget i seminaret »Industrialization in the small Countries in the Baltic Sea Area 1870-1940« i dagene 10.-12.8. i Helsingfors, Finland. Han holdt et oplæg om »Collective Bargaining in Denmark, Finland and Sweden 1899-1944. Employer's strategies and attitudes«. Endvidere har han inden for rammen af et nordisk udvekslingsprogram været gæst ved Helsingfors Universitets Institut for økonomisk och social historia i perioden 14.-31.10., og dér afholdt seminarer samt deltaget i instituttets regulære undervisning.

Erik Helmer Pedersen har været med til at arrangere en konference i dansk udvandringshistorie »Lee Hansen Immigration Conference« på det danske Udvanderarkiv i Aalborg i dagene 29.6.-1.7. 1992 med deltagelse af forskere fra Norden samt fra USA; Canada, Argentina og Australien. Jette Mackintosh holdt indledningsforedraget samt yderligere et om »Danish Ethnic Life and Settlement in Elk Horn and Kimballton, Iowa«. I nær fremtid vil Udvanderarkivet publicere en rapport om konferencens forløb. Desuden har Erik Helmer Pedersen været opponent ved Aarhus Universitet 4. september 1992, idet han opponerede mod cand.phil. Flemming Just's disputats om de landbrugsministerielle eksportudvalg fra krisesituati-

onen i trediverne »Landbruget, staten og eksporten 1930-1950«.

I forbindelse med projektet om »Den danske maskinindustri teknologiske udvikling fra ca. 1890 til 1940« har Jan Pedersen været to gange i Aarhus, å 1 uges varighed, med henblik på studier i Statens erhvervshistoriske Arkiv.

Claus Rafner har den 9.4. 1992 deltaget i et seminar i Told- og Skattestyrelsen med et foredrag om »Skattebyrder og skatteforvaltning 1660-1848«.

Benito Scocozza har gæsteforelæst over emnet »Den dansk-svenske konflikt i 1600-tallet set med danske øjne« i oktober ved Lunds Universitets konference på Kalmar Slot om 1600-tallet. Benito Scocozza har derudover holdt følgende radioforedrag: Anmeldelse af Knud J.V. Jespersens bind af »Det europæiske Hus' historie«; og en serie udsendelser om »Danmark set med fremmede øjne« (fra Vikingetid til vore dage). Endvidere har han holdt foredrag om diverse historiske emner på Ølgod Museum, Sørbymagle sogn, Stefankirken, Søllerød lokalhistoriske samfund og for studerende fra Kiels Universitet.

Inge Skovgaard-Petersen har efter invitation deltaget i en kongres i Østersø-netværket 25.-29.10. 1992.

Jens Erik Skydsgaard har været i Rom, Italien, i forbindelse med 25-års jubilæum for indvielsen af Det danske Institut i Rom, og afholdt gæsteforelæsning ved samme. Endvidere har Jens Erik Skydsgaard deltaget (med foredrag) i Det Kgl. Videnskabernes Selskabs jubilæumssymposium vedr. The Greek Polis.

Niels Steensgaard har forelæst i forbindelse med indvielsen af Det humanistiske Forskningscenter i Odense og i forbindelse med Nordisk Institut for Asienstudiers 25 års jubilæum. Han har desuden deltaget som lærer i European Science Foundations forskerkursus »History and European Expansion« i Lucca og repræsenteret den danske nationalkomite ved den internationale historikerkomites generalforsamling i Prag.

Hans Vammen har efter invitation afholdt følgende gæsteforelæsninger: »Skandinavismens idehistorie«, Foreningen Norden, Stockholm; »Dansk Identitetshistorie«, Danmarks Lærerhøjskole, »Vilh. Grønbechs videnskabssyn«, Folkeuniversitetscentret Skærum Mølle; samt »En syntetisk karakteristik af guldalderens danske samfund«, Kunstmuseernes guldalderseminar.

Barbara Zalewski har på en studierejse til Schweiz besøgt biblioteker og arkiver på Institut Henri Dunant og den internationale Røde Kors Komité i Genève i dagene 31.8. og 1.9. 1992.

Peter Ørsted har været på studierejse til Wien og forskningsrejse (arkivstudier) til Paris. Efter invitation har han gæsteforelæst følgende steder: University of Dayton, Ohio, USA, University of Michigan, Ann Arbor, Michigan, USA, Universitât Salzburg, Østrig, samt Universitât Wien, Østrig.

Arbejde inden for kollegiale organer m.v.:

Esben Albrechtsen er medlem af institutbestyrelsen.

Claus Bjørn er næstformand i Studienævnet for Historie.

Arne Søby Christensen har indtil 1.6. 1992 været bibliotekar på instituttets bibliotek.

Carsten Due-Nielsen er medlem af Det humanistiske Fakultetsråd, og formand for dette rads Forskningsudvalg.

Ole Feldbæk har indtil 1.5. været medlem af institutbestyrelsen.

Inga Floto er medlem af Studienævnet for Historie.

Karl-Erik Frandsen er medlem af Det humanistiske Fakultetsråd og formand for dette rads forskeruddannelsesudvalg. Endvidere er han formand for instituttets EDB-udvalg.

Lotte Hedeager har været officiel opponenter ved en disputation i Stockholm, betitlet »B. Varenius: Det Nordiska Skeppet. Teknologi och samhällsstrategi i vikingatid och medeltid«.

Ole Justesen er medlem af et udvalg, nedsat af Konstitutorium ved Trondheim Universitet, til bedømmelse af en indleveret doktordisputats omhandlende »Danskernes og Guldkysten i det 18. århundrede«. Desuden er Ole Justesen medlem af centerrådet ved Center for Afrikastudier, Københavns Universitet, og medlem af dette centers studienævn.

Johny Leisner er formand for fakultetsstudienævnet ved Det humanistiske Fakultet, eksamensleder ved faget historie og medlem af Studienævnet for Historie.

Henrik S. Nissen er institutbestyrer.

Jens Erik Skydsgaard er medlem af institutbestyrelsen, formand for lokaleudvalg og biblioteksudvalg.

Niels Steensgaard er medlem af institutbestyrelsen.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 30,6 (heraf 1 på orlov uden løn + 1 ansat på Lokalhistorisk Afdeling).

Professorer: Dr.phil. Ole Feldbæk, fil.dr. Carl-Axel Gemzell, dr.phil. Jens Erik Skydsgaard, dr.phil. Niels Steensgaard, dr.phil. Niels Thomsen.

Lektorer: Dr.phil. Esben Albrechtsen, mag.art. Claus Bjørn, cand.mag. Axel Bolvig, mag.art. Arne Søby Christensen, cand.mag. Carsten Due-Nielsen, dr.phil. Inga Floto, dr.phil. Karl-Erik Frandsen, dr.phil. Ole Hyldtoft, dr.phil. Kai Hørby, cand.mag. Ole Justesen, dr.phil. Hans Kirchhoff, cand.mag. Karl Christian Lammers, cand.mag. Johny Leisner, cand.mag. Niels Lund, fil.dr. Bengt Marcus, fil.dr. Carl-Axel Nilsson, dr.phil. Henrik S. Nissen, dr.phil. Erik Helmer Pedersen (orlov uden løn), mag.art. Knud Prange (Lokalhistorisk Afdeling), mag.art. Niels M. Saxtorph, cand.phil. Benito Scocozza, dr.phil. Inge Skovgaard-Petersen, cand.phil. Hans Vammen, dr.phil. Alex Wittendorff, cand.scient.pol. Torben Worre, dr.phil. Peter Ørsted.

Eksterne lektorer: Ph.d. Hans Bonde, dr.phil. Nils

Hybel, cand.mag. Grethe Jensen, ph.d. Leon Dalgas Jensen, cand.phil. Hans Kryger Larsen, dr.scient.pol. et cand.mag. Flemming Mikkelsen, lic.phil. Mogens Rüdiger, cand.mag. Hatla Thelle.

Undervisningsassistenter: Ph.d. Sidsel Eriksen, ph.d. Anders Leegaard Knudsen, cand.mag. Poul-Erik Bjørn Nielsen.

Forskningsstipendiater: Mag.art. Peter Christensen, cand.mag. Mette Ehlers, ph.d. Sidsel Eriksen, cand. mag. Bent Graff, dr.phil. Lotte Hedeager, cand.mag. Grethe Jensen, ph.d. Jette Mackintosh, cand.mag. Claus Rafner, cand.phil. Hans Jørgen Winther-Jensen, cand.mag. Barbara Zalewski.

Seniorstipendiat: Dr.phil. Jørgen Bæk Simonsen.

Kandidatstipendiater: Mag.art. Charlotte Appel, cand.phil. Michael Bregnsbo, ph.d. Anders Leegaard Knudsen, cand.phil. Anne Løkke, cand.mag. Jørgen Mikkelsen (Lokalhistorisk Afdeling), cand.mag. Jan Pedersen, cand.phil. Mogens Pelt, cand.mag. Regin Schmidt.

Introduktionsstipendiat: Cand.phil. Jens Kirchmeier-Andersen.

TAP: Antal årsværk: 4,6 + 1 kontorelev.

Overassistent: Birgit Kragh, Tove Nielsen, Birgit Sampson, Inge Wallin.

Assistenter: Bodil Brodersen, Jytte Skytte (indtil 1.8.1992).

Kontorelev: Merete Østberg.

Ph.d. afhandlinger:

Bugge, Henriette: Mission and Tamil Society ...

Eriksen, Sidsel: Den danske afholdsbevægelses udvikling og karakter 1880-1920.

Knudsen, Anders Leegaard: Studier i Saxo Grammaticus: Gesta Danorum og værkets eftervirkning i middelalderen.

Madsen, Bent: Landbruget i Danmarks vikingetid.

Specialer (konferens):

Mørch, Jens-Ivar: Erhvervspolitikken under den tidlige enevælde (1660-ca. 1701) med særligt henblik på indvandringen.

Olden-Jørgensen, Sebastian: Studier i den tidligste danske enevældes konsolidering 1660-1665.

Specialer (hovedfag):

Andersen, Jørgen Woetmann: Et isoleret individ, min egen chef og min egen armee.

Daurehøj, Peder: Den arabiske erobring af Mesopotamien og de økologiske konsekvenser på kortere og længere sigt.

Dawartz, Kim Christoffersen: En undersøgelse af danskernes kostvaner i perioden 1955-1975.

Gabrielsen, Karsten: De senantikke bymure i Gallien.

Hansen, Sven Gaarn: Juan Segundo Sanchez og den folkelige sandinistiske revolution.

Jørgensen, Anne-Marie: Dansk i Argentina eller tango og folkedans.

Koksbang, Connie Hedegaard: Den danske beslutningsproces forud for tilslutningen til Atlantpagten med særlig vægt på hvilken rolle spørgsmålet om våbenhjælp fra USA spillede i denne.

Landert, Hans-Henrik: Danskerne i verden ca. 800-ca. 1200.

Møller, Bent: Det romerske trier.

Rasmussen, Hanne Maj-Britt: Poppers metode og historieopfattelse.

Smith, Ritta Ilsted: »Guds kærlighed og Danmarks lykke« – en socialisationshistorisk studie af Christian Kolds om børneskolen.

Specialer (cand.phil.):

Blomquist, Helle: Civilisationens og fremskridtets tjener. Lægens rolle i dansk sundhedsvæsen og sundhedslovgivning i det 19. århundrede.

Christensen, Søren Dam: Arabisk nationalisme i teori og praksis.

Christiansen, Thea Lund: Aspekter af regionalt samarbejde i det sydlige Afrika med særligt henblik på udvikling og ændringer af Sadcc's hovedprioriteringer.

Hartvigson, Paul Flemming: Revolutionens selvkritik.

Højsteen, Signe: Dansk udlændingelovgivning med særligt henblik på perioden 1968-1986.

Jahns, Bent: Sydafrikas politik overfor Namibia og Angola 1978 til 1988.

Jørgensen, Stig Allan: Modernisering, krise og revolution – en analyse af moderniseringsprocessen i Mexico 1876-1911 med specielt henblik på den mexicanske revolutions strukturelle forudsætninger.

Knudsen, Hanne Vestergaard: »... en fugl der er sluppet ud af buret ...« – humanisten Christiern Pedersen.

Kristensen, Søren Søby: Dansk smørekspert til England 1920-1934.

Larson, Agneta Marianne: Fransk kolonipolitik med særlig henblik på assimilationspolitikken i Senegal 1880-1945.

Moesgaard, Jens Christian: La politique monétaire des rois lancastrisens en haute-normandie de 1417/19 a 1449/50.

Rasmussen, Anders Holm: Ideologi og virkelighed hos Hartvig.

Swienty, Tom Michael: Fra Pearl Harbor til Postdam.

Specialer (cand.phil., 1985 ord.):

Hansen, Hanne Nørregaard: Landsforbundet for kvinders valgret 1907.

Hansen, Michael Pihl: Comparative industrial policy. Henningsen, Peter: »Sådan skal sådanne karle have«.

Niels Juel og almuen på Tåsinge 1714-66. Studier i det 18. årh's danske akkulturationsproces.

Pedersen, Dan Folke: De Gaulle og Seksdagskrigen.

Steffensen, Hans Kristian: Agerup sogn landbrug og landskab omkring herregården Eriksholm.

Thomsen, Anne Tang: Sterilisations- og kastrationslovgivningen i Danmark i 1920'erne og 30'erne.

Publikationer:

Albrechtsen, Esben: Über die rechtliche Stellung des Herzogtums Schleswig im Spätmittelalter. i: Mare Balticum. Beiträge zur Geschichte des Ostseeraums in Mittelalter und Neuzeit. (Festschrift zum 65. Geburtstag von Erich Hoffmann). (Kieler Historische Studien, Band 36), Werner Paravicini (Hrsg.), s. 155-164, Sigmaringen 1992.

Bjørn, Claus: Den gode sag: En biografi om Christian Ditlev Frederik Reventlow. København 1992, 344 s.

–: Reformbestrebungen und Innenpolitik in dem Gesamtstaat um 1800. i: Symbiose Konfrontation Nachbarschaft, Informations- und Pressestelle des Universität Kiel, s. 18-20, Kiel 1992.

–: Den ædlest statsmand, Danmark har fostret? Siden Saxo 4, s. 6, København 1992.

Bolvig, Axel: Kirkekunstens storhedstid – om kirker og kunst i Danmark i romansk tid. København 1992, 256 s.

–: Hvem blev kirkerne bygget til? Siden Saxo 4, s. 7-9, 1992.

–: Kataloger fra Ikea, Ilva og Magasin. i: Bogvennen 1991-92. Håndbøger – bøger ved hånden, s. 111-114, 1992.

Bonde, Hans: Kønnen i kroppen – Om historisk køns- og kropsemiotik. Den Jyske Historiker 58/59, s. 101-119, Aarhus 1992.

–: Maskuline bevægelser. Focus – Idræt 2, s. 80-82, 1992.

–: Niels Bukh. En mand og hans tid. Ungdom og Idræt 23, s. 6-7, Vejle 1992.

–: Den maskuline far. Nyt Forum for Kvindeforskning 2/1992, s. 54-60, København 1992.

–: De olympiske lege. SALT, s. 38-41, København 1992.

–: Sportens helteskikkelser. Ungdom og Idræt 43, s. 11-12, Vejle 1992.

–: Sport som ritual og manddomsprøve. Kvinden og samfundet 4, s. 6-12, København 1992.

Bregnsbo, Michael: Gejstlighedens syn på samfund og øvrighed 1775-1800, belyst ved trykte prædikener og taler. København 1992, 160+124 s.

Bæk Simonsen, Jørgen: Mellemøstens Hvem Hvad Hvor. i: Mellemøstens Hvem Hvad Hvor, Jørgen Bæk Simonsen & Anders Jerichow, s. 238, København 1992.

–: Islam og den moderne Verden. Tidsskriftet SALT 1, s. 3, København 1992.

- : Det muslimske Spanien – et historisk rids. Tidskriftet SEMIRAMIS 2, s. 8, København 1992.
- : Islamiske værdier blomstrer. Kontakt 2, s. 3, København 1992.
- : Jemen ryster den arabiske verden. Revyen 2, s. 1, Århus 1992.
- : Moskeen og det flerkulturelle Danmark. Exil 3, s. 4, København 1992.
- : Kommer der en ny krig om olie? Revyen 2, s. 1, Århus 1992.
- Christensen, Stephen Olaf Turk: The Marranos as Gunrunners. A Distorted Topos of the Clandestine European Expansion. i: *Dimenses da alteridade nas culturas de língua portuguesa – o outro*, Rodrigues, Graca Almeida, s. 111-132, Lissabon 1987.
- Due-Nielsen, Carsten: A good life outside the community. Eastern Europe and the European community in the future. *Revue Romaine d'Etudes Internationales* XXV, s. 309-315, Bucarest, Rumænien 1992.
- Feldbæk, Ole: Konvoj. København 1992, 34 s.
- : Borgerskabets danskhed 1720-1800. i: På sporet af dansk identitet, Udg.: Flemming Lundgreen-Nielsen, s. 42, København 1992.
- : Dänisch und Deutsch im dänischen Gesamtstaat im Zeitalter der Aufklärung. i: *Der dänische Gesamtstaat*. Kopenhagen-Kiel-Altona. Wolfenbütteler Studien zur Aufklärung. 18, Udg. Klaus Bohnen & Svend-Aage Jørgensen, s. 16, Tübingen 1992.
- : Clash of Cultures in a Conglomerate State: Danes and Germans in 18th Century Denmark. i: *Clashes of Culture. Essays in honour of Niels Steensgaard*, Udg.: Jens Chr. V. Johansen m.fl., s. 14, Odense 1992.
- : Den bedste af alle verdener. Den grimme ælling 1992:2, s. 2, København 1992.
- Floto, Inga: Erik Arup 1876-1951. Indsigt. Håndskriftsafdelingens arkivregistraturer 1. Erik Arups arkiv, s. 9-22, København 1992.
- Frandsen, Karl-Erik: When the land was sold. The sale of the crowns estates in Denmark 1764-1774. i: *The Transformation of the European Rural Landscape: 1770- 1914*, Antoon Verboeve & Jelier Vervloet, s. 362, Wageningen. Holland 1992.
- : Økologisk krise og grøn revolution. Fortid og Nutid 1992, s. 16-23, Odense 1992.
- Gemzell, Carl-Axel: Handels- und Marinepolitik in Nordeuropa. i: *Kiel, die deutschen und die See*, Jürgen Elver, Jürgen Jensen og Michael Salewski, s. 195-205, Stuttgart 1992.
- : Anmeldelse af Karl Rommetveit (ed) Narvik 1940. Five nation war in the high north. *Historisk Tidsskrift* 1992:2, s. 480-481, København 1992.
- : Anmeldelse af Karin Lützen og Bente Rosenbeck: Den moderne tid. Gyldendal, Det europæiske Hus bd.5. *Historisk Tidsskrift* 1992:2, s. 476-477, København 1992.
- : Herman Göring. i: *Nationalencyklopedin*, bind 7, s. 1, Höganäs 1992.
- : Från nationalism till nationalism? Historieundervisning, historievetenskap och kollektiv identitet. i: *Ut med Historien! Sju historiker om historieundervisningens uppgifter i dag*, Lars Edgren og Eva Østerberg, s. 25-81, Lund 1992.
- Hedeager, Lotte: Danmarks jernalder – mellem stamme og stat. Århus 1992, 427 s.
- : Iron Age Societies. From Tribe to State in Northern Europe. *England* 1992, 274 s.
- : Kingdoms, Ethnicity and material Culture: Denmark in an European Perspective. i: *The Age of Sutton Hoo*, M.Carver (ed), s. 279-300, Suffolk/England 1992.
- : Div. artikler og opslag til *Nationalencyklopædien*, Sverige. i: *Nationalencyklopædien*, Sverige/Borås 1992.
- , Tvarnø, Henrik: Romerne og germanerne. i: *Romerne og Germanerne*. Bd.2 af *Det europæiske Hus*, Hedeager og Tvarnø. S.Mørch (red), s. 346, København 1991.
- : Gulddepoterne fra ældre germanertid – Forsøg på en tolkning. i: *Samfundsorganisation og regional variation*, C.Fabech & J.Ringtved (red), s. 203-212, Århus 1991.
- : Fortidens kvindearv. Siden Saxo Nr.1, s. 40-48, København 1992.
- : Den geografiske rodløshed. Den grimme Ælling 5.årg., nr.3, s. 33-34, København 1992.
- : Mellem oldtid og middelalder. Europa i Folkevandringstiden. Carlsbergfondets Årsskrift 1991, s. 39-45, Rhodos/København 1992.
- : Die Golddepots der Völkerwanderungszeit Dänemarks, Versuch einer Deutung. *Frühmittelalterliche Studien* 25.Band, s. 73-88, Walter de Gruyter/Berlin/New York 1991.
- Hybel, Nils: Marginaljordtesens storhed og fald – Om begrebet marginaljord i engelsk senmiddelalder. *Marginaljord i fortid, nutid og fremtid*, s. 10, Odense 1992.
- Hyldtoft, Ole: Foreign Technology and the Danish Brick and Tile Industry. i: *Technology Transfer and Scandinavian Industrialisation*, Kristine Bruland (ed.), s. 201-28, New York/Oxford 1991.
- : Conservation of the Industrial Heritage in Denmark. i: *Technology & Industry. A Nordic Heritage*, Jan. Hult og Bengt Nystrom, s. 99-121, Nantucket 1992.
- : Denmark. National Report 1988-92. i: *Industrial Heritage '92. National Reports*, The 8th International Conference on the Conservation of Industrial Heritage, MOPT, s. 47-52, Madrid 1992.
- : Housing Strategies in Denmark 1880-1930. i: *Housing Strategies in Europe 1880-1930*, Pooley, Colin G. (ed), s. 40-72, Leicester 1992.
- : Danmarks industriel Heritage. i: *Industrial Heri-*

- tage '92 National Reports, C.E.Mopu, s. 47-52, Madrid 1992.
- : Conservation of the industrial Heritage in Denmark. i: Technology & Industry. A Nordic Heritage, Jan Hult og Bengt Nyström (eds), Jan Hult og Bengt Nyström (eds), s. 99-112, Contori 1992.
  - : Foreign Technology and the Danish Brick and Tile Industry, 1830-1870. i: Technology Transfer and Scandinavian Industrialization, Kristine Bruland (red), s. 201-28, New York 1991.
  - : Sites and Movements in Denmark. i: Technology and Industry. A Nordic Heritage, Jan Hult og Bengt Nyström (eds), s. 112-22, Contori 1992.
  - : Økonomisk vækst i Danmark. Historisk Tidsskrift 1992, s. 181-89, København 1992.
  - Hørby, Kai: Den kristne Middelalder, Det europæiske Hus bd.3. København 1992, 314 s.
  - : Saxo Grammaticus, giurista, canonista. i: Saxo Grammaticus tra storiografia e letteratura. Bevagna, 27-29 settembre 1990, Editrice "Il Calamo", Roma, s. 83-89, Roma 1992.
  - Kirchhoff, Hans: Foreign Policy and Rationality – the Danish Capitulation of 9 April 1940. An Outline of a Pattern of Action. Scandinavian Journal of History Vol.16, s. 31, København 1992.
  - : Tanker om modstandsbevægelsen på museum – I anledning af Frihedsmuseets nyopstilling. Fortid og Nutid Hefte nr.3, s. 13, København 1992.
  - Lammers, Karl Christian: Den tysk-sovjetiske traktat 1990. Historisk og politisk baggrund. i: Mellem Bonn og Moskva – Før og efter den tysk-sovjetiske traktat d. 9. november 1990, Erik André Andersen og Mette Dalsgård, s. 20-29, København 1992.
  - : 1989 som historisk chance? Arbejderbevægelsen i den tyske omstillingsproces på baggrund af den historiske udvikling fra 1945 til 1990. Årbog for arbejderbevægelsens historie 21, s. 189-200, København 1992.
  - : Ud på historiens losseplads? Antifascismen som myte og virkelighed. HUG 63/1992, s. 17-21, København 1992.
  - : Das Dänisch-Deutsche Minderheitenabkommen von 1955. i: Symbiose-Konfrontation-Nachbarschaft. Dänemark und Schleswig-Holstein im 18. bis 20. Jahrhundert, Udg. af Kieler Universitätstage 1992, s. 17-40, Kiel 1992.
  - : Fascination og forbyrdelse. Den nazistiske tid 1919-1945. København 1992, 307 s.
  - : Det ny Tyskland. Fra sammenbrud til genforening 1945-1992. København 1992, 422 s.
  - Larsen, Hans Kryger: Det nationale synspunkt på den økonomiske udvikling 1888- 1914. i: Dansk Identitetshistorie, Ole Feldbæk (red), s. 44, København 1992.
  - : Nilsson, Carl-Axel: Some remarks on the use of prices when constructing volume series. Scandinavian Economic History Review Vol.XL, No.1, s. 12, S-Lund 1992.
  - Lund, Niels: Knuts des Heiligen beabsichtigter Zug nach England im Jahre 1085. i: Mare Balticum. Beiträge zur Geschichte des Ostseeraums in Mittelalter und Neuzeit. (Festschrift zum 65.Geburtstag von Erich Hoffmann). (Kieler Historische Studien, Band 36), Werner Paravicini (Hrsg.), s. 101-110, Sigmaringen 1992.
  - Løkke, Anne: Hjelp eller kontroll? En historisk undersøkelse av dansk barnevern mellom filantropi og stat. i: Takten Takten pass på Takten. Studier i den offentlige opdragelses historie, Petter Aasen og Alfred Oftedal Telhaus (red), s. 232, Oslo 1992.
  - : Rigtige mødre. Nyt Forum for Kvindeforskning 1, s. 89, København 1992.
  - : "De vildfarende Børn" Dansk børneforsorg mellem filantropi og stat omkring år 1900. i: Barnhus: Om ræddningsanstalter, barnhem, idiotanstalter, oppfostringsanstalter till våra dagar, Kajsa Ohlander (red), s. 245, Stockholm 1992.
  - Mikkelsen, Flemming: Arbejdskonflikter i Skandinavien 1848-1980 (disputats). i: Sociologi – en grundbog til et fag, Heine Andersen, Heine Andersen, s. 21, København 1992.
  - Mikkelsen, Jørgen, Jensen, Flemming: Skælskør-egnen under Englandskrigen 1801-1814. Skælskør 1992, 46 s.
  - : Bregnsbo, Michael: Trolddom i Danmark – en anmeldelse. 1066. Tidsskrift for historisk forskning 21:4, s. 5, København 1992.
  - Nilsson, Carl-Axel, Kryger Larsen, Hans: Measuring transformation. Scandinavian Economic History Review Vol.XL, no.2, s. 3, S-Lund 1992.
  - : Begrebsapparatet, data og metode: Økonomisk historie. Nationaløkonomisk Tidsskrift 130, s. 4, København 1992.
  - Nissen, Henrik S.: Demokratiet i defensiven. i: 1940 Da Danmark blev besat, 10 s. København 1991.
  - : Nationalstaten og folket 1920-1990. i: På sporet af dansk identitet, Flemming Lundgreen-Nielsen, 35 s., 1992.
  - : Kære Hal – Kære Koste. Breve 1940-43 mellem K.E.Løgstrup og Hal Koch. 1992, 171 s.
  - : Folkelighed og frihed 1933. Grundtvigianernes reaktion på modernisering, krise og nazisme. i: Dansk Identitetshistorie bd.3. Folkets Danmark, Ole Feldbæk (red), 86 s., 1992.
  - : Landet blev by. i: Gyldendal og Politikens Danmarkshistorie, bd.14, Olaf Olsen (red), 383 s., København 1991.
  - : Danskeren 1972. Billeder og budskab i: Dansk Identitetshistorie, bd. 4, Danmark og Europa, Ole Feldbæk (red.), C.A. Reitzels Forlag, s. 39, 1992.
  - : Anmeldelse af Johan Peter Noack: Det sydsles-

- vigske grænsespørgsmål 1945-1947, Økonomi og Politik, 65. årg., nr. 2, s. 53-54, 1992.
- Pedersen, Erik Helmer: En himmerlandshistorie fra vor tid. i: Kjeldsen til Lerkenfeldt, Claus Bjørn (red.), s. 20, København 1992.
- : Sodsdrift og velgørenhed. Det Classenske Fideicommiss 1942-1992. Nykøbing F 1992, 390 s.
- : 50 år i den lokale histories tjeneste. Søllerød Kommune 1992, 56 s.
- Scocozza, Benito: Kongen og købekonen. Om Christian 2. og Mor Sigbrit. København 1992, 136 s.
- Skovgaard-Petersen, Inge: Konge – småkonge – høvding – vasal. En vurdering af de skriftlige kilder. i: Mammen – Grav, kunst og samfund i vikingetid (Jysk Arkæologisk Selskab. Skriftnr. XXVIII), Mette Iversen, Ulf Näsman og Jens Vellev (red.), s. 321-328, Århus 1991.
- Skydsgaard, Jens Erik, Isager, Signe: Ancient Greek Agriculture, an Introduction. London 1992, 234 s.
- : Anmeldelse af Jørgen Bæk Simonsen, Studies in the Genesis and early Development of the Caliphal Taxation System. Historisk Tidsskrift Bind 91, hæfte 2, s. 3, København 1991.
- : Agriculture in Ancient Greece, On Nature of the Sources and the problems of their interpretation. Acta Instituti Atheniensis Regni Sueciae 4° XLII, s. 4, Stockholm 1992.
- : Varro's De imaginibus and ancient portraiture, A note. Acta Hyperborea Nr.4, s. 3, København 1992.
- : Oliven i det gamle Grækenland. Sfinx 15.årg., nr.1, s. 6, Århus 1992.
- Thomsen, Niels: Det politiske rodnet. i: Vi og vore politikere, J. Goul Andersen, H. J. Nielsen, Niels Thomsen & J. Westerstål, s. 76, København 1992.
- Vammen, Hans: Anmeldelse af: Kristof Glamann: Bryggeren. J.C.Jacobsen på Carlsberg. Gyldendal 1990. Historisk Tidsskrift Bind 91, hæfte 2, s. 542-546, København 1992.
- Wittendorff, Alex: Anmeldelse af Dansk Identitetshistorie, bind I og II, redaktion Ole Feldbæk, København 1991. Fortid og Nutid 1992, s. 123-126, København 1992.
- : Trolddomsprocessernes ophør i Danmark. Historisk Tidsskrift 92, s. 1-28, København 1992.
- Worre, Torben: Anmeldelse af Lars Bille, Hans Jørgen Nielsen og Steen Sauerberg: "De uregerlige vælgere. Valgkamp, medier og vælgeradfærd ved folketingsvalget 1990" (Columbus 1991). Økonomi og Politik Årg.65, nr.3, s. 65-67, København 1992.
- : Anmeldelse af Lise Togeby og Palle Svensson: "Højrebølge?" (Politica 1991). Økonomi og Politik 64, nr.4, s. 86-88, København 1992.
- Zalewski, Barbara, Møller, Karsten: Røde Kors i Grønland/Røde Kors Kalallit Nunaanni. Skive 1992, 24 s.

- : Det muliges rammer. Dansk Røde Kors under 2.verdenskrig. 1066. Tidsskrift for historisk forskning 22.årgang, nr.2, København 1992.
- Ørsted, Peter: Town and countryside in Roman Tunisia: a preliminary report on the Tuniso-Danish survey project in the Qued R'mel basin in and around ancient Segermes. Journal of Roman Archaeology Årgang 1992; Bind nr 5, s. 69-96, Ann Arbor 1992.
- : Town and countryside in Roman Tunesia. i: Rejsen, Peter Ørsted, s. 45-55, København 1992.
- : Rejsen. Journal of Roman Archaeology Vol. 5, 1992, s. 68-97, 1992.

Henrik S. Nissen

Lokalhistorisk Afdeling

Lokalhistorisk Afdelings hovedformål er at udføre lokalhistorisk forskning, at udarbejde nye arbejdsredskaber og hjælpemidler til forskere, at levere undervisning samt i almindelighed at deltage i lokalhistorisk arbejde og samarbejde.

Der arbejdes til stadighed med principielle og aktuelle lokalhistoriske emner, og studierne over geografisk og social mobilitet er fortsat, se: Udgivervirksomhed, Kongresdeltagelse og Publikationer.

En undersøgelse af den økonomiske udvikling i Sydvestsjælland 1750-1807 (i 1992 fortrinsvis studier af købmændenes aktiviteter og havnevæsenets udbygning) fortsætter som ph.d. projekt (Jørgen Mikkelsen).

Anden virksomhed:

Der er besvaret talrige henvendelser om råd og bistand fra amatører og professionelle, og der er ydet hjælp i form af manuskriptgennemgang og udførelse af konkrete mindre undersøgelser. Der er god kontakt med kolleger i ind- og udland, således deltager afdelingen i det nordiske forskningsprojekt: Kustbygd i forandring 1650-1950, det danske tværvidenskabelige projekt: Kirke og Folk i Hovedstaden (Knud Prange) og Statens humanistiske Forskningsråds forvaltningshistoriske studiekreds (Jørgen Mikkelsen).

Afdelingens lokalhistoriske kollokviekreds, der samler nuværende og tidligere elever, har i år holdt 8 møder, hvoraf en del med indbudte foredragsholdere.

Afdelingens leder har gennemført et fjernkursus (Folkeuniversitetet), har holdt tre foredrag i foreninger mm. og har leveret to bidrag til magasinet Videnskab i Danmarks Radio. Jørgen Mikkelsen har holdt to foredrag.

Afdelingens leder er formand for Societas Heraldica Scandinavica og for Alfred Good's Fond, er næstformand for Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie, er medlem af Dansk lokalbibliografisk Udvalg under Dansk Biblioteks-Center, af tilsynsgruppen i forskningsprojektet: Kirke og Folk i Hovedstaden, af Dansk komité for Byhistorie, er fagkonsulent ved Den store danske Encyklopædi og er heraldisk konsulent på Nationalmuseets publikation: Danmarks Kirker. Se også: Udgivervirksomhed.

Udgivervirksomhed mm.:

Afdelingen har udgivet følgende publikationer: Poul Steen: Gæld, kapital og rente. Præstøborgernes låneaktivitet 1695-1801 (Skriftrækken bd. 9). Underdanigst Pro Memoria! Indberetninger til amtmænd på Sjælland med Møn, Lolland-Falster, Bornholm 1720-1860. Registratur og sagregister. Red.: Grethe Ilsøe og Knud Prange (Udg. i samarbejde med ARKI: Varia).

Knud Prange: Krise eller blomstring? Lokalhistorie i 90'erne (med engelsk summary) (Serien Småtryk nr. 16).

Afdelingens leder forestår redaktionen af Slægtshistorisk studiebog, er medlem af redaktionsudvalget for Personalhistorisk Tidsskrift, redigerer afdelingens publikationer og Heraldisk Selskabs skriftserie. Jørgen Mikkelsen er medlem af redaktionen af 1066. Tidsskrift for historisk forskning.

Kongresdeltagelse mm.:

Knud Prange deltog i The 20th International Congress of Genealogical & Heraldic Sciences i Uppsala (holdt foredrag om Late Medieval Nobility – a genealogical, heraldic, topographical method of research), i et seminar i forskningsprojektet Kustbygd i forandring i Torshavn og holdt gæsteforelæsning ved Trondheim Universitet om dansk lokalhistorie. Jørgen Mikkelsen deltog i »Land og By i Middelalderen«, Seminar nr. 11 (Bromme).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 1.

Lektor: Knud Prange.

Kandidatstipendiat: Jørgen Mikkelsen.

Specialer:

Terkelsen, Søren: Vandringer over sognegrænser. En undersøgelse af geografisk mobilitet i to sjællandske sogne 1845.

Ulsøe, Lisbeth: Er der da noget sted man kommer hen fra en fattiggård – udover på kirkegården? – eller om social mobilitet mellem generationer i forrige århundrede. Med udgangspunkt i Køge Arbejds- hus i folketællingen 1845.

Publikationer:

Mikkelsen, Jørgen: Retsvæsenets udbygning i Danmark. Lokale konsekvenser og reaktioner ca. 1550-1750. i: Lokalsamfunn og øvrighet i Norden ca. 1550-1750, Winge, Harald (red.), s. 42, Oslo 1992.

–, Jensen, Flemming: Skælskør-egnen under Englandskrigen 1801-1814. Skælskør 1992, 46 s.

–: Anmeldelse af Tage Kaarsted (red): Odense Bys Historie, bd.I-X. Scandinavian Economic History Review XL:1, s. 6, Lund 1992.

–: Slægtsforskningsprogrammer. Slægt & Data Særnummer 1, s. 10, København 1992.

–: Anmeldelse af: Arkivernes informationsserie, 10 bd. Personalhistorisk Tidsskrift 1992:2, s. 4, Viborg 1992.

–, Bregnsbo, Michael: Trolddom i Danmark – en anmeldelse. 1066. Tidsskrift for historisk forskning 21:4, s. 5, København 1992.

–: Milevogn, militær og museumsformidling. 1066. Tidsskrift for historisk forskning 22:3, s. 4, København 1992.

Prange, Knud: Anmeldelse: Harald Nissen og Monica Aase: Segl i Universitetsbiblioteket i Trondheim. Personalhistorisk Tidsskrift 1991: 2, s. 238, Viborg 1991.

–: Diskussionsindlæg i debatten: Hvordan skriver vi lokalhistorie. Heimen, Lokalhistorisk Tidsskrift Bd. 29, nr. 2, 1992, s. 94, Trondheim, Norge 1992.

–: Krise eller blomstring? Lokalhistorie i 90'erne. Crisis or Growth? Local history in the 1990s. København 1992, 14 s.

–: Af ædel rod. i: Danske Kalkmalerier. Efter reformationen 1536-1700, Eva Louise Lillie (red.), s. 136-39, København 1992.

–: Diskussionsindlæg (om købsteder og stagnation). i: Lokalsamfunn og øvrighet i Norden ca. 1550-1750, Red. Harald Winge, s. 203-04, Oslo 1992.

–: Vågnende slægtsbevidsthed. i: Danske Kalkmalerier. Efter reformationen 1536-1700, Eva Louise Lillie (red.), s. 132-35, København 1992.

–: Litteraturliste om selvejerbønder. Slægten. Forum for slægtshistorie 3, januar 1992, s. 10-13, Viborg 1992.

–: Hilsen til Hans H. Worsøe den 11. november 1992. Personalhistorisk Tidsskrift 1992:2. årg. 112, s. 133-35, København 1992.

–: Indledning. i: Underdanigst Pro Memoria! Indberetninger til amtmænd på Sjælland med Møn, Lolland-Falster, Bornholm 1720-1860, Grethe Ilsøe og Knud Prange (red.), s. xxxi-xxxvi, København 1992.

Knud Prange

Samfunds- og kulturhistorisk orienterede fag

Institut for europæisk Folkelivsforskning

Forskningsvirksomhed:

Etnologiens forskningsområde er dagliglivet såvel i nutidige som i historiske samfund. Det er etnologens opgave at beskrive hverdagslivets former og at analysere, hvorledes kulturelle og sociale forskelle etableres og kommunikeres samt at forklare, hvorfor de kulturelle mønstre viser så store variationer i tid og rum.

1. Bjarne Stoklund har fortsat sine studier over de økologisk-økonomiske variationer i den førindustrielle bondekultur. Et manuskript om de store sæsonfiskerier o. 1350-1600 er næsten afsluttet. Sammen med professor Sofus Christiansen, Geografisk Institut, har han ledet de tværfaglige forsøg med hedebrug, som nu er igangsat på Hjerl Hede.

Han har desuden arbejdet med verdensudstillingerne i sidste halvdel af forrige århundrede og deres rolle for udformningen af et nyt museumskoncept. Resultater heraf er fremlagt i flere foredrag og i en artikel, som er i trykken.

2. Poul Balle-Petersen har arbejdet med en omfattende brevveksling fra 1890'erne mellem et forlovet par indenfor et grundtvigsk miljø.

3. Palle O. Christiansen har afsluttet projektet »Struktur og kultur i et dansk godsområde«. Arbejdet er afsluttet i form af en større sammenfattende afhandling, som er indleveret til bedømmelse til forsvar for doktorgraden ved Københavns Universitet.

Sammen med Uffe Østergård, Aarhus Universitet, har POC også afsluttet bidraget (35 s.) om Det danske Folk til et større fransk værk om Europa.

Endvidere har POC udarbejdet et artikelmanuskript (Kultur og Kontekst), om hvordan nogle udvalgte forskere inden for de etnologiske discipliner på forskellig vis har integreret det kulturelle aspekt i deres analyser af menneskeligt liv.

Endelig er der i årets løb blevet fremstillet et dansk manuskript (250 s.) til en antologi af syv tidligere forfattede artikler, hvoraf de fleste bruges i undervisningen. De lettere justerede artikler er blevet forsynet med små foramtaler samt en introduktion.

4. Thomas Højrup har fortsat studierne i stats- og kulturteoriernes grundlagsproblemer. En analyse af den politiske og kulturhistoriske teoris udvikling fra Hobbes til Hegel er færdiggjort. De første resultater af

en analyse af overgangen fra Hegels kulturhistoriske statsteori til den historiematerialistiske udviklingslære er skrevet sammen.

Han har fortsat arbejdet med anvendt livsformsanalyse i forbindelse med det politiske reformarbejde, der betinges af forandringerne i det europæiske statsystem, samt i forbindelse med svensk planlægningsforskning (i samarbejde med Hans Arén, Göteborg) og norsk fiskeriforskning (i samarbejde med Odmund Ottarstad, Trondheim).

Desuden er han tilknyttet forskningsprojektet »Sundhed, menneske og kultur« under Det humanistiske Forskningsråd, dels som vejleder i etnologisk kulturanalyse, dels ved et projekt om udviklingsteori (i samarbejde med Uffe Juul Jensen, Århus).

5. Johannes Møllgaard har arbejdet med befolkning og bebyggelsesmønstre i 5 sogne i Nordøstalling i perioden 1660-1800. Salling herreders tingbog 1688-1692 er gennemgået for 1688.

6. Forskningsstipendiat, cand.mag. ph.d. Lisbeth Haastrup arbejder med sit projekt: »Livsformer, madkulturer og levnedsmidler«. Gennem næranalyser af levnedsmidlernes livshistorier i 10 hushold, er forskellige husholdnings- og madkulturer i Danmark idag undersøgt.

Med en strukturel kulturanalyse er husholdenes vilkår og kulturelle begreber blevet analyseret med livsformsbegreber, produktionsmådebegreber og husholdningstyper.

Endvidere er staten forstået som en selvstændig praksisform som statshusholder overfor husholdene.

Med denne tilgang har det været muligt at skelne mellem forskellige hushold hvori levnedsmidler finder hver sin plads, og at give et nuanceret og sammenhængende billede af disse praksisformers begrebsverden, men også af deres indbyrdes relationer og syn på hinanden. Ved skiftevis at anlægge producent-, marked- eller statsperspektiver på husholdene, skal relationerne mellem sådanne praksisformer og husholdene nu nøjere analyseres.

7. Forskningsstipendiat Edith Mandrup Rønn arbejder på sit projekt: »Fra svagsindig til psykisk udviklingshæmmet«. En etnologisk analyse af åndssvage – og særforsorg i Danmark ca. 1840-1990 med særligt henblik på at belyse ændringer i almene normalitetsbegreber og institutionspersonales forholdene sig til disse ændringer.

Ændringernes specielle karakter søges konstateret gennem parallelle diskursanalyser, der indebærer gennemgang af såvel litteratur som traditionelt og utraditionelt kildemateriale – herunder bl.a. patientjournaler fra Aandssvageanstalten i Ribe/Ribelund. Et fixpunkt i processen er tiåret 1925-1935, en periode, der også kan nås ved interviews med tidligere institu-

tionspersonale og patienter/klienter. Når der ofres denne periode speciel opmærksomhed, skyldes det dels, at det vil være muligt at sammenligne ikke-nedskrevne erindringer med skriftligt kildemateriale og dels, at perioden mellem de to verdenskrige viser nogle markante påvirkninger fra f.eks. arvebiologiske teorier, som tydeliggør sammenhængen mellem ændringerne i normalitetsbegreber og praksis inden for åndssvagevæsen/-forsorg.

I indværende år er læst ældre litteratur – såvel direkte vedr. emnet som vedrørende århundredskiftets degenerationsteorier og 20-ernes og 30-ernes debatter om børnebegrænsning og nødvendigheden af de »gode slægters« videreførsel. Arkivalier fra Aandssvageanstalten i Ribe/Ribelund er gennemgået på henholdsvis Landsarkivet i Viborg (korrespondance m.v. 1907-1980) samt på Boinstitutionen Ribelund (patientjournaler 1907-1980). Arkivaliegennemgangen fortsætter i 1993, hvor også et større antal interviews skal foretages.

Udgivervirksomhed:

Bjarne Stoklund er hovedredaktør af det internationale tidsskrift *Ethnologia Europaea*, *Journal of European Ethnology*, og medredaktør af det skandinaviske tidsskrift *Ethnologia Scandinavia*, *A Journal of Nordic Ethnology*.

Formidlende og anden virksomhed:

Bjarne Stoklund er medlem af referencegruppen for nyere tids kulturhistorie under Statens Museumsnævn og medlem af bestyrelserne for Sonningfonden, Hjerl Fonden, Hjerl Hedes Frilandsmuseum og Landbohøistorsk Selskab samt eforatet for Gieses Legat.

Bjarne Stoklund har foretaget studierejser til Budapest og det østlige Ungarn samt til verdensudstillingen i Sevilla.

Han har efter indbydelse holdt gæsteforelæsninger ved Institut for Etnologi ved Universitetet i Oslo samt i Etnografisk Selskab i Budapest. Han har deltaget med indlæg i et seminar om »Bondedagbøger som mentalitetshistorisk kilde« på Julita Gård i Sverige og i et seminar om »Menneske og natur«, arrangeret på Hollufgaard ved Odense af Humanistisk Forskningscenter og Landbohøistorsk Selskab. Han har endvidere holdt foredrag i Det Kgl. Danske Videnskabskabernes Selskab og på Dansk kulturhistorisk Museumsforenings årsmøde på Fuglsøcentret.

Poul Balle-Petersen er institutbestyrer og Bjarne Stoklund er formand for studienævnet.

Palle O. Christiansen har efter indbydelse været forelæser og diskussionsdeltager ved et tre dages seminar i april for ph.d.-studerende arrangeret af Det filosofiske Fakultet ved Oslo Universitet og 27/3 holdt indlæg om »Bondens natur(er)« på Det humanistiske forskningscenter, Hollufgaard ved Odense.

Thomas Højrup er instituttets repræsentant i Fæl-

lesudvalget for Centralregistrering vedr. Dansk Kunstindex og Det kulturhistoriske Centralregister og desuden medlem af finansministerens tænketank i DMC.

D.19/3 holdt han forelæsning om strukturel livsformsanalyse på Psykologisk Institut, Århus og d. 11/6 forelæsning om Statssubjekt og produktionsmåde – to specifikationsforløb i konkurrence om samme teoretiske opgave på Filosofisk Institut, Århus.

Johannes Møllgaard er medredaktør på det etnologiske tidsskrift: *Folk og Kultur*.

Lisbeth Haastrup er medlem af referencegruppe for samfundsvidenskabelig ernæringsforskning. Forskningsinstitut for human Ernæring, KVL. Hun har deltaget i Second Nordic Symposium on Social Research on Food and Eating. »The Politics of Food and Nutrition« i september 1992 i Gilleleje med indlægget: *The State as housekeeper*, og i seminar om levnedsmiddelforskning d. 26/2 1992 med indlægget »Livsformer, madkulturer og levnedsmidler«.

Edith M. Rønn er temarektor ved tidsskriftet »NORD-NYTT« (Afvigelse – fra hvad? Åndssvagevæsen og -forsorg i fortid og nutid), med en artikel: »Humaniteten og den sande fornuft« samt indledning. Hun har deltaget i FUN Conference 19-20/11 1992, Meri-Karina, Turku, Finland.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professor: Bjarne Stoklund.

Lektorer: Poul Balle-Petersen, Palle O. Christiansen, Thomas Højrup.

Adjunkt: Johannes Møllgaard.

Forskningsstipendiater: Lisbeth Haastrup, Edith Mandrup Rønn.

TAP: Antal årsværk: 0,8.

Assistenter: Marie-Louise Herold, Annette Jepsen.

Specialer (konferens):

Damsholt, Kirstine: Statens borger og landets søn. En analyse af den politiske diskurs i to perioder af Danmarks historie.

Hansen, Kirsten Monrad: A Point of Difference. En rekonstruktion og udspecificering af »Den karrierebundne livsform«.

Klitmøller, Linda: Fra hosebinder til tekstilarbejder. Overgangen fra binæringsproduktion til fabriksindustri i Hammerum herred og Herning ca. 1850-1930.

Poulsen, Erik Kalsgård: Kulturanalyse af Frankrigs adelige aristokrati i det 17. og begyndelsen af det 18. århundrede.

Wiberg, Lilly: Økomuseet – idé og realisation. En undersøgelse af det franske økomuseums baggrund og udvikling.

Wiene, Inger: Der har jeg rod, derfra min verden går.

Dansk hjemstavnsbevægelse i diskursen om samfunds sammenhængskraft.

Specialer (hovedfag):

- Jørgensen, Anja: Ren i skind er ren i sind. En etnologisk analyse af renlighedens begrundelsessammenhænge og fordringer i Danmark fra ca. 1870 til 1920.
- Nielsen, Niels Jul: Bonden i hovedet – præsten Joachim Junges forståelse af almuekulturen.
- Plambeck, Peter: Livsformer i en bestyrelse og en direktion.

Publikationer:

- Christiansen, Palle Ove: International consumption patterns in peasant households. A Danish eighteenth-century example. i: *Clashes of cultures. Essays in honour of Niels Steensgaard, Johansen, J. C. V., E. L. Petersen og H. Stevnsborg* (ed.), s. 284-303, Odense 1992.
- Højrup, Thomas: Om den strukturelle livsformsanalyse. *Nordisk Arkitekturforskning* 1992: 1, s. 29-39, Göteborg 1992.
- : Fiskeri og livsform. i: "Limfjordsfiskeri i fortid og nutid". Limfjordsprojektets rapport nr 4, Limfjordsprojektets sekretariat, Moesgård, s. 145-146, Moesgård, Højbjerg 1992.
- Stoklund, Bjarne: Fra center til periferi. Hovedlinjer i den nordatlantiske kulturudvikling fra middelalder til nyere tid. i: *Nordatlantiske foredrag. Seminar om nordatlantisk kulturforskning i Nordens Hus på Færøerne* 27.-30. aug. 1990, Etnologi, kulturhistorie, Nordatlanten, s. 54-62, Torshavn 1991.
- : From centre to periphery. Main lines of North Atlantic cultural development from medieval to modern times. *Ethnologia Europaea. Journal of European Technology* Vol. 22, s. 51-65, København 1992.

Poul Balle-Petersen

Institut for Folkloristik

Forskningsvirksomhed:

1. Folkedigtning

Folkeviser: Anden del af beskrivelsen af de ældste færøske kvad håndskrifter er færdigredigeret med henblik på publicering. I forlængelse heraf er der sammen med Kaj Larsen foretaget en inventering af V.U. Hammershaimbs løse papirer i AM Acc. 4d. En del folkloristiske primæroptegnelser er kommet for dagen og ventes udgivet i et temanummer af instituttets tidskrift (Chesnutt).

Eventyr: Enkelte mindre afhandlinger blev sendt til trykning. Undersøgelsen af eventyret Kong Lindorm blev fortsat, men ikke afsluttet (Holbek).

Der er udgivet en bog om Perraults kunsteventyr samt færdiggjort en artikel om skæmteeventyr (Simonsen).

2. Skik og brug

Der er udarbejdet en artikel om børneritualer på grundlag af fransk materiale. Projektet vedrørende Polterabendsskikke i Danmark er fortsat (Simonsen).

3. Folkloristisk sundhedsforskning

Samarbejdet med Dansk gerontologisk Institut blev videreført. Projektet »Eldrebilledet i Sundhedsvæsenet« blev afsluttet, bl.a. med en analyse af alderdom og fordom (Rørbye sammen med Henning Kirk, DGI, og forskningsassistent Anne Leonora Blaakilde). Herudover har Rørbye fortsat sine kulturgerontologiske studier samt studiet af den kulturelle konstruktion af sundhed.

Et nordisk netværk for humanistisk sundhedsforskning er kommet i stand efter afholdelsen af det første nordiske symposium på Hindsgavl, marts 1992. Rørbye deltager i netværkets organisationskomité samt i projekterne »Medier og folkloristik« samt »Tradition og alderdom« under Nordic Institute of Folklore.

4. Andet:

Fem kapitler af en bog om eventyret i historisk perspektiv er færdigudarbejdet. Projektet »Bibliography of Scandinavian Folklore« har måttet suspenderes på grund af lektor Bengt Holbeks død; en rekonstruktion vil blive forsøgt i det nye år (Chesnutt).

Organisatorisk og redaktionelt arbejde:

Chesnutt er medlem af fakultetsrådet. Rørbye repræsenterer Danmark i styrelsen for Nordic Institute of Folklore og er siden november medlem af redaktionen for *Folk og Kultur*. Sammen med Chesnutt indgår hun efter Holbeks død i den danske organisationskomité for den kommende nordisk-baltisk-keltiske folklorekongres. Et planlægningsmøde herom er afholdt i København.

Rejser, gæsteforelæsninger:

Chesnutt: Forskningsophold ved videnskabelige institutioner i London (januar). Udvekslingsophold i Erasmus-regi ved University of Glasgow (maj). Foredrag ved mindesymposium for Bengt Holbek, København (11.-12. december).

Holbek: Forelæsninger ved Roms Universitet (23.-24. marts), ved University of Wisconsin-Madison (21.-27. juni), ved ISFNR kongres i Innsbruck (4.-11. juli) samt ved NIF kursus i Åbo, Finland (13.-16. august).

Rørbye: Hovedarrangør og oplægsholder ved Nor-

disk Forskersymposium for Humanistisk Sundhedsforskning, Hindsgavl (4.-6. marts). Indlæg ved gerontologisk seminar på Etnologiska institutionen, Lunds Universitet (2. april). Forelæsninger ved Vårdhögskolorna i Växjö og Jönköping (12.-13. maj). Deltagelse i internationalt symposium ved Deutsches Zentrum für Altersfragen, Berlin (31. maj-1. juni). Indlæg ved NIF symposium i Tórshavn (18.-22. september). Forelæsning ved Folkloristiska institutionen, Åbo akademi (2. oktober). Indlæg ved Medicinsk-historisk Selskabs jubilæumssymposium, København (21. oktober). Foredrag ved mindesymposium for Bengt Holbek, København (11.-12. december).

Simonsen: Foredrag ved NEFA-møde, København (4. april). Foredrag ved konference om »Ecology and Folklore«, Lodz, Polen (9.-12. september). Foredrag ved mindesymposium for Bengt Holbek, København (11.-12. december).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 4 (3).

Lektorer: Michael Chesnutt, M.A., dr.phil. Bengt Holbek (død 27.8.), mag.art. Birgitte Rørbye, cand. mag. Michèle Simonsen.

Fondslønnede forskningsmedarbejdere: Cand.mag. Anne Leonora Blaakilde (indtil 31.10.), cand.mag. Lars Hemmingsen (fra 1.9.).

TAP: Antal årsværk: 0,6 (0,5).

Assistent: Karin Thomsen (indtil 30.4.), Joan Skovholm (fra 1.8.).

Ph.d. afhandlinger:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Brade, Anna-Elisabeth: Kloge folk, lærde folk og familierne (Det humanistiske Fakultet).

Lützen, Karin: Begreber, bevidsthed og adfærd. Om subkultur, identitet og videnskab vedr. homoseksualitet, trosliv og filantropi (Det humanistiske Fakultet).

Specialer:

Baron, Elisabeth: De drøner rundt på cykel med en taske på bagagebæreren – Hjemmesygeplejersker som en ny tids sundhedsapostle.

Brimnes, Anna: En beskrivelse af huldrenes betydning i den færøske forestillingsverden.

Christensen, Anders Chr.N.: »Vi bruger hele kroppen« – en spillemandsfamilie i fire generationer.

Jensen, Jette Mona: Fra kortkartotek til computer-elektronisk registrering og klassifikation af dansk sagntradition.

Klint, Lotte: To må man være – om kontaktannoncer.

Pfeffer, Heidi: »Snakken gik jo«. – Et studie af materiale om Jomfru Fanny, belyst som rygter, mediedrama og folkloristisk tradition.

Schomacker, Judy Ryslander: Rejsende i musik – En undersøgelse af gård-, gade-, markeds- og værts-husmusikanternes kultur og kulturelle identitet i Danmark i det 20. århundrede.

Publikationer:

Chesnutt, Michael: Nordic Variants of the Guntram Legend. Arv 47, s. 153-65, Stockholm 1991.

Holbek, Bengt: On the Borderline between Legend and Tale. Arv 47, s. 179-91, Stockholm 1991.

Rørbye, Birgitte: From folk medicine to medical folkloristics. i: Folklore Processed. In honour of Lauri Honko, Ed. Reimund Kvideland et al., s. 190-99, Helsinki 1992.

-, Kirk, Henning: Alderdom – Fordom. København 1992, 151 s.

–: Et virkeligt hjem. i: At føje liv til årene. En debat- og læsebog om kultur og aktivitetsområdet, Red. Elsebeth Hutter, s. 77-87, København 1992.

Simonsen, Michèle: PERRAULT: Contes. Paris 1992, 126 s.

Michael Chesnutt

Institut for forhistorisk og klassisk Arkæologi

Forskningsområder:

Arktisk, forhistorisk, klassisk, marin og den tidlige middelalters arkæologi på Grønland, i Nordatlanten, i Nordeuropa – især Sydsandinavien – og i Middelhavslandene, fortrinsvis Italien og Grækenland.

1. Italien. Bydannelsen og den etruskiske arkitekturens udvikling i den sene orientaliserende og arkaiske periode, 640-480 f.kr. (H. Damgaard Andersen).

2. Danmark. Yngre neolitisk tid. På grundlag af omfattende kildestudier beskrives og analyseres samfundets struktur og udvikling i perioden 2800-2400 f.kr. (K. Ebbesen).

3. Nordeuropa. Undersøgelser over den neolitiske tragtægterkultur med henblik på at give en almen kulturhistorisk skildring af den ældste nordiske bondekultur fra ca. 4000-2800 f.kr. (K. Ebbesen).

4. Norden. De nordiske træguder søges dateret som udgangspunkt for en stillingtagen til den hedenske religion (K. Ebbesen).

5. Grønland. Qeqertasussuk-projektet. Tværfaglige undersøgelser af en permafrosen boplads fra Saqqaq-

kulturen (2500-900 f.kr.) med et for det østlige arktis enestående inventar af træ-, ben- og skind-sager (B. Grønnow).

6. Grønland. Arkæologiske undersøgelser og den »direkte historiske metode« søges kombineret i studiet af renjægerbopladserne i Vestgrønland (B. Grønnow).

7. Europa. Sporelementstudier af romerske bronzekar. Ved laser/buespektografi undersøges karrene med henblik på bestemmelse af produktionskredse, nu også i samarbejde med flere tyske kolleger (H. Bollingberg, U. Lund Hansen).

8. Danmark. Det omfattende glasmateriale fra Dan-kirkebopladsen, romersk og germansk jernalder, bearbejdes med henblik på den samlede publikation (H. Jarl Hansen, U. Lund Hansen).

9. Italien. Bearbejdning af den etruskiske gravplads ved Arenosola i Syditalien (H. Winge Horsnæs).

10. Skandinavien. Våbengrave fra yngre germansk jernalder. Kronologiske og regionale studier (A. Nørgård Jørgensen).

11. Skandinavien. En arkæologisk-metallurgisk undersøgelse over den yngre jernalders knivformer, deres typologi, kronologi og smedeteknik (H. Lyngstrøm).

12. Danmark. Vikingetidens ryttergrave og nogle værkstedskredse omkring den tidlige kongemagt i Danmark (H. Lyngstrøm).

13. Færøerne. Sæterbrugets rolle under vikingetidens landnam belyst ud fra egne udgravninger ved Eidi på Eysturoy (D.L.D. Mahler).

14. Danmark. Studier over den førromerske jernalder i Nordjylland, herunder Borremose, en befæstet landsby i Himmerland (J. Martens).

15. Polen. Den forsvundne jernalder. Bearbejdning af Prof. C.-A. Mobergs efterladte arkiv over fund fra polske og østtyske museer, der sønderbombedes under 2. verdenskrig (J. Andrzejowski, J. Martens).

16. Italien. Volterras askekister. Studiet af 1100 skulptursmykkede askekister fra Volterraområdet i Etrurien giver et alsidigt billede af romaniseringens forløb fra ca. 300 f.Kr. til Augustæisk tid (M. Nielsen).

17. Danmark. Vedbækprojektet. Undersøgelser over jægerstenalderen i Atlantisk tid (5.500-3.000) ud fra egne udgravninger (V. Alexandersen, L. Johansen, C. Meiklejohn, E. Brinch Petersen).

18. Grønland. Bearbejdning af paleo-eskimoiske bopladser fra Diskobugten i samarbejde med Asiaat Museum (K. Møller Hansen, J. Fog Jensen, E. Brinch Petersen).

19. Europa. Arkæologi og samfundsudvikling i Europa og Middelhavsområdet i 2. til 1. årtusind f.Kr. (K. Randsborg).

20. Grækenland. Feltarbejde på øen Kefallénia (K. Randsborg).

21. Italien. Arkaiske huse i Mellemitalien med henblik på publikation af udgravet hus fra 6. årh. f.Kr. i Ficana, det antikke Latium Vetus (A. Rathje).

22. Italien. Fortsatte studier over den orientalske indflydelse i Mellemitalien i 8.-6. årh. f.Kr. (A. Rathje).

23. Danmark. Bronzealderens metalteknik. I et samarbejde med Lunds Universitet undersøges originale digel- og støbeforms-fragmenter (P. Rønne).

24. Italien. Udgravning af den antikke by Pontecagnano i Syditalien sammen med flere studerende fra instituttet (I. Strøm).

25. Syrien. Fortsat bearbejdning af det cypriiske materiale fundet på Tall Sukas under Carlsbergfondets syriske ekspeditioner (L. Wriedt Sørensen).

26. Sverige. En analyse af middelalderens maritime kulturlandskab i den botniske bugt ud fra transportgeografiske og strukturelle synspunkter (C. Westerdahl).

Udgivelsesvirksomhed:

Instituttet udsender serierne »Arkæologiske Studier« og »Arkæologiske Skrifter«.

Redaktion: U. Lund Hansen »Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie«, »Nordiske Fortidsminder«, »Sjællands Jernalder« og »Studien zur Sachsenforschung« (for Danmark). U. Lund Hansen og E. Brinch Petersen »25 års arkæologi i Danmark«. J. Martens »LAG«. M. Nielsen og A. Rathje »Acta Hyperborea«. E. Brinch Petersen »Journal of Danish Archaeology«. K. Randsborg »Acta Archaeologica«, »Arkæologiske Studier«, »Le Vie Della Preistoria«. L.W. Sørensen »The Land of the Paphian Aphrodite: The Canadian Palaipaphos Survey Project«. C. Westerdahl »Proceedings of the Sixth International Symposium on Boat and Ship Archaeology«.

Kollegiale organer:

Instituttet er repræsenteret i følgende danske styrende råd: »Bestyrelsen for Det danske Institut i Athen« (A. Rathje); »Det arkæologiske Nævn« (U. Lund Hansen,

E. Brinch Petersen); »Maregruppen« (C. Westerdahl). Internationalt er det repræsenteret i »Arbeitsgemeinschaft für Sachsenforschung« (U. Lund Hansen), som også er korresponderende medlem af »Deutsches Archäologisches Institut« i Frankfurt.

Legatbestyrelser:

Christian og Emma Blinkenbergs Rejselegat (U. Lund Hansen, A. Rathje, L.W. Sørensen); Ingeniør Svend G. Fiedler og hustru's Legat og Kazimierz Salewicz og hustru's Legat (U. Lund Hansen); Japetus Steenstrups Legat (E. Brinch Petersen).

Ekskursioner:

Det republikanske Rom, for overbygningsstuderende (A. Rathje).

Videoproduktion:

»Bronzealderen i støbeskeen« (P. Rønne); »En sjælden grav fra jægerstenalderen« (J. Fog Jensen, E. Brinch Petersen).

Gæsteforelæsere ved instituttet:

H. Alopæus; S.H. Andersen; I. Beilke-Voigt; T. Capelle; M. Göthche; J. Helmer; J.-R. Jannot; R. Matos; T. Palaima; A. Papadopoulos; P. Ramquist; J. Rosing; P. Schledermann; P. Sutherland; U. Tamla; V.P. Tolstikov; M. Treister.

Samarbejdsaftaler:

Med Department of Anthropology ved Memorial University of Newfoundland, St. John's, Canada, er der på institutniveau indledt et formaliseret samarbejde.

Symposier, organisation:

»The Paleo-eskimo Cultures of Greenland – New Perspectives in Greenlandic Archaeology« (G. Grønnow, E. Brinch Petersen); »43 Sachsersymposium« og »Nordic Glass Bead Seminar at Lejre« (U. Lund Hansen); »Chronological Problems of the Pre-Roman Iron Age Chronology of Northern Europe« (J. Martens); »Centre and Periphery in the Hellenistic World« (K. Randsborg).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9,75

Lektorer: Mag.art. K. Ebbesen, dr.phil. U. Lund Hansen, mag.art. E. Brinch Petersen, mag.art. A. Rathje, mag.art. L. Wriedt Sørensen (vikar), fil.lic. C. Westerdahl.

Forskningsprofessor: Dr.phil. K. Randsborg.

Gæsteprofessor: Prof., Dr. R. Matos, Peru.

Forskningsstipendiater: Mag.art. B. Grønnow, mag.art. H. Winge Horsnæs, mag.art. D. Mahler, fil.lic. M. Nielsen, mag.art., ph.d. P. Rønne.

Kandidatstipendiater: Mag.art. H. Damgaard Andersen, cand.phil. A. Nørgård Jørgensen, mag.art. H. Lyngstrøm, mag.art. J. Martens.

Tilknyttet instituttet: Prof.emer. C.J. Becker, prof.emer. P.J. Riis, mag.art. B. Rafn, dr.phil. I. Strøm.

TAP: Antal årsværk: 1.

Korrespondent: Una Koester.

Ph.d. afhandlinger:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Arneborg, Jette: Kulturmødet mellem nordboer og eskimoer. En kritisk analyse af kilderne til belysning af kulturmødet mellem nordboere og eskimoer i Grønland. Vurderet i norront perspektiv (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Åmager).

Jørgensen, Lars: Den germanske familie. Studier af familiegravlæggelsesmønstre i de nordgermanske, alemanniske og longobardiske samfund, 200-800 e.Kr.

Specialer (konferens):

Bernth, Susanne: Attisk 4. århundredes rødfigurskeramik med specielt henblik på de såkaldte Kerchvaser. En undersøgelse af vasernes form og ikonografi fra udvalgte geografiske områder.

Ebbesen, Marianne: Michelsberg-kulturen. En generel fremlæggelse af kulturen og beslægtede grupper, samt en vurdering af Michelsberg-lokaliteternes indbyrdes ligheder og forskelle ud fra keramiske studier.

Jensen, Curt Jørgen: Invasion eller Evolution? En teoretisk og praktisk diskussion af anvendeligheden af forskellige fundgrupper i slutningen af yngre stenalder i Danmark med henblik på studiet af den sociale udvikling.

Jensen, Hanne Reinhold: Rituelle henlæggelser af ravperler i Vendsyssels tidlige neolitikum. Fragmenter af et symbolsprog.

Kibenich, Lisbeth: Varpelev i nordisk perspektiv.

Korsholm, Mette: Græske kvindedragter i hellenistisk tid (ca. 330-30 f.Kr.) belyst ud fra terrakottafigurer fra udvalgte steder.

Larsen, Anne-Christine: Vikingetidsgårde i Nordatlanten. En beskrivelse og analyse af den norrøne bebyggelse på den nordatlantiske øgruppe Færøerne set i relation til udvalgte norrøne bebyggelser i Nordatlanten.

Mejdahl, Ulla: Museologi og de kulturhistoriske museers arkæologiske, antikvariske virksomhed og kulturpolitiske rolle i Danmark. – Belyst ud fra et bevaringsmæssigt perspektiv.

Ødegaard, Tina Vibe: Af en oldgranskers virke. Om arkæologen J.J.A. Woersaae og hans forfatterskab indtil 1850 med særligt henblik på forholdet til 1840'ernes politiske og nationale bevægelser.

Specialer (cand.phil.):

Andersen, Helmer Munch: Offentlig romersk arkitektur i Athen fra ca. 27 f.Kr. til ca. 200 e.Kr.

Evaldsen, Elisa: Fællesfangst hos Inuit i Grønland.

Hedegaard, Ken Ravn: Støbt? Eksperimentel bronzestøbning af fibula-typer fra yngre germanertid og tidligste vikingetid i Sydskandinavien.

Petersen, Susanne Bødtker: Havne og spærringer i yngre jernalder. Konstruktion – topografi – funktion.

Zehmke, Eric: Schuhe der Wikingerzeit und des Frühmittelalters im südwestlichen Ostseegebiet.

Publikationer:

Hansen, Ulla Lund: Die Hortproblematik im Licht der neuen Diskussion zur Chronologie und zur Deutung der Goldschätze in der Völkerwanderungszeit. Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Philologisch-Historische Klasse, Nr 200, s. 183-194, Göttingen 1992.

Jørgensen, Anne Nørgård: Regional Studies of the weapon-burial practice in Scandinavia AD 530-800. Pre-printed Papers. Medieval Europe Conference 1992. s. 185-90, 1992.

–: Kobbægravpladsen, en yngre jernaldergravplads på Bornholm. Årbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1991, s. 123-83, København 1992.

Lyngstrøm, Henriette: Vikingetidens knivsmede i Smørum. Årsskrift 1992 for Ledøje-Smørum Historisk Forening og Arkiv 1992, s. 31-42, Smørum 1992.

Nielsen, Marjatta: Portrait of a marriage: The old Etruscan couple from Volterra. Acta Hyperborea IV, s. 89-141, København 1992.

Petersen, Erik Brinch: Senpalæolitikum og mesolitikum. Arkæologiske Udgravninger i Danmark 1991, s. 66-69, København 1992.

Randsborg, Klavs: Det syvende århundrede e.Kr. i: Høvdingesamfund og kongemagt. Fra stamme til stat i Danmark 2. Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXI: 2, 1991, P. Mortensen og B. M. Rasmussen (eds.), s. 11, Århus 1992.

–: Archaeology. And the Man-Made Material Reality. Århus 1992, 104 s.

–: Un preludio millenario all'Europa del '92. i: Le Vie Della Preistoria. La Talpa di Biblioteca 3, K. Randsborg et al., s. 121, Roma 1992.

–: Det syvende århundrede e.Kr. og "portene" mellem Romerriget og middelalderen i Europa, Middelhavet og Mellemøsten. i: Kommunikation. Kontaktstencil 34, Fællesnordisk Råd for Arkæologistuderendes Kontaktseminar, s. 62, København 1992.

–: Review of D. T. Potts: The Arabian Gulf in Antiquity 1-2, 1990 (Oxford, Clarendon). American Journal of Archaeology 96, 1992, s. 378, Boston, Mass. 1992.

–: Rezension von M. Müller-Wille: Das Wikingerzeit-

liche Gräberfeld von Thumby-Bienebek (Kr. Rendsburg) II. Offa-Bücher N.F.62, 1987. Praehistorische Zeitschrift 60; 2, 1991, s. 250, Berlin 1992.

–: Review of K. Niklasson: Early prehistoric burials in Cyprus, Sima 96, 1991. American Journal of Archaeology 96; 4, s. 766, Boston, USA 1992.

–: Gallemose: A Chariot from the Early Second Millennium BC in Denmark? Acta Archaeologica 62, 1991, s. 109, København 1992.

–: Historical Implications: Chronological Studies in European Archaeology c. 2000-500 B.C. Acta Archaeologica 62, 1991, s. 89, København 1992.

–: Barbarians, Classical Antiquity and the Rise of Western Europe: An Archaeological Essay. Past & Present 137, nov. 1992, s. 8, Oxford 1992.

–: Fra den anden verdenskrig til fremtiden. i: Dansk forhistorisk arkæologi – gennem de sidste 25 år, nu og i 2001. Rapport fra et seminar d. 5. december 1991, H. Thrane (ed.), s. 5, København 1992.

Rathje, Annette: An Exotic Piece from Vulci: The Egyptian Blue Pyxis in Berlin. i: Stips Votiva. Papers presented to C. M. Stibbe, M. Guade, s. 171-175, Amsterdam 1992.

–, Lund, John: Danish classical archaeological fieldwork 1990-1991. Acta Hyperborea IV, s. 375-386, København 1992.

Sørensen, Lone Wriedt: Lindos IV, 2. Excavations and Surveys of Southern Rhodes. The Post-Mycenaean Periods until Roman times. i: Lindos IV, 2. Excavations and Surveys in Southern Rhodes, Sørensen, Lone Wriedt, Pentz, Peter, Nationalmuseet, Antiksamlingen, s. 1-157, København 1992.

–: Aspects of Iron Age Pottery from the Canadian Palaeophos Survey Project. Studies in Mediterranean Archaeology and Literature Pocket-Book 117, s. 356-370, Sweden 1992.

–: Panayia Ematousa, Aradhippou, Cyprus i A. Rathje og J. Lund (eds.) Danish classical Archaeological Field Work 1990-1991. Acta Hyperborea 4, s. 380-381, København 1992.

–: Terracotta Figures from the Area of Palaeophos seen in a Wider Perspective. i: Studies in Honour of Vassos Karageorghis, G. C. Ionnides, s. 255-260, Nicosia 1992.

Westerdahl, Christer L.: The use of maritime space in the Baltic. Medieval Europe 1992. Preprinted Papers Vol. 2, s. 61-80, York 1992.

–: Något om tillverkning av pottaska och salpeter i hushållet i norra Ångermanland. Ångermanland/Medelpad 1992/93, årbog, s. 65-79, Härnösand 1992.

–: Något om framställning av pottaska i norra Ångermanland. i: Arkeologi nolas kogs. Fornlämningar, fynd och forskning i norra Ångermanland, Edblom, L./Grundberg, L. (red), s. 106-110, Örnsköldsvik 1992.

–: Marinarkeologi i norra Roslagen II. Fortsättning

- från 1978. Rospiggen Årbog 1992, s. 83-91, Norrtälje 1992.
- : En strukturell översyn av itinerariet. *Marinarkeologisk Tidskrift* Nr.2, s. 6-8, Stockholm 1992.
  - : Vikingatid och vikingaskepp i Husaby. *Västgöta-bygden* Nr.5, s. 223-227, Skara/Mariestad 1992.
  - : Pålar längs kusten skydd mot ovälkomna besök. *Populär Arkeologi* Nr.1 (årg.10), s. 28-31, Stockholm 1992.
  - : The maritime cultural landscape. *International Journal of Nautical Archaeology* Vol.21/1, s. 5-14, London 1992.

Erik Brinch Petersen

Institut for Religionshistorie

Forskningsvirksomhed:

Institut for Religionshistorie dækker et bredt område inden for humanistisk forskning, idet der er tilknyttet fire fagstudier: Almindelig religionshistorie, Kristendomshistorie, Religionssociologi samt Indiansk sprog og kulturer. Institutets forskning finder således sted over en meget bred vifte.

Carsten Breengaard har beskæftiget sig med syndsbegrebet i oldkirken.

Una Canger har fortsat arbejdet med Aztekisk Ordbog som produkt af en gradvis udvikling af database over aztekiske tekster fra det 16. og 17. århundrede. Arbejdet består på den ene side i en analyse af sprogets morfologi og fonologi samt en gennemarbejdning af ord dannet af den enkelte rod og på den anden side af udarbejdelsen af principperne for ordbogsindgangenes opbygning. Ordbogen bygger på aztekiske tekster fra perioden; den vil være organiseret efter rødder; eksemplerne på de enkelte ord vil fremstå i konteksten af en hel sætning; ordbogen tænkes ikke udgivet i bogform, men vil kun være tilgængelig gennem computer.

Jørgen Skafte Jensen har fortsat sine studier i hellenistisk retoriks betydning for forståelsen af kilderne i Det nye Testamente, dels med henblik på en almen introduktion, dels i form af konkrete analyser i Matthæusevangeliet. Arbejdet må ses i sammenhæng med den opfattelse, at den antikke jødedom også i væsentlige stykker var en del af den hellenistiske kultur.

Lars Kruse-Blinkenberg har fortsat udforskningen af den bibelske teksts vej fra den nære orient via græsk og latin til den vesterlandske verden med særligt henblik på de latinske bibeloversættelsers udbredelse i Vesteuropa. I nær forbindelse hermed ligger to studier i minoritetssprog, nemlig dansk-jødisk sprogbrug og dansk-katolsk sprogbrug siden religionsfriheden (Grundloven af 1849).

Michael Rothstein har fortsat sine studier af de nye religioners trossystemer og er næsten færdig med sin Ph.D. afhandling: Forholdet mellem naturvidenskab og religion i to nye religioner i den vestlige verden.

Merethe Sundby-Sørensen (seniorstipendiat fra 1. september) arbejder med mødet mellem aztekisk og spansk/katolsk kultur i 1500-tallets Mexico. Gennem analyser af udvalgte socioreligiøse temaer søges en afklaring af franciskanermunken Bernardino de Sahagúns konversions- og missionsstrategiske baggrund. En belysning af disse forhold vil føre til en revurdering af Sahagúns skrifter som kilde til aztekisk religion.

Jørgen Podemann Sørensen har arbejdet dels med den ægyptiske baggrund for den III hermetiske traktat, dels med de ægyptiske underverdensbøger i deres rituelle aspekt.

Tove Tybjerg har drevet fortsatte studier i religionsvidenskabernes forskningshistorie. Arbejdet har i det forløbne år koncentreret sig om at indkredse opfattelsen af »primitiv religion« i den evolutionistisk prægede forskningstradition. Hun har også fortsat sine studier i Nordvestkyst-indianernes religionshistorie, især med henblik på at vise, hvordan skiftende relationer mellem kwakiutl-indianere og euroamerikanere har præget de såkaldte kannibaldanse.

Margit Warburg har anvendt sit tidligere indsamlede materiale om baha'i, dels i forbindelse med en analyse af baha'i-identitet nationalt og internationalt, dels i forbindelse med baha'is brug af arkitektur som religiøst udtryksmiddel.

Søren Wichmann arbejder primært med en ph.d. afhandling betitlet Axoyú Tlapaneç Grammatical Research. Den vil forme sig som en bred grammatisk beskrivelse, efter funktionalistiske principper, af et indiansk sprog, som tales i Guerrero, Mexico. Dertil arbejder han med etableringen af en forskningstradition indenfor feltet: Mixe-zoque sprogfamilien. Hans arbejder strækker sig fra sproghistorie over sprogligt-arkæologiske korrelationer til deskriptivt arbejde og udforskningen af isolerede, teoretisk interessante fænomener. Endelig er han i gang med at udarbejde en diskursteorier baseret, fortrinsvis, på Functional Grammar-modellen, herunder det særlige problemområde: Anaforer.

Redaktionsvirksomhed:

Carsten Breengaard er fortsat medlem af redaktionen for Kirkehistoriske Samlinger, udgivet af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie. Una Canger er fortsat redaktør af Travaux du cercle linguistique de Copenhague og Jørgen Podemann Sørensen er fortsat redaktør af Chaos, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier. Han er også medredaktør af festskriftet Apocryphon Severini. Tove Tybjerg har (sammen med Hjørdis Nielsen) redigeret Møde mellem to verdener (som markering af 500 året for Christoffer Columbus' komme til Amerika) og Margit Warburg har

(sammen med Helen Krag) redigeret grundbogen Minoriteter.

Kollegiale organer:

Formand for det ved overgangen til 1992 oprettede fælles religionsvidenskabelige studienævn var til 15. august Margit Warburg, derefter Jørgen Podemann Sørensen. Jørgen Skafte Jensen og (til 1. september) ekst. lektor Merethe Sundby-Sørensen er medlemmer af Det humanistiske Fakultetsråd, førstnævnte også medlem af Konsistorium.

Gæsteforelæsninger:

Instituttet har til gæsteforelæsninger og seminarer haft besøg af prof. Stephen Sharot, Ben-Gurion University of Negev (foranstaltet ved den dansk-israelske kulturaftale); prof. Steven Kaplan, Institute of Comparative Religion, Jerusalem; prof. Ramiro Matos, San Marcos Universitet, Lima; prof. Shlomo Deshen, Tel-Aviv University; prof. Bruce Lincoln, University of Minneapolis.

Konferencer, symposier m.m.:

Michael Rothstein har deltaget i symposium i Oslo med temaet Religjøs kanon og i en konference i Bergen om Religion og natur; han har gæsteforelæst ved Odense Universitet og ved Bergens Universitet, og han har holdt en lang række foredrag og undervist på Folkeuniversitetet.

Jørgen Podemann Sørensen har deltaget i et nordisk symposium i Uppsala om ægyptisk religion.

Margit Warburg har gæsteforelæst ved Religionssociologiska Institutet, Lunds Universitet, Sverige og holdt foredrag ved XI Nordic Conference on the Sociology of Religion, Skalholt, Island, ligeledes holdt foredrag ved Society for the Scientific Study of Religion and Religious Research Association, Washington, D.C., USA, samt holdt foredrag ved Religion Forum, Committee on the Study of Religion, Harvard University, USA.

Søren Wichmann har deltaget i 5. International Conference on Functional Grammar, Antwerpen, og i 1st Rasmus Rask Colloquium i Odense.

Alle har bidraget med indlæg ved de nævnte lejligheder.

Studierejser:

Margit Warburg er på forskningsophold ved Harvard University året 1992-93; Søren Wichmann har haft ni ugers feltarbejde i Azoyú, Guerrero, i sommeren 1992.

Faglige dage:

Kombineret med instituttets jubilæum afholdtes faglige dage 29.-30. oktober; førstedagen præsenterede instituttets lærere forskningsinteresser, og andendagen drøftedes med indbudte gæster jobmuligheder for kandidater og magistre.

Historik:

Instituttet kunne i året fejre tiårsdagen for etableringen af instituttet i dets nuværende skikkelse med fire fag. I den anledning afholdtes faglige dage, der dels havde instituttets forskning som genstand, dels så udad og fremad mod arbejdslivet for kandidaterne. Columbusåret fejredes med bogen Møde mellem to verdener, redigeret af medarbejdere fra instituttet og med bidrag fra de fleste af lærerne. Endelig var instituttet hjemsted for DAHR's tiårsjubilæum, der blev markeret med et internationalt symposium om Comparative Studies in the History of Religions, tilrettelagt af Jørgen Podemann Sørensen og mag.art. Erik Sand.

Lektor Vagn Duekilde er afgået med pension, men bevarer stadig en vis tilknytning til instituttet.

Margit Warburg er næstformand i RENNER, Research Network on New Religions (SHF-netværk).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 10,75.

Lektorer: Dr.teol. Carsten Breengaard, ph.d. Una Canger, cand.teol. Jørgen Skafte Jensen, lic.teol. Lars Kruse-Blinkenberg, mag.art. Tove Tybjerg (nedsat arbejdstid), mag.art. Margit Warburg.

Adjunktvikar: Jørgen Podemann Sørensen.

Seniorstipendiat: Merete Sundby-Sørensen (fra 1. sept.).

Kandidatstipendiat: Mikael Rothstein.

Introduktionsstipendiat: Søren Wichmann.

TAP: Antal årsværk: 1,04.

Assistent: Birgit Danielsen.

Speciale (konferens):

Haahr, Tove Helt: Studier over det muslimske samfund på profeten Muhammeds tid, som et religionshistorisk bidrag til den generelle debat om det religiøse samfund.

Specialer:

Frøkiær, Birthe: Diskussionen omkring ontologisk funderet etik og eksistentielistisk etik mellem K.E. Løgstrup og Johannes Sløk.

Martin, Peter Thomas: Lidelsens problem konfronteret med nyere protestantisk og katolsk teologi.

Severinsen, Lotte Ankjer: Homer's Iliade. Forklædning og genealogi.

Specialer (1985-ordning):

Briand, Marianne: Giovanni Antonio Cavazzi da Montecuccolo's istorica descrizione som religions-sociologisk kilde til Nganga-institutionen i Kongo.
Hassenfeldt, Maria Bro: Når religion bliver nyhed.

Publikationer:

Breengaard, Carsten: Var Jesus gudsbespottelig? Var Mozart? CHAOS. Dansk-norsk tidsskrift for reli-

- gionshistoriske studier 16, 1991, s. 26-34, København 1992.
- : Kristenforfølgelser og kristendom. Fra sekt til statskirke. København 1992, 168 s.
  - : Es ist Wunderschön – Møde med en udvandrer. CHAOS Særnummer 1992. Møde mellem to verdener, s. 151-164, København 1992.
  - : Det syndfri kristenliv – kirkelig selvforståelse og kristen selvbevidsthed. Kritisk Forum for Praktisk Teologi 50/1992, s. 69-80, København 1992.
  - Canger, Una: På rejse gennem det aztekisk sprog. i: Møde mellem to verdener. Amerikas opdagelse fra præcolumbiansk til nyeste tid, Tove Tybjerg & Hjørdis Nielsen, s. 51-59, København 1992.
  - : Copenhagen Nahuatl Dictionary Project. Description and Manual. Institutpublikation 1992, 85 s.
  - : Beskrivelse af minoritetssprog. Et sprogvidenskabeligt perspektiv. i: Minoriteter. En grundbog. Fjorten synsvinkler på minoritetsstudier, Helen Krag & Margit Warburg, s. 95-117, Danmark 1992.
  - Jensen, Jørgen Skafte: Retorisk kritik. Dansk teologisk tidsskrift 55. årg., nr. 4, s. 262-79, Frederiksberg 1992.
  - Krag, Helen Liesl, Warburg, Margit: Grundlitteratur til minoritetsstudier. i: Nordisk, minoriteter, teoretiske værker, indvandrerforskning, bibliografi, Helen Krag og Margit Warburg, s. 330-337, København 1992.
  - , Warburg, Margit: Minoriteter. En grundbog. Fjorten synsvinkler på minoritetsstudier. i: Helen Liesl Krag og Margit Warburg (red.), s. 7-9, København 1992.
  - Rothstein, Mikael: Videoer og vismænd – traditionel og moderne kanon i de nye religioner. Chaos 18, s. 30, København 1992.
  - : Initiation og "Hjernevask". Religion og livssyn 2, 1992, s. 7, Norge 1992.
  - : Jødedom og New Age. Religion 3, 1992, s. 20-30, København 1992.
  - : Da Gud blev til en lille grøn mand fra rummet – et eksempel på mytologisk kontinuitet og inversion. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift 21, s. 25-43, Århus 1992.
  - : Da universets centrum rykkede mod vest – to eksempler på helliggørelse af Amerika. i: Møde mellem to verdener. Amerikas opdagelse fra præcolumbiansk til nyeste tid., Red. Tove Tybjerg/Hjørdis Nielsen, s. 179-192, København 1992.
  - Sundby-Sørensen, Merethe: Virgen de Guadalupe-Tonantzin. En succes helgenkult fra erobringshundredets Mexico. CHAOS Særnummer 1992, s. 111-121, København 1992.
  - : Et skæbnsvangert gæstebud. Facetter af Mexicos erobringshistorie. Den jyske historiker 60, s. 54-69, Aarhus Universitet 1992.
  - : Scientologi. i: Minoritetsreligioner i Danmark – religionssociologisk set, Merete N. Christensen, Michael Rothstein, Jørgen Skafte Jensen, Merethe Sundby-Sørensen, Margit Warburg, Morten Warminde, red. Tim Jensen, s. 181-204, København 1992.
  - Sørensen, Jørgen Podemann: Native Reactions to Foreign Rule and Culture in Religious Literature. i: Ethnicity in Hellenistic Egypt, Bilde, Per, et al (ed.), s. 164-181, Århus 1992.
  - Tybjerg, Tove: Religionsvidenskab som blasfemi. CHAOS. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier 16, s. 83-93, København 1991.
  - : Skal mana være tabu? Religion 1.92, s. 14-22, 1992.
  - , Nielsen, Hjørdis: Forord. i: Møde mellem to verdener. Amerikas opdagelse fra præcolumbiansk til nyeste tid (Særnummer af tidsskriftet CHAOS), Tove Tybjerg & Hjørdis Nielsen, s. 7-10, København 1992.
  - : Kannibaler – Forestilling eller virkelighed? i: Møde mellem to verdener. Amerikas opdagelse fra præcolumbiansk til nyeste tid (Særnummer af tidsskriftet CHAOS), Tove Tybjerg & Hjørdis Nielsen, s. 137-149, København 1992.
  - Warburg, Margit: Anmeldelse af Mikael Rothstein. Gud er blå. De nye religiøse bevægelser. Gyldendal. København 1991. Religionsvidenskabeligt tidsskrift 20, s. 133-138, Aarhus Universitet 1992.
  - Wichmann, Søren: Kalkuner og hieroglyffer – Om sprog- og kulturmøder blandt mixe-qogue-indianere. Chaos Særnummer, s. 57-70, København 1992.

Jørgen Skafte Jensen

Kunstfag m.v.

Institut for Film- og Medievidenskab

Historie:

Institut for Film- og Medievidenskab fyldte i 1992 25 år. I september 1967 blev faget Filmkundskab grundlagt, og fra 1970-1988 bar instituttet navnet Institut for Filmvidenskab. I 1988 skiftede instituttet navn til Institut for Film, TV og Kommunikation som følge af en reallokering af en række medieforskere fra det daværende Center for Massekommunikation. Dette nye navn kom instituttet dog kun til at bære fra 1988-1992. Instituttets nuværende navn (Film- og Medievidenskab) afspejler, at instituttet og faget her i jubilæumsåret har fundet sin fremtidige profil som et institut, der både omfatter filmvidenskab (dvs. studiet af filmens historie og teori) og medievidenskab (dvs. studiet af alle de andre massemedier). Instituttets undervisning og forskning dækker således i dag alle former for massemedier, dog således at forskningen i de audiovisuelle medier (film, tv og video) indtager den centrale plads. Fagets lærere underviser dels på grunduddannelsen i Film- og Medievidenskab dels i tværfaglige emner, der kan udnyttes af medie-studerende i andre fag, f.eks. fra litteraturvidenskab og dansk. Instituttet udbyder en række tværfaglige tilvalg indenfor medievidenskab på BA-niveau (det 1-årige studiemønster) »Medievidenskab« og har ved siden af overbygningsuddannelsen i filmvidenskab også en overbygningsuddannelse i »Massekommunikation og massekultur«.

Forskningsvirksomhed:

1. Generelt

Instituttets forskning omfatter især de audiovisuelle medier (film, tv og video m.v.), men også medier som radio og de trykte medier (litteratur, aviser og ugeblade) indgår i de ansattes forskningsområder. De ansattes forskning består både af individuelle projekter og kollektive projekter, de sidste ofte med ekstern finansiering og i samarbejde med andre forskere i Danmark eller udlandet. De individuelle forskningsprojekter falder inden for en lang række specielle områder. Det gælder film- og medievidenskabelig teori og metode, film- og medieanalyse rettet mod konkrete genrer og produkter og visuel æstetik, områder der tilsammen tilstræber at udforske grundlaget for de visuelle medier og andre mediers særlige kommunikative træk. Det gælder film- og mediasociologi, dvs. undersøgelser af mediernes placering i det kulturelle og sociale system, og deres indvirkning på det samfund de er en del af, af mediernes publikum, receptionsanalyse, og i for-

bindelse hermed også institutionsanalyse, dvs. undersøgelser af de enkelte medieinstitutioners opbygning, økonomi, udvikling og juridisk-politiske forhold. Der til kommer film- og mediehistorie med lige vægt på det nationale og internationale, og på bredere kulturhistoriske aspekter ved medierne. Det gælder f.eks. i forbindelse med ungdomskultur, kønsaspekter eller forholdet og samspillet mellem film, medier og andre kunstarter og udtryksformer. Endelig arbejdes der ved instituttet både praktisk og teoretisk med audiovisuel formidling, og informationsstrategier, kulturformidling og mediepædagogik i forhold til både visuelle og ikke-visuelle medier. Et af de nyeste forskningsområder inden for instituttet er forskningen i computer- og multi-medier.

2. Individuelle forskningsaktiviteter

For oversigtens skyld kan man opdele de individuelle projekter i projekter som primært har at gøre med filmvidenskab, dvs. de projekter, som knytter sig til filmen som et selvstændigt medium, og de projekter, som har at gøre med medievidenskab, dvs. projekter som knytter sig til andre medier, f.eks. tv, video, radio og trykte medier. Opdelingen skal dog tages med det forbehold, at en række projekter både af mere teoretisk og af analytisk karakter kan gå på tværs af de visuelle medier, eller på tværs af de visuelle medier og andre medier.

2.1 Filmvidenskab

2.1.1 Ib Bondebjerg arbejder på et projekt inden for dansk filmhistorie. Projektet, der er startet i efteråret 1992 og forventes afsluttet i 1995, er en afhandling med arbejdstitlen »Dansk Film 1950-1990«, der skal være en historisk og teoretisk beskrivelse af de vigtigste tendenser i dansk film i efterkrigstiden i sammenhæng med den øvrige medie- og kulturhistorie og med inddragelse af den internationale sammenhæng.

2.1.2 Kirsten Drotner arbejder med et projekt, der er rettet mod filmvidenskabelige problemstillinger, selv om der også inddrages andre medier. Det drejer sig om et projekt om »Køn og genre«, der er en historisk og æstetisk analyse af kønnets transformationer i visuelle medier og genrer.

2.1.3 Martin Drouzy, som gik af med pension pr. 1/5 1992, arbejdede til sin afgang videre på sit livsprojekt om Dreyers liv og værk. Der er de seneste år fremkommet en række nye dokumenter om Dreyers liv og virke, som gør det muligt at belyse mere ukendte sider af hans liv og værk.

2.1.4 Torben Kragh Grodal arbejder med visuel fiktionsteori og genreteori, idet han prøver at opstille modeller for de kognitive og affektive strukturer i visuelle fiktionsgenrer, specielt ud fra film-eksempler, men og-

så under inddragelse af andre medier. Projektet forventes afsluttet i 1993 med udgivelse af engelsksproget afhandling: »A Theory of Fiction«.

2.1.5 Lennard Højbjerg arbejder med forholdet mellem fortælleteorier af kognitiv art hos bl.a. Bordwell og Branigan. Formålet er at konfrontere en kognitiv, modtagerorienteret fortælleteori for film med en mere traditionel, tekstimmanent opfattelse af filmens fortælleforhold.

2.1.6 Eva Jørholt har siden 1/2-91 været ansat som kandidatstipendiat på et projekt med titlen »Film og virkelighed. En undersøgelse af sammenhængen mellem filmæstetik, filmnarration og virkelighedsopfattelse siden 1945«. Ph.d. afhandlingen, der projekteres færdig i 1993/94 har fået titlen »Tænkende billeder. Film, virkelighed og erkendelse«, og sigtet er at undersøge, på foucault'sk vis, hvilke indlejrede virkelighedsopfattelser, der ligger bag forskellige filmiske æstetikker og narrative strukturer.

2.1.7 Palle Schantz Lauridsen har i årets løb – under sit studieophold i USA – færdiggjort manuskriptet til en bog om »Film og lyd« om forholdet mellem billede og lyd i filmen. Projektet rummer både en historisk dimension og en mere teoretisk beskæftigelse med de forskellige muligheder for at kombinere lyd, musik og billede i forskellige filmgenrer og filmhistoriske perioder. Manuskriptet forventes udgivet i 1993.

2.1.8 Peter Schepelern har i 1992 afsluttet et større projekt om amerikansk film og tv, der netop er udgivet. Han arbejder nu som redaktør og fagkonsulent på området filmvidenskab i Den store danske Encyklopædi. Desuden arbejder han på udforskningen af samspillet mellem film og litteratur, dels i form af konkrete filmatiseringer, dels i forhold til det mere generelle spørgsmål om, hvordan forholdet mellem den litterære og den filmiske institution har udviklet sig.

2.2 Medievidenskab

2.2.1 Karsten Fledelius arbejder videre med to delvis relaterede projekter, der handler om »Mediernes funktion under krigen i Jugoslavien« og »Massehad og massemedier«. Det første projekt ser på krigen i Jugoslavien, som den skabes og vedligeholdes i medierne, mens det andet mere generelt og teoretisk ser på de socialpsykologiske og massepsykologiske forudsætninger for mediemaniplation. Han arbejder desuden med forskellige historievidenskabelige projekter omkring situationen på Balkan, både i Jugoslavien og i Rumænien.

2.2.2 Frank Henriksen arbejder med tre typer af problemstillinger i sin forskning. Dels »Den æstetiske indstillings sociologi«, som handler om de samfundsmæs-

sige faktorer som hæmmer eller fremmer den æstetiske indstilling, dels »Studier af den kultursociologiske tradition, især som sammenlignende undersøgelser af Thedoor Geigers og Pierre Bourdieus kultursociologi og endelig »Kedsomhedens sociologi«, som kigger på kedsomhedens former, forudsætninger og konsekvenser i forhold til mediebrug.

2.2.3 Stig Hjarvard har i det forløbne år arbejdet videre med sit ph.d. projekt »Udlandet set i dansk tv«. Afhandlingen har fået titlen »International TV-nyhedsformidling«. De delemler, der er blevet udarbejdet, er arbejdet med at beskrive det europæiske samarbejde for nyhedsudveksling, en kvantitativ indholdsanalyse af nyhedsudvekslingen fra 1964-1990 og en særlig analyse af udviklingen i 80'erne. Afhandlingen forventes færdiggjort i efteråret 1993. Han har endvidere arbejdet med »Metodeproblemer inden for medieforskningen«, specielt forholdet mellem kvantitative og kvalitative metoder og indholdsanalyse.

2.2.4 Klaus Bruhn Jensen arbejder generelt med teorier og metoder indenfor reception af massemedier på empirisk grundlag. Projektet, »Receptionsanalyse af massemedier«, handler om at udvikle teorier og metoder til analyse af receptionsprocessen i samspil med mediernes indholdsstruktur og de kulturhistoriske forandringer.

2.2.5 Anne Jerslev arbejder på en bog om »Nye tendenser i mediekulturen«, der forventes udgivet i 1993. Bogen rummer kapitler om kulturfilm, om forholdet mellem mainstream fortælling og ændrede publikumsforventninger, om ændringen af forholdet mellem fin- og populærkultur i medierne og begreberne kitsch og camp, og analyser af enkelte film og instruktører.

3. Større, kollektive forskningsprojekter

3.1 I løbet af 1992 er det 3-årige skandinaviske forskningsprojekt »Nordisk tv i forvandling« blevet afsluttet. Projektet har beskæftiget sig med forandringerne i det gamle public service medier i de skandinaviske lande, både i relation til institutionelle forhold, genrer og reception. Projektet har været støttet af NOS-H (Nordisk Samarbetsnæmd for Humaniora). Projektleder har været Peter Dahlgren, Sverige, Klaus Bruhn Jensen, Danmark og Søren Kjørup, Norge. Projektet har resulteret i 2 antologier og en række enkeltundersøgelser. En antologi om genre-problematikken udgives i 1993. På instituttet har følgende medarbejdere medvirket: Ib Bondebjerg (medlem af genregruppen og bidrag om faktionens programhistorie på dansk tv og om fiktionsgenrernes udvikling, specielt føljetonen, på dansk tv), Torben Grodal (medlem af genregruppen og bidrag om genre-teori og tv), Klaus Bruhn Jensen (koordinator for flow-receptions-gruppen og bi-

drag om flow og reception), Henrik Søndergaard (medlem i flow-receptionsgruppen og bidrag hertil). Flow-gruppen har i 1992 afsluttet en empirisk receptionsundersøgelse »Når danskerne ser tv«, som publiceres i 1993.

3.2 Kirsten Drotner er dansk deltager i et komparativt, internationalt forskningsprojekt vedrørende tværkulturel medie-reception »Cultural Rules of Interpretation«.

3.3 Kirsten Drotner er projektleder for det NOS-S støttede, skandinaviske forskningsprojekt, der drejer sig om unge kvinders kultur i Danmark fra 1940-1980. Der indgår både teoretiske og empiriske studier i kvinders hverdagskultur og forholdet mellem selvorganiserede og mediefremmedlede kulturformer. Tre generationer af middelklassekvinder interviewes i forbindelse med projektet. Projektet involverer medarbejdere i alle de skandinaviske lande.

3.4 Klaus Bruhn Jensen arbejder i ledelsen af det internationale projekt »News of the World« (bl.a. støttet af UNESCO), som undersøger reception af tv-nyheder i forskellige lande og kulturer.

3.5 Endnu et kollektivt forskningsprojekt, støttet af Statens humanistiske Forskningsråd, drejer sig om at udarbejde en »Dansk mediehistorie« i 4 bind, der skal dække alle de centrale mediers historie i Danmark og i et internationalt perspektiv. Der opereres med følgende perioder: Forhistorien op til 1840, 1840-1880, 1880-1920, 1920-1960, 1960-1995. Klaus Bruhn Jensen fungerer som projektleder og hovedredaktør. Følgende medarbejdere fra instituttet er i øvrigt involveret: Ib Bondebjerg (Periode-redaktør 1960-1995, bidrag om presse, tv og film), Kirsten Drotner (Periode-redaktør, 1920-1960, bidrag specielt om ugeblade, masselitteratur og film), Torben Grodal (bidrag om specielt film og masselitteratur), Stig Hjarvard (nyhedsformidling på tv), Anne Jerslev (tidlig filmhistorie), Henrik Søndergaard (tv-historie 1980-) og Peter Schepele (film- og tv-historie). I projektet deltager ca. 20 forskere fra Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Roskilde Universitetscenter og Ålborg Universitetscenter. I årets løb er der udarbejdet en række prøvekapitler til forlaget Gyldendal, som skal stå for udgivelsen, og endvidere er der udarbejdet en deltageret fremstillingssynopsis for de enkelte perioder. Bogen skal være færdig i foråret 1994 og udgives i 1995.

3.6 Med virkning fra 1/1-92 fik en gruppe forskere ved instituttet tildelt ca. ¼ mill. kroner af Grundforskningsbevillingen til støtte for et projekt med titlen »Teoriudvikling inden for visuel kommunikation«. Projektet løber i 3 år fra 1992-1995 og projektleder er Torben Kragh Grodal. Projektets formål er at opstille

teoretiske modeller til forståelse af visuelle kommunikationsforhold og genrer, bl.a. ved at konfrontere og videreudvikle kognitive, semiotiske og pragmatiske teorier om visuel kommunikation, at analysere en række prototypiske genrer inden for fiktion, fakta og blandingsformer og at undersøge receptionen af udvalgte genrer på basis af receptionsteoretiske overvejelser og empirisk konstaterbare sociale, kulturelle og kønsmæssige variationer. I projektet deltager ud over Torben Kragh Grodal (særligt område: Visuel kognitionsteori og genreteori) også Ib Bondebjerg (særligt område: Dokumentarisme, pragmatik og kognition), Kirsten Drotner (særligt område: Visuel kommunikation og etnologisk mediereception), Stig Hjarvard (særligt område: Kommunikationsteori og nyhedsformidling) og Klaus Bruhn Jensen (social semiotik og receptionsteori). Omkring projektet vil desuden blive opbygget et bredere nationalt og internationalt netværk af forskere, der arbejder med beslægtede emner. Der er i årets løb afholdt i alt 6 interne 1-dages seminarer, et 2-dages internat-seminar og et netværks-seminar i samarbejde med billedforskningsgruppen på RUC's kommunikationsuddannelse.

Udgivelses- og redaktionsvirksomhed:

Instituttets publikationsudvalg (Klaus Bruhn Jensen, Anne Jerslev) redigerer fortsat instituttets årsskrift og udgivelsesserie »Sekvens«. Der er planlagt udgivelsen af Årbog 1993, »Filmens Æstetik. Festskrift til Martin Drouzy«, som i 1993 fylder 70 år. I 1992 er der udgivet en årbog om »Postmodernism and Visual Media« (engelsksproget). Her har Peter Schepele og Eva Jørgensen fungeret som redaktører. Kaare Schmidt repræsenterer instituttet i redaktionen af Det danske Film-museums tidsskrift »Kosmorama«. Ib Bondebjerg sidder i redaktionen af Sammenslutningen af Medieforskeres (SMID) tidsskrift »Mediekultur«, og har i årets løb redigeret nr. 19, med temaet: TV-konkurrencens æstetik. Kirsten Drotner er anmelder og referee ved »European Journal of Communication« samt »Feminist Review« og er endvidere den danske redaktør af »Young: Nordic Journal of Youth Research«. Klaus Bruhn Jensen fungerer som anmelder og referee ved »Journal of Communication« (hvor han desuden er medlem af Editorial Board), som referee ved »European Journal of Communication« og »Political Communication« (hvor han ligeledes er medlem af Editorial Board). Han redigerer og koordinerer endvidere nyhedsbrevet NEQTAR og fungerer som koordinator for det internationale forskernetværk i forbindelse hermed. Palle Schantz Lauridsen er medredaktør af »Trylleygten – Levende papir om levende billeder«.

Tillidshverv:

Ib Bondebjerg er medlem af Statens humanistiske Forskningsråd, hvorfra han også er indvalgt i repræsentantskabet for Statens Filmcentral og reference-

gruppen for EF-forskning samt redaktionsgruppen af »Humaniora«. Ib Bondebjerg er endvidere gruppeleder (Gruppen »Mass Media and Popular Fiction«) under International Association of Mass Communication Researchers (IAMCR). Kirsten Drotner er næstformand i NAVF's styringsgruppe ved Program for Ungdomsforskning, medlem af Nordisk Råds referencegruppe for ungdomsforskning, Kulturministeriets repræsentant for Ungdomsforskning i EF og medlem af referencegruppen for Journalistik, medier og kommunikation på Stockholms Universitet. Hun repræsenterer instituttet i planlægningsgruppen for Nordplus, Nordiske Forskerkurser. Karsten Fledelius er medlem af udstillingsudvalget under BFU og formand for Københavns Universitet Amagers kunstforening. Han er desuden vicepræsident for The International Association for Audio-Visual Media in Historical Research and Education (IAMHIST), formand for Den danske Nationalkomite for byzantiske Studier, medlem af Den internationale Byzantekomité og medlem af Den danske Komité for Historikernes internationale Samarbejde og af Komitéen for Udlandsforeningernes kulturelle Samvirke (KUKS) og endelig med i repræsentantskabet for Orbis Terrarum, Aarhus Universitet (udg. tidsskriftet »Sfinx«). Torben Grodal har i årets løb været medlem af Fakultetsrådet. Klaus Bruhn Jensen repræsenterer instituttet i European Network for Media Studies and Cultural Studies under Erasmus-programmet. Klaus Bruhn Jensen og Stig Hjarvard er medlemmer af SMID's (Sammenslutningen af Medieforskere i Danmark) bestyrelse. Anne Jerslev er medlem af styringsgruppen NSCS (Nordic Society for Cinema Studies).

Rejser og gæsteforelæsninger:

En lang række af instituttets medarbejdere har medvirket ved efteruddannelseskurser og foredrag ved skoler, institutioner, foreninger m.v. i årets løb. Desuden har nedenfor nævnte medarbejdere medvirket ved videnskabelige kongresser og med gæsteforelæsninger ved universiteter og højere læreanstalter.

Kirsten Drotner har holdt oplæg og gæsteforelæsninger ved Ålborg Universitetscenter, RUC, British Film Institute's konference om Melodrama, Oslo Universitet og Nordisk forskeruddannelse, Vipperød. Karsten Fledelius har deltaget med oplæg i konference i Rom om »A just Europe«, ved Kirkeretsseminar på Københavns Universitet og ved seminar på Goethe Institutet om filmatiseringer. Torben Kragh Grodal deltog med paper i IAMCR's konference i Sao Paulo, Brasilien, aug. 1992. Det gjorde også Stig Hjarvard, som desuden holdt oplæg ved Nordiske TV-dage, Bergens Universitet, juni og Danmarks Journalisthøjskole. Klaus Bruhn Jensen har deltaget i følgende konferencer med oplæg: Konferencen »News of the World« (Perugia, Italien, juni, konferenceledelse og paper), IAMCR's konference i Sao Paulo, Brasilien, august

(Gruppeleder og præsentation af paper), Seminar på Hans Bredow Institute, Hamborg, oktober, Forskeruddannelseskursus under Forskerakademiet, april, Erasmus-seminar, London, april. Han har endvidere holdt gæsteforelæsning ved Stockholms Universitet, februar, og ved Forskeruddannelsesseminar på Sandbjerg Slot, maj. Anne Jerslev har i årets løb været på forskningsrejse til Berlin, Stiftung Deutsche Kinemathek, oktober, og holdt gæsteforelæsning ved Stockholms Universitet, Institut för Film- och Teatervetenskap, juni. Eva Jørholt har været på forskningsrejse til Paris i februar. Palle Schantz Lauridsen har i hele 1992 opholdt sig som ACLS-stipendiat ved Center for Advanced Studies, University of Iowa, USA. Endelig har Peter Schepelern holdt oplæg og gæsteforelæsninger ved Goethe Institutet i København og Arkitektenskolens, Kunstakademiet, København.

Øvrige aktiviteter:

I årets løb har instituttet afholdt 3 møder i serien af »Medie-Dage« med danske gæstelærere udefra. Temaerne var : »Dansk kortfilm og dokumentarfilm«, »Stunts og film« og »Dokumentarisme på tv«. Desuden har instituttet haft besøg af følgende gæsteforelæsere: Prof. Bryan Pfaffenberger, University of Virginia, USA (»The Social Construction of the Computer«), Prof. Gene Youngblood, College of Santa Fé, USA (»Moving Images. Independent film and Video in the United States«), Dr. Susan Bloch, Université de Pierre et Marie Curie, Paris (»Felt Education, Recreated Emotion in Acting« i samarbejde med Klinisk Psykologi), Prof. Rick Altmann, University of Iowa (Forelæsning om »Film og lyd«), Prof. David Morley, University of London (2 oplæg ved seminar om receptionsanalyse), Prof. James Lull, San Francisco, USA (»Ethnographic Studies of the Television Audience«), Prof. Michael Heim, California State University, USA (»Multi-Media, Virtual Reality and Cyberspace«).

Instituttet har endvidere i oktober måned haft en gæsteprofessor, Jerry Palmer, City of London Polytechnic, som under sit ophold her afholdt tre seminarer (2 dage pr. uge), om »Crime Fiction«, »Comedy« og »Melodrama and Aesthetic Judgement«.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 14.

Docenter: Ib Bondebjerg, Torben Grodal.

Lektorer: Kirsten Drotner, Martin Drouzy (pension pr. 1/5), Karsten Fledelius, Lennard Højbjerg Hansen, Frank Henriksen (orlov uden løn til 1/8), Klaus Bruhn Jensen, Peter Schepelern, Bertel Kaare Schmidt (orlov uden løn hele året).

Adjunkter: Anne Jerslev, Palle Schantz Lauridsen.

Stipendiater: Stig Hjarvard, Eva Jørholt.

Eksterne lektorer: Henrik Dahl, Susanne Fabricius,

Jesper Koppel, Jan Foght Mikkelsen, Steen Salomonsen, Henrik Søndergaard.

Undervisningsassistenter: Hans Christian Christiansen, Anne Jespersen, Kamma Haugan, Anne Schepeleln.

Ledelse:

Bestyrer: Ib Bondebjerg.

Vicebestyrer: Peter Schepeleln.

Studienævnformand: Lennard Højbjerg.

TAP: Antal årsværk: 2.

Overassistent: Agnete Langkjær.

Assistent: Kaj S. Nielsen, Grethe Årseth-Hansen.

Medhjælp: Ole Alskov, Inger Thorsen, Lars Torp.

I jobtilbud: Akademisk: Mark Hebsgaard, TAP: Bent Hansen, Theresa Nielsen.

Studievejledning: Gitte Hansen, Ulla Jacobsen.

Ph.d. afhandling:

Jerslev, Anne: David Lynch i vore øjne.

Specialer (konferens):

Kleivan, Birna Marianne: Med døden for øje.

Lilholt, Maj-Britt: TV i hverdagen – utopi eller fremtid.

Rogvi, Finn A.: Træk af dansk filmpolitik – filmsrådet 1938-1964.

Specialer (1985-ordning):

Galker, Dorthe Louise: Evaluering og vurdering af filmkurset på reklameskolen.

Hansen, Anne-Birgitte: AV-industrien i det indre marked.

Mortensen, Claus Kjær: Stjerner.

Pust, Maren Martine: Kvindebilledet i dansk stumfilm: Det erotiske melodrama.

Tybjerg, Casper: The struggle for Grace.

Weinreich, Michael: Ondskabens øjne: Skrækfilmens historiske og tematiske genreudvikling 1896-1991.

Specialer (cand.phil., Filmvidenskab):

Andersen, Ulrik Gert: Billedpraksis i TV's nyhedsformidling.

Gislason, Gisli Fridrik: RUV TV det islandske statsfjernsyn.

Hansen, Peter Elman: Neoformalismen og den narrative teori et forsvar for strukturalismen indenfor kommunikations-forskningen.

Kimergård, Lars Bo: Carl Th. Dreyers kortfilmengagement i perioden 1942-52.

Langemark, Gunnar Kruuse: Computergrafik. En semiotisk undersøgelse af billedmæssig computergrafik.

Larsen, Connie Kvist: Bille August og de stille eksistenser.

Lidin, Cecilia Birgitta: Dokumentarfilmens etiske dilemma.

Nilsson, Ole Steen: Udsigelsen i filmen – tekst, tilskuer og kommunikation, med focus på Francesco Ca-settis udsigelsesteori.

Nørgaard, Finn: Når børn ser tv.

Olsen, Birte: Dramaturgi – evig bevægelse, evig udvikling.

Poulsen, Anne Pernille: »De andres« AIDS.

Schubart, Lise Charlotte: EF's mediepolitik.

Specht, Karin: Vejen til bedre TV-reklame.

Specialer (cand.phil., Massekommunikation):

Eriksen, Margrethe Lykke: Sære, men populære.

Nielsen, Susan: Massemediernes rolle i et udviklingsland med Kenya som Case Study.

Publikationer:

Bondebjerg, Ib: Godot meets Cosby & Co: Television and the Renegotiation of the Great Cultural Divide. i: Postmodernism and the Visual Media. Sekvens, Filmvidenskabelig årbog 1992, Eva Jørholt & Peter Schepeleln, s. 47-71, København 1992.

– Intertextuality and Metafiction: Narration in the Television Fiction of Dennis Potter. i: Media Cultures, Kim Schrøder & Michael Skovmand, s. 161-181, London 1992.

– Visualitetens detektiv – Dennis Potter som tv-forfatter. i: Stil på strimler, Lone Erritzøe, s. 141-157, København 1992.

Drotner, Kirsten: Livet skal leves nu: om unge kvinders fritidskultur i dag. Nyt Forum for Kvindeforskning 12. årgang nr 1, s. 46-55, København 1992.

– Modernity, Everyday Life and Cultural Identity. i: Nothing Bloody Stands Still: Annual Magazine of the European Network for Cultural and Media Studies, Vol. 1, Amsterdam Cultural Studies Foundation, s. 66-71, Amsterdam 1992.

– Comics: Review of Comics: Ideology, Power and the Critics by Barker. European Journal of Communication Vol. 7, s. 283-85, London, Newbury Park New Delhi 1992.

– Supernova. i: Postmodernism and the Visual Media: Sekvens, Filmvidenskabelig årbog 1992, Eva Jørholt og Peter Schepeleln, s. 205-220, København 1992.

– Modernity and Media Panics. i: Media Cultures Reappraising Transnational Media, Michael Skovmand og Kim Christian Schrøder, s. 42-62, London, New York 1992.

Fledelius, Karsten: Frankiske borge (på Peloponnes). SFINX 1992 (15. årg.) Nr. 2, s. 80-84, Århus 1992.

– Rumænien – Europas glemte baggård? i: Øststatus 1991, Niels Erik Rosenfeldt og Per Jacobsen, s. 181-204, København 1992.

– Muslimerne i klemme. i: Jugoslavien i stykker, Vi-beke Sperling, s. 106-109, København 1992.

– Serbernes historie før tyskerne. Danjug Bilten 28. årgang – januar 1992, s. 12-22, København 1992.

- : De skuffede serbere. i: Jugoslavien i stykker, Vibeke Sperling, Vibeke Sperling, s. 44-50, København 1992.
- : Det sydslaviske område – baggrunden for krigen og mediernes rolle i konflikten. Danjug Bilten 28. årgang – september 1992, s. 5-25, København 1992.
- : Jugoslaviens opløsning – myter, drømme og virkeligheder. SALT 1. årg. nr. 6, s. 40-43, Århus 1992.
- : Return to Tribalism? – The Nation State, National Identity and Nationalism. i: A Just Europe. The Churches' Response to the Ethical Implications of the New Europe (Tro & Tanke 1992:7), Dag Hedin, Viggo Mortensen, s. 17-26, Uppsala 1992.
- : En Allemagne et en Europe du Nord: état des lieux. i: Cinéma et histoire – autour de Marc Ferro (CinémAction No. 65, 4e trimestre 1992), François Garçon, s. 78-82, 1992.
- Grodal, Torben Kragh: Videnskabelig fiktion om krop og sjæl – Stanley Kubricks og Ridley Scotts Science Fiction. i: Stil på strimler, Red. Lone Erritzøe, s. 171-189, København 1992.
- : Romanticism, Postmodernism and Irrationalism. i: Postmodernism and the Visual Media. Sekvens, Filmvidenskabelig Årbog 1992, Jørholt, Schepele, s. 9-28, København 1992.
- Hjarvard, Stig: Den europæiske TV-nyhedsredaktion. Humaniora 1, 1992, s. 6-12, København 1992.
- : "Live". Om tid og rum i TV-nyheder. Nordicom-Information/Nordicom Review 3-4 (dobbeltnummer), s. 115-130, Göteborg 1992.
- : Internationale TV-nyheder i konkurrence. FDA-Orientering 4, september 1992., 10. årgang, s. 6-7, Nykøbing Sj. 1992.
- Højbjerg, Lennard: Receptionsanalyse af reklamefilm. Institutpublikation 1992, 12 s.
- : Marketing and Semiotics. Mediekultur 18, september 1992, s. 2, Århus 1992.
- Jensen, Klaus Bruhn: The Politics of Polysemy: Television News, Everyday Consciousness and Political Action. i: Culture and Power: A Media, Culture & Society Reader, Paddy Scannell, Philip Schlesinger og Colin Sparks, s. 218-238, London 1992.
- : Historisk receptionsanalyse og social semiotik. Levende Bilder 1/92, s. 3-27, Oslo/Trondheim 1992.
- : Postmodernism and Rearviewmirrorism: From Structuralism through Poststructuralism to Pragmatism. i: Postmodernism and the Visual Media. Sekvens, Filmvidenskabelig Årbog 1992, Schepele, Peter & Jørholt, Eva, s. 29-46, København 1992.
- : Etnografiens virkeligheder. i: Fjernsynsliv: Tekster fra to disputater, Anita Werner og Knut Lundby (red.), s. 47-75, Universitetet i Oslo 1992.
- Jerslev, Anne: Semiotics by instinct: "Cult film" as a signifying practice between audience and film. i: Media Cultures. Reappraising transnational media, Michael Skovmand og Kim Christian Schrøder, s. 181-199, London & New York 1992.
- : Wild at heart – a postmodern melodrama. i: Postmodernism and the Visual Media. Sekvens, Filmvidenskabelig Årbog, 1992, Schepele, Peter & Jørholt, Eva, s. 87-109, København 1992.
- : Donna og Madonna. Stjernen der sætter sig selv i scene som iscenesættelse. Nyt Forum for Kvindeforskning 3, 1992, s. 36-48, København 1992.
- : "The Owls are not what they seem" – David Lynchs billedværk. i: Stil på Strimler, Lone Erritzøe, s. 127-141, København 1992.
- : Virkeligheden og billederne – spor i det 20. århundredes diskussion om de faste og levende billeder. i: Kultur og idehistorie – en essaysamling til BDI-uddannelsen, Bind 2, Red. Nan Dahlkild og Anders Ørum, s. 137-155, Danmarks Biblioteksskole 1992.
- Jørholt, Eva: A Frame is a Frame is a Frame – A Walk Through the Meanderings of Peter Grenaway's Mind Games. i: Postmodernism and the Visual Media. Sekvens, Filmvidenskabelig Årbog 1992, Peter Schepele og Eva Jørholt, s. 109-149, København 1992.
- : Den menneskelige tragikomedie – eller: Da Aki Kaurismäki bød Godard og Dostojevski op til tango i finsk B-film... i: Stil på strimler – om moderne film, Red.: Lone Erritzøe, s. 86-101, København 1992.
- Schepele, Peter: Skriften på væggen: Vietnamkrigen i amerikansk kultur. i: Vietnam revisited – en materialesamling om Vietnamkrigen, Mette Weisberg, Finn Madsen, s. 32, Søllested 1992.
- : Kødets lys og lyst (Pierre Bonnard). Øjeblikket 11, 2. årgang, s. 17-20, København 1992.
- : Et Åndesyn af Amerika: Film og TV efter anden verdenskrig. i: Amerikansk kultur efter 1945, Hjort, Levine, Levinsen, Schepele, s. 237-320, København 1992.
- : Paradise Lost and Regained: Postmodernism in American film. i: Postmodernism and the Visual Media. Sekvens Filmvidenskabelig Årbog 1992, Jørholt, Schepele, s. 73-85, København 1992.
- : I Hoppers biograf. Øjeblikket 7/8, s. 4-8, København 1992.

Ib Bondebjerg

Institut for Kunsthistorie

Historie:

Institut for Kunsthistorie oprettedes som selvstændigt institut ved Københavns Universitet i 1935 under professor dr.phil. Christian Elling og fik navnet Universitetets Kunsthistoriske Laboratorium. I 1973 ændredes navnet til Institut for Kunsthistorie ved ikrafttræden af den nye styrelseslov.

Forskningsvirksomhed:

Faget kunsthistories centrale forskningsområde ligger inden for den vesteuropæiske billedkunst og arkitektur fra antikken til i dag. Fagets medarbejdere forsker hver især inden for flere perioder eller emner, f.eks.: En kunstners samlede produktion, enkelte kunstværker, tværgående emner over flere perioder, videnskabsteoretiske aspekter af billedtolkning, billedteori, metode samt historisk og teoretisk æstetik.

1. Antik og middelalder

1.1 Skulpturgruppen Laokoon i arkæologi, kunsthistorie og videnskabshistorie (Marianne Marcussen).

1.2 Fortsatte studier i senantik og oldkristen kunst med særligt henblik på skulpturens rolle (Øystein Hjort).

2. Fra renaissance til romantik

2.1 Ut pictura poesis? Samspillet mellem teori og praksis i renaissanceens opfattelse af billedkunsten som håndværk eller videnskab (Hannemarie Ragn Jensen), projekt i samarbejde med Karsten Friis-Jensen, Institut for græsk og latinsk Middelalderfilologi og Minna Skaftø Jensen, Institut for klassisk Filologi. Herunder udarbejdelse af lærebog for tilvalgsfag i Renaissancestudier.

2.2 Bearbejdning af Cennino Cennini »Il libro dell'Arte« m.h.p. en kommenteret oversættelse (Hannemarie Ragn Jensen).

2.3 Perspektivet og dets forklaringer (Marianne Marcussen).

2.4 Studier i Nicolas Poussins formsprog i lyset af tidens teorier om »affetti« og »passions« og med særligt henblik på familielivets betydning i Poussins religiøst-stoiske livsanskuelse (Søren Kaspersen).

2.5 Fortsatte studier i landskabsmaleriet fra antikken til nyere tid, særlig om forholdet mellem individopfat-

telse og landskabsmaleriet i Danmark i perioden 1750-1850 (Søren Kaspersen).

2.6 Samnordisk projektarbejde omkring det 19. århundredes første halvdel (Hannemarie Ragn Jensen).

3. Fra impressionisme til i dag

3.1 Studier i det 19. århundredes tidlige modernisme, specielt Manet og Cézanne, centreret omkring problemstillinger som »Tradition«, stilen og citatet set i semiotisk-psykoanalytisk sammenhæng, det moderne blik, set i lyset af også det fotografiske blik osv. (Jens Toft).

3.2 Fortsatte semiotiske studier i ekspressionisme i maleri og film (Jens Toft).

Fortsatte studier i amerikansk kunst og kultur efter 1945 (Øystein Hjort).

4. Teoretiske emner

4.1 Fortsatte studier i stil/stilhistorie relateret til bevidsthedsudviklingen og med dannelsesprocesser og erfaring som omdrejningspunkter mellem kunsten og samfundet (Søren Kaspersen).

4.2 Fortsatte semiotiske grundlagsstudier i billedlig repræsentation (Jens Toft).

4.3 Smertens ikonografi (Marianne Marcussen).

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver tidsskriftet *Hafnia*, Copenhagen Papers in the History of Art, som indeholder artikler på fremmedsprog: Engelsk, tysk og fransk (tidsskriftet vil fra 1993 ændre form). Skrifter udgivet af Institut for Kunsthistorie ved Københavns Universitet (på nordiske sprog). Redaktører for begge er Øystein Hjort og Marianne Marcussen. Temanummer af *Hafnia* om romansk kunst i Norden med Søren Kaspersen som gæsteredaktør er under udgivelse.

Akterne fra den 3. internordiske kunsthistorikerkongres, afholdt i maj 1990, er i trykken og vil udkomme som nr. 8 i skriftrækken »Skrifter udgivet af Institut for Kunsthistorie«, Marianne Marcussen er redaktør af dette bind.

Øystein Hjort er medredaktør af det fællesnordiske kunstdidsskrift *Siksi*, udgivet af Nordisk Konstcentrum, Helsinki.

Søren Kaspersen er medredaktør af *Argos*, Tidsskrift for kunstvidenskab, visuel kommunikation og kunstpædagogik, og medlem af den nordiske redaktionskomité for *Encyclopedia dell'Arte* medievale. Søren Kaspersen er desuden fagkonsulent for middelalderområdet på Weilbachs kunstnerleksikon. Marianne Marcussen er medlem af redaktionen for *Nordisk Tidsskrift för Estetik* ved Uppsala Universitet. Jens Toft er medredaktør af *Tryllelygten*, Tidsskrift

for levende billeder, og for Periskop – forum for kunsthistorisk debat.

Anden virksomhed:

Øystein Hjort er rådsvalgt medlem af Akademirådet, medlem af repræsentantskabet for Statens Kunstfond, medlem af bestyrelsen for Louisiana, museum for moderne kunst, og medlem af repræsentantskabet for Center for Kunst og Kristendom.

Hannemarie Ragn Jensen er medlem af initiativgruppen Forum for Renæssancestudier. Søren Kaspersen er medlem af repræsentantskabet for Center for Kunst og Kristendom, desuden medlem af bestyrelsen for Dansk Kunsthistorikerforening og leder af planlægningsgruppen for det 13. nordiske symposium for ikonografi i Danmark i 1994. Marianne Marcussen er bestyrelsesmedlem for Nordik, Nordisk komité for Kunsthistorie og for Nordisk Selskab for Æstetik.

Rejser og gæsteforelæsninger:

Øystein Hjort deltog i kollokvium om overgangen fra antik til middelalder i Middelhavsområdet kulturer i Istanbul 30.5.-6.6. m.flg. paper: »Augustus Christianus, Livia Christiana«. Øystein Hjort arrangerede 17.-18. september seminaret »Art Criticism of the 90s« på Københavns Universitet Amager. Søren Kaspersen har deltaget i den 18. internationale kunsthistorikerkongres i Berlin 15.-20. juli 1992 og deltaget i det 12. nordiske ikonografiske symposium i Nya Valamo, Finland, 31.8-5.9 1992. Jens Toft har holdt et seminar under NSU og Århusstudenternes filmklub med foredraget »Peirce og det ekspressive tegn«. Desuden gæsteforelæsning på Kunstakademiets billedkunstskeoler om »Billedlæsning og modtagerinstans«. Hannemarie Ragn Jensen arrangerede sammen med lic.phil. Marianne Pade en temadag: »Videnskab og kunst i den humanistiske dannelsesstradition«. På seminaret holdt Hannemarie Ragn Jensen foredraget »Billedkunstnerens udvikling fra håndværker til »humanist««. Hannemarie Ragn Jensen har været på studieophold i Rom fra 5.10-31.12 1992. Deltog nov. 1992 i seminar på Statens Museum for Kunst med foredraget: »Ikonografiske karakteristika i første halvdel af det 19. århundredes danske malerkunst. Marianne Marcussen har deltaget i vinterseminar ved Institutionen for Æstetik, Uppsala Universitet i febr. med foredraget »Farven, rummet og Norman Bryson«. Deltog i Wittgenstein-konference ved Kansas State University maj 1992 med foredraget »Art History in the Defence«. Deltog i nov. 1992 i Søstrup, Danmark, i seminaret »Preception« ledet af prof. John M. Kennedy, Toronto. Studierejse til Rom dec. 1992.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professor: Fil.dr. Teddy Brunius (afgik 31.3. 1992 p.g.a. alder).

Lektorer: Dr.phil. Øystein Hjort, mag.art Hannemarie Ragn Jensen, mag.art Søren Kaspersen, mag.art Marianne Marcussen.

Forskeradjunkt: Mag.art Jens Toft.

Eksterne lektorer: Mag.art Lars Dybdahl, mag.art Ulla Houkjær, mag.art Ragni Linnet, mag.art Hakon Lund, mag.art Rolf Læssøe, mag.art Hanne Raabymagle.

Undervisningsassistenter: Mag.art Gerd Bloxham, mag.art Svenn Beck Christiansen, Ulla Eberth, Beate Knuth Federspiel, mag.art Niels Marup Jensen, mag.art Ingrid Fischer Jonge, Johannes Cramer Møller, mag.art Vibeke Andersson Møller, Jane Nielsen, Peter Kühn Nielsen, mag.art Emma Salling, mag.art Ann. K. Sørensen, mag.art Poul Tuxen, Ewa Werber.

TAP: Antal årsværk: 1,6.

Sekretær: Annette Götzsche.

Medhjælp: B.A., stud.teol Sten Hartung Jørgensen.

Specialer (konferens):

Bloxham, Gerd Signhild: The Dilemma of a Meaningful Modernist Architecture.

Fischer-Hansen, Anne-Sophie: Robert Adams interiørdekorationer

Grut, Ulla: Det offentlige og kunsten.

Jensen, Niels Marup: Skriften omkring billedet.

Jonge, Ingrid Fischer: Smertens andagt.

Meyer, Peter Schufri: Billedet er en tekst.

Ramsing, Marit Elvius: Kunsthistorisk formidling.

Teorier og strategier for en bedre kommunikation til ikke-fagfolk.

Reenberg, Holger: Vilhelm Kyhn, et øvre mellem tradition og fornyelse.

Strandgaard, Dorte Elisabeth: Den landskabelige haves indflydelse på danske have- og parkanlæg, med særlig henblik på forlystelses- og villahaven.

Grambye, Lars: Vid og sans. Reaktualiseringen af det sansbare objekt og den auratiske erfaring i 90'ernes danske kunst.

Hansen, Maria Fabricius: Den antikke arkitektur og ruinen i renæssancens billedkunst.

Specialer (cand.phil.):

Henningens, Timoteo: En naturalists metamorfose.

Jensen, Flemming Friberg: Det umiddelbare og fuldkommenheden. Forholdet mellem »ufærdigt og færdigt værk«, »det private og det offentlige« hos Eckersberg, Købke og Lundbye.

Malling, Kirsten: Kræsten Iversen.

Publikationer:

Hjort, Øystein: Bonnards blik. Louisiana Revy 33. årg., nr. 1, s. 41-47, Humlebæk 1992.

–: Stilhedens centrum. Louisiana Revy 32. årg., nr. 2, s. 38-45, Humlebæk 1992.

–: Figurer i et kraftfelt. Kunst efter 1945. i: Ameri-

kansk kultur efter 1945, Øystein Hjort, Paul Levine, Jakob Levinsen, Peter Schepele, s. 79-175, København 1992.

–: Samleren. Sans og Samling – udvalgte værker fra Birthe og Niels Rokkedals samling. Roskilde 1992, 32 s.

Jensen, Hannemarie Ragn: Videnskaben, Mennesket og Naturen. Andreas Friis' udsmykning i universitetsbibliotekets 2. afdeling, UB 2. i: Københavns Universitets Almanak. Skrive- og Rejsekalender, Lilian Noval (red.), s. 143-152, København 1992.

–: Det midlertidige – det uforgængelige. Københavns Universitet ved Amager Fælle og Jørgen Haugen Sørensen skulpturer. i: Københavns Universitets Almanak. Skrive- og Rejsekalender, Lilian Noval (red.), s. 153-162, København 1992.

Kaspersen, Søren: Helmarshausen oder andere Quellen? – Betrachtungen zur dänischen Wandmalerei im 12. Jahrhundert. i: Helmarshausen und das Evangelium Heinrichs des Löwen, Martin Gosebruch & Frank Steigerwald, s. 165-89, Göttingen 1992.

–: Åleværkstedet + Billede og teater + Fastelavns-kultur og kalkmaleri. i: Danske Kalkmalerier – Sen-gotik 1500-1536, Red. Ulla Haastrup, s. 12, København 1992.

Marcussen, Marianne: Laokoon og skønheden – før og nu. Nordisk Estetisk Tidsskrift 7, s. 22, Uppsala 1992.

–: Depiction, perception and perspective from Anti-quity to the end of the 19th century. International Ass. of Bibliophiles. XVth Congress. Copenhagen 20-26 September 87 Transactions, s. 18, Køben-havn 1992.

Marianne Marcussen

Institut for Litteraturvidenskab

Forskningsvirksomhed:

Instituttets centrale forskningsområder er dels litteraturhistorie, tekstteori og tekstanalyse, dels moderne kultur. De traditionelle emner som periode, genre, forfatterskab og værk er fortsat højprioriterede, men her-til kommer dels en fornyet refleksion over grundlags-problemer som betydnings-begrebet, dels en skærpet interesse for kulturhistorie og kulturanalyse, især i for-hold til det moderne kulturunivers. Et internationalt perspektiv er kendetegnende for instituttets forskning.

Forskningsvirksomhed:

1. Tekst- og betydningsteori

1.1 Det teoretiske grundlag for kognitiv semantik spe-cielt og for relationen mellem semiotik og kognition generelt (Frederik Stjernfelt).

1.2 Ordene og tingene. En undersøgelse af en klassisk problemstilling, her især forfulgt ad dens litterære for-greninger og med særlig vægt på den modernistiske periode (Tania Ørum).

1.3 Problemer i den modernistiske æstetik med ud-gangspunkt i forholdet mellem den tidlige Frankfur-terskole og fransk poststrukturalisme (Frederik Tyg-strup).

1.4 Nietzsche og nyere litteraturteori. Om brug og misbrug af Nietzsches skrifter (Jørgen Egebak).

1.5 Hermeneutik og dekonstruktion. Særlig om kon-frontationen mellem Derrida og Gadamer (Jørgen Egebak).

2. Litteratur- og kritikhistorie

2.1 Studier i tekst-billedforhold og æstetisk teori i eu-ropæisk romantik (Kant, Hegel, Coleridge, Turner, Wordsworth, Emily Brontë) (Marie-Louise Svane).

2.2 Fortsatte studier i ældre dansk kritikhistorie: Brandes, Vedel (Lars Peter Rømhild).

3. Genre- og formstudier

3.1 Formeksperimenter i det tidlige tyvende århun-dredes romanprosa med særlig henblik på romankun-stens erkendelsesteoretiske implikationer (Frederik Tygstrup).

3.2 Færdiggørelse af bog om magisk realisme i nyere latinamerikansk litteratur (Martin Zerlang).

3.3 Færdiggørelse af artikelsamling om komik (Mar-tin Zerlang).

4. Forfatterskaber og enkeltværker

4.1 En litterær-filosofisk analyse af erfaringsbegrebet hos Proust (Henning Goldbæk).

4.2 »Kafka den Umulige«. Snart afsluttet projekt der integrerer tekststudier og biografiske studier (Jørgen Egebak).

4.3 Studier i Thorkild Hansens trykte og utrykte for-fatterskab (jf. udgivelser) (Lars Peter Rømhild).

4.4 Færdiggørelse af artikler om Gertrude Stein og Pi-casso, Merleau Ponty og Ezra Pound (Tania Ørum).

5. Mentalitetshistorie og kulturstudier

5.1 Bidrag til Projekt Dansk Mediehistorie (Martin Zerlang).

5.2 Den autonome personligheds henfald. Fortsatte studier i registreringer af dette syndrom i vesteuropæisk kultur fra Oplysningstiden til Første Verdenskrig (Uffe Hansen).

5.3 Færdiggørelse af bog med arbejdstitlen »Imagining Modernity« om kulturelle reaktioner på moderniseringsprocessen 1850-1990 (Peter Madsen).

Forskningsophold og studierejser:

Peter Madsen: Forskningsophold i USA 1991-92: Stanford University (januar 1992), Columbia University (februar-maj 1992), Visiting Fellow ved Institute for the Humanities at New York University. Jørgen Egebak: Arkivsætudier i Weimar, december. Uffe Hansen: Forskningsophold i Paris, oktober. Martin Zerlang: Studierejse til Paris, oktober. Henning Goldbæk: Studierejse til Paris, maj; til Berlin, juni, støttet af Dansk Forfatterforening.

Forelæsninger og kongresdeltagelse:

Peter Madsen: Gæsteforelæsninger ved Columbia University og Institute for the Humanities at New York University. Deltagelse i følgende kongresser: American Comparative Literature Association, New York, april; International Association for Philosophy and Literature, Berkeley, april; International Association for Scandinavian Studies, Budapest, august; Seminar om Arnold Hauser, Simon Fraser University, Vancouver, september; Modern Language Association, New York, december.

Jørgen Egebak: Gæsteforelæsning ved Technische Universität i Berlin, december. Kongresdeltagelse i Prag, november.

Uffe Hansen: Forelæsninger v. Institut for Psykologi, Københavns Universitet; Freud-selskabet; Selskabet for klinisk og eksperimentel Hypnose; Tysklærerforeningen; Det kgl. Bibliotek, Biblioteksskolen.

Henning Goldbæk: Gæsteforelæsninger: Orientalisk Forum, Københavns Universitet; Forskningscentret Kultur og Natur, Odense.

Tania Ørum: Gæsteoptræden (s.m. forfatteren Poul Borum) i Studenterhuset.

Martin Zerlang: Deltagelse m. foredrag på kongres arrangeret af British Society of Aesthetics og The Scandinavian Society of Aesthetics, Durham University, april; gæsteforelæsninger ved Institut for Antropologi, Københavns Universitet; Biblioteksskolen; Biblioteksforeningerne; Dansklærerforeningen; Danmarks Højskole for Legemsøvelser; Sammenslutningen af Lokalarkiver.

Marie-Louise Svane: Deltagelse i hhv. CEKVINA-

seminar på AU og seminar på Center for Kulturforskning, AU; gæsteforelæsning: Dansklærerforeningen.

Frederik Tygstrup: Deltagelse i kongresser på Lysebu, UC Berkeley; Hannover; Gæsteforelæsninger: AUC; Handelshøjskolen, København.

Nils Gunder Hansen: Deltagelse i seminar om biosemiotik, Tisvilde.

Frederik Stjernfelt: Seminardeltagelse med foredrag: AU, Tisvilde, AUC.

Lars Peter Rømhild: Kongresdeltagelse: Algot Weirinsymposium, Lunds Universitets Litteraturvetenskapliga Institution.

Seminarer i institutregi:

Mikrolæsninger – internt seminar m. deltagelse af instituttets lærere (arrangeret af Tania Ørum, der også redigerer en publikation baseret på foredragene). Dekonstruktion som læsemåde – m. deltagelse af stip. Jan Rosiek, lektor Claus Bratt Østergaard, prof. Atle Kittang, lektor Hans Hauge (arrangeret af Tania Ørum, der også redigerer en publikation baseret på foredragene).

Derrida og litteraturen – (arrangeret af Tania Ørum og Frederik Tygstrup, der redigerer publiceringen af foredragene i Ny Poetik).

Det romantiske landskab, 27.-28. nov – med deltagelse af prof. Arne Melberg, Oslo; fil.dr. Horace Engdahl, Stockholm; doc. Roland Lysell, Uppsala; prof. Søren Baggesen, OU; adj. Peter Brix Søndergaard, AU; forskningsrådsstip. Jan Rosiek, Københavns Universitet; lektor Jette Lundbo Levy, Københavns Universitet; lektor Søren Kaspersen, Københavns Universitet; adj. Lis Møller, OU; lektor Lars Peter Rømhild, Københavns Universitet; lektor Marie-Louise Svane, Københavns Universitet (arrangør og medredaktør af foredragene til udgivere i Ny Poetik).

Gæsteforelæsninger på instituttet:

Anne Longuet-Marx (Université de Paris XIII), Aris Fioretos (The John Hopkins University), Arne Melberg (Universitet i Oslo), Mary Jacobus, USA (arrangeret i samarbejde med Center for Kvindeforskning), Peer E. Sørensen, AU; Hans-Dieter Zimmermann (TU-Berlin); Christopher Pendergast (Cambridge).

Redaktionelle hverv:

I redaktionen for Ny Poetik sidder flg. af instituttets medarbejdere: Henning Goldbæk, Marie-Louise Svane, Frederik Tygstrup, Claus Bratt Østergaard.

I redaktionen for tidsskriftet Kritik sidder Frederik Stjernfelt.

I styrelsen for International Association for Scandinavian Studies: Peter Madsen.

I redaktionen for dele af skriftrækken Kulturstudier: Frederik Stjernfelt.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 11.

Professor: Mag.art. Peter Madsen.

Docent: Dr.phil. Uffe Hansen.

Lektorer: Mag.art. Jørgen Egebak, mag.art. Lars Peter Rømhild, mag.art. Marie-Louise Svane, mag.art. Martin Zerlang, mag.art. Tania Ørum.

Lektorvikarer: Lic.phil. Henning Goldbæk, lic.phil. Nils Gunder Hansen (fratrådt).

Seniorstipendiat: Lic.phil. Frederik Stjernfelt.

Kandidatstipendiat: Mag.art. Frederik Tygstrup.

Eksterne lektorer: Cand.mag. Peter Allingham, mag.art. Peter Duelund, mag.art. Karin Højersholt, mag.art. Lise Busk Jensen, mag.art. Steen Beck Nielsen, cand.mag. Anders Østergaard, dr.phil. Claus Bratt Østergaard.

Undervisningsassistenter: Mag.art. Susanne Bjørge, mag.art. Susanne Danig, mag.art. Bent Ziska Jensen.

Gæstektor (Fulbright): Ass.prof. Thomas Petruso.

TAP: Antal årsværk: 1,49.

Assistenten: Benthe Bro Poulsen, Christa Torp.

Anden medhjælp: Annette Jallberg, Oda Jørgensen, Bente Larsen.

Specialer (konferens):

Bang, Karin Siri: Om relationerne mellem familiemedlemmerne i Lars Norens dramaer.

Betke, Anette: Franz Kafkas dagbøger.

Bondam, Janneke Birte: Iris Murdoch og den sorte prins.

Burr, Anne Maria: Undersøgelse af en mundtlig litterær genre belyst med udgangspunkt i fire svenske forfattere.

Christensen, Anne-Marie: Det tavse centrum.

Eriksson, Rune: Den paradoksale Hemingway.

Gottfredsen, Susanne: Gabriel Garcia Marquez' romaner i korsvejen mellem det narrative og tematiske, magi, myte og realisme.

Hage, Anne: Fra forførelse til symbol – symbolets psykiske oprindelse ifølge Jean Laplanche's teori.

Hansen, Jens Frimann: Virkelighedsproblemet i Albert Dams forfatterskab.

Jensen, Bent Ziska: Modernitetens rum.

Jensen, Marianne Lindgren: Tidens tilsynkomst.

Jørgensen, Lars Aksel: Digtere & detektiver.

Knuth-Winterfeldt, Else Birgitte B.: Brud-stykker.

Kruckow, Marianne: Køn i opbrud og forandring 1960-1990.

Larsen, Anne Dynes: Frækheder, fornærmelser og unævnigheder – Træk af den litterære censurs historie og udvikling.

Larsen, Morten Wodschow: Moderne kritik og klassisk synlighed. På sporet af øjet som arkæologisk mærke i den klassiske tanke.

Lund, Henrik Stampe: Ulykkelige subjektivitetsformer i Søren Kierkegaards forfatterskab.

Mejlhede, Dorte Thorning: En ny kunstteori i tvær-disciplinært lys.

Mortensen, Heidi Graff: Differensens æstetik omkring det groteske.

Oxvig, Henrik: Arkitekturens diskurs.

Pedersen, Charlotte: Produktion af film & TV-fiktion i det Indre Marked.

Petersen, Inga Seier: The Quest.

Rygaard, Jette: Skrivekuren.

Specialer (Litteraturvidenskab):

Bridgwater, Anna: Filmen fortæller, men ikke alene.

Dahlgreen, Lilian Munk: Romantik, refleksion, roman ...

Fastrup, Anne: Fællesskabet som strategi.

Gløet, Karen-Louise: Praktisk selvretfærdighed, forstillet selvforherligelse og dydig ubemærkedhed – mødet med tre kvinder.

Jensen, Steen Bruun: Når historien er ude ... – om fortællingen i den moderne roman.

Møller, Anne-Mette: Ud med sproget! – Indgange til Helene Cixous' skrift og læsning.

Schubart, Rikke Christina: I lyst og død.

Thorsen, Mette Margrethe Rames: Den fornuftige død.

Specialer (1985-ordningen):

Holm, Isak Tobias Winkel: Rejsen på det muliges rand.

Nielsen, Bent Lystbæk: Verden og tekst – En studie i forholdet mellem verden og tekst i Jorge Luis Borges' forfatterskab set i lyset af den postmoderne tanke.

Simonsen, Bodil Louise: Noveller.

Specialer (Mod. kultur og –formidling):

Darger, Birgitte: København omkring 1900.

Holm, Benn Quist: Arkitektur og byplanlægning i stuktidens København.

Iversen, Lisbeth Mørk: Piscators Teater.

Ladegaard, Toni Helgesen: Filmen fortæller, men ikke alene.

Publikationer:

Egebak, Jørgen: "Quer durch die worte kommen Reste von Licht". Über Kafkas modernistische Metaphorik. i: Nach erneuter Lektüre: Franz Kafkas "Der Process", Zimmermann, Hans Dieter, s. 284, Würzburg 1992.

–: Logikken i Harald Kiddes "Jærnet". Danske Studier 1992, s. 26-58, København 1992.

Goldbæk, Henning Mathias: Efterord. i: Barndom i Berlin, Walter Benjamin, s. 107-24, København 1992.

Hansen, Nils Gunder: Etik i 90'erne. København 1992, 71 s.

Hansen, Uffe: Freuds rødder i hypnose- og sugge-

- stionspsykologien. Psyke og Logos 1, s. 59-73, København 1992.
- Madsen, Peter: "Postmodernism" and "Late Capitalism": On Terms and Realities. i: Psychology and Postmodernism, Steinar Kvale, s. 209-23, London 1992.
- : Exteriority: Object and subject in recent developments in text analysis. i: *Littérature générale/Littérature Comparée Actes du XIème Congrès de l'Association Internationale de Littérature Comparée* (Paris, août 1985) Vol. 6, Poul Chavy (ed.), s. 253-6, Bern 1992.
- : Hoppers Blik. *Samtiden* 4, s. 30-33, Oslo, Norge 1992.
- : Selvrefleksion og kritik eller kritisk selvrefleksion? *SPRING* 3, s. 176-82, København 1992.
- : Benjamins dobbelte urværk (introduktion til oversættelse af Walter Benjamin: *Passagerne i Paris*). *HUG* 62, s. 36-37, København 1992.
- : The Construction of an intellectual Myth – or: There is no such Thing as "Modernism". *Silentium, Special Issue: Language and Text: Ontology and Reflection*, s. 326-31, St. Petersburg 1992.
- Rømhild, Lars Peter: *Landkending. En bog om Thorkild Hansen*. Redigeret af Iben Holk og derpå Lars P. Rømhild = *Odense University Studies in Scandinavian Languages and Literatures* vol. 27. i: *Landkending. En bog om Thorkild Hansen*, Iben Holk, Lars Rømhild m.fl., s. 15-28, 125-44, Odense 1992.
- : Thorkild Hansen. Artikler fra Paris 1947-52 i udvalg ved Gitte Jæger og Lars P. Rømhild /udvalg, tekstetablering og forord. i: Thorkild Hansen: Artikler fra Paris 1947-52, Thorkild Hansen, Gitte Jæger og Lars P. Rømhild, Thorkild Hansen, Gitte Jæger og Lars P. Rømhild, s. 7-11, København 1992.
- : Valdemar Vedels svenskere. i: *Kritik och teater. En vänbok till Bertil Nolin* (Skrifter utgivna af Litteraturvetenskaplige Institutionen vid Göteborgs universitet 23), Thomas Forser & Sverker Göransson, s. 93-106, Göteborg Universitet 1992.
- Stjernfelt, Frederik, Hansen, Nils Gunder: *Dansk sprog og kultur i Det forenede Europa. Spekulationer omkring internationaliseringens konsekvenser*. i: *Europa – nation og union efter Minsk og Maastricht*, Christensen Sørensen (ed.), s. 225-249, København 1992.
- : Vegetation og offer. *Æstetik og pathos hos Andrej Tarkovskij*. i: *Stil på strimler*, Lone Erritzøe, s. 204-15, København 1992.
- : Korrespondenser. *Metaforens semiotik mellem kognition og poesi. Litteratur & Samfund* 47-48, København 1992.
- : Rationalitetens himmel. Emanuel Swedenborgs videnskabelige mystik. Århus 1992, 40 s.
- : Center og periferi. Grænsens fænomenologi, sternes betydning – Haushofer, Lotman, Heidegger, Derrida, Poincaré. i: *Grænser*, Anders Troelsen og Frederik Stjernfelt, s. 31-70, Århus 1992.
- : Kunst som ide som teknik som materie. i: *UNDR*, Peter S. Meyer og Anni W. Petersen, s. 90-96, København 1992.
- : Kant og fragment, René Thoms udkast til en katastrofeteoretisk æstetik. i: *EST III, Grunnlagsproblemer i estetisk forskning*, K. Gundersen og S. Wikshåland, s. 55-70, Oslo 1992.
- : Categorical perception as a general prerequisite to the formation of signs? On the biological range of a deep semiotic problem in Hjelmslev's as well as in Peirce's semiotics. i: *Biosemiotics*, Thomas A. Sebeok og Jean Umiker-Sebeok, s. 427-54, Berlin 1992.
- : Kategoriens kategori. Kategoriseringen som grundlagsproblem i sprogvidenskab og kognitionsforskning: George Lakoff og René Thom. i: *Kognition og sprog*, Niels Ole Finnemann og Frederik Stjernfelt (eds.), s. 106-26, Århus 1992.
- , Hansen, Nils Gunder: *Fjernlæsningens metode. Den blå Port* 23, København 1992.
- : Formens betydning. *Katastrofeteori og semiotik*. København 1992, 375 s.
- : Dimsens fænomenologi. *Spring* 2, s. 122-23, København 1992.
- Tygstrup, Frederik: *Erfaringens fiktion. Essay om romanens form*. København 1992, 176 s.
- : Fiktionens krystaller. Robert Musil og den moderne roman. *EST* 4, 1992, s. 25, Oslo 1992.
- : En aktualiserende læsning af 1. del af Georg Lukacs' "Die Theorie des Romans". i: *Epik, tid, ironi. En bog om Georg Lukacs "Theorie des Romans"*, Arndal, L. et al., s. 24, Århus 1992.
- Zerlang, Martin: *Medie-alderen*. i: *Filmhistorie – fjernsynshistorie. Perspektiver, metoder, kilder*, Gripsrud, Jostein m.fl. (red.), s. 5-29, Oslo 1991.
- : The Synoptical Perspective. The Development of Latin American Narrative. i: *Modernisation of Culture and the Development of Political Discourse in the Third World*, Preben Kaarsholm (editor), s. 115-136, Roskilde 1992.
- Ørum, Tania: "Verden i stykker". *Rejseessays af Hans-Jørgen Nielsen*. i: *Hans-Jørgen Nielsen: "Verden i stykker"*, Red. af Claus Clausen, Pia F. Jensen, Morten Thing og Tania Ørum, s. 226, København 1992.

Martin Zerlang

Musikvidenskabeligt Institut

Instituttet har til huse i den gamle frimurerloge i Klerkegade, hvor faget har indrettet sig med undervisningslokaler, øverum, lærerkontorer, administration og kantine. Efter ca. 10 års samliv med Institut for Retorik overtog musik i september 1992 påny selv hele bygningen, og fik herved mulighed for en række tiltrængte lokalemæssige forbedringer: Lokaler til klaverundervisning, studenterkrivestue, møde- og opholdsværelse for lærerne m.m. I stigende grad mærker vi dog et meget stort savn: En egnet koncertsal. Med instituttets geografiske placering midt i et københavnsk lokalområde, og med det musikalske potentiale, som ifølge fagets natur er til stede, ville en koncertsal være til uvurderlig gavn for instituttets daglige liv og for dets muligheder for ved specielle lejligheder at synliggøre sig i det københavnske musikliv. På baggrund af disse forhold er der på instituttets foranledning udarbejdet skitseprojekt til en koncertsal på 390 m², som indbefatter en udnyttelse af bygningens oprindelige arkitektur fra forrige århundrede, da den tjente som hjemsted for frimurerne i København.

Instituttet tilbyder undervisning og vejledning på alle niveauer fra bachelor- til licentiatniveau.

Undervisningen foregår i et stadigt samspil mellem de tre kategorier af discipliner, som faget består af: Historiske, teoretiske og praktiske, og det er netop dette samspil, der karakteriserer faget som universitetsfag.

Udover den traditionelle undervisning af de interne studerende udbydes et antal kurser for eksterne studerende under Åbent Universitet. Med undtagelse af de praktiske fag har gennem en årrække samtlige discipliner under bacheloruddannelsen været udbudt som fjernundervisning for Åbent Universitets studerende som en kombination af løbende korrespondance omkring fremsendte skriftlige opgaver og længerevarende lørdagsseminarer på instituttet.

Instituttet er på tredje år med i det internationale ERASMUS-samarbejde (EF's program for udveksling af studerende og lærere mellem landenes højere læreanstalter) sammen med musikinstitutter fra knap 20 andre europæiske universiteter. I kraft af en kombination af den statslige uddannelsesstøtte og midler fra dette ERASMUS projekt har et antal studerende fået mulighed for studier i udlandet i et enkelt eller flere semestre, på en sådan måde, at de kurser og prøver, som afsluttes ved det udenlandske universitet overføres og indgår i den endelige eksamen ved hjemuniversitetet. Også på lærersiden har der fundet en udveksling sted mellem udenlandske musikinstitutter og dette institut.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskning afspejler den samme tredeling af

faget, som er anført ovenfor, og den udmønter sig i alt væsentligt i en række individuelle forskningsprojekter, betinget af de enkelte medarbejders interesser.

Hertil skal føjes, at der med henblik på »København som kulturbærende by 1996« er iværksat et institutprojekt under overskriften »København som musikby i det 19. og 20. århundrede«.

Følgende oversigt over de enkelte medarbejders igangværende forskningsprojekter er opdelt i disciplinerne musikhistorie, musikteori, etnomusikologi og tale og sang.

Musikhistorie

Udgivelse af *Officium Sancti Kanuti ducis* i Kiel, UB Hs. S.H.8A.8°, den ældste overleverede danske liturgiske musik (J. Bergsagel).

Notationsundersøgelser af musikfragmenter i Det kgl. Bibliotek med henblik på opførelsespraksis i forbindelse med det 13. århundredes kirkelige flerstemmighed (J. Bergsagel).

Undersøgelser over Eloys' Missa »Dixerunt Discipuli« overleveret i håndskrift fra ca. 1475 fra det Sixtinske kapel i Rom (J. Bergsagel).

Den italienske solosonate i det 17. århundrede (N.M. Jensen).

Koncert og koncertliv med særligt henblik på Københavns musikliv o. 1750 (N.M. Jensen).

Studier i Weyses biografi og musik med henblik på instituttets projekt omkring København som musikby (C.E. Hatting, S. Høgel, N. Krabbe).

Udgivelse af Fr. Kuhlaus kanons (J. Maegaard).

Kvindens rolle i den borgerlige musikkultur i Danmark 1800-1850 (L. Ahlgren Jensen, med støtte fra Det humanistiske Forskningsråd).

Nationale strømninger i europæisk musik i det 19. århundrede (N.M. Jensen).

Arbejde i forbindelse med udgivelse af N.W. Gades værker (J. Maegaard).

Musik i Tivoli, studier i forbindelse med instituttets projekt omkring København som musikby (G. Rischel).

Studier omkring Carl Nielsen og hans musik (J. Maegaard, T. Schousboe).

Studier i Wiens musik og musikliv i årene mellem 1880 og 1920 med henblik på publikation af en bog om emnet (J. Brincker).

Studier i Arnold Schönbergs musik (J. Maegaard).

Studier Kurt Weills musik (N. Krabbe).

Karol Szymanowski og Danmark (B. Trærup).

Studier i Jørgen Bentzons liv og værk (M. Topp).

Studier i ældre dansk jazzmusik i forbindelse med en udbygning af Arkiv for dansk jazzhistorie samt udgivelse på plade af en række ældre danske jazzoptagelser (E. Wiedemann).

Studier i Duke Ellingtons musik med henblik på udarbejdelse af en annoteret værkronologi (E. Wiedemann).

Studier i det amerikanske »standard«-repertoire fra 1920'erne til ca. 1950 (E. Wiedemann).

Kvinder i det københavnske musikliv 1920-1970 (I. Bruland).

Studier i ny nordisk musik (J. Brincker).

Musikteori og musikæstetik

Studier i Bachs harmonik (J.W. Madsen).

Studier i Beethovens kompositionsteknik (G. Rischel).

Senromantisk harmonik (G. Rischel).

Studier i jazzharmonik og -improvisation (J.W. Madsen).

»Det æstetiske i nutiden«, forberedelse af tværfagligt projekt (J. Brincker, S.M. Sørensen).

Etnomusikologi

Sang og musik hos albanerne i Kosovo (B. Trærup).

Folkemusikken i Gora med særlig vægt på bryllupsmusikken (B. Trærup).

Tale og sang

Fagets tale- og sanglærere opfylder deres forskningsforpligtelse dels gennem traditionel forskning indenfor deres specielle felt (sangteori, retorik), dels gennem kunstnerisk perfektionering og indgående repertoirestudier. Hertil kommer studier i stemmens funktion og muligheder. I kraft af fagets karakter som solofag spiller teoretiske overvejelser omkring formidling og pædagogik en særlig rolle her.

Rejser og gæsteforelæsninger:

Tre måneders gæstelærervirksomhed i London (N. Krabbe).

Gæsteforelæsninger og kongresbidrag:

J. Bergsagel (Madrid, Oslo, Trondheim, Newcastle), I. Bruland (Malmø, Oslo), N.M. Jensen (Oslo, Durham), N. Krabbe (London), G. Rischel (Oslo), B. Trærup (Berlin, Smolenice, Oslo, Vilnius), E. Wiedemann (København).

Udgivelse:

Instituttets årbog »Musik & Forskning« publicerer et udvalg af medarbejdernes forskningsresultater. Den udkom i juli med sit syttende bind, redigeret af J. Mægaard. De enkelte medarbejderes redaktionelle hverv samt medlemskab af internationale organisationer omfatter iøvrigt: Medlemskab af bestyrelsen for Fondet til udgivelse af Niels W. Gades værker (J. Bergsagel); medlemskab af bestyrelsen for The Plainsong and Mediaeval Society (J. Bergsagel, N.M. Jensen); medlemskab af bestyrelsen for pladeselskabet DaCapo, Selskabet til Udgivelse af Dansk Musik på Fonogram og Videogram (N.M. Jensen); medlemskab af Det Danske Videnskabernes Selskabs National Committee for Byzantine Music (J. Bergsagel); medlem-

skab af den internationale arbejdsgruppe »Frau und Musik« (I. Bruland); vicepræsident i The International Musicological Society (N.M. Jensen); medlemskab af repræsentantskab for samlet udgave af Kurt Weills værker (N. Krabbe); medlemskab af diverse studiegrupper under The International Council for Traditional Music (B. Trærup).

Følgende udenlandske forskere har holdt gæsteforelæsning på instituttet: Den amerikanske komponist George Crump (University of Pennsylvania) om egne værker samt den amerikanske pianist Lois Svard (John Hopkins University) om ny amerikansk musik.

Anden virksomhed:

En række musikinstitutioner og organisationer har lokaler på instituttet og er derved mere eller mindre integreret i instituttets dagligdag.

Arkiv for Dansk Jazzhistorie under ledelse af Erik Wiedemann er dokumentationscenter for specielt ældre dansk jazzhistorie og indeholder et betydeligt antal musikoptagelser, diskografier, båndinterviews, scrapbøger, fotos samt artikler, bøger og noder vedrørende dansk jazz med hovedvægten på perioden før 1950. Arkivet er tilgængeligt i forskningsojemed efter aftale med Erik Wiedemann.

Også Dansk Dansehistorisk Arkiv har adresse på instituttet. Det er informationscenter for alle former for dans og danseforskning i Danmark og indeholder en materialesamling af noder, bøger og andet dokumentarisk materiale til belysning af dansk dansehistorie. Arkivet ledes af civilingeniør, mag.art Henning Urup; telefonisk henvendelse til instituttet tilrådes forud for personlig kontakt til arkivet.

Dansk Musiktidsskrift holder til på instituttet. Tidsskriftet er det førende danske organ for ny kompositionsmusik, og instituttet har på mange planer et frugtbart samarbejde med tidsskriftet og dets redaktion. Fra september 1992 har også Det unge Tonekunstnerselskab fået kontor på instituttet. Foreningen arrangerer koncerter med ny musik, både alene og i samarbejde med de andre »UT«-foreninger i Danmark.

Endelig skal det nævnes, at Dansk Selskab for Musikkforskning har slået sig ned i Klerkegade. Selskabet, som er medlem af det internationale musikvidenskabelige selskab, arrangerer møde- og debataftener om musikvidenskabelige emner, symposier samt spiller en aktiv rolle omkring et par større udgiverprojekter med dansk musik.

Instituttet er vært for den dansk RILM-komite (Répertoire Internationale de Littérature Musicale), som indgår i det internationale musikbibliografiske projekt RILM. Komiteen registrerer og forsyner med abstracts den danske musikvidenskabelige litteratur og indberetter den til RILM-databasen i New York. RILM udkommer tre gange om året og posterne fra de lokale RILM-komiteer er ligeledes søgbare on-line via

datværtten DIALOG. Den danske komite består af Torben Schousboe og Niels Krabbe med bibliotekar Tine Vind som sekretær. Projektet finansieres af midler fra instituttets annuum og Statens humanistiske Forskningsråd i forening.

I august deltog instituttets kor MUKO i en konkurrence i Spittal i Østrig og opnåede ved denne lejlighed under Morten Schuldt-Jensens ledelse en fornem placering som nummer tre i et iøvrigt skrappt sel-skab.

I oktober opførte instituttets studerende Gilberts og Sullivans oprette »Piraterne« i salen på Bispetorvet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 18¼.

Professorer: Dr.phil. J. Bergsagel, dr.phil. J. Mæ-gaard.

Lektorer: Cand.mag. J. Brincker, operasanger Niels Brincker, cand.phil. V. Brincker, cand.mag. I. Bru-land, mag.art. C.E. Hatting, cand.mag. S. Høgel, cand.mag. N.M. Jensen, cand.mag. N. Krabbe, cand. mag. J.W. Madsen, cand.mag. G. Rischel, cand.mag. E.Schouenborg, mag.art. T. Schousboe, cand.mag. M. Topp, cand.mag. B. Trørup, dr.phil. E. Wiede-mann.

Forskningsstipendiater: Mag.art. L.A. Jensen, cand. phil. S.M. Sørensen.

DVIP: Antal årsværk: ca. 5.

Undervisningsassistenter: E. Brodersen, M. Bække-lund, A. Christensen, A. Christoffersen, H. Fryden-dahl, A. Gørtz, I.F. Hansen, M. Hjelt, E.M. Jensen, A. Kierkegaard, B.B. Madsen, H.C. Nielsen, A. Nob-bio, J. Rohard, P. Rosenbaum, A. Rosing-Schou, M. Schuldt-Jensen, E. Skjoldan, J. Guttmann Sørensen, M. Sørensen, S.M. Sørensen, B. Thanning, J.O. Traasdal, V. Warlev, T. Westenholtz, T. Ørvad.

TAP: Antal årsværk: 3.

K. Binne, O.G. Hansen, L. Nielsen.

Ph.d. afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes ef-ter titlen.

Sørensen, Søren Møller: Autonomiprincip og værk-begreb i musikæstetikken (Musikvidenskabeligt In-stitut).

Specialer:

Breidahl, Ole: Lutten og Bach.

Cornelius, Jens: Ludolf Nielsen (1876-1939). Fra den glemte danske senromantik.

Falkenrone, Jan: Musikforeningen 1886-1937.

Hansen, Per: Jeff Beck – En gennemgang af Beck's betydning for guitarimprovisationen indenfor rock-musik, samt en analyse af hans spilleteknik.

Kjeldsen, Dolly: Anne Linnet og Marquis de Sade.

Larsen, Anette: Phil Collins.

Lorentzen, Lene: Fonetik og sang.

Mortensen, Thomas Christian: Musikkens pris – en beskrivelse af landsdelsorkestrenes administrative, lovgivningsmæssige og økonomiske situation med særligt henblik på sponsering.

Munk-Nielsen, Klaus Ib: Johannes Brahms belyst ved kammermusikken.

Publikationer:

Bergsagel, John: The Songs of Edvard Grieg by Beryl Foster (anmeldelse). Music & Letters Årg. 73 No. 1, February, s. 132-135, London 1992.

– Ib Nørholm Portræt. Dansk Musiktidsskrift 5.1990/91, s. 149-154, København 1991.

– Sjælens koloraturer. Dansk Musiktidsskrift 8, 1991/92, s. 285-287, København 1992.

– Ny dansk musikdramatik i et halvt århundrede. i: Teater i Danmark. Seks "på vej hjem"-forelæsnin-ger, Kela Kvam, s. 13-23, København 1992.

– Det begyndte som et ekko. i: Norsk samtidsmusik genom 25 år, Kjell Skyllstad og Kjell Habbestad, s. 55-78, Oslo 1992.

– Brev til en ukendt adressat om en afdød komponist. Dansk Musiktidsskrift 67. årg. nr. 3, s. 84-92, Kø-benhavn 1992.

Bruland, Inge: "Brev" til komponisten Fanny Men-delssohn-Hensel, 1805-47. i: Musikkens førsteda-mer, Elisabeth Saugmann, København 1992.

– Præsentation af og interview 25.1.91 med Grethe Kolbe, f. 12.12.1910. Kvinder i Musik 29, juni 1992, s. 9-24, København 1992.

– Kvindelige komponistprofiler. Dansk Musiktid-skrift 4, 1992/93, s. 111-121, København 1992.

Hatting, Carsten E.: Mozart und Dänemark. i: Be-richt über den Internationalen Mozart-Kongress Salzburg 1991. Mozart Jahrbuch 1991, s. 371-379, Kassel, Basel 1992.

Jensen, Lisbeth Ahlgren: Kvinder i den borgerlige musikkultur. Humanioraforskning 1, 6. årgang, s. 3-5, København 1992.

– Emma Hartmann, 1807-56. i: Musikkens førsteda-mer, Elisabeth Saugmann, s. 183-202, København 1992.

Jensen, Niels Martin: Niels W. Gade og den nationale tone. Dansk nationalromantik i musikalsk belys-ning. i: Dansk Identitetshistorie, bd. 3, s. 188-336, København 1992.

– Die Rezeption des Volksliedes um 1800. Zur deutsch-dänischen Musikkultur im Zeitalter der Aufklärung. i: Der dänische Gesamtstaat. Kopen-hagen – Kiel – Altona (Wolfenbütteler Studien zur Aufklärung, Bd. 18, Zentren der Aufklärung, IV), Klaus Bohnen und Sven-Aage Jørgensen, s. 191-199, Tübingen 1992.

Schousboe, Torben: Musikken til den danske højmes-

- se. Efter Den danske Alterbog, autoriseret 1992. Ved Henrik Glahn og Torben Schousboe. København 1992, 32 s.
- : Om Carl Nielsens Samling + plancher. i: Carl Nielsens Samling. Katalog over komponistens musikhåndskrifter i Det kongelige Bibliotek, Birgit Bjørnum & Klaus Møllerhøj, s. 8-11, 278-301, København 1992.
- Topp, Morten: Motiv, Wort und die deutsch-evangelischen Kernlieder im Deutschen Requiem von Johannes Brahms. Musik & Forskning 17, 1991/92, s. 7-52, København 1992.
- Trørup, Birthe: Instrumentalmusik zu den Hochzeitsumzügen in Gora. Report from the 10th International Meeting of the ICTM's Study Group om Folk Musical Instruments in Lillehammer, Norway 1989. Musikmuseets Skrifter (Studia Instrumentorum Musicae Popularis 10) 24, s. 91-102, Stockholm 1992.
- , Eklund, Karin, Jacobsen, Helle Eble: Musikkens sjæl – og kunstens. Et portræt af Vagn og Meta May Holmboe, komponist og billedhugger. Video produceret som et studieprojekt (Samarb. Musikvidensk. Inst./AV/ITV afd. KU, København 1992.
- Wiedemann, Erik: Duke In Denmark: A Discographical Excursus. Annual Review of Jazz Studies 5, s. 65-80, Metuchen, N.J. & London 1991.
- : Duke Ellington: The Composer. Annual Review of Jazz Studies 5, s. 37-64, Metuchen, N.J. & London 1991.
- : Lester Young: The Postwar Years. i: A Lester Young Reader, Lewis Porter, s. 285-291, Washington and London 1991.
- : Tre jazz-kvinder. Om Irene Becker, Marilyn Mazur og Lotte Anker. Dansk Musiktidsskrift 4 1992/93, s. 126-131, København 1992.

Niels Krabbe

Teatervidenskabeligt Institut

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsområde er teatret i dette ords alverideste betydning, dvs. indbefattende samtlige former for scenisk optræden, der gennem tiderne har fundet sted i alle lande, vurderet i sammenhæng med den almindelige historie, klassisk arkæologi, sociologi, kultur-, kunst-, litteratur-, musik- og filmhistorie samt medieforskning, idet man dog hele tiden søger at fremdrage de teaterspecifikke aspekter.

I det forløbne år er der især blevet forsket inden for følgende områder:

1. Europæisk teater

The Art of Acting in Antiquity. Ms. færdigskrevet og udkommet (Klaus Neiiendam).

2. Dansk teater

2.1 Romantikens teater i Danmark, belyst gennem Edvard Lehmanns scenetegninger (Klaus Neiiendam).

2.2 Todes teater. En undersøgelse af lægen Johann Clemens Todes teateranmeldelser (Klaus Neiiendam).

2.3 H. C. Andersens teatereventyr. Ms. udgivet (Klaus Neiiendam).

2.4 Historien om Roxelane. En kendt scenisk rolle i 1700-tallet, der fik betydning for det danske og det franske syngespil. Ms. udgivet (Klaus Neiiendam).

2.5 Betty Nansen som skuespiller, teaterleder og instruktør (Kela Kvam).

2.6 Moderne dansk teater 1975-1990. Forestillingsanalyser af epokens væsentligste forestillinger (Jytte Wiingaard).

2.7 Dansk teaterpolitik. En undersøgelse af forholdet mellem teaterpolitik og teaterdrift i Danmark i de sidste 30 år på baggrund af den til enhver tid gældende lovgivning og bevillingspolitik (Stig Jarl Jensen).

3. Svensk teater

Aug. Strindbergs teatersyn. Strindbergs syn på skuespilkunst og teater fra han var skuespillerelev og teaterkritiker og frem til samarbejdet med Aug. Falck og Intima Teatern (Kela Kvam).

4. Dramaturgi

Fabler for voksne: Det absurde teater og Bert Brechts teater forsøges anskuet under samme synsvinkel (Svend Christiansen).

5. Mediekommunikation

Receptionsæstetiske undersøgelser af 1900-tallets teaterpublikum (Jytte Wiingaard).

6. Teaterkonventioner, teaterspecifikke udtryksformer

Tribunen og kukkassen. Forestillingsanalyse med metodisk udgangspunkt i ovennævnte sceneformer af væsentlige nutidige dramatikere: Heiner Müller, Botho Strauss, Thomas Bernhard, Peter Handle, Lars Norén oa. Ms. færdigskrevet (Svend Christiansen).

Udgivervirksomhed:

Kela Kvam er medredaktør af det engelsksprogede

tidsskrift for nordisk teaterforskning »Nordic Theatre Studies« (Munksgård).

Desuden er hun og Jytte Wiingaard medredaktører af »Dansk teaterhistorie I-II« (Gyldendal), hvoraf første del udkom i efteråret.

Klaus Neiiendam er medredaktør af Den danske Tilskuer, udgivet af Selskabet for dansk Teaterhistorie.

Anden virksomhed:

7.-12. april var instituttet vært for den 11. Internationale Strindberg-Konference, hvis tema var Strindbergs Post-Inferno dramatik (Organisator: Kela Kvam).

Rejser og gæsteforelæsninger:

Ved Institutt for Teatervitenskap, Oslo Universitet, holdt Jytte Wiingaard i april en gæsteforelæsning om »Teatervitenskapelige grundlagsproblemer«.

Stig Jarl Jensen deltog i den internationale teaterforskerkonference i Dublin 29. sept.-5. okt., hvis tema var »Theatre And Cultural Policy«; hans indlæg bar titlen »Danish Theatre Policy – Quantity And/Or Quality«.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 5.

Professor: Mag.art. Kela Kvam.

Lektorer: Dr.phil. Svend Christiansen, dr.phil. Klaus Neiiendam, mag.art. Jytte Wiingaard.

Adjunkt: Mag.art. Stig Jarl Jensen.

TAP: Antal årsværk: 0,74.

Inge Elkjær.

Specialer (konferens):

Højberg Vindum, Dorth: Masken i teatret – Fra commedia dell' arte til Dario Fo.

Staggemeier, Vibeke: »Det er ligesom at lave en midtag ...«.

Wredstrøm, Lars: Forestillingen som tegn – Tegnet som forestilling.

Specialer:

Møller Jacobsen, Tina: Kultursponsorering.

Saunte, Lise: Vilkårene for DR som public service-institution efter monopolbruddet.

Skaarup, Lilo: Fra commedia dell' arte til de folkelige dukketeaterscener: Om Mester Jakel og hans familie.

Wagner, Tine: Studie af instruktionsmetoder.

Publikationer:

Kvam, Kela: Omveje til nutiden. i: Teater i Danmark, Kela Kvam, s. 11, Teatervidenskabeligt Institut 1992.

–: Franskmand, verdensborger og dansk patriot. (udgivet både på dansk og engelsk). i: Bournonvilleana, Marianne Hallar og Alette Scavenius, s. 6, København 1992.

–: Realistisk, poetisk og politisk teater. i: Gyldendals verdenslitteraturhistorie, 1914-1945, Bd. 6, Hans Hertel, s. 40, København 1992.

Neiiendam, Klaus: H. C. Andersens teatereventyr. i: Den danske Tilskuer II, Red. Klaus Neiiendam, Selskabet for Dansk Teaterhistorie, s. 31, København 1992.

–: Historien om Roxelane. i: Den danske Tilskuer II, Red. Klaus Neiiendam, Selskabet for Dansk Teaterhistorie, s. 37, København 1992.

–: The Art of Acting in Antiquity. Iconographical Studies in Classical, Hellenistic and Byzantine Theatre. København 1991, 151 s.

Klaus Neiiendam

Sprogvidenskab

Institut for almen og anvendt Sprogvidenskab

Institut for almen og anvendt Sprogvidenskab, almindeligvis forkortet IAAS, er en del af Det humanistiske Fakultet. Instituttet har til huse i universitetets bygninger på Amager (KUA).

Instituttet blev grundlagt i 1988 ved en sammenlægning af Institut for Lingvistik, Institut for anvendt og matematisk Lingvistik (IAML), Institut for Fonetik og Center for Audiologopædi.

Sammenlægningen af disse tidligere selvstændige enheder har bevirket at instituttet nu huser en række mere eller mindre nært forbundne aktiviteter. Fælles for dem alle er en stærk tilknytning til almen lingvistisk teori og metode (lingvistik brugt i videste forstand omfatende alle sprogvidenskabelige indfaldsvinkler). Ved instituttet lægges der således vægt på at udforskningen af dansk sprog bidrager til den teoretiske og typologiske beskrivelse af sprog i almindelighed, ligesom almen lingvistisk teori og metode udforskes som et naturligt værktøj for analytisk og beskrivende sprogforskning. Udover de mere teoretiske discipliner rummer instituttet en række anvendte discipliner.

Ikke færre end 7 BA/cand.mag. uddannelser er knyttet til instituttet, 200 studerende følger undervisningen og 13 ph.d.-studerende er igang på IAAS.

Instituttet har i 1992 været med til at tage initiativ til at oprette et »Center uden mure«: Center for specialpædagogisk Forskning, Udvikling og Formidling. Centeret omfatter, udover IAAS, Institut for Psykologi og Specialpædagogik ved Danmarks Lærerhøjskole, Døves Center for total Kommunikation, Center for Hjerneskade, Center for Læseforskning og Dansk Videnscenter for Stammen.

Forskningsvirksomhed:

På instituttet forskes der primært indenfor en bred vifte af sprogvidenskabelige områder:

1. Indoeuropæistik

Lydlige, morfologiske og etymologiske studier i det indoeuropæiske grundprog og diverse indoeuropæiske enkeltprog.

1.1 Laryngalbetinget »præaspiration« i grundsproget (Jens Elmegård Rasmussen).

1.2 Konjunktivens stammedannelse i britansk keltisk (Jens Elmegård Rasmussen).

1.3 Det indoeuropæiske imperfektum (og »augmentet«) i tokharisk (Jens Elmegård Rasmussen).

1.4 Den latinske imperfektum konjunktivs udviklingshistorie (Jens Elmegård Rasmussen).

1.5 Påvisning af et regelbundet vekselforhold mellem s og ti i det indoeuropæiske grundprog (Jens Elmegård Rasmussen).

1.6 Analyse af særlig intrikate bøjninger i grundsproget (f.eks. ordene for »kone«, »hoved«, »milt«) (Jens Elmegård Rasmussen).

1.7 Studier i baltoslavisk prosodi (Jens Elmegård Rasmussen).

2. Teoretisk Lingvistik

Udvikling af en funktionalistisk grammatikmodel med betoning af såvel det strukturelle som det pragmatiske aspekt (Ole Nedergaard Thomsen).

3. Nutidige sprog

3.1 Sproglige kontaktfænomener hos to minoritetsfolk i Nordthailand. Undersøgelse af hvorledes kontakten med det kulturelt dominerende nord- og centralthai påvirker sprogbrugen hos to minoritetsfolk, specielt med hensyn til ordforråd og fraseologi (Jørgen Rischel).

3.2 Beskrivelse af sproget hos mlabri-folket (»de gule blades ånder«) i Nordthailand. Det umiddelbare sigte med de aktuelle studier er at tilvejebringe en gennemrevideret ordliste over sproget mlabri (Jørgen Rischel og Søren Egerod, Østasiatisk Institut).

3.3 Typologiske og genetiske studier over talordssystemer i austroasiatiske sprog (Jørgen Rischel).

3.4 Studier i ergativitet i det australske aboriginale sprog Dyrbal ud fra en funktionalistisk grammatikmodel. Såvel det synkrone som det diakrone aspekt er undersøgt (Ole Nedergaard Thomsen).

3.5 Researcharbejdet med en kurdisk-dansk ordbog er afsluttet og ordbogen er under redaktion (Nina Grønnum og Mesut Taskesen, Dansk Flygtningehjælp).

3.6 Følgende undersøgelser er udført omkring døves tegnsprog: Analyse af syntaks og tekstopbygning samt brugen af deiktiske størrelser til at udtrykke en speciel synsvinkel i døves tegnsprog (Elisabeth Engberg-Pedersen).

3.7 Studier i forholdet mellem tryk og informations

struktur i fundamentfeltet i dansk spontantale (Ole Nedergaard Thomsen).

4. Datalogivistik

Rumlige udtryk. Der har været arbejdet med at finde frem til en metode til formel beskrivelse af rumlige præpositioner, således at en maskine ud fra en tekst kan drage korrekte slutninger om rumlige forhold, der er oplysninger om i teksten (Ebbe Spang-Hanssen).

5. Tekst-til-tale og talesyntese

Talesynteseprojektet er et fællesprojekt mellem IAAS og TFL (Teleteknisk Forskningslaboratorium, Hørsholm). Formålet med projektet er at udvikle et system til automatisk konvertering af dansk tekst til tale. Projektet har såvel grundforskningsmæssig betydning som praktiske implikationer for kommunikationshandicappede (især blinde).

I foråret 1993 forventes et praktisk feltforsøg gennemført med en arbejdsplads for en synshandicappet (Peter Molbæk Hansen, Peter Holtse, Niels Reinhold Petersen, Ebbe Spang-Hanssen).

5.1 Talesyntesystemets arkitektur er videreudviklet med henblik på at kunne håndtere flere forskellige syntesemaskiner (eller konfigurationer heraf) samtidig. Dette er især sket af hensyn til arbejdet med stemmekvalitet (herunder kvindestemmer). Syntesystemet er efterhånden blevet så udbygget på flere forskellige sproglige niveauer, at arbejdet med at koordinere udviklingsarbejdet i systemets forskellige komponenter tager til (Peter Holtse).

5.2 Der er tilføjet en del forbedringer i systemets udviklingsdel, dvs. regelkompilator og -debugger, og tekstpræ-processoren er blevet kraftigt udvidet til en mere robust håndtering af forkortelser, talord m.v. (Peter Holtse).

5.3 Fortsatte teoretiske og praktiske studier i datamatisk analyse af danske sætninger med henblik på udtalegenerering (Peter Molbæk Hansen).

5.4 Empiriske studier over sammenhængen mellem syntaktisk struktur og temporale forhold herunder pausestrategi i oplæsning af dansk sagprosa med henblik på pausegenerering i syntetisk tale (Peter Molbæk Hansen, Niels Reinhold Petersen, Ebbe Spang-Hanssen).

5.5 Forsøg med implementering af nye former for leksikonstrukturering i tekst-til-tale systemet (Peter Molbæk Hansen).

5.6 Med hensyn til den fonetiske komponent – dvs. den del af det samlede tekst-til-tale system, der konverterer en lydskrift til akustiske parametre, som va-

rierer som funktion af tiden, og som styrer selve syntesemaskinen – er der sket en videreudvikling og optimering af parameterbibliotek og regelsystem især med henblik på en forbedring af stemmekvaliteten (Niels Reinhold Petersen).

6. Fremmedsprogspædagogik

6.1 Indvandrer dansk. Projektet er en del af paraplyprojektet »Vejen til dansk«, der udføres i samarbejde med Institut for nordisk Filologi. Der er nu lavet program til analyse af ordlængder og statistisk behandling af disse samt analyse af ordfrekvenser. I undersøgelsen indgår også en initiativ-responsanalyse, der undersøger dominans og sammenhæng i to-personers samtaler. Hertil kommer en analyse af feedback elicitorer i samtalerne (dvs. de sproglige og ikke-sproglige udtryk, der skal fremkalde bekræftelse (eller benægtelse) fra samtalepartnern om at vedkommen følger med) og hvilke forskelle, der kan registreres mellem indfødte og ikke indfødtes brug af elicitorer (Esther Glahn).

6.2 Arbejdet med datamatstøttede lytteforståelsesøvelser på fransk er fortsat og det færdige program ventes afprøvet i begyndelsen af 1993 (Esther Glahn).

7. Sprogpsykologi

7.1 Tyve års arbejde med sprogpsykologiens genstandsområde og grundlagsproblemer er blevet udmøntet i bogen »Mennesket i sproget, sprogpsykologiens sprogbrug« (Jesper Hermann).

7.2 Der er gennemført et udviklingsarbejde i systemarbejde (skrivning af en fortælling som led i systemarbejdet) (Jesper Hermann og Hasse Clausen, Datalogisk Institut).

7.3 »Samtalen hos lægen«. Der er indledt et samarbejde med to praktiserende læger med det formål at beskrive samtalen i almen praksis under patientens, lægens og sprogpsykologens synsvinkel (Jesper Hermann, Lena Jensen og Arne Hantho, Institut for almen Medicin).

8. Logopædi

8.1 Vurdering af hypernasalitet. Undersøgelsen viser: 1. at logopæder er mere enige i deres vurdering af hvorvidt en taler er hypernasal eller ej end i deres vurdering af graden af hypernasalitet, og 2. at en simpel registrering af luftstrøm fra næsen kan være en støtte i vurderingen af hypernasalitet (Birgit Hutter og Kirsten Brøndsted, Taleinstituttet i Hellerup).

8.2 Hvorfor udvikler nogle børn født med ganespalte kompenserende artikulation? Undersøgelsen viser: 1. at kompenserende artikulation hos børn født med ganespalte er hyppigere blandt børn hvis mødre i deres

arbejde har en rådgivende funktion, end blandt børn hvis mødre har anden form for arbejde, og 2. at mødre med en sådan rådgivende funktion i højere grad end andre mødre foretrækker kompenserende udtale. Dette synes at støtte den antagelse, at udviklingen af kompenserende artikulation kunne hænge sammen med omgivelsernes positive reaktion på denne udtale. En udvidelse af undersøgelsen er ved at blive iværksat (Birgit Hutter og Kirsten Brøndsted, Taleinstituttet i Hellerup).

8.3 Nyttet det noget? Formålet med projektet er at undersøge effekten af den logopædiske undervisningspraksis bl.a. med henblik på at optimere de anvendte undervisningsmetoder. Projektet er endnu på et forberedende stadium (Birgit Hutter).

9. Læseprocesser og dysleksi

9.1 Læseforståelse. Første del undersøger, hvordan gode læsere reagerer på indførelsen af nye emner i en tekst. Dansk-, svensk- og finsksprogede læsere sammenlignes. Anden del drejer sig om identifikation og forståelse af ord med flere morfemer. Emnet for tredje del er sætningseffekter på ordlæsning (Carsten Elbro, Lita Lundquist, Handelshøjskolen i København, Robert Jarvella, Lunds Universitet, Pekka Niemi, Åbo Akademi og Jukka Hyönä, Turku Universitet).

9.2 Ufaglært læsning. En undersøgelse af ufaglærte arbejderes læsning baseret på data fra undersøgelsen af voksne danskeres læsefærdigheder (Carsten Elbro, Susan Møller og SID).

9.3 Talesyntese som støtte til svage læsere. Formålet er at undersøge effekten af PC-baserede systemer, der giver dyslektikere mulighed for ved hjælp af syntetisk tale at høre ord, de ikke selv kan læse. Ordene høres enten i helhed eller analyseret i morfemer (Carsten Elbro og Torben Petersen, Ordblindeinstituttet).

9.4 Sproglige forudsætninger for læseindlæring. En langtidsundersøgelse af sproglige færdigheder og læseudvikling blandt børn af forældre med arvelige læsevanskeligheder. Børnene følges fra børnehaveklasse til 2. klasse (Carsten Elbro).

10. Kommunikationshandicappedes livsvilkår

10.1 I gennemgangen af journalmaterialet fra mere end tyve års arbejde på den døvepsykiatriske afdeling på KASBallerup (tidligere Glostrup) er en særlig risikogruppe blevet udskilt: De tunghøre tegnsprogsbrugere, som synes at have en højere frekvens af grænsepsykoser end andre hørehandicappede. Problemstillingen har international interesse, da den endnu ikke er gjort til genstand for grundigere undersøgelser nogetsteds (Lars von der Lieth, Jørgen Remvig, KASBallerup og Peter Knudsen, Institutionen for Døve).

10.2 Høreapparater til den 3. verdens hørehæmmede. Projektet, som foregår i WHO regi, er kun langsomt under opbygning. Med støtte fra DANIDA er en undersøgelse lavet i Kenya, medens der endnu kun er indledende drøftelser med myndigheder i Indien og Thailand. Projektet har til formål at opbygge audiologiske netværk, som kan formidle enkle høreapparater og ørepropper, som kan tilvirkes på stedet. Et internationalt samarbejde er under opbygning, der også omfatter høreapparatindustrien og de lokale sundhedsvæsenere (Lars von der Lieth som medlem af en WHO-arbejdsgruppe).

10.3 Hvorledes kan pårørende medinddrages i feltstudier af nye høreapparater? I forbindelse med en undersøgelse, hvor Oticon i samarbejde med Audiologisk afdeling, Bispebjerg Hospital, afprøver fordele og ulemper ved en ny høreapparattype, har IAAS ansvaret for en parallel spørgeskemaundersøgelse af de pårørendes oplevelser af den hørehæmmede forsøgsperson med henholdsvis de nye og de gamle apparater (Lars von der Lieth).

11. Anden forskning

Montaigne på dansk. Oversættelsen af den franske 1500-tals filosofers samlede værker er færdiggjort og udgivet (Ebbe Spang-Hanssen).

12. Udgivervirksomhed

12.1 Copenhagen Working Papers in Linguistics er udkommet med tre bind i 1992, to dansksprogede og et engelsksprogede (Lars von der Lieth (ansv. red.), Peter Holtse, Jens Elmegaard Rasmussen, Jørgen Rischel, Ebbe Spang-Hanssen samt Frans Gregersen, Institut for nordisk Filologi).

12.2 Tidsskrift for sprogpsykologi er kommet med sine to første numre (Jesper Hermann (ansv. red.), m.fl.).

12.3 ESMHD-Newsletter (Nyhedsbrev for The European Society for Mental Health and Deafness) er udkommet med sit første nummer (Lars von der Lieth (ansv. red.)).

12.4 Flere af instituttets medarbejdere sidder i redaktionen af Acta Linguistica Hafniensia (Jens Elmegård Rasmussen (red.sekr.), Jørgen Rischel).

12.5 Jørgen Rischel er med i redaktionen af tidsskrifterne International Journal of American Linguistics og Language Sciences.

12.6 Carsten Elbro er med i redaktionen af Mål og Mæle.

12.7 Elisabeth Engberg-Pedersen er med i redaktionen af *International Journal of Sign Linguistics*.

12.8 En række medarbejdere fungerer som »referees« for internationale tidsskrifter.

13. Deltagelse i faglige aktiviteter i ind- og udland

13.1 IAAS har været vært ved to internationale konferencer i 1992:

13.1.1 Et nordisk forskersymposium om International Adoption, finansieret af NorFa (arrangør Lars von der Lieth).

13.1.2 En international workshop i fremmed/andetsprogstilgivelse (arrangør Esther Glahn).

13.2 Instituttets medarbejdere har været hyppige gæster og foredragsholdere ved symposier mv. afholdt på universiteter og andre højere læreanstalter inden for landets grænser.

13.3 Internationale konferencer og forskningsrejser. Det er instituttets politik, at de enkelte medarbejdere får mulighed for at deltage i mindst en årlig konference i udlandet inden for sit fagfelt – normalt med et eller flere foredrag; dette skal ses i sammenhæng med den store fagspredning på instituttet, som nødvendiggør, at den enkelte kan oparbejde sit eget internationale netværk.

14. Interne og eksterne servicefunktioner

IAAS fungerer på en række områder som videnscenter i kraft af sin stab, samt sin apparatur-, bog-, bånd og tidsskriftsamling. Dette kommer ikke blot instituttets egne medarbejdere og studerende til gode, på en række områder stilles ekspertisen til rådighed for andre institutter og institutioner: Eksperimentalfonetisk Laboratorium, Sproglaboratoriet, Lingvistisk Bibliotek.

Vejlednings- og konsulentvirksomhed fra medarbejderstaben til bl.a. andre institutter, institutioner og ministerier.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 16.

Professorer: Carsten Elbro (forskningsprofessor fra 1.7.) Jørgen Rischel, Ebbe Spang-Hanssen.

Lektorer: Esther Glahn, Nina Grønnum, Peter Molbæk Hansen, Jesper Hermann, Peter Holtse, Birgit Hutter, Lars von der Lieth, Bente Mægaard (orlov), Niels Reinhold Petersen, Jens Elmegård Rasmussen.

Adjunkt: Carsten Elbro (til 30.6.).

Seniorstipendiat: Elisabeth Engberg-Pedersen.

Kandidatstipendiat: Anita Berit Hansen, Ole Ndergaard Thomsen, Bjarne Ørsnæs.

Introduktionsstipendiat: Søren Wichmann, Bjarne Ørsnæs.

Forskningsrådsstipendiat: Niels Dyhr (betalt af SHF), Jan Scheuer (betalt af SHF), Hanne Erdman Thomsen (betalt af SHF).

Gæsteforskere: Peter Acs, Eli Fischer-Jørgensen, Jerrold M. Sadock, Henning Spang-Hanssen, Berta Vishnivetz.

Gæsteforelæsere: Inger Karlsson, James D. McCawley, John J. Ohala, Vitaly Shevoroshkin, William C. Stokoe.

Ph.D.-studerende: Jolanta Czubinska-Owazarz, Jørgen Frost, Anita Berit Hansen, Anette Ingsholt, Per Fabæk Knudsen, Renata Kolár, Flavia Moraro, Bollette Pedersen, Hanne Erdman Thomsen, Ole Ndergaard Thomsen, Søren Wichmann, Lucjan Zeitman, Bjarne Ørsnæs.

Eksterne lektorer: Svend Prytz, Gerhard Salomon, Oluf Thorsen.

Undervisningsassistenter: Carsten Ahlbom, Lisbet Arnbak, Viggo Balle, Susanne Carstensen, Marianne Corfitzen, Tine Egebjerg, Ruben Elgaard, Nina Eliasson, Henrik Haack, Lars Henriksen, Sonja Hurwitz, Birgit Dilling Jandorf, Lise Randrup Jensen, Inge Kølbe, Michael Hjort Petersen, Anne Therkildsen, Åse Ørsted, Ane Mette Øster, Charlotte Aagaard.

TAP: Antal årsværk: 9.

Bibliotekar: Lisbeth Bruzelius Larsen.

Ingeniører: Otto Bertelsen, Preben Dømler.

Ingeniørassistenter: Sven-Erik Lystlund, Steen Schøler Petersen.

Overassistenter: Solveig Rønnow Arnstrup, Anelise Frederiksen, Ethel Ussing.

Assistent: Kirsten Nissen.

Under jobtilbudsordningen: Erik Kafé, Per Fabæk Knudsen, Lucjan Zeitman.

Ph.d. afhandling:

Moraro, Flavia: On the Evolution of Gestural Language in Europe. Copenhagen Working Papers in Linguistics, IAAS, 1993.

Specialer:

Arnbak, Elisabeth Hvalsø: Er mor-femdeling mord? Udvikling af et morfologisk træningsmateriale baseret på nyere forskning i dysleksi.

Christiansen, Elisabeth: Genoptræning af ordmobileringsvanskeligheder hos en amnestisk afatiker.

Epstein, Natasha Bull: Koas.

Holck, Mette: Afasi: En vurdering af teorier om sammenhængen mellem sproglig bedring og cerebrale ændringer.

Aabel, Dorthe Berit: Total kommunikation – en begrebsanalyse.

Specialer (1985-ordning):

Bengtson, Kim Daniel Bjarne: Hvis bare ord kunne

tale. Om hypolingvisme, hyperlingvisme og ortolingvisme hos en oprindelige oligofrenbedømt ung mand.

Henriksen, Ulla: Visualiseret mund-hånd-system.

Møller, Susan: Undersøgelse af danskernes læsefærdigheder – valg af metode og udfærdigelse af undersøgelsesmateriale.

Specialer (cand.phil.):

Bau, Anja: Pludren hos børn med ganespalte.

Lahti, Anne Ulla: Pludren hos børn med ganespalte.

Mehlsen, Anne: Enkeltintegrerede høre-hæmmede – sprog og læsning.

Sørensen, Anne Birgitte: Enkeltintegrerede høre-hæmmede – sprog og læsning.

Publikationer:

Elbro, Carsten: Ordblindhed er et sprogligt problem og ikke en øjensygdom. *Oftalmolog* 11(4), s. 11-14, København 1991.

–, Appel, Vibeke: Kommaet og læseren. Hvilket kommasystem er bedst? *Mål & Måle* 15(1), s. 7-13, Esbjerg 1992.

–, Hauschild, Karen-Marie: Hvad blev der af dem? En efterundersøgelse af børn fra Taleinstituttet i København. København 1992, 67 s.

–, Dalby, Mogens A., Jansen, Mogens: Bogen om læsning. Om læsehandicappede og læsehandicap III. København 1992, 468 s.

–, Møller, Susan: Ufaglært læsning. En undersøgelse af ufaglærte arbejderes læsning set i relation til andre voksnes læsning. København 1992, 28 s.

–, Undersøgelse af specifikke læsevanskeligheder. i: *Sprogvidenskabelige arbejdsrapporter fra Københavns Universitet*, J. E. Rasmussen m. fl. udg., s. 13-24, København 1992.

–, Om at iagttage for at undervise. *Livtag med læsning* 5, s. 23-28, København 1992.

Engberg-Pedersen, Elisabeth: Book review: *Theoretical Issues in Sign Language Research, Volume 1: Linguistics: International Journal of Sign Linguistics* Vol. 1, No. 2, s. 121-127, *Multilingual Matters* 1992.

–, Nyt fra tegnsprogsforskningen. *KC-nyt* September 1992, s. 5-10, København 1992.

Glahn, Esther: Boganmeldelse. J. Michael O'Malley and Anna Uhl Chamot: *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge University Press, 1990. *Applied Linguistics* 13:2, s. 3, 1992.

–, Boganmeldelse. *The Use of Compensatory Strategies by Dutch Learners of English*, Nanda Poulisse. Dordrecht: Foris, 1990. *Studies in Second Language Acquisition* 14:2, s. 2, 1992.

–, Indlæringsstrategier i Fremmedsprogstilgængelsen. *Sprogvidenskabelige Arbejdsrapporter fra Københavns Universitet* 1, s. 11, København 1992.

Grønnum, Nina: *The Groundworks of Danish Intonation – An Introduction*. København 1992, 110 s.

–, Comments on "Downstep in Dutch: implications for a model" by R. van den Berg, C. Gussenhoven, and R. Rietveld. i: *Papers in Laboratory Phonology II – Gesture, Segment, Prosody*, G. J. Docherty and D. R. Ladd, s. 359-367, Cambridge, GB 1992.

Hermann, Jesper, Henriksen, Lars, Qvist, Marie Louise: *Tidsskrift for Sprogpsykologi*. *Tidsskrift for Sprogpsykologi* 1 og 2, s. 32+36, København 1992.

–, Hvor er betydningen henne? Kognitiv semantik og en tradition i dansk filosofi. *Sprogvidenskabelige arbejdsrapporter fra Københavns Universitet Årgang* 1, 1991/92, s. 11, København 1992.

–, "... ja, det mener jeg". *Tidsskrift for Sprogpsykologi* 1, s. 3, Kokkedal 1992.

–, Mennesket i sproget; sprogpsykologiens sprogbrug. København 1992, 122 s.

Hutters, Birgit, Brøndsted, Kirsten: A simple nasal anemometer for clinical purposes. *European Journal of Disorders of Communication* Vol. 27, No. 2, 1992, s. 101-119, London 1992.

Lieth, Lars von der: Teoretiske artikler om handicap-lære. 1992, 142 s.

–, Udvikling af de hørehandicappedes situation & uddannelse af høre-pædagoger i de nordiske lande – visioner for de nærmeste 10 år. *Sprogvidenskabelige arbejdsrapporter fra Københavns Universitet Årgang* 1 1991/92. København, s. 8, 1992.

Rasmussen, Jens Elmegård: *Miscellaneous Morphological Problems in Indo-European Languages V*. *Copenhagen Working Papers in Linguistics* 2, s. 91-117, København 1992.

–, Winter's Law on Balto-Slavic Lengthening: An unnatural fact? *Copenhagen Working Papers in Linguistics* 2, s. 63-77, København 1992.

–, Contributions to the Understanding of Lithuanian Metatony. *Copenhagen Working Papers in Linguistics* 2, s. 79-89, København 1992.

–, Initial H3 in Anatolian: A vote for chaos. *Copenhagen Working Papers in Linguistics* 2, s. 53-61, København 1992.

–, Alternation Running Wild: The case of the British Celtic subjunctive. *Copenhagen Working Papers in Linguistics* 2, s. 45-52, København 1992.

–, "Woman" in Indo-European, Celtic and Germanic: One paradigm or two? *Copenhagen Working Papers in Linguistics* 2, s. 37-44, København 1992.

–, Notes on Indo-European Aspiration. *Copenhagen Working Papers in Linguistics* 2, s. 19-35, København 1992.

–, Trubetzkoy's Thoughts about Indo-European: A myth come into fashion. i: *Papers from the Twelfth Scandinavian Conference of Linguistics*, Reykjavík, June 14-16, 1990, Sigurðsson, Halldór Ármann (ed.), s. 345-356, Reykjavík 1992.

–, Die Vorgeschichte der baltoslavischen Akzentuie-

- rung. Beiträge zu einer vereinfachten Lösung. i: Indogermanisch, Slawisch und Baltisch. Materialien des vom 21.-22. September 1989 in Jena in Zusammenarbeit mit der Indogermanischen Gesellschaft durchgeführten Kolloquiums, Barschel, Bernd, M. Kozińska & K. Weber (Hrsg.), s. 173-200, München 1992.
- The Distribution of e and a in Lycian. i: Rekonstruktion und Relative Chronologie. Akten der VIII Fachtagung der Indogermanischen Gesellschaft. Leiden 31. August-4. September 1987, Beekes, Robert, A. Lubotsky & J. Weitenberg, s. 359-366, Innsbruck 1992.
- One type of o-Grade: a Consonantal Root Infix? i: Rekonstruktion und Relative Chronologie. Akten der VIII Fachtagung der Indogermanischen Gesellschaft. Leiden 31. August-4. September 1987, Beekes, Robert, A. Lubotsky & J. Weitenberg, s. 335-357, Innsbruck 1992.
- Rischel, Jørgen: The relevance of phonetics for phonology: A commentary. *Phonetica* 48, s. 233-262, S. Karger AG, Basel 1991.
- Summary and discussion of speech and music combined. i: Music, Language, Speech and Brain (Wenner-Gren International Symposium Series vol. 59), Edited by J. Sundberg, L. Nord & R. Carlson, s. 429-433, Houndsmill, Basingstoke, Hampshire, London 1991.
- Comments on the symposium. i: Music, Language, Speech and Brain (Wenner-Gren International Symposium Series vol. 59), Edited by J. Sundberg, L. Nord & R. Carlson, s. 434-440, Houndsmill, Basingstoke, Hampshire, London 1991.
- Invariance in the linguistic expression, with digressions into music. i: Music, Language, Speech and Brain (Wenner-Gren International Symposium Series vol. 59), Edited by J. Sundberg, L. Nord & R. Carlson, s. 68-77, Houndsmill, Basingstoke, Hampshire, London 1991.
- Isolation, contact, and lexical variation in a tribal setting. i: Language Contact, Ed. Ernst Håkon Jahr, s. 149-177, Berlin - New York 1992.
- A diachronic-typological view of the Faroese language. i: The Nordic Languages and Modern Linguistics 7, Vol. I, Eds. Jonna Louis-Jensen & J. H. W. Poulsen, s. 93-118, Tórshavn New York 1992.
- Acharn Krairis and phonetic notation. Thai-Yunnan Project Newsletter 18 (sept. 1992), s. 16-18, Canberra 1992.
- Formal linguistics and real speech. *Speech Communication* 11, s. 379-392, 1992.
- Ruus, Hanne, Hermann, Jesper: Fordanskninger af termer i kognitiv semantik. *ADLA NYT* 2, s. 8-11, Aarhus 1992.

Lars von der Lieth

Nordiske sprog

Institut for nordisk Filologi

Historie:

Institut for nordisk Filologi er oprettet i 1967 og har fra 1977 haft adressen Njalsgade 80. I de senere år er tre mindre enheder blevet administrativt knyttet til instituttet. Det drejer sig fra 1985 om Finsk Afdeling, om Afdelingen for Dansens Æstetik og Historie fra 1989, og fra 1989-90 om Minoritetsstudier under Fakultetsstudienævnet. I 1992 er der gjort forberedelser til en lignende ordning for Arbejderkulturstudier og Center for Kvindeforskning.

Ledelse:

Bestyrer: Lektor, dr.phil. Knud Wentzel.

Formand for Studienævnet for dansk (inkl. finsk): Lektor, cand.mag. John Chr. Jørgensen, afløst af lektor cand.mag. Jørgen Bonde Jensen.

Formand for Studienævnet for Dansens Æstetik og Historie: Lektor, dr.phil. Erik Aschengreen.

Formand for Studienævnet for Minoritetsstudier: Lektor, ph.d. Helen Krag.

Generelt:

Instituttet kunne den 3. april fejre sit 25 års jubilæum. Udover diverse festligheder for medarbejdere, studerende og eksterne samarbejdspartnere blev jubilæet markeret gennem udgivelse af et festskrift, *Palmehaven*. Institut for nordisk Filologi, *Levned og Meninger*, forfattet af en række medarbejdere, redigeret af Poul Behrendt, Thorkil Damsgaard Olsen og Flemming Lundgreen-Nielsen. Festskriftet samler sig om et tilbageblik over de store ændringer, der er sket med instituttets forskning og undervisning i de forløbne 25 år.

Instituttets overordnede forskningsområde er dansk/nordisk sprog og litteratur. Dertil kommer massekommunikation som et relativt nyt selvstændigt område. Hovedmængden af de ansatte deler sig i hhv. litterære og sproglige specialister.

Der er tradition for en kraftig udveksling med de øvrige nordiske og europæiske lande i almindelighed. Dertil kommer, at det politiske opbrud i Øst-Europa har fremkaldt en speciel stærk aktivitet i forhold til de baltiske lande. Et arbejde der varetages af Helen Krag, Erik Hansen og John E. Andersen.

Instituttet har jævnligt kontakt med de institutter ved universiteterne i de andre nordiske lande og rundt

om i verden, der beskæftiger sig med danske og fælles-skandinaviske kulturforhold.

Der foregår på instituttet en forskning i problemkredsen omkring indlæring i dansk sprog for udlændinge, uanset nationalitet.

Instituttet varetager opgaven som københavnsområdet center for undervisning i dansk sprog og kultur for udvekslingsstuderende ved Handelshøjskolen, RUC og de andre højere læreanstalter. Der gives kurser i dansk sprog på 3 eller 10 uger og et kursus i Nordens samfundsforhold og kulturliv på 3 uger.

Instituttet udbyder fortsat undervisning under loven for Åben Uddannelse efter studieplanen for dansk. Det sker i København og i en række provinsbyer.

Afdelinger:

Afdeling for Dansens Æstetik og Historie ved Erik Aschengreen forbereder en større historisk fremstilling af europæisk og amerikansk ballet fra ca. 1600 til i dag. Erik Aschengreen fungerer som konsulent på danseområdet for Den store danske Encyklopædi. Han har desuden deltaget i det årlige møde for amerikanske danseforskere på Riverside University, Californien, og har været inviteret som gæsteforelæser ved den internationale kongres om La Escuela Bolera i Madrid.

Finsk afdeling ved Olli Nuutinen foretager etymologiske studier i de ældste baltiske og germanske låneord i finsk, herunder i stednavne, der kan dateres til o. 2500 f.kr. Desuden forberedes der en essaysamling om finsk sprog. Afdelingen har udgivet bd. 4 i sin skriftserie. Man har deltaget i tre faglige kongresser i Finland.

Minoritetsstudier ved Helen Krag varetager undervisningen i det forholdsvise nye og meget sammensatte fag. Forskningen koncentrerer sig om to emner: Et projekt, der søger at samarbejde de mange faglige aspekter, som indgår i minoritetsproblematikken, til en syntese der kan belyse sagen uanset hvor i verden den aktualiserer sig. Og en mere konkret undersøgelse af minoritetsforhold i det tidligere Sovjetunionen. Afdelingen har deltaget i redaktionen af en faglig grundbog. Helen Krag har i fagligt øjemed foretaget rejser til London, Geneve, Uppsala, Wien, Helsinki, München og Stockholm. Hun deltager i redaktionen af *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas* og *Tidsskrift for jødisk Kultur* og er medlem af publikationsudvalget for Minority Rights Group i London. Udover formandskabet i Studienævnet for Minoritetsstudier og Minority Rights Group Danmark er hun medlem af følgende kollegiale organer: Centrum for multietnisk Forskning ved Uppsala University, Det humanistiske Fakultets udvalg vedr. tyrkisk og kurdisk, Københavns Universitets koordinationsudvalg vedr. »Rescue 43«, International Minority Rights Group, St. Petersburg Association of Scientists og St. Petersburg Minority Rights Group.

Sprog

Fællesprojekter

Tre medarbejdere deltager fortsat fra hver sin synsvinkel på projektet: Vejen til dansk. Anne Holmen foretager en længdeundersøgelse af tyrkiske børns tosprogede udvikling fra skolestart til 5.-6. klasse. Karen Lund undersøger problemet: Lærer alle ikke-danskere dansk på samme måde? Og Hanne Ruus foretager ud fra kvantitative og formelle kriterier en opstilling af danske kerneord. Hanne Ruus deltager ved Handels-højskole Syd og Institut for Erhvervsforskning i et projekt til udvikling af et system til maskinoversættelse fra tysk til dansk. Desuden samarbejder hun og Thorkil Damsgaard Olsen om en undersøgelse af ældre nordiske tekster. Anne Holmen arbejder sammen med en række skandinaviske kolleger på et projekt om udviklingen i Nordens indvandrersprog.

Individuelle projekter

John E. Andersen har skrevet om pragmatikkens analyseelementer med henblik på høflighedsmarkeringer og har desuden beskæftiget sig med emnet testning af udlændinges dansk kundskaber. Otto Glismann nærmer sig afslutningen på sin undersøgelse af tekstgrundlaget for Leonora Christinas Jammers Minde. Klaus Kjølbers forskning samler sig om sproglige styringsmekanismer, som de udfolder sig i tv-mediet og i eksamenssituationen. Desuden er han i færd med at udarbejde et større undervisningsmateriale til grammatikundervisningen. Stig Örjan Ohlsson fortsætter sine studier i Urban Hiärnes sprogvidenskabelige forfatterskab. Thorkil Damsgaard Olsen arbejder med Elers Kollegiums disputater, Den danske Rimkrønike, De danske landskabslove som kilder til Valdemartidens sprog, historie og samfundsforhold og Universitetsalmanakkens historie samt foretager datamatiske undersøgelser af ældre danske og nordiske tekster. Ib Poulsen foretager teoretiske overvejelser over begrebet forståelighed i radio- og tv-nyhedsformidling. Hanne Ruus har planlagt hovedstrukturen til en afhandling om danske almindelige betydninger.

Litteratur

Fællesprojekter

Hans Hertel bidrager til samleværket Verdens Litteraturhistorie 1-7. Flemming Conrad deltager i projektet den dansk-norske fælleslitteratur efter 1814. Flemming Lundgreen-Nielsen er konsulent på et internationalt projekt, ledet af Lars Lönroth, Göteborgs Universitet, om Eddaernes billedsprog. Bent Fausing arbejder sammen med en række danske og udenlandske kolleger med at afdække betydningssammenhænge i gammel mytologi og tv-reklamer, og synets funktionsmåde i vores måde at opfatte verden på.

Individuelle projekter

Jens Andersen skriver på en biografi om Tom Kristensen. Jens Kr. Andersen har afsluttet sine studier i Holbergs komedier og sin litteraturkritik og har påbegyndt en række studier i Horats placering i Danmark. Lars Arild studerer, hvordan det ubevidste beskrives og udnyttes i specielt litteraturen efter 1870. Marianne Barlyng arbejder med storbyens betydning for etiske og æstetiske holdninger i moderne litteratur og billedkunst. Henrik Blicher søger at bestemme Stafeldts position i dansk åndsliv. Thomas Bredsdorff har bevæget sig fra Erasmus Montanus over novellens retorik til studier i metaforen. Flemming Conrad er nær afslutningen af en afhandling om dansk litteraturhistorieskrivning 1800-1861, og foretager desuden sonderingen i forskellige kunstvidenskabers omgang med begrebet guldalder, mens Pil Dahlerup er i færd med selv at skrive Dansk Litteraturhistorie I-III. Niels Dalgaard arbejder på en ph.d.-afhandling om dansk science fiction 1968-1980. Jørgen Haugan skriver om Knut Hamsuns liv og forfatterskab i den litterære institution, mens Hans Hertel arbejder bredt empirisk med institutionen omkring bogmarkedet og folkebibliotekerne. Han forbereder desuden en fremstilling af nazismens indflydelse og efterliv i dansk kulturliv 1933-92, og en udgivelse af Bo Bojesens produktion. Jørgen Bonde Jensen har afsluttet sit arbejde om H.C. Andersen og genrebilledet. John Chr. Jørgensen forbereder en fremstilling af den litterære anmeldelses historie i Danmark. Jette Lundbo Levy arbejder med poetik og æstetik i moderne kunst og med rejsen som en mulig tolkning af den digteriske praksis. Flemming Lundgreen-Nielsen arbejder med receptionen af Grundtvigs nordisk-mytologiske billedsprog. Klaus P. Mortensen har afsluttet sin fremstilling af dansk naturdigtning 1600-1985, og har påbegyndt et studium i den unge Johs. V. Jensen. Hans Henrik Møller har afsluttet sin ph.d.-afhandling om erindringens form. Anne Mørch-Hansens ph.d.-studium drejer sig om moderne dansk ungdomskultur. Erik A. Nielsen fortsætter udarbejdelsen af sin danske salmehistorie, hvor afsnittet om Kingo er færdigskrevet. Jan Rosiek foretager historiefilosofiske og poetologiske studier i Adornos, de Manns og Geoffrey Hills forfatterskaber. Gunnar Syrén studier omfatter en række svenske forfattere (Wennerberg, Österling, Bergman, Lagerkvist, Strindberg). Hanne Flohr Sørensen forbereder en biografi om William Heinesen. Knud Wentzel fortsætter sine studier i folkeeventyrets psykologi og verdensopfattelse. Listbeth Worsøe-Schmidt har studeret etableringen af den litterære offentlighed i 1700-tallet og Berit Ziegler forlagene etablering fra 1770-1837. Keld Zeruneith har afsluttet sine studier i Sophus Claussens forfatterskab.

Udgaver:

En række af instituttets medarbejdere forbereder

tekstkritiske udgaver: Flemming Lundgreen-Nielsen deltager fortsat i udgivelsen af Grundtvigs skrifter i tysk oversættelse sammen med Poul Lindegård Hjorth, desuden af Erik Sønderholms arbejder om Jacob Worm, af A.S. Vedels fortale til Danmarkshistorien m.m., og han fører desuden tilsyn med udgaven Moralske Fortællinger fra det 18. årh. i DSLs klassikerserie. Keld Zeruneith udgiver et udvalg af Sophus Claussens notater og tegninger fra hans dagbøger. Stig Örjan Ohlsson har klargjort en nyudgave af Urban Hiärnes Orthographia svecana. Thorkil Damsgaard Olsen og Hanne Ruus udgiver Niels Hemmingsens danske skrifter. Henrik Blicher forbereder en kritisk udgave af Staffeldts lyriske forfatterskab.

Anden videnskabelig virksomhed:

Instituttets medarbejdere er engagerede i en række videnskabelige institutioner og selskaber. Poul Lindegård Hjorth er indvalgt i Det Norske Videnskaps-Akademi og er desuden formand for Universitets-Jubilæets danske samfund og medlem af præsidiat for Videnskabernes Selskab. John E. Andersen er medlem af bestyrelsen for Selskab for nordisk Filologi, af en rådgivningsgruppe angående prøveformer ved indvandrerundervisningen i dansk og en rådgivningsgruppe angående projektet Lingua; han er desuden dansk repræsentant i Lingua Academic Advisory Board. Erik Hansen er formand for Dansk Sprognavn. Anne Holmen er formand for Association Danoise de Linguistique Appliquée, bestyrelsesmedlem i Københavns Sprogcenter og deltager i det af SHF støttede fremmedsprogspædagogiske netværk. Thorkil Damsgaard Olsen er formand for Studieskolen i København. Hanne Ruus er medlem af Undervisningsministeriets EDB-strategi- og koordinationsudvalg. Jens Kr. Andersen er medlem af Det danske Sprog- og Litteraturselskab og af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund. – Flemming Conrad er medlem af Det danske Sprog- og Litteraturselskab og medlem af bestyrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund og af Selskab for nordisk Filologi. Pil Dahlerup er medlem af forretningsudvalget for Statens humanistiske Forskningsråd. Hans Hertel er medlem af styringsgruppen for projektet Den litterære institution i Norge 1945-90. Flemming Lundgreen-Nielsen er sekretær for Universitets-Jubilæets danske Samfund og medlem af bestyrelsen for Det danske Sprog- og Litteratursamfund.

Følgende medarbejdere har redaktionelle opgaver ved tidsskrifter og anden videnskabelig udgivelsesvirksomhed: John E. Andersen er medredaktør af Nydanske Studier. Anne Holmen er medredaktør af Københavnerstudier i Tosprogethed. Hanne Ruus er medlem af redaktionen af UNI.C's nyhedsblad. Jens Kr. Andersen er advisory editor ved Nordica – tidsskrift for nordisk teksthistorie og æstetik. Marianne Barlyng er ansvarshavende redaktør for tidsskriftet

SPRING og har desuden redigeret I Kentaurens Tegn – en bog om Thorkild Bjørnvigs universer. Niels Dalgaard er redaktør af tidsskriftet Proxima. Hans Hertel er hovedredaktør af Verdens Litteraturhistorie 1.-7. Flemming Lundgreen-Nielsen er litterær redaktør af Danske Studier. Klaus P. Mortensen er medredaktør af forlaget Gads biografiserie. Henrik Blicher er medredaktør af Litteratur og Samfund.

Nogle af instituttets medarbejdere er desuden placeret i universitetets organer over institutniveau: John E. Andersen er med observatørstatus medlem af Konsistoriums internationale udvalg, af Det humanistiske Fakultets internationale udvalg og formand for Københavns Universitets lektoratsudvalg. Thorkil Damsgaard Olsen er i Det humanistiske Fakultets regi formand for dets lokaleplansudvalg og uddannelsesudvalg; han er desuden næstformand for forskeruddannelsesudvalget, formand for afdelingsbestyrelserne for AV/ITV-Centret og for Kopi-Service og koordinator af fakultetets kursusvirksomhed. Han er medlem af Fællesrådet for Idrætsuddannelserne, for Elers Kollegium og formand for Københavns Universitets Kollegiesamvirke af 1983. Hanne Ruus er medlem af Det humanistiske Fakultetsråd og dets forskningsudvalg.

På initiativ af en række lærere har der også i 1992 været afholdt en række offentlige debatmøder med kendte personligheder i regiet »Blå Tirsdag«. Institutet har ydet økonomisk støtte til et nyt tidsskrift til udgivelse af kvalificerede studenteropgaver, »Horizont«, redigeret af de studerende Gitte Duemose Hansen, Michael Juul Jensen, Martin Skov og Peter Laulund Thomsen.

Kongres-, forelæsnings- og forskningsrejser:

Med henblik på formidling og udveksling af videnskabelige synspunkter har instituttets medarbejdere deltaget i en række arrangementer verden over. Heriblandt kan nævnes følgende udenlandske: Lissabon, Stockholm, Berlin (John E. Andersen), Bruxelles (Erik Hansen), Amsterdam, Oslo (Anne Holmen), Budapest, Prag, Zürich, Wien (Marianne Barlyng), Oslo (Flemming Conrad), Letland (Pil Dahlerup), Trondheim, Bergen, Sassari, Zürich, Malmø (Bent Fausing), Athen, Münster (Jørgen Haugan), Oslo (Klaus P. Mortensen), Göteborg (Hans Henrik Møller), London, Oslo, Rom (Erik A. Nielsen), Uppsala (Gunnar Syrén).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 48,13.

Professorer: Dr.phil. Thomas Bredsdorff, cand.mag. Erik Hansen, mag.art. Hans Hertel, dr.phil. Poul Lindegård Hjorth.

Lektorer: Lic.phil. Jens Kr. Andersen, lic.phil. John E. Andersen, mag.art. Lars Arild, dr.phil. Erik Aschengreen, mag.art. Poul Behrendt, cand.mag.

Flemming Conrad, dr.phil. Pil Dahlerup, lic.phil. Bent Fausing, cand.mag. Otto Glismann, cand.mag. Anne Holmen, cand.mag. Jørgen Bonde Jensen, cand.mag. John Chr. Jørgensen, cand.mag. Iver Kjær (orlov), cand.mag. Klaus Kjøller, cand.mag. Helen Krag, cand.mag. Jette Lundbo Levy, dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen, cand.mag. Mogens Løj (orlov), cand.mag. Klaus P. Mortensen, dr.phil. Erik A. Nielsen, fil.dr. Olli Nuutinen, fil.dr. Stig Örjan Ohlsson, mag.art. Thorkil Damsgaard Olsen, lic.phil. Ib Poulsen, mag.art. Hanne Ruus, dr.phil. Knud Wentzel, dr.phil. Keld Zeruneith.

Nordiske lektorer: Dr.phil. Jørgen Haugan, fil.dr. Gunnar Syrén.

Stipendiater: Jens Andersen, Marianne Barlyng, Henrik Blicher, Niels Dalgaard, Bent Holm, Helen Korsgaard, Karen Lund, Hans Henrik Møller, Anne Mørch-Hansen, Jan Rosiek, Hanne Flohr Sørensen, Lisbeth Worsøe-Schmidt, Berit Ziegler.

Eksterne lektorer: Nina Møller Andersen, Bent Blüdnikow, Niels W. Frederiksen, Lisbeth Holst, Peter Stray Jørgensen, Finn Klysner, Sigurd Kværdrup, Ulrik Lehmann, Lars von der Lieth, John Mortensen, Vibeke Pedersen, Flemming Roland-Jensen, Lis Wedell Pape, Jan Rosiek, May Schack, Tove Skuttnab-Kangas, Tarja Soutkari, Liselotte Thrane, Karen Thuesen.

Undervisningsassistenter: Solveig R. Arnstrup, Henrik Blicher, Poul Boos, Lars Brorholm, Robert Zola Christensen, Tove B. Christensen, Niels Dalgaard, Monna Dithmer, Erling Eliasson, Asgerd Gudiksen, Birthe Haarder, Dag Heede, Bill Holmberg, Søren Jakobsen, Tove Jakobsen, Lisbeth Gundlund Jensen, Charlotte Jørgensen, Finn Klysner, Jørgen Kurth, Anne McClymont, Anne-Mette Møller, Hans Henrik Møller, Ole Nørlyng, Lars Petersen, Jan Scheuer, Marie Louise Sodemann.

TAP: Antal årsværk: 5.

Overassistenter: Lis Lachtane, Kirsten Mathiesen, Winnie Østergaard-Larsen.

Assistenter: Jan Bendixen, Helle Johansson.

Kontorelev: Sussi Kragh.

Ph.d.-afhandlinger:

Pohl, Eva: Blikket i spejlet. Selvets spejling i kunsterromaner og selvportrætter fra 1880-1914.

Stjernfeldt, Frederik: Det semiotiske omverdensproblem – belyst ud fra filosofiske og litterære synsvinkler.

Tøjner, Poul Erik: Heltenes tid er forbi – en Kierkegaardlæsning.

Specialer (konferens):

Nordisk filologi:

Larsen, Kaj Theodor: To norderøske vischåndskrifter. En sproglig undersøgelse.

Ohlsson, Tove Hovn: Tiodéls Saga. En kritisk udgave.

Oskarsson, Veturlidi: Låneord i islandske diplomer fra det 15. århundrede (Kan ikke lånes).

Nordisk litteratur:

Hansen, Jette Anne-Marie: At skrive forførelsens formler og at skrive ud over forførelsens formler. Kulturen og forførelse.

Jørgensen, Charlotte: Selvbiografien som individualisationshistorie. En læsning af tre danske kvindelige selvbiografier (Kan ikke lånes).

Madsen, Bodil Aagaard: Strindbergs dramatik set i lyset af Nietzsches reception af den græske tragedie.

Schneider, Lisbeth: Fri vilje er evnen til glad at gøre, hvad jeg må gøre. Om psykologi og skæbne i fire kvindelige, selvbiografiske skrifter.

Specialer (hovedfag):

Andersen, Bo Skjoldborg: Den umærkelige appel. En undersøgelse af tv-sproget, etikken og troværdigheden i DR-dokumentargruppens produktioner med hovedvægten lagt på Ulrik Holmstrups program: »De voksne børn«.

Andersen, Laila Stein: Hvad er meningen? Om brugen af faktion i nyhedsudsendelser.

Bach, Anne-Mette: Mennesket i centrum. En analyse af »Blæsende Gry«.

Bennedsen, Pernille: Enlige kvinder i det moderne gennembruds litteratur.

Bendtsen, Lis Jytte: Dronningens nytårstale 1990. En sproglig retorisk undersøgelse af Dronning Margrethes nytårstale 1990.

Bjerring, Christian: Fra afsender til modtager. En kommunikationsanalyse af videoprojektet og videoprogrammet »Dansk for Fremtiden« via en produktionsanalyse, en produktanalyse og en receptionsanalyse.

Bjørnvig, Mette: David Lynch i ti år – mytisk krimi og kærlighed. Med udgangspunkt i værkerne: »Elefantmanden«, »Blue Velvet« og »Twin Peaks« undersøges udviklingstræk og karakteristika hos David Lynch fra 1980 til 1990 (Kan ikke lånes).

Duncker, Dorte: Den danske skriftnorm – i filosofisk, historisk og sprogteknologisk belysning.

Engholm, Ida: Digning og identitet. En studie i Sophus Claussens og Karen Blixens forfatterskaber og Jan Kjerstads »Homo Falsus«.

Flindt, Anne: Dansen med ordet. Dansk balletkritik – set gennem fem balletanmeldere – 1771-1862 (Kan ikke lånes).

von Folsach, Birgitte: Nogle skildringer af Orienten i

- dansk litteratur og billedkunst i det 19. århundrede – Orientalismen?
- Giversen, Inge Magdalene Østergaard: Sejladsen over Det døde Hav. Dødstemaet i Henrik Pontoppidans »De Dødes Rige« (Kan ikke lånes).
- Grandjean, Carl Chr. Wandall: Det talende skriftsprog.
- Hammer, Mogens: Den æstetiske smitte.
- Hjernø, Michael: Danmarks kristne runeindskrifter.
- Hansen, Allan K.: MTV Europe: En programfladeanalyse i mediehistorisk og medieideologisk ramme.
- Hansen, Kurt Henrik Söderman: Ikke kun for sjov... nogle teorier om billeder, krop og sundhed belyst ud fra »I form« og »Helse«.
- Jakobsen, Bente: Nærmere Gud til dig – om synet på kirken og vækkelserne i Henrik Pontoppidans forfatterskab.
- Journow, Leon: Heltebilleder. Et danskspeciale om George Brandes' biografier over Shakespeare, Goethe, Voltaire, Cæsar og Michelangelo.
- Jensen, Inger Kingo: Fortolkende og sammenlignende analyser af seks varianter af Henrik Pontoppidans fortælling »Højsang« og skuespillet »De vilde fugle«.
- Jensen, Karin Juhl: »For Æmnet har Rot i min Livshistorie«.
- Jensen, Kjeld: Litterær pædagogik. En undersøgelse af den fantastiske fortælling i dansk modernistisk prosa (1953-1967).
- Jensen, Peter Kvist: Kunst og Eros. En undersøgelse af krisen i Martin A. Hansens forfatterskab på baggrund af »Løgnener« og udvalgte værker.
- Jespersen, Marianne Hjorth: Klangen i universet.
- Joensen, Jorum Erla: Det kvindelige udtryk i avisen. En undersøgelse af hvordan kvindeligheden repræsenteret ved Ritt Bjerregaard, Suzanne Bjerrehus, Suzanne Brøgger og Synnøve Søe bliver fremstillet i Ekstra Bladet og Berlingske Tidende.
- Jonas, Uffe K.: Gentagelsens veje – i Søren Kierkegaards liv og skrift (Kan ikke lånes).
- Klawonn, Ida Marie: Ungdomsudsendelser og medieideologi med særligt henblik på postmodernisme.
- Koefoed, Hanne Lund: Ironi og/eller det tredje standpunkt.
- Kongsbøl, Bente: William Bloch og Holger Gabrielsen, to markante instruktørfysiognomier placeret i dansk regikunst.
- Kromanne, Helle-Marie: Politisk propaganda. En studie i sproglige påvirkningsmekanismer (Kan ikke lånes).
- Kruse, Ann: Den splittede kugle (Kan ikke lånes).
- Køngerskov, Linda Pia: Gammel vin på nye flasker (Kan ikke lånes).
- Lond, Anne Marie: Hvordan læses historiske romaner. En receptionsanalyse af moderne danske historiske romaner.
- Lorentzen, Susanne Kirstine: »...og de to skal blive eet kød«. Om androgyni som psykisk fremtrædelsesform.
- Lübben, Annemarie Catharina: H. C. Andersens folkeeventyr. En undersøgelse af mundtligheden og dens udtryk i syv eventyr.
- Nielsen, Kirsten Enevold: Hvilke krav skal en tekst opfylde for at være funktionel?
- Nielsen, Mie Femø: Møde med en leder. En eksemplarisk forskningsmetodologisk diskussion med afsæt i empirisk materiale (Kan ikke lånes).
- Oskarsson, Veturlidi: Tre filologiske studier (Kan ikke lånes).
- Petersen, Ingen Lücking: Ekelöfs ja – en søgen bag om Gunnar Ekelöfs poetiske praksis (Kan ikke lånes).
- Petersen, Torben Nørgaard: Ironiens masker. Om Kierkegaards begreb ironi og Nietzsches filosofi i Knut Hamsuns roman »Mysterier«.
- Plesner, Annette: Nyhedsformidling – en komparativ analyse af fire tv-stationers nyhedsformidling: ZDF, CNN, TV2 og Danmarks Radio.
- Richelsen, Lene: Menneskelig og maskinel viden.
- Sværke, Lisbeth: Postmodernistiske træk i »Pennies from Heaven«.
- Westh, Annemette: Døgnvæsener – en analyse af manuskript, prøveforløb, intentioner og opførelse.
- Zielinski, Tine Maria: Sangen fra himmelharpen – en rejse i Per Olov Enquists forfatterskab.
- Gruppesperialer (hovedfag):*
- Jensen, Lise Lundby: Strejketeater i 70'erne.
- Kiehn, Susanne: Strejketeater i 70'erne.
- Mosumgaard, Genia: Billeder der forfører.
- Rasmussen, Ida Brændholt: En skabelsesberetning. Oplevelse og analyse af levende billeder – et konkret eksempel.
- Reinholt, Marianne Kierulff: Billeder der forfører.
- Rådberg, Lone: En skabelsesberetning. Oplevelse og analyse af levende billeder – et konkret eksempel.
- Wigen, Tina: Billeder der forfører.
- Publikationer:*
- Andersen, Jens Kr.: Handling og moral. En strukturel studie i elleve Holberg-komedier. København 1992, 172 s.
- : Conflicting values in Holberg's comedies: Literary tradition or social teaching? Minneapolis 1991, 23 s.
- : Holberg-studier. i: Palmehaven. Institut for Nordisk Filologi. Levned og meninger, Poul Behrendt, Flemming Lundgreen-Nielsen, Thorkil Damsgaard Olsen, s. 237-244, København 1992.
- Arild, Lars: Hverdagens fortolkning. Om novellens

- genopdagelse hos Grethe. Kritik 100, s. 66-82, København 1992.
- To verdner. En introduktion til novellegenren. i: Palmehaven. Levned og meninger, Institut for nordisk Filologi, s. 264, København 1992.
  - Aschengreen, Erik: Le vol évanescent des rves (Jean Cocteau et le ballet). i: Jean Cocteau, Musée d'Ixelles, s. 28, Bruxelles 1991.
  - The Critic's Responsibility. i: Dans Dans Dans /Dance Dance Dance, Danstidningen/Teater og Dans i Norden, s. 92-95, København 1991.
  - Bredsdorff, Thomas: Lyrikkens modernisering: England, USA og Skandinavien. i: Verdens litteraturhistorie, bd. 6, Hans Hertel (red.), s. 223-45, København 1992.
  - Hvor er vinden? Om dekonstruktion, nykritik og strukturalisme. Kritik 99, s. 53-59, København 1992.
  - Holbergs Erasmus Montanus. København 1992, 141 s.
  - Med hjärta, hjärna och Jung – Opposition vid Maria Schottenius' disputation Lunds Universitet den 10 april 1992. Res Publica 20, s. 178-87, Stehag 1992.
  - At læse det usagte – om undertekst og dekonstruktion. Livtag med læsning/Kulturministeriet 5. maj 1992, s. 52-57, København 1992.
  - Conrad, Flemming: (Anmeldelse af) Johan de Mylius: Anskuelsesformer: træk af dansk litteraturhistorie. Bind 1. Edda. Nordisk tidsskrift for litteraturforskning 2/1992, s. 187-189, Oslo 1992.
  - Dahlerup, Pil: Den der aldrig så – et bidrag til diskussionen om Per Ræv Lille med særligt henblik på Ret elskovens dyd. i: Palmehaven, Poul Behrendt, Frans Gregersen, Thorkil Damsgaard Olsen (red.), s. 20, København 1992.
  - Ingeborg Buhl 1890-1982. i: Ingeborg Buhl, Anne Marie Ditlevsen, Helga Monrad Møller og Eva Tønnesen (red.), s. 20, Viborg 1992.
  - Fausing, Bent: At dvæle i et tavst øjeblik. Decembri-sterne katalog 1992, s. 26-29, København 1992.
  - Tavsheden i billedets syn og i øjets blik. Uten Titel. Tekster fra Vestlandets Kunstakademi 1, 2. årg., s. 16-25, Bergen 1992.
  - Sansestrøm og Skabelsesberetning. Levende billeder og lyde og designformer i en tv-reklame. i: Palmehaven. Institut for Nordisk Filologi. Levned og meninger, Poul Behrendt, Flemming Lundgreen-Nielsen, Thorkil Damsgaard Olsen, s. 223-234, København 1992.
  - At se i mørke. Om gru, gys og vold i billedkulturen. HUG 63, s. 74-80, København 1992.
  - Anmeldelse af Philip Hayward ed. "Culture, technology and creativity – in the late twentieth century" London 1990. Mediekultur 17, s. 77-79, Aalborg 1992.
  - The Genesis of Design. Aesthetics of design in a tv-commercial. i: Objects and Images. Studies in design and advertising, Susan Vihma ed., s. 180-194, Helsinki 1992.
  - Hansen, Erik: Ove Malling: Store og gode Handler af Danske, Norske og Holstenere (1777). Udgave af tekst, med noter og efterskrift. København 1992, 604 s.
  - Tiltalepronominer i 25 år. i: Palmehaven, Institut for nordisk Filologi, KUA, s. 264, København 1992.
  - Det danske sprogs fremtid. i: Sprog i Norden 1992, Nordisk Sprogsekretariat, s. 180, Kbh., Stockholm og Oslo 1992.
  - Apostrofitis. Nyt fra Sprognævnet 1992 1, s. 16, København 1992.
  - Når sjusk bliver til korrekt dansk. Nyt fra Sprognævnet 1992 2, s. 16, København 1992.
  - Hjorth, Poul Lindegård: Lundstikkefoged, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejskjær m.fl., s. 81-83, København 1992.
  - Anmeldelse af Udtaleordbog. Af Peter Molbæk Hansen. Danske Studier 1991, s. 202-11, København 1991.
  - Retskrivningsordbogen. i: Bogvennen 1991-92. Håndbøger – bøger ved hånden, Knud H. Ditlevsen m.fl., s. 9-12, København 1992.
  - (Anmeldelse af) Lars Brink m.fl.: Den Store Danske Udtaleordbog. i: Danske Studier 1992, Iver Kjær og Flemming Lundgreen-Nielsen, s. 138-49, København 1992.
  - Udtaleordbøger. En brugers fundringer. i: Selskab for nordisk Filologi, København. Årsberetning 1990-1991, Henrik Galberg Jacobsen, s. 76-79, København 1992.
  - Så vidt jeg husker. i: Bogen om Nordisk Kollegium 1942-1992, Lone Erritzøe og Jonas Gramkow Barlyng, s. 47-52, København 1992.
  - Den kompensatoriske genre. i: Palmehaven, Institut for nordisk Filologi, Levned og meninger, Poul Behrendt, Flemming Lundgreen-Nielsen og Thorkil Damsgaard Olsen, s. 67-72, København 1992.
  - Holmen, Anne, Jørgensen, Jens Normann: Er dansk et andetsprog eller fremmedsprog for døve skoleelever. i: Tosproget døveundervisning 4, Wendy Lenis, Jytte Madsen, Tove Ravn, Wendy Lenis, Jytte Madsen, Tove Ravn, s. 166-170, Ålborg 1992.
  - Forskning i dansk som andetsprog. i: Första symposiet om nordens språk som andraspråk, Monica Axelsson & Åke Viberg, s. 4-26, Stockholm 1992.
  - Jørgensen, John Chr.: Kulturkritikkens mestre. Danske Dagbladskritikere 1900-1990. København 1992, 228 s.
  - Om at være auteur. Levende Billeder November 1992, 8. årg., nr. 8, s. 46-47, København 1992.
  - Høj puls, lav puls. Avisen og Universitetet – to arbejdspladser, to formidlingsinstitutioner, to pulslag. Retorik Magasinet November 1992, 2. årg., nr. 6, s. 16-18, København 1992.
  - Krag, Helen Liesl: Mangfoldighed, magt og margina-

- litet. Et minoritetsforskningsperspektiv. i: Minoriteter. En grundbog. Fjorten synsvikler på minoritetsstudier, Helen Krag og Margit Warburg, s. 295-329, København 1992.
- , Warburg, Margit: Grundlitteratur til minoritetsstudier. i: Nordisk, minoriteter, teoretiske værker, indvanderforsknig, bibliografi, Helen Krag og Margit Warburg, s. 330-337, København 1992.
- , Kasakhstan: Der, hvor Europa ender. i: Sovjetimperiet i Opløsning. Om de femten nye lande på verdensscenen, Vibeke Sperling, s. 208-213, København 1991.
- , Georgien: Mellem Europa og Asien. i: Sovjetimperiet i opløsning. Om de femten nye lande på verdensscenen, Vibeke Sperling, København 1991.
- , En Tøjmagarskes Odysé. København 1991, 130 s.
- , En Tøjmagarskes Odysé. Odense 1992, 4 kassetter.
- , Yuhneva, Natalia: The Leningrad Minoritet. Rights Conference Papers (English text). s. 7-15, Copenhagen 1991.
- , Vakhtin, Nikolai: O politiceskoj situacii v Eston-skoy Respublike v sjjazi s polozeniem nacionalnuch grupp. Otčet. Copenhagen 1992, 51 s.
- , Det baltiske dilemma. Minoritetskonflikt i Estland. i: Minoriteternes situation og rettigheder i de baltiske lande, Erik André Andersen, s. 10-37, Københavns Universitet 1992.
- , Vakhtin, Nikolai: Mezhdunarodnye materialy po pravam men'sinstv 1991. s. 49, Skt. Petersburg 1992.
- , Warburg, Margit: Minoriteter. En grundbog. Fjorten synsvikler på minoritetsstudier. Helen Liesl Krag og Margit Warburg (red.), s. 7-9, København 1992.
- Levy, Jette Lundbo: Om Jytte Rex og hendes filmpoetik. Stil på strimler, Lone Erritzøe (red), s. 14, København 1992.
- , Sigeligheder. Om Pia Tafdrups poetik. Spring 1, s. 10, København 1992.
- , Halfemsergensyn med Amalie Skram. Edda 3/92, s. 10, Oslo 1992.
- , Samtale med Inger Christensen. i: Norsk litterær Årbok 92, Hans H. Skei m.fl., s. 12, Oslo 1992.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming: Dragedukke, subst. i: 80 ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejskjær, Bente Holmberg, Bent Jørgensen, Inge Lise Pedersen, s. 32-33, København 1992.
- , Behrendt, Poul, Olsen, Thorkil Damsgaard: Ulæselighedens charme. i: Palmehaven. Institut for nordisk Filologi. Levned og meninger, Behrendt, Poul, Lundgreen-Nielsen, Flemming, Olsen, Thorkil Damsgaard, s. 87-96, København 1992.
- , Grundtvig og danskhed. i: Dansk Identitetshistorie 3. Folkets Danmark 1848-1940, Feldbæk, Ole, s. 9-187, København 1992.
- , Grundtvig om danskhed og modersmål i 1839. En tale 5. november 1839 (m. indledning og noter). Grundtvig-Studier Årgang 1992, s. 7-19, København 1992.
- , Grundtvigs digt: Folkeligheden. Baggrund og tekstforhold. Højskolebladet 39-40 (117. årg., 13. november 1992), s. 578-582, København 1992.
- , På sporet af dansk identitet. i: På sporet af dansk identitet, Niels Finn Christiansen, Ole Feldbæk, Thorkild Borup Jensen, Henrik S. Nissen, Thorkil Damsgaard Olsen, Per Øhrgaard, Flemming Lundgreen-Nielsen (red.+ egne bidrag), s. 104, København 1992.
- Nielsen, Erik A.: At fortolke fortolkeren – om hermeneutiske anskuelsesformer. i: Skud – tekstanalysen i dag, Anders Østergaard, s. 20, København 1992.
- Nuutinen, Olli: Kort om de uralske sprog. Finsk afdelings skrifter 4. Det finske sprogs rødder, s. 1-12, København 1992.
- , Pantterin clämän malli eli simultaanitulkien ammati. Kieliposti 4/1992, s. 4-12, Helsinki 1992.
- , Kielitieteen Pantheonille Inkeristä. Kieliposti 2/1992, s. 30-34, Helsinki 1992.
- , Finsk som et minoritetsprog i Norden. Selskab for Nordisk Filologi Årsberetning 1990-1991, s. 35-43, København 1992.
- , Lind, John: Den finske vinterkrig i dansk gendigtning: et dansk forsknings- og uddannelsesproblem. Nordisk Tidskrift 4/1991, s. 332-334, Stockholm 1991.
- , Old European Hydronyms in Finland? i: Fin-nisch-urgrische Sprachen zwischen dem Germanischen und dem slavischen Sprachraum, Hrsg. László Honti. et al., s. 125-138, Amsterdam-Atlanta 1992.
- Ohlsson, Stig Örjan, Elmevik, Lennart, Theander, Mats: Helmik och Ingevald. Anmeldelse af Lena Mobergs disputats "Lågtyskt och svenskt.". Ny-svenska Studier. Tidsskrift för svensk stil- och språkforskning Årg. 70, Sverige 1991.
- Ruus, Hanne: Computernes uimodståelige dumhed. i: Palmehaven, Institut for nordisk Filologi, Levned og meninger, Poul Behrendt, Flemming Lundgreen-Nielsen og Thorkil Damsgaard Olsen, s. 199-205, København 1992.
- , Ordbøger med edb. København 1992, 12 s.
- , Bære, verb. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejskjær m.fl., s. 20-22, København 1992.
- , Hermann, Jesper: Fordanskninger af termer i kognitiv semantik. ADLA NYT 2, s. 8-11, Aarhus 1992.
- Wentzel, Knud: Forskrivelsen. Faderskavanken ifølge folkeeventyret. i: Palmehaven. Institut for nordisk Filologi. Levned og meninger, Folkeeventyr, psykologi, s. 12, København 1992.
- , "Lille spejl". Kritik 100, s. 13, København 1992.
- Zeruneith, Keld: Trolchsplinten i Øjet – i anledning af

- Henrik Wivels "Snedronningen". Kritik 99, s. 12, København 1992.
- : Sophus Claussen – Klodens digter. Årsskrift 1992 Carlsbergfondet, Frederiksborg Museet, s. 7, København 1992.
  - : Fra klodens værksted. En biografi om Sophus Claussen. København 1992, 548+ 24 sider ill.
  - : Biografiens nødvendighed. Et fremadrettet tilbageblik. i: Palmehaven – Levned og meninger, Institut for nordisk Filologi, s. 6, København 1992.
  - : Sophus Claussen: Sol-sekunder. Digte i udvalg ved Keld Zeruneith. København 1992, 234 s.

Knud Wentzel

Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik

Historie:

1. maj 1992 blev de tre tidligere selvstændige institutter for filosofi, pædagogik og retorik slået sammen til en administrativ enhed.

Pr. 1. september blev der oprettet et center for formidling under lektor Christian Kock (retorik).

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskningsvirksomhed fordeler sig på følgende områder:

1. Filosofi- og idéhistorie

1.1 Retfærdighedsbegrebet i Platons Stat (K. Friis Johansen).

1.2 Antik filosofi i forbindelse med konsulentvirksomhed for Danmarks Nationalleksikon (K. Friis Johansen).

1.3 Ajourførende studier vedrørende Platonisme og Aristotelisme (K. Friis Johansen).

1.4 Studier over Augustin (K. Friis Johansen).

1.5 Søren Kierkegaard og græsk tænkning (K. Friis Johansen).

1.6 Studier over det 19. århundredes danske historiefilosofi eller universalhistorie (C.H. Koch).

1.7 Fortsat arbejde med filosofen Hans Brøchner's rejsedagbøger fra årene 1848, 1852/53.

2. Teoretisk filosofi

2.1 The Construction of Social Fact – et forsk-

ningsprojekt der skal undersøge den tese, at den samfundsmæssige virkelighed i en eller anden forstand skabes af de begreber og beskrivelser, som aktørerne anlægger på den (Finn Collin).

2.2 Fortsat arbejde med projekt inden for kognitionsforskning- og erkendelsesteori (Jan Riis Flor).

2.3 Fortsat arbejde med større afhandling om Alfred Sidgwick's argumentationsteori (Flemming Steen Nielsen).

2.4 Fortsat arbejde med større afhandling vedrørende normpluralisme i det moderne samfund med udgangspunkt i Foucaults tænkning (Sverre Raffensøe).

2.5 »Ich, Wir und die Welt« – første del af en afhandling vedrørende Husserls fænomenologiske intersubjektivitetsteori (Dan Zahavi).

3. Praktisk filosofi

3.1 Fortsat arbejde med projektet det etiske indhold i de nytestamentlige skrifter (Erik Elten).

3.2 Videreførelse af arbejdet om »Moral, jura og livssynsfrihed i folkeskolen« (Erik Elten).

3.3 Projektet om forholdet mellem etik og teknologi, der udmøntedes i bogen »Det Uerstattelige« (1991) er fortsat, men drejet i retning af bioetik og i særdeleshed bioetik og bioret (Peter Kemp).

3.4 I fortsættelse af tidligere studier over tidsfilosofien fra Bergson til Prigogin over Husserl, Heidegger, Sartre, Merleau – Ponty, Derrida og Ricoeur inddrages nu Martin Heideggers »Sein und Zeit« – og dets forudsætninger (Peter Kemp).

3.5 Fortsat arbejde med etikens grundlagsproblemer vedrørende spørgsmål om etikens væsen, den etiske indsigt og dens tilblivelse, herunder sammenhængen mellem sprog, handling og tid. I særdeleshed vedrører projektet fortællingssprogets rolle for forståelsen af handlingen i dens tidslighed. Arbejdet har især drejet sig om den såkaldte »diskursetik« hos Karl-Otto Apel og Jürgen Habermas.

3.6 »Gener, integritet og etik« – et arbejde vedrørende etisk vurdering af genetiske ændringer af forskellige organismer fra mikroorganismer til mennesker. Etiske aspekter af det humane genomprojekt diskuteres (Nils Holtug).

3.7 »Dyr og menneskeværd« – belysning af etikens grundlag ud fra vort forhold til andre dyr (Peter Sandøe).

4. Pædagogik

4.1 Kritisk analyse af »Learning System – Theory« (Florida State University). Analysen retter sig specielt mod systemets anvendelse i 3. verden, bl.a. Namibia (Staf Callewaert).

4.2 Evaluering af »Life Science« undervisning i Junior Secondary Schools i Namibia (Staf Callewaert, Lars Jakob Muschinsky).

4.3 Analyse af nyere publikationer af og omkring Pierre Bourdieu (Staf Callewaert).

4.4 Planlægning af formelle og non-formelle uddannelsesprojekter i 3. verden (Joan Conrad).

4.5 Barrierer i tværkulturelt samarbejde om uddannelse og undervisning (Joan Conrad).

4.6 Forskningsmæssige tilgange ved planlægning af uddannelsesprojekter med særlig henblik på Nepal (Joan Conrad).

4.7 Lægers valg af speciale og speciallægeuddannelse – en undersøgelse på grundlag af foreliggende litteratur og empirisk forundersøgelse (Helge Dohn).

4.8 Undersøgelse af medicinske studieplaner siden 1842 – deres pædagogiske grundlag og udformning (Helge Dohn).

4.9 Undersøgelse af den danske voksenundervisnings særpræg i international sammenhæng (afsluttet) (Bo Jacobsen).

4.10 Undersøgelse af eksistentiel psykologi og pædagogik med særlig henblik på anvendelse i voksenpædagogikken (Bo Jacobsen).

4.11 Unges valg af videregående uddannelse (Per Fibæk Laursen i samarbejde med forskere fra Danmarks pædagogiske Institut).

4.12 Den danske idrætsdidaktiks udvikling (Per Fibæk Laursen).

4.13 Kulturmødet i Folkeskolen: En didaktisk undersøgelse af skolens flerkulturalitet og minoritetsbørns skoleudbytte (Bolette Moldenhawer).

4.14 Samspil mellem retorik og tradition i uddannelsesplanlægning – en undersøgelse af de sidste ti års uddannelsesplanlægning m.h.p. ændring af uddannelsesbegrebet (Lars Jakob Muschinsky).

4.15 Autonomi og antipædagogik – en pædagogisk-filosofisk undersøgelse af begrebet autonomi's place-

ring i den antipædagogiske forestillingsverden (Sven Erik Nordenbo).

4.16 Gymnasial filosofiundervisning i Skandinavien – en oversigt over den gymnasiale filosofiundervisning med hovedvægten på det komparative aspekt (Sven Erik Nordenbo).

4.17 Pædagogik og bioetik – de bioetiske problemer som voksenpædagogisk udfordring (Sven Erik Nordenbo i samarbejde med Den bioetiske Forskningsgruppe ved instituttet).

4.18 Behandling af psykisk afvigende børn – etablering og udvikling af området i Danmark fra 1920 til 1960 (Kirsten Nøhr).

4.19 Læreruddannelsen i Norden – en komparativ analyse af læreruddannelsernes indhold og form i de nordiske lande (Thyge Winther-Jensen).

4.20 Voksenpædagogikkens grundlag – en generel fremstilling af voksenpædagogiske teorier (Thyge Winther-Jensen).

5. Retorik

5.1 Billedretorik – om den persuasive effekt af ord og billede i offentlig kommunikation, historisk og teoretisk belyst (Jørgen Fafner).

5.2 Bidrag til fremførelshistorien (Jørgen Fafner).

5.3 Færdiggørelsen af »Dansk Vershistorie« (Jørgen Fafner).

5.4 TV-programmet »Bytinget« (1975-84) optaget på videobånd studeres fortsat. Vha. retorisk indholdsanalyse og statistisk beregning er der opstillet hypoteser om hvilke slags retoriske påvirkninger, der flytter stemmer. Nogle af resultaterne er publiceret i »Retorik Studier« 9/1991 (Charlotte Jørgensen, Lone Rørbech, Christian Kock (leder)).

5.5 Skrivepædagogik – en udvikling af pædagogiske metoder til undervisning i skriftlig fremstilling på universitets- og gymnasieniveau. Der lægges vægt på inddragelse af mundtlige ressourcer i skriveprocessen (Christian Kock).

5.6 Analyse af Jimmy Carters retoriske problemer (Merete Onsberg).

5.7 Forstudier til analyse af problemet »Speechwriters/ghostwriters« – det forhold at andre skriver talen for en selv (Merete Onsberg).

Redaktionsvirksomhed:

Finn Collin, Jan Riis Flor og Karsten Friis Johansen: Redaktører af Filosofiske Studier.

Finn Collin og C.H. Koch: Medlemmer af redaktionen af Danish Yearbook of Philosophy.

Staf Callewaert: Medlem af redaktionen af International Journal of Qualitative Studies in Education.

Sven Erik Nordenbo: Redaktion af Danish Yearbook of Philosophy, vol. 27 (1992); redaktion af Scandinavian Journal of Educational Research, vol. 36 (1992); medlem af DANDOK's referencegruppe for pædagogik og uddannelse; medlem af NEP (Nordisk ekspertgruppe for pædagogik, Forskningsdirektoratet).

Lars Jakob Muschinsky: Redaktør af Dansk pædagogisk Tidsskrift.

Kirsten Nøhr: Medlem af redaktionen for Dansk pædagogisk Tidsskrift.

Gæster, rejser etc.:

Finn Collin: Ophold ved UCLA, Los Angeles (feb.-juni).

Peter Kemp: Gæsteforelæsninger, kongresindlæg – og foredrag bl.a. ved Colloque International sur Religion, Parole, Ecriture Rom 3.-6.jan., foredrag om Kierkegaard på Ecole Normale Supérieure, Paris 27. marts. Foredrag om »Progrés et recul des politiques en matière d'assistance aux handicapées mentales au Danemark« ved Facultés Universitaires de Namur, 21.-22. maj. Foredrag ved Entretiens de l'Académie Internationale de Philosophie des Sciences et l'Académie Internationale des Sciences Religieuses, Napoli 4.-6. juni. Endvidere foredrag i forbindelse med forskerseminar i miljøetik arrangeret af Miljøvårdsberedningen och Forskningsrådsnämnden, Stockholm 29. sept. Yderligere foredrag om »La bioéthique anthropo-centrifuge« på det 12. Taniguchi Symposium for filosofi i Japan, 3.-7. nov. 1992.

Peter Sandøe: Gæsteforelæsninger, kongresindlæg og foredrag om etiske, spec. dyreetiske emner bl.a. ved Kursus for forsøgsdyrskundskab, Panum Institutet 15. jan., ved Svensk Svineavlskongres, Stockholm 3. feb. – og ved seminar for Folketingets retsudvalg om dyreforsøgslovgivningen, 24. feb. Yderligere om etiske emner ved workshop om livskvalitet, Finseninstituttet, marts 1992, for Det etiske Råd, 19. marts og ved Aarhus Universitet, 27. okt.

Joan Conrad: To forelæsninger og et seminar om »Investigating Educational Research« ved CERID Tribuvan University, Nepal.

Per Fibæk Laursen: Gæsteforelæser ved Inst. for Idræt, Odense Universitet, nov.-dec.

Sven Erik Nordenbo: Forelæsning ved München Universitet, sept. og ved Instituto Italiano per Gli Studi Filosofica, Napoli, okt.

Thyge Winther-Jensen: Forelæsning i forbindelse

med Comenius-symposiet ved Uppsala Universitet, april og ved Oslo Universitet, sept.

Jørgen Fafner: Forelæsning »Retorik til tiden« Odense Universitet, okt. – og »Retorik og billedkunst« Retorikforeningen, april.

Charlotte Jørgensen: Foredrag »Retorik der flytter stemmer«, sept.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 20.

Professorer: Staf Callewaert, Jørgen Fafner, Karsten Friis Johansen.

Lektorer: Joan Conrad, Helge Dohn, Erik Elten, Jan Riis Flor, Bo Jacobsen, Peter Kemp, C.H. Koch, Christian Kock, Per Fibæk Laursen, Lars Jakob Muschinsky, Flemming Steen Nielsen, Sven Erik Nordenbo, Lone Rørbech, K.D. Wagner, Thyge Winther-Jensen.

Adjunkter: Finn Collin, Charlotte Jørgensen.

Adjunktvikar: Merete Onsberg.

Forskningsstipendiater: Nils Holtug, Sverre Raffensøe, Peter Sandøe.

Kandidatstipendiater: Bolette Moldenhawer, Kirsten Nøhr, Anne-Marie Eggert Olsen.

Introduktionsstipendiat: Dan Zahavi.

TAP: Antal årsværk: 3,5.

Mette Worning Andersen, Inge Bernhoff, Lone Dahl, Katarina Holm, Annelise Rosendal.

*Specialer (konferens):**Filosofi:*

Busch-Larsen, Peter: Aristoteles. Den praktiske videns problem, studier i den nicomacheiske-etiske hovedtankegang med særligt henblik på forholdet til Platon.

Christiansen, Sverre Beck: Æstetiske teorier.

Huggler, Jørgen: Ich = Ich? Studier over tidlig tysk-idealisk filosofi med særligt henblik på en karakteristisk af Hegels sigte med og metoder i System der Wissenschaft, Erster Theil, Die.

Lilleør, Mogens: Uvidenheden eller menneskets intellektuelle begrænsning og dens følger for menneske og samfund.

Petersen, Hans Andreas Beyer: Subjekt og sandhed.

Rasmussen, Kate Marie: Næstens betydning i Emmanuel Levinas.

Rau, Johannes: Mennesket i informationssamfundet.

Rendtorff, Jacob Dahl: Modernité et raison pratique, dialectique et herméneutique chez Sartre et Habermas en confrontation avec Hegel et Derrida.

Sørensen, Asger: Suverænitæt – Bataille set i lyset af Hegel, Marx & Co.

Pædagogik:

Arnbjørnsson, Olafur Jon: The subject of pedagogy

- and the development of teacher training in Iceland from the late 18th century until the 1920's.
- Axelsen, Annette: Teknologi – en anmasende realitet.
- Hansen, Hanne Luplau Kjer: Den danske landmandsuddannelse – tilbageblik og fremsyn med europæisk perspektiv.
- Jakobsen, Kate Benedicta Hovgaard: Rousseau og spædbarnet – vejledning af mødre i spædbarnspleje.
- Petersen, Karin Anna: Den praktiske erkendelse. Forholdet mellem teori og praksis i sygeplejen og sygeplejeuddannelsen.
- Rasmussen, Poul Erik: Developing knowledge and institutions in developing countries.
- Specialer (Hovedfag):*
- Filosofi:*
- Estrup, Jens: Individ og slægt i Søren Kierkegaards forfatterskab.
- Hansen, Charlotte Lynghøj: Adorno.
- Hansen, Søren: Tolerance og skepticism.
- Kappel, Klemens: Prioritering i sundhedsvæsenet.
- Ladegaard, Jeanette Bresson: Participation og den brudte verden – en indføring i Gabriel Marcells konkrete ontologi.
- Olsen, Thorkild Frands Koefoed: Baggrunden for og anvendelsen af den narrative teori indenfor historievitenskaben.
- Traff, Lasse Larsson: Virkelighedens dialektik. En studie i Kierkegaards dialektiske begrebsanalyse.
- Pædagogik:*
- Fokdal, Jens: Socialpædagogik, uddannelse og erhverv.
- Riis, Margot: Skoleudvikling i Danmark 1958-1992 med vægten lagt på den politiske beslutningsproces samt undersøgelse af skolebestyrelsesmedlemmernes holdning til de nye skolestyrelsesregler i Århus Kommune.
- Pædagogik (1985-ordningen):*
- Hedegård, Egon Laurids: »Partnership in education« et studie af et aktionsforskningsprojekt i Skotland.
- Staffeldt, Nina Beck von: Uddannelsespolitik i Danmark og EF – en komparativ analyse.
- Retorik:*
- Thorsen, Bente Susanne Nissen: Guldalderens tone.
- Publikationer:*
- Ahlenhed, Bertil, Callewaert, Staf, Cissoko, Mario, Daun, Holger: School Career in Lower Primary Education in Guinea-Bissau. Education Division Documents – SIDA 54, s. 73, Stockholm 1991.
- Callewaert, Staf: Recherche scientifique et formation supérieure dans les sciences de l'éducation en Afrique. Guinée Bissau 1992, 57 s.
- , Kallos, Daniel: Outline of a Philosophy of Education. Umeå/Windhoek 1992, 29 s.
- , Kultur, pædagogik og videnskab om Pierre Bourdieus habitusbegreb og praktikteori. København 1992, 201 s.
- , Kallos, Daniel: Den rosa vågen i svensk pædagogik. i: Forskning om utbildning: En antologi, Stafan Selander, s. 32-41, Stockholm 1992.
- , Kvalitet. i: Pædagogisk Opslagsbog, L. S. Muschinsky, K. Schnack, s. 176-183, København 1992.
- Collin, Finn, Blegvad, Britt-Mari: Law as an Exogenous Factor i Economic Analysis. i: Interfaces in Economic and Social Analysis, Ulf Himmelstrand (redaktør), s. 26, London & New York 1992.
- , Nursing Science as an Interpretive Discipline: Problems and Challenges. Vård i Norden Vol. 12., No. 1, s. 10, Oslo 1992.
- Fafner, Jørgen: Den ny Retorik i Danmark. En udviklingshistorie. Dansk Noter 2/92, s. 4, København 1992.
- Friis Johansen, Karsten: Den europæiske filosofis historie, Antikken. København 1992, 851 s.
- Hansen, Kirsten Grønbæk: Matematik har køn og klasse, men hvad betyder det for de unge i erhvervsuddannelserne. i: Kvinder og Matematik 1991, Christina Hagbo, Hanne Koch, Lena Hindenskov, Jette Reich og Kirsten Tinglett, Århus, Clements Trykkeriet 1992.
- Holtug, Nils: Kulturrelativistens åbne syn. Filosofien 6. årgang nr 3, s. 5, København 1992.
- , Aktiv dødsbistand – Kommentar til indvendingerne. Ugeskrift for Læger 154/11, s. 2, København 1992.
- , Kappel, Klemens: Det Ethiske Råd og aktiv dødsbistand. Ugeskrift for Læger 153/40, s. 2, København 1992.
- , Heideggers's Concept of Truth: Semantics and Relativism. Danish Yearbook of Philosophy 27, s. 16, København 1992.
- , Hume's argumenter mod moralrealisme. Filosofiske Studier Bind 12, s. 19, København 1992.
- Jacobsen, Bo: Problems and Potentials in Danish Adult Education. i: Social Change and Adult Education Research, Gam, P. et al, s. 60-69, Linköping 1992.
- , Denmark. i: Perspectives on Adult Education and Training in Europe, Jarvis, P. (ed.), s. 275-286, Leicester and New York 1992.
- , Nye pædagogiske udfordringer. Uddannelse 25. årgang, s. 580-583, København 1992.
- Kemp, Peter: Un'etica per il mondo vivente. i: Quale etica per la bioetica?, Franco Angeli, s. 104-121, Milano 1990.
- , Un autre langage pour l'autre: De Kierkegaard

- à Lévinas. i: *Testimonianza religiosa e forme espressive* (a cura di Albino Babolin), Editrice Benucci, Editrice Benucci, s. 107-134, Perugia 1990.
- Etikkens nye fornuft. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 1991, s. 211-217, 1991.
  - Das beherrschte Leben: Biotechnologie und Entfremdung. i: *Fremdheit, Entfremdung, Verfremdung. Jahrbuch für Intern Germanistik, Reihe A, Band 29, Björn Ekmann u.A. (Herausg.)*, s. 107-130, Bern 1992.
  - Bioethics and the ethics of nature. i: *Humanistic Perspectives on Technology Development and Environment*, TMV, s. 27-44, University of Oslo 1992.
  - Teknologifilosofi. En Kropsontologi. *Philosophia, Tidsskrift for filosofi* Årg. 20, s. 17-22, Aarhus 1992.
  - Urfortælling, livshistorie, grundfortælling. i: *Jubilæumsskrift. 25 års idéhistorie.*, Udg. af Sandra Hansen m. fl. Slagmarks Skyttegravsserie, s. 132-146, Aarhus 1992.
  - Et etisk synspunkt. i: *Beskyttelse af følsomme personoplysninger.*, En konferencerapport, s. 11-20, 34-35, 37, 43/4, 1992.
  - Qui à l'Europe, non à Maastricht. *La revue nouvelle* No. 9. September 1992, s. 10-14, Bruxelles 1992.
  - Sur l'athéisme. i: *Ateismo a società*, Albino Babolin (a cura di), s. 72-75, Perugia 1992.
  - Döden och Maskinen. En introduktion till Jacques Derrida. *Stockholm/Stehag* 1990, 245 s.
  - Lévinas. *København* 1992, 96 s.
  - Emmanuel Lévinas. En introduktion. *Göteborg* 1992, 93 s.
- Koch, Carl Henrik: *Filosoffer på krigsstien. Forholdet mellem Høffding og Anton Thomsen belyst ud fra breve og dagbøger. Fund og forskning XXXI*, 1992, s. 113-142, København 1992.
- Jens Kraft som filosof. *København* 1992, 32 s.
  - Anm. af John C. Briggs: *Francis Bacon and the Rhetoric of science*. *CENTAURUS* 33 (1990), s. 378-79, København 1991.
  - Kierkegaard og "Det interessante". En studie i en æstetisk kategori. *København* 1992, 128 s.
  - John Lockes politiske filosofi. i: *Etik, Marked og Stat. Liberalismen fra Locke til Nozick*, N. Juul Foss og P. Kurrild-Klitgaard, s. 22-35, København 1992.
- Laursen, Per Fibæk, Bredo, Ole, Foersam, T.: *Hvorfor søger de igen? Uddannelse* Nr. 5, 92, s. 263-268, København 1992.
- Skrot den marxistiske bevidsthedsteori. *Unge Pædagoger* 7, 1992, s. 23-27, København 1992.
  - m.fl.: *Ansøgere og genansøgere i første og anden ansøgningsrunde efter gymnasiet/HF: 1989-1990*. København 1992, 53 s.
  - Environment and physical activity. Paper presented at the sixth ICPHER congress. *Institutpublikation* 1992, 5 s.
  - Adgang til videregående uddannelser i Danmark. *Dansk Sociologi* 3, 1992, s. 18-35, 1992.
- Moldenhawer, Bolette: *Forhindringer og muligheder for uddannelse og beskæftigelse belyst i et integrationspolitisk perspektiv. i: Invandrede kvinder i Norden – en projektrapport, Nordiske seminar- og arbejdsrapporter 1992: 510*, s. 16, Stockholm 1991.
- Kultur. i: *Pædagogisk Opslagsbog*, Lars Jakob Muschinsky og Karsten Schnack, u. udg., s. 155-163, København 1992.
  - Historien om Selma. *Kulturens rolle i minoritetens integrationsproces*. *Dansk Sociologi* 4. dec. 1991, Tema: Etnicitet, s. 86-96, København 1992.
  - Muschinsky, Lars Jakob: *Flerkulturel pædagogik – et uddannelsesforskningsperspektiv. i: Minoriteter – en grundbog. Fjorten synsvinkler på minoritetsstudier*, Helen Krag og Margit Warburg, s. 281-295, København 1992.
- Muschinsky, Lars Jakob: *Undervisning. i: Pædagogisk Opslagsbog*, K. Schnack & L. J. Muschinsky, s. 312-317, København 1992.
- Praksis og teori. i: *Pædagogisk Opslagsbog*, K. Schnack & L. J. Muschinsky, s. 215-225, København 1992.
- Nordenbo, Sven Erik: *Rationalität – Eurozentristisch oder Universell? Zeitschrift für Didaktik der Philosophie* Heft 1, 14. Jahrgang/Februar 1992, s. 3-8, Hannover 1992.
- Externalism and Internalism in the History of Educational Theory – in defence of historical constructivism. *Scandinavian Journal of Educational Research* Vol. 36, No.2, s. 133-161, Oxford, England 1992.
- Raffnsøe, Sverre: *Agtelsen og Mandela. i: Afskrift – om og af Jacques Derrida, Raffnsøe, Andersen, Madsen, Århus* 1992.
- Sandøe, Peter: *Etiske rammer for kvægbruget*. *RDMnyt* 309, 1992, s. 11-14, Skejby 1992.
- *Naturetik og dyrevelfærd. Tidsskrift for landøkonomi* 1, 179. årg. 1992, s. 8-16, Frederiksberg 1992.
  - Transgene mennesker – er det etisk acceptabelt at gribe ind i menneskelige arveanlæg? i: *Gén-Vejen, Det Etiske Råd*, s. 99-120, København 1992.
  - The perceptual paradigm of moral epistemology. *Danish Yearbook of Philosophy* 27/1992, s. 45-71, København 1992.
  - Kappel, Klemens: *QALYs, Age, and Fairness. Bioethics* 4, Volume 6, 1992, s. 295-316, Oxford, UK & Cambridge, USA 1992.
  - *Hvad er livskvalitet? i: Livskvalitet og etisk prioritering*, Peter Sandøe (red.) og Anita Alban, Daniel Andersen og H. B. Simonsen, s. 9-38, København 1992.
  - *Etik og prioritering. i: Livskvalitet og etisk prioritering*, Peter Sandøe (red.) og Anita Alban, Daniel

- Andersen og H. B. Simonsen, s. 103-135, København 1992.
- Simonsen, H. B.: Assessing animal welfare – where does science end and philosophy begin? *Animal Welfare* 4, Volume 1, 1992, s. 257-267, Herts, England, UK 1992.
  - Dyreetik og husdyrhold. i: Hysdyrvelfærd – en debatbog om etik, økonomi og adfærdsforskning, NOAH, s. 10-19, København 1991.
  - Dyre-etik. *Filosoffen* 2, 5. årg., juni 1991, s. 4-11, København 1991.
  - Etik og dyreværn – hvad kan DDD gøre for at forbedre husdyrenes vilkår? *Dansk Veterinær tidsskrift* 19, 74. årg., oktober 1991, s. 744-748, Frederiksberg 1991.
  - Etik og økonomi i moderne svineproduktion. *ds-nyt* 4, 7. årg., april 1991, s. 14-15, København 1991.
  - Etikens rolle i det moderne kvægbrug. *Jerseybladet* 1, 85. årg. 1991, s. 19-21, Skejby 1991.
  - Etikens rolle i det moderne kvægbrug. *Dansk charolais* 113, 21. årg., 1991, s. 6-8, Skejby 1991.
  - Etikens rolle i det moderne kvægbrug. *RDMnyt* 304, 1991, s. 6-9, Skejby 1991.
  - Afvisning af den rene situationsetik. *Sygeplejersken* 18, 91. årg., 1991, s. 20-23, København 1991.
  - Ønskeopfyldelse og moralsk værdi. *Filosofisk tidsskrift* 3, Årg. 12, 1991, s. 28-43, Uppsala 1991.
  - Hvem har rettigheder? i: *Er Hjertet trumf? – temaer i en bioteknologisk debat*, Jens Pedersen, s. 25-30, Roskilde 1991.
  - QALY strider mod etiske forestillinger. *Journal for sundhedsvæsenet* 4, 1990, s. 13-15, København 1990.
  - Om Det Etske Råd vedrørende Husdyr. i: *Årsskrift* 1990, Foreningen til Dyrenes Beskyttelse i Danmark, s. 41-49, København 1991.
- Winther-Jensen, Thyge: Johann Amos Comenius (1592-1670) – og hans forbindelse med Danmark-Norge. i: *Uddannelseshistorie* 1992. 26. årbog fra Selskabet for Dansk Skolehistorie, K. E. Bugge, Poul Dam, Harry Hane, V. Skovgaard-Petersen, s. 11, Odense 1992.
- Zahavi, Dan: *Constitution and Ontology. Some remarks on Husserl's ontological position in the Logical Investigations*. *Husserl Studies* 9, s. 111-124, 1992.
- Intentionalität und Konstitution. Eine Einführung in Husserls Logische Untersuchungen. København 1992, 158 s.
  - Descartes og Subjektfilosofiens Grundlæggelse. *Philosophia* Årgang 21 nr. 1-2, s. 9-28, Århus 1992.

Joan Conrad

Det arnamagnæanske Institut

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskningsområde er islandsk, færøsk og ældre norsk sprog og litteratur med særligt henblik på den videnskabelige udnyttelse af Den arnamagnæanske Håndskriftsamling. En del af den forskning der udføres på eller i tilknytning til instituttet, bygger dog på håndskrifter i anden sprogform, fx dansk, svensk eller latin. En af instituttets vigtigste opgaver er at udarbejde tekstkritiske udgaver, først og fremmest af den vestnordiske middelalderlitteratur. Desuden forskes der i moderne færøsk og islandsk litteratur.

Til udgivelse i serien *Editiones Arnarnagæanæ* har der været arbejdet på flg. større projekter: 1. Egils saga Skallagrímssonar, A-redaktionen (Bjarni Einarsson); 2. Óláfs saga Tryggvasonar en mesta III (Ólafur Halldórsson, projektleder JLJ); 3. Eyrbyggja saga, the vellum tradition (Forrest Scott, redaktør JLJ, konsulent MLR); 4. Mírmanns saga (Desmond Slay, projektleder JLJ, konsulent PS); 5. Plácíus saga (John Tucker, redaktør MO, konsulent JLJ). Udgaven ledsages af en udgave af Plácíus drápa, med noter og engelsk oversættelse, ved JLJ).

I serien *Bibliotheca Arnarnagæana* er et bind med afhandlinger og mindre udgaver under forberedelse (*Opuscula* X, redaktører MO og MLR).

Andre udgivelsesprojekter: Færøske viser: Udarbejdelse af registerbind til Føroya Kvæði I-VI, afskrivning af vischåndskrifter i København (Kaj Larsen, projektledelse Michael Chesnutt, JLJ, JJ; med støtte fra Mentunargrunnur Føroya Løgtings og i samarbejde med Fróðskaparsetur Føroya). Ældre dansk: Håndskriftet AM 76, 8vo fra 1400-tallet og Gotfred af Ghemens Lucidariustyrk (en nordisk tværfaglig forskergruppe, medudgiver BOF, der bl.a. står for redigeringen for editionsprincipper. Bind 1 ventes at udkomme marts 1993). Faksimileudgaver af islandske håndskrifter: I serien *Early Icelandic Manuscripts* har udgivelsen af AM 62 fol. måttet udskydes til februar 1993 (Ólafur Halldórsson, redaktør PS).

Igangværende specialundersøgelser: Undersøgelse af et tekststed i Laxdøla saga og et hos J.H.O. Djurhuus (JLJ); en større afhandling om den adverbelle sætningssammenbinding i norrønt sprog er under færdiggørelse (FH); en undersøgelse af det lyriske billedsprog hos nogle romantiske og nyromantiske islandske digtere (ÓÓ); en afhandling om Hanus Andreassens noveller, »Í hornatökum við Prokrustes«, udkommer i foråret 1993, en monografi om Heðin Brús forfatterkab ventes færdigskrevet i 1993, en bog med oversigt over Færøernes historie, sprog og litteratur, »Færøsk litteratur. Introduktion og punktnedslag«, udkommer sommeren 1993, en artikelsamling om færøsk litteratur forventes også at udkomme 1993, der arbejdes på en monografi om Jens Pauli Heinesens forfatterkab,

og en bog om maleren Zacharias Heinesen (i samarbejde med andre) skal udkomme i august 1993, mens en bog om maleren Thomas Arge er under udarbejdelse (JI); en artikel »Hvorledes dyden bliver mangfoldig« (om en leksikalsk mærkværdighed i Ghemen-teksten af Lucidarius) er trykfærdig og udkommer i Danske Studier 1993, en artikel »Håndskriftet og stamtræet« (præsentation af praksis for udgivelse af ældre danske tekster, med en enkelt af de syv bodssalmer som eksempel) er trykfærdig og udkommer i en bog om tekstkritiske problemer der forberedes af Det danske Sprog- og Litteraturselskab til udgivelse i 1993, desuden arbejdes der med en undersøgelse af udgaverne af de gammeldanske landskabslove, og en artikel om Rasmus Rasks pseudonyme medianmeldere i Literaturbladet, der udkom med 40 numre i 1829 (BOF); indledning og noter til en udgave af tre islændingesagaer på dansk er næsten færdigskrevet (MLR).

Instituttets VIP udgør redaktionskomiteen for Den arnamagnæanske Kommissions skriftserier og medvirker som projektledere og konsulenter/redaktører ved de enkelte bind. MLR er koordinator. – JIJ redigerer sammen med J.H. Winther Poulsen beretningen fra The 7th International Conference of Nordic and General Linguistics i Tórshavn 1989, udkommet 1992. JIJ er formand for og JI sekretær for Selskabet til Udgivelse af færøske Kildeskrifter og Studier. PS redigerer instituttets oversættelse serie og en serie med faksimileudgaver af islandske håndskrifter. JI er medredaktør af tidsskrifterne Brá og Café Existens, leder af forlaget Mentunargrunnur Studentafelagsins, censor og ekstern vejleder ved Fróðskaparsetur Føroya, samt medlem af det færøske udvalg vedr. Nordisk Råds litteraturpris og af den færøske repræsentation ved nordiske modersmåls lærermøder.

Gæster og medarbejdere har i årets løb holdt foredrag på instituttet om igangværende forskning. PS holdt gæsteforelæsninger ved universitetet i Catania i januar, BOF holdt foredrag på Det danske Sprog- og Litteraturselskabs seminar om tekstkritik i april, ÖO holdt foredrag på SASS-konferencen i Budapest i august, JIJ deltog med et foredrag i et nordisk forskeruddannelsesseminar i Fredrikstad i november.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8.

Professor: Dr.phil. Jonna Louis-Jensen.

Lektorer: Mag.art. Britta Olrik Frederiksen, mag.art.

Finn Hansen, mag.art. Jógvan Isaksen (færøsk),

dr.phil. Örn Ólafsson (islandsk), mag.art. Mariane

Overgaard, cand.mag. Margit Lave Rønsholdt, cand.

mag. Peter Springborg.

Lektor, cand.mag. Margit Lave Rønsholdt afgik ved døden 29.12.

Tilknytning til instituttets virksomhed har endvidere en række forskere ved andre institutioner i ud- og ind-

land, flere gæster har arbejdet ved instituttet i længere og kortere perioder i årets løb. Statsstipendiet for islandske forskere til studier ved Det arnamagnæanske Institut i København er tildelt Bjarni Einarsson, Ólafur Halldórsson og Þorbjörg Helgadóttir. Cristina Romanelli, Firenze, har haft dansk statsstipendium til studier ved instituttet. Hertil kommer Den arnamagnæanske Kommissions Ordbog med en stab på fem redaktører (ikke universitetsansatte), samt et konserveringsværksted for håndskrifter med fire medarbejdere (under Det kongelige Bibliotek).

TAP: Antal årsværk: 4,5.

Áslaug Bryld, Bent Mann Nielsen, Elin Lindhardt Pedersen, Suzanne Reitz, Áslaug Svane.

Specialer: (konferens):

Larsen, Kaj: To norderøske vischåndskrifter. En sproglig undersøgelse.

Ohlsson, Tove Hovn: Tíóðéls saga. En kritisk udgave.

Publikationer:

Frederiksen, Britta Olrik: Væstebarn, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse, 12. januar 1992, Inger Ejskjær, Bente Holmberg, Bent Jørgensen, Inge Lise Pedersen, s. 122-125, København 1992.

–: Emund Slemas navn og rygte. Studia Anthroponymica Scandinavica 10, s. 5-24, Uppsala 1992.

Isaksen, Jógvan: Færøsk litteratur. Introduktion og punkt nedslag. København Universitet 1992, 260 s.

–: Ingi Joensen: Reflektión. Tórshavn 1992, 64 s.

–: Udgiver af: Tróndur Olsen: Her er dámligt i Føroyum um Krossmessutid. Savnad og lagt til rættis hevur Jóhannes Enni. Tórshavn 1992, 384 s.

–: Udgiver af Lydia Didriksen: Gráglómur. Tórshavn 1992, 95 s.

–: Zacharias Heinesen – en præsentation af kunsteren. i: Coloplast A/S 1991/92, Coloplast, s. 20, Espergærde 1992.

–: Tvinnir eru kostirnir. Anmeldelse af Brian Moore: Tøgnin lug. Oyggjaskoggi 5-6, 1992, s. 16, København 1992.

Louis-Jensen, Jonna, Poulsen, J. H. W.: The Nordic Languages and Modern Linguistics 7 (J. Louis-Jensen & J.H.W.Poulsen, eds.). Tórshavn 1992, 641 s.

–: Om Ólív og Landrés, vers og prosa samt kvinder og poeter. i: Eyvindarbók, Festskrift til Eyvind Fjeld Halvorsen, Finn Hødnébø, Jon Gunnar Jørgensen, Else Mundal, Magnus Rindal, Vésteinn Ólason, s. 217-30, Oslo 1992.

Ólafsson, Örn: Ill danska. i: Lygisögur sagdar Sverri Tómassyni fimmtugum 5. april 1991, Udg. Gisli Sigurdsson, Örnólfur Thorsson, s. 96-99, Reykjavík 1991.

–: Fenrisúlfur i Róm. i: Fjölmodarvél til fagnadar Einar G. Péturssyni fimmtugum 25. júlí 1991, Udg.:

- magnús Hauksson og Gísli Sigurdsson, s. 100-103, Reykjavík 1991.
- : Lyrisk modernisme i Island i det 20. årh. 2. halvdel. i: *Modernismen i skandinavisk litteratur*, Udg.: Jorum Hareide, s. 103-107, Trondheim 1991.
- : Kóralforspil Hafsins. Reykjavík 1992, 300 s.
- Springborg, Peter, et al: *The Arnarnagæan Institute and Dictionary Bulletin* 18, 1990-1991. København 1992, 34 s.
- : *Saga News* (Newsletter of the International Saga Society) number 6. København 1992, 32 s.

Peter Springborg

Institut for dansk Dialektforskning

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsområde er danske dialekter og andre former for talesprog, og det fungerer som dialekt- og talesprogsarkiv.

Den videnskabelige udnyttelse af materialet retter sig mod dialekternes lyd- og bøjningsforhold, de grammatiske strukturer og ordforrådet, betydningerne, den kulturelle baggrund. Dertil kommer sprogholdninger og deres betydning for sprogforandringer, talesprogets rolle i sociale sammenhænge, samspillet mellem dialekter og rigsmål, og de københavnske talesprog og deres betydning.

Ordbogsarbejde, dialektgeografi m.v.

Ømålsordbogen Bind 1 og Tillægsbind er udkommet 1992, og bind 2, der skal udkomme 1994, er ved at blive gjort klar til trykning. Manuskriptet hertil er ajourført af Inger Bévort, Finn Køster, Karen Margrethe Pedersen, Jørgen Larsen og Inge Lise Pedersen har medvirket ved korrekturlæsningen. KMP har forestået renskrivning, sikkerhedskopiering og udprintning. Herudover er der redigeret nye artikler (IB, KMP).

Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg har fortsat revision af manuskript til en ordbog over den danske dialekt i Angel. Der er udarbejdet en oversigt over dialektens lydsystem, og indledning og vejledning til ordbogen er omtrent færdige.

Jørgen Larsen har fortsat sine studier i den kontinentale baggrund for 1500-tallets latinsk-danske leksikografi.

Inger Ejkskjær har sammenfattet dansk materiale vedr. slægtskabsbetegnelser til det europæiske sprogatlas ALE og deltaget i plenarmøde i Glencolmille, Irland. Hun har færdiggjort en artikel om dansk dialektologisk forskning og udarbejdet et manuskript om slægtskabsbetegnelser i danske dialekter.

Finn Køster har fortsat sine undersøgelser af andetledsstødets udbredelse og variation i sjællandsk og skrevet en artikel om dialekterne på de sydfynske øer og Sydfyn.

Sociolingvistiske undersøgelser

Tore Kristiansen har skrevet en artikel om sprogholdninger og sprogforandring og udarbejdet to debatindlæg om udtalenormering i skolen.

Erik Møller har som kandidatstipendiat færdiggjort sin ph.d.-afhandling om den konversationelle fortælling, og som adjunkt bearbejdet denne med publikation for øje, samt færdiggjort artikler om historisk præsens i narrativer og om kontekstens betydning for narrativstrukturer.

Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg har fortsat deres undersøgelse af talesprogsvariationen i Odder og udarbejdet en afhandling om forekomsten af yngre og ældre rigsmålsformer, belyst ved 13 lingvistiske variable sat i relation til de ekstralingvistiske variable køn, bopæl, socialgruppe og alder.

Inge Lise Pedersen har arbejdet videre med forholdet mellem køn og sprog, med problematisering af sociologiens og sociolingvistikens brug af køn som variabel.

Forelæsnings-, kongres- og forskningsrejser:

Frans Gregersen deltog i skandinavisk lingvistikongres på RUC med foredrag om ordet Ja, og i 9th Sociolinguistics Symposium, Reading University, med foredrag om Vowel variables in two generations. Finn Køster deltog i 4. MUDS i Århus med foredrag om Ømålsordbogen.

Inge Lise Pedersen holdt plenarforedrag om Gender, Class and Speech ved konference i Nijmegen om The interface between sociology and linguistics, deltog i 9th Sociolinguistics Symposium, Reading, med foredraget Women's speech. Conservative insecure or sensitive?, og talte om Regionalism and Language Change ved symposium i Odense om Sprogforandring – historiske og teoretiske perspektiver.

Frans Gregersen, Tore Kristiansen og Inge Lise Pedersen har afholdt kursus i sociolingvistik for studerende og lærere ved Tromsø Universitet. Frans Gregersen har desuden afholdt kursus i psyko- og sociolingvistik på Danmarks Lærerhøjskole i Odense, og Inge Lise Pedersen i dansk talesprogsvariation på Agder Distrikthøgskole.

Konsulenttjeneste m.m.:

Der er besvaret forespørgsler og leveret bånd med dialektprøver til enkeltpersoner og til en række eksterne institutioner. Inger Ejkskjær og Inge Lise Pedersen har bidraget med danske oversættelser og oplysninger om leksikalske forhold i danske dialekter til en skånsk-svensk-dansk ordliste udgivet af Skånska Akademien. Magda Nyberg har været konsulent for Karen Mar-

grethe Pedersen, Institut for Grænseregionsforskning, Åbenrå.

Formidling:

Magda Nyberg har i samarbejde med Karen Margrethe Pedersen, Institut for Grænseregionsforskning, udarbejdet bogen *Vi bor i Sønderjylland*. Lokalsamfundets sprog og kultur – en dimension i dansk- og tværfaglig undervisning. Karen Margrethe Pedersen har udarbejdet et præsentationshefte til *Ømålsordbogen*. Inge Lise Pedersen har udarbejdet en artikel om ordsprog i den mundtlige tradition til antologi i forbindelse med udstilling.

Anden videnskabelig virksomhed:

Frans Gregersen redigerer sammen med Simo Køppe en idehistorie for det 20. århundrede. Bent Jul Nielsen, Finn Køster og Karen Margrethe Pedersen redigerer *Danske Folkemål*. Inger Ejkskjær er medlem af hovedredaktionen af *ALE*. Inger Ejkskjær og Jørgen Larsen er i bestyrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund, Finn Køster for Selskab for nordisk Filologi. Frans Gregersen er fagkonsulent i dansk og sekretær for Lingvistikredsen. Inge Lise Pedersen er efor for Kvinderegensen.

Samlinger:

Seddelsamlingerne er forøget med 3.808 jyske og 14.233 ømåls-ordsedler. Båndsamlingen er forøget med 18 optagelser fra øerne, 28 fra Jylland. Der er udskrevet ialt 611 sider materiale fra Projekt Bysociolingvistik.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 10.

Professor: Dr.phil. Inger Ejkskjær.

Lektorer: Cand.mag. Inger Bévort, dr.phil. Frans Gregersen, cand.mag.erne Finn Køster, Jørgen Larsen, Bent Jul Nielsen, Magda Nyberg (til 31.7), Inge Lise Pedersen, Karen Margrethe Pedersen.

Adjunkter: Ph.d. Tore Kristiansen, ph.d. Erik Møller (fra 1.11).

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Erik Møller (til 31.3.).

TAP: Antal årsværk: 1,93.

Anna-Lise Bøjstrup, Lillian Keller.

Ph.d. afhandling:

Møller, Erik: Mundtlig fortælling – den mundtlige fortællings struktur og funktion i uformel tale.

Publikationer:

Behrendt, Poul, Gregersen, Frans: 25 år der fik verden til at ryste – på hovedet. En institutionshistorie. i: *Palmehaven*, Behrendt, m.fl., s. 9-54, København 1992.

Bévort, Inger: *Farelam*, adj. i: 80 Ord til Christian

Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 36-37, København 1992.

→ Afsnittene afjasket-afnagetm as-av. i: *Ømålsordbogen* 1, s. 39-43, 183-204, København 1992.

Ejkskjær, Inger: *Isse*, subst., overskødet, adj. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 57-58, 90-92, København 1992.

→ Sydsandinaviske sprog: grænseoverskridelser. i: *Øresundsforbindelsen- Integration: København-Malmø-Lund*, Chr. Wichmann-Matthiessen og Olof Wärneryd (red.), s. 81-88, København 1992.

→ Adjektivernes bestemte artikel i vest- og sønderjysk. *Danske Folkemål* 34, s. 1-44, København 1992.

Gregersen, Frans: *Ja*, interj. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 59-60, København 1992.

→ Sociolingvistikken som utopi. i: *Beretning om arbejdet i 1991*, Inge Lise Pedersen (red.), s. 9-13, København 1992.

→ Tøgeby, Ole: Dansk stil og dens retning. Et diskussionsoplæg om en velkendt genres velkendte problemer. s. 43-50, København 1992.

→ Forord. i *Lingvistisk festival*, Frans Gregersen (ed.), s. 1, 1992.

Kristiansen, Tore: *Regionalsprog*. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 94-96, København 1992.

→ Sproglige normidealer på Næstvedegnen. *Kvantitative sprogholdningsundersøgelser*. i: *Beretning om arbejdet i 1991*, Inge Lise Pedersen (red.), s. 13-15, København 1992.

→ Har regionalsprog en fremtid i Danmark. *Danske folkemål* 34, s. 203-247, 1992.

→ Skal skolen kræve rigsdansk? *Uddannelse* 6, juni 1992, s. 331-338, København 1992.

→ Køn og sproglig usikkerhed. i: *Språk, språkbruk och kön. Rapport från ASLA:s nordiska symposium Uppsala, 7-9 november 1991*. *Aslais skriftserie* 5, Britt-Louise Gunnarsson/Caroline Liberg (udg.), s. 97-106, Uppsala 1992.

→ Udtalenormering i skolen – fiktion eller virkelighed? *Kommentar til en anmeldelse*. *Danske Studier* 1992, s. 190-193, København 1992.

→ Sprogholdninger i biografen – reprise/ny version. i: *Selskab for nordisk Filologi. Årsberetning 1990-1991*, s. 19-24, København 1992.

→ Giles, Howard: Compliance-gaining as a function of accent: public requests in varieties of Danish. *International Journal of Applied Linguistics* Vol. 2, No. 1, s. 17-35, 1992.

→ Harwood, Jake, Giles, Howard: Ethnolinguistic vitality in "the Danish capital of America". *Journal of Multilingual and Multicultural Development* Vol. 12, s. 421-448, 1991.

→ Harwood, Jake, Giles, Howard: Danes for Dollars. *Language International* 4/6, s. 29-31, 1992.

- Køster, Finn: Højtid, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 52-54, København 1992.
- Afsnittene af-afe, affalden-afjasket, agt-al, b-bal, bjæp- bladlås. i: Ømålsordbogen 1, s. 24, 32, 67, 216, 465, København 1992.
- Indledning og flere kort. i: Ømålsordbogen Tillægsbind, s. 1-9, kort2-18, 24, København 1992.
- Dialekterne på de sydfynske øer og Sydfyn. Tåsin-ge Årbog 1992, s. 6-21, Svendborg 1992.
- Larsen, Jørgen: Kalkun, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 61-63, København 1992.
- Afsnittet bane-barber. i: Ømålsordbogen 1, s. 281-97, København 1992.
- Møller, Erik: Øje(n)bæ, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., Inger Ejkskjær m.fl., s. 130-32, København 1992.
- Reality, That's Life – A Methodological Discussion of the Perception of Reality in the Sociolinguistic Narrative. i: The Nordic Languages and Modern Linguistics 7, Vol. I-II, Vol. II, Jonna Louis-Jensen and Jóhan Hendrik W. Poulsen (eds.), s. 419-32, Tórshavn 1992.
- Nielsen, Bent Jul: Derfor, adv. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 24-25, København 1992.
- Nyberg, Magda: Talesprogsvariationen i Odder kommune. i: Beretning om arbejdet i 1991, Inge Lise Pedersen (red.), s. 16-21, København 1992.
- Nyberg, Magda: Talesprogsvariationen i Odder kommune. I. Lokalsprog i rigsmål og sociolingvistisk belysning. Danske folkemål 34, s. 45-201, 1992.
- Nyberg, Magda: Kapøjster, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 66-67, København 1992.
- Pedersen, Inge Lise: Hovedkrage, subst., Klim-Klim, subst., Tusformus, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 49-59, 71-72, 114-115, København 1992.
- Afsnittene a-ad, aften-aftoppe, ager-agt, altid-anden, av-b, barsel-be, binavn-bipest. i: Ømålsordbogen 1, s. 1, 51, 61, 109, 204, 312, København 1992.
- Phonological Variation and Social Mobility in a Gender Perspective. i: The Nordic Languages and Modern Linguistics 7, Vol. I-II, Jonna Louis-Jensen and Jóhan Hendrik W. Poulsen (eds.), s. 483-492, Tórshavn 1992.
- Kvindeligt og/eller offentligt sprog? i: Språk, språkbrug och kön. Rapport från ASLA:s nordiska symposium Uppsala, 7-9 november 1991. Asla skriftserie 5, Britt-Louise Gunnarsson og Caroline Liberg (red.), s. 253-272, Uppsala 1992.
- Hvordan Kvinderegensen overlevede. i: Kvinderegensen gennem 60 år, Inge Lise Pedersen og Birgitte Regenbergs (red.), s. 29-38, København 1992.
- Talent eller humbug – der er penge i det. Mål og Mæle 15 nr 3, s. 22-26, København 1992.
- Anmeldelse af Lis Weise og Birte Hjorth Pedersen: Fornavnnebogen. 12500 Navne på danske statsborgere i 150 år. København 1989 og samme: Danske Fornavne. København 1990. Danske Studier, s. 167-73, København 1992.
- Pedersen, Karen Margrethe: Ikke, adv. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær m.fl., s. 54-56, København 1992.
- Afsnittene ad-af, afe-affalden, afnaget-aften, al-altid, bal-bane, be-behag, bipest-bjæp. i: Ømålsordbogen 1, s. 4, 30, 43, 84, 268, 325, København 1992.
- Diverse nøgler til Ømålsordbogen samt 4 dialektgeografiske kort. i: Ømålsordbogen Tillægsbind, s. 10-37, kort3, 4, 25, 26, København 1992.
- Jyderne i Ømålsordbogen. Ord og Sag 12, s. 6-22, Århus 1992.

Inge Lise Pedersen

Institut for Navneforskning

Forskningsvirksomhed:

1. Danske stednavne

1.1 Der arbejdes fortsat på manuskript til følgende bind i serien Danmarks Stednavne, hvori bebyggelses-, natur- og marknavne fremlægges og tolkes egnsvis: Thy (G. Albøge), Amager (B. Jørgensen), Sorø Amt (L. Weise), Svendborg Amt (B. Hjorth Pedersen). Til værket Danske sø- og ånavne er der lavet en redegørelse for forskellige aspekter af navngivning (J. Kousgård Sørensen).

1.2 Blandt geografiske eller tematisk afgrænsede undersøgelser kan nævnes Stednavne på Skagens Odde, Gårdnavnedannelser fra omkring 1820 til 1980 og Stednavnevidnesbyrd om skove og anden trævækst i Hardsyssel (G. Albøge), Stednavne, som vidner om maritime aktiviteter i den fynske kystzone (B. Holmberg) samt Skånsk navnestof i 1500-tallet og Stednavnes rolle som oplevelsesfaktor i vores omverdensopfattelse (B. Jørgensen).

1.3 Databasen til brug for en undersøgelse af navnedannelsestyper i det danske marknavneforråd udbygges (B. Holmberg). En beskrivelse af stednavneændringer og funktionalitet beregnet på en tysksproget læserkreds er færdiggjort (V. Dalberg). En undersøgelse af visse stednavneforleds bøjningsformer er påbegyndt (B. Jørgensen).

2. Stednavne i vikingebygder

2.1 En nyvurdering er foretaget af nordisk bosættelse i grevskabet Yorkshire og nordiske stednavne i Daneflaget og Normandiet er blevet sammenlignet (G. Fellows-Jensen).

2.2 Sted- og personnavne på Island er udnyttet som kilde til viden om bosættelsen på øen og en undersøgelse af stednavne på Shetland er indledt med henblik på en beskrivelse af de administrative forhold i vikingetiden (G. Fellows-Jensen).

2.3 Stednavne i England og Skandinavien er undersøgt med henblik på en identificering af de germanske stammer, der bosatte sig i England i folkevandringstiden, og personnavneforleddene i disse navne undersøges (G. Fellows-Jensen).

2.4 En database over bebyggelsesnavne i England er under etablering (G. Fellows-Jensen).

3. Danske personnavne

3.1 De ældste kristne personnavne i Norden undersøges med henblik på en beskrivelse af navneskifter i Norden (E. Villarsen Meldgaard).

3.2 En database over Danmarks eftermiddelalderlige personnavne er under opbygning af E. Villarsen Meldgaard, B. Hjorth Pedersen og J. Kousgård Sørensen under medvirken af samtlige medarbejdere. En maske er udarbejdet og afprøvet. Endelig indtastning af navne er påbegyndt.

3.3 Moderne danske fornavne er emnet for undersøgelser foretaget af E. Villarsen Meldgaard, B. Hjorth Pedersen og L. Weise.

3.4 Studier i personnaveterminologi omfatter: Afgrænsningen af kategorierne tilnavn og slægtsnavn og tilsyneladende identiske termer for persontilnavn (V. Dalberg) samt dobbeltnavnets terminologi (E. Villarsen Meldgaard).

4. Andre navne

Et leksikon over 4.000 kattenavne er færdiggjort og det nutidige Danmarks kulturelle forfatning er blevet belyst gennem valg af kattenavne (E. Villarsen Meldgaard).

5. Internationalt samarbejde

Som led i et samarbejdsprojekt med Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen undersøges primær og sekundær navnedannelse i toponymi og antroponymi (V. Dalberg). G. Fellows-Jensen er medlem af styringsgruppen for et projekt ved Nottinghams

Universitet til databehandling af engelsk navnemateriale. Projektet Tanzanian Traditional Names er stadig i bero på grund af politiske vanskeligheder i Tanzania.

6. Andre projekter

6.1 I projektet Landbohøistors Selskabs Adkomstregistrering 1513-50 er der foretaget sproglige og onomastiske undersøgelser af adkomstdokumenter (B. Jørgensen i samarbejde med Susanne Vogt).

6.2 Sammen med administrator Iver Kjær udarbejdes der ordliste og registre til de udkomne bind I-VII af Danmarks gamle Ordsprog (J. Kousgård Sørensen).

6.3 En udgave af en dansk bondedagbog fra Als er klar til trykning (B. Jørgensen).

6.4 Et ideoplæg til en serie af hæfter, der under titlen Det drejer sig om skal præsentere forskellige sider af instituttets virksomhed, er blevet udarbejdet af B. Jørgensen. De to første numre omhandler udgivelsen af stednavne (B. Jørgensen) og danske personnavne i England (G. Fellows-Jensen).

6.5 V. Dalberg, G. Fellows-Jensen og B. Jørgensen har deltaget i organisationen af 18. Internationale Kongres für Namenforschung, Trier 1993.

6.6 G. Fellows-Jensen og B. Holmberg har planlagt og forberedt NORNAs 22. symposium, Vikingetidens sted- og personnavne, København 1993.

6.7 G. Fellows-Jensen har været medlem af en arbejdsgruppe, der har planlagt et symposium, der skal holdes på Nationalmuseet i januar 1993.

Redaktionsvirksomhed:

B. Holmberg er medlem af styringsgruppen for det fællesnordiske projekt NONELex: Lexikon över nordiska ortnamnselement. E. Villarsen Meldgaard er medredaktør af *Studia anthroponymica Scandinavica* og J. Kousgård Sørensen af *Namn och Bygd*.

Konsulentvirksomhed:

I samarbejde med Kirkeministeriet og Civilrettsdirektoratet er der rådgivet om personnavne (B. Hjorth Pedersen).

I samarbejde med Egon Hansen fra Kort- og Matrikelstyrelsen er lokalisering af navne i retskrivningslisten for Øerne konverteret til et kodesystem i lighed med Jyllandslistens (L. Weise).

Instituttets medarbejdere har derudover rådgivet offentlige myndigheder, Danmarks Radio, TV2 og lokal-TV, diverse dagblade, ugeblade og tidsskrifter i

sted- og personnavnespørgsmål, og der er svaret på mange skriftlige, telefoniske og personlige henvendelser fra ind- og udland. Der er også holdt formidlende foredrag flere steder i landet.

Gæster og rejser:

Cand.philol. Gudlaug Horgen, Bergen, og Dr. R. Rentenaar, Amsterdam, har arbejdet på instituttet. Institutets medarbejdere har efter indbydelse holdt faglige indlæg følgende steder: Tórshavn (G. Fellows-Jensen, B. Holmberg, B. Jørgensen, J. Kousgård Sørensen), Oslo og Kiel (V. Dalberg), Edinburgh, Galway og Kiel (G. Fellows-Jensen), Helsingfors, Stockholm og New York (B. Hjorth Pedersen).

Hæderspris:

J. Kousgård Sørensen modtog en hæderspris fra Kungl. Gustav Adolfs Akademien, Uppsala.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8,5.

Professor: Dr.phil. J. Kousgård Sørensen.

Lektorer: Cand.mag. G. Albøge, dr.phil. V. Dalberg, dr.phil. G. Fellows-Jensen, dr.phil. B. Jørgensen, dr.phil. E. Villarsen Meldgaard, cand.mag. B. Hjorth Pedersen, dr.phil. L. Weise.

Seniorstipendiat: Mag.art. B. Holmberg.

TAP: Antal årsværk: 1,67.

Overassistent: B. Grimstad Jensen, K. Thomsen.

Assistent: K. Pors Lindberg.

Medhjælp: E. Skaft Jensen, M. Lerche Nielsen.

Publikationer:

Albøge, Gordon: Stednavne i Hanherred. Danmarks Stednavne nr. 21. København 1992, 294 s.

Dalberg, Vibeke: Withfugl, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Selskab for Nordisk Filologi, s. 129-30, København 1992.

→ Ortsnamenänderungen und Funktionalität. Namenkundliche Informationen 61-62, s. 9-26, Leipzig 1992.

→ Onomastic Bibliography 1988-89. Danish. Onoma 30 (1990-91), s. 94-96, Leuven 1992.

→ Rec. af Proceedings of the XVIIth International Congress of Onomastic Sciences. Helsinki 13-18 August 1990. Ed. Eeva Maria Närhi (1990). Namn och bygd 80, s. 195-197, Lund 1992.

→ Rec. af Reader zur Namenkunde I. Namentheorie. Hrsg. von Friedhelm Debus & Wilfried Seibicke (1989). Studia anthroponymica Scandinavica 10, s. 182-183, Lund 1992.

Fellows-Jensen, Gillian: Scandinavian Place-Names of the Irish Sea Province. i: Viking Treasure from the North West. The Cuerdale Hoard in its Context, Graham-Campbell, James, s. 31-42, Liverpool 1992.

→ Sule, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Selskab for nordisk Filologi, s. 103-04, København 1992.

→ Cultic Place-Names. A view from the Danelaw. i: Sakrale Navne. NORN-Rapporter 48, Gillian Fellows-Jensen, Bente Holmberg, s. 265-72, Uppsala 1992.

→ Les traces linguistiques de l'expansion viking. i: Les Vikings, Roesdahl, Else m.fl., s. 106-09, Paris 1992.

→ Nordiske navne og låneord i Europa. i: Viking og Hvidekrist. Norden og Europa 800-1200, Roesdahl, Else, s. 106-09, København 1992.

→ -thorp på de britiske øer og i Normandiet. i: NO-NELex. Lexicon över nordiska ortnamnselement. April 1992, s. 1-4, Uppsala 1992.

→ Skandinavische Namen und Lehnwörter in Europa. i: Wikinger Waräger Normanner. Die Skandinavien und Europa 800-1200, Else Roesdahl, s. 106-09, Berlin 1992.

→ Scandinavian names and words in Europe. i: From Viking to Crusader. Scandinavia and Europe 800-1200, Else Roesdahl and David M. Wilson, s. 106-09, København 1992.

→ Anmeldelse af: Judith Jesch, "Women in the Viking Age" (Woodbridge, 1991). Namn och Bygd 80, s. 180-82, Uppsala 1992.

→ Anmeldelse af: Sveriges Medeltida Personnamn. Häfte 10. Hakon-Hanok (Stockholm 1991). Studia anthroponymica Scandinavica 10, s. 187-89, Uppsala 1992.

→ Danske personnavne i England. Det drejer sig om 2, s. 1-18, København 1992.

Holmberg, Bente: Asbjørn, Astrid og Åsum. Om den hedenske as som navneled. i: Sakrale navne. Rapport fra NORNAs sekstende symposium i Gilleleje 30.11. – 2.12.1990, Gillian Fellows-Jensen, Bente Holmberg, s. 235-249, Uppsala 1992.

→ Akseltorv, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Selskab for nordisk Filologi, s. 11-12, København 1992.

→ Holmberg, Henrik: Politikens Nudansk Fremmedordbog. København 1992, 287 s.

→ Über sakrale Ortsnamen und Personennamen im Norden. i: Germanische Religionsgeschichte. Quellen und Quellenprobleme, Heinrich Beck, Detlev Ellmers und Kurt Schier, s. 541-551, Berlin/New York 1992.

→ Nordisk namnforskning. Afsnittene om Danmark. i: Nordisk namnforskning 1991, Norna-rapporter 49, s. 121-22, 126, 128-32, Uppsala 1992.

Jørgensen, Bent: Årgang, subst. i: 80 Ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Selskab for Nordisk Filologi, s. 132-133, København 1992.

→ Mammen i Middelsom herred. i: Mammen. Grav, kunst og samfund i vikingetid, Mette Iversen, s. 299-304, Århus 1991.

- : Danske marknavne live – en studie i bønderns egen brug af marknavne. *Studier i Nordisk Filologi* 71, s. 115-131, Helsingfors 1992.
  - : Mesta i liudi srednevekovogo goroda, *Natsionaljnaja i internatsionaljnaja imennaja sreda v daniji*. i: *Tsivilisatsija severnoj Evropy. Srednjevekovij gorod i kulturnoje vzaimodejstvije*, A.A.Svanidze, s. 89-95, Moskva 1992.
  - : Sletteboernes skovskrå. *Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskrift* 1992, s. 41-53, Lund 1992.
  - : Udgivelse af stednavne. *Det drejer sig om* 1, s. 1-16, København 1992.
- Meldgaard, Eva Villarsen: *Dobbeltnavnets terminologi*. *Studia anthroponymica Scandinavica* 10, s. 151-160, Uppsala 1992.

- Sørensen, John Kousgård: *Stednavne og folketro*. i: *Sakrale navne, NORNA-rapporter* 48, Gillian Fellows-Jensen – Bente Holmberg, s. 14, Uppsala 1992.
- : Tavsén, adj., Adstadig, adj. i: 80 ord til Christian Lisse 12. januar 1992, *Selskab for nordisk Filologi*, s. 8-10, 108-110, København 1992.
  - : Haupttypen sakraler Ortsnamen Südkandinaviens. i: *Der historische Horizont der Götterbild-Amulette*, Karl Hauck, s. 228-240, Göttingen 1992.
  - : Adstadig, adj. i: 80 ord til Christian Lisse 12. januar 1992, Inger Ejkskjær, Bente Holmberg, Bent Jørgensen, Inge Lise Pedersen, s. 3, København 1992.
- Gillian Fellows-Jensen

Øvrige europæiske sprog

Engelsk Institut

Forskningsvirksomhed:

Engelsk Institut beskæftiger sig i sin forskning og undervisning med engelsk sprog og med litteratur, kultur og samfundsforhold i den engelsksprogede verden, samt med dennes forhold til den øvrige verden, i særdeleshed Danmark.

Traditionelt opdeles instituttets virksomhed i tre hovedområder:

- I Det engelske sprog: Der forskes i sprogets historie, i moderne sprog (primært britisk og amerikansk), og i sprogteoretiske emner med engelsk som basis.
- II Den engelsksprogede litteratur og kultur i Storbritannien, USA og andre engelsksprogede lande samt emner inden for den almene litteraturvidenskab.
- III De samfundsforhold, der eksisterer eller har eksisteret i de engelske sprogområder, fortrinsvis Storbritannien og USA.

Instituttets virksomheder overskrider jævnligt den snævre sproggrænse, og en skarp opdeling i de tre hovedområder lader sig ikke praktisere.

Sprogvidenskab

Historisk orienteret sprogforskning

Tre forskere har, enten udelukkende eller sideløbende med andet, beskæftiget sig med de ældste former for engelsk, old- og middelengelsk.

Else Fausbøll har arbejdet med den oldengelske forfatter Alfric og hans kasusbrug i forbindelse med udvalgte præpositioner.

Inge Kabell har ud fra en privat publiceret, og derfor vanskelig tilgængelig, afhandling fra 1937 udarbejdet en artikel om det engelske kvarter i Rom og englændernes pilgrimsfærd til denne by i middelalderen.

Arne Zettersten har fortsat sit arbejde med den middelengelske tekst »Ancrène Riwle« med henblik på en udgave af denne for »The Early English Text Society«, Oxford.

Hanne Lauridsen og Inge Kabell har arbejdet videre med deres fælles projekt »Engelsk lærebogsmateriale (grammatikker, ordbøger o.l.) fortrinsvis affattet af danskere, på dansk og trykt i Danmark, primært i perioden 1665 til 1800«. Denne ydergrænse – 1800 – er dog overskredet med publikationen af en artikel om C.F. Schneider, der var engelsklærer, lærebogsforfatter og inspektør ved Det kongelige Teater i begyndel-

sen af det 19. århundrede. Deres i Årbog 1991 omtalte samarbejde med overlæge Ib Bygbjerg, Rigshospitalets institut for tropemedicin, er afsluttet med publikationen af en fælles artikel om den første danske beskrivelse af sygdommen elefantiasis, forfattet af sproglereren F. Bolling. Ved den internationale leksikografikongres i København, maj 1992, holdt de et fælles foredrag om leksikograferne E. Wolff, A. Bertelsen og C. Bay. For tiden er de i gang med en omfattende undersøgelse af den danske sproglerer Johan Hasfeldt Petersen, hvis lærebøger i engelsk er skrevet dels på engelsk, dels på russisk.

Moderne sprogvidenskab; moderne engelsk og sprogpædagogisk forskning

Peter Harder fortsætter arbejdet med projektet om struktur og funktion i sprogbeskrivelsen med henblik på en større samlet fremstilling, og har påbegyndt et studium af positionelle og direktionelle adverbier i dansk med henblik på en kontrastiv beskrivelse; arbejdet hører hjemme i sammenhæng med det tværfaglige projekt om funktionel grammatik (finansieret af grundforskningsbevillingen), der løber 1992-95 (jf. omtale i Årbog 1991); i forbindelse med dette projekt afholdes en møderække. Han har deltaget med foredrag i den femte internationale konference om funktionel grammatik i Antwerpen og har desuden været på studierejse i USA og holdt foredrag ved universiteterne i Eugene, Oregon og San Diego (UCSD), Californien.

Birgit Irene Henriksen har påbegyndt en undersøgelse af indfødte englænderes reaktion på forskellige træk af ikke-indfødte sprogbrug og dermed forbundne vurdering af de personer, der frembyder de pågældende træk; hun indgår i fakultetets netværk for fremmedsprogspædagogik og underviser ved direktoratets faglig-pædagogiske kurser for lærerkandidater. Steen Schousboe fortsætter arbejdet med historisk semantik og har i årets løb arbejdet med redaktionen af en bog om funktionel grammatik.

Arne Zettersten har holdt foredrag om nye ord i amerikansk engelsk ved den femte nordiske konference for engelske studier i Reykjavik. Endvidere har han offentliggjort artikler om engelsk som verdenssprog og om internationalt anglistisk samarbejde.

Leksikografi og oversættelsesvidenskab

Cay Dollerup har redigeret den netop udkomne omfattende beretning fra den store oversættelses- og tolkningskonference, der i 1991 blev afholdt i Helsingør; endvidere er han medforfatter til en artikel om forholdet mellem tolkning og oversættelse. Han har deltaget med foredrag i en konference for oversættelsesstudier i Wien.

Henrik Gottlieb arbejder som kandidatstipendiat med et ph.d.-projekt om gengivelsen af engelske idiomatiske konstruktioner i danske TV-tekster og trykte

oversættelser, og har i den forbindelse arbejdet på redaktionen af to samlebind om oversættelsesteori, samt deltaget med foredrag i konferencen om leksikografi ved Engelsk Institut (jf. senere), og har desuden været medarrangør og foredragsholder ved »First International Writers' Congress of the Baltic Sea Region«, samt været paneldeltager i et arrangement afholdt af Sveriges Television, Eurovision & European Broadcasting Union, om »Subtitling and the Future of European Television«.

Viggo Hjørnager Pedersen har sammen med lederen af H.C. Andersen-centret ved Odense Universitet forestået et internationalt seminar for H.C. Andersen-oversættere, samt medvirket ved redaktionen af beretningen fra den første internationale H.C. Andersen-konference, ligesom han har skrevet en artikel om oversættelse af H.C. Andersen og fortsætter arbejdet med H.C. Andersen-corpora. Han har udgivet en artikel om tosprogsleksikografi, deltaget i færdiggørelsen af en maskinlæsbar version af Vinterberg og Bodelsen, »Dansk-engelsk ordbog«, fortsætter arbejdet med 4. udgave af ordbogen, ligesom han i årets løb er gået i gang med en håndbog for oversættere. Iøvrigt deltager han i et samarbejde om beskrivelsen af dansk-engelske synonymforhold. Han deltog med foredrag i den nordiske anglistkonference i Reykjavik.

Niels Bugge Hansen holdt ved samme konference foredrag om oversættelse af Shakespeares ordspil.

Litteraturvidenskab og kulturstudier

Generelt:

En del af instituttets forskning i litterær og anden kultur falder ikke, eller ikke umiddelbart eller udelukkende, inden for en af kategorierne »britisk«, »amerikansk« eller »anden engelsksproget litteratur eller kultur«.

Således kan et forskningsprojekt omfatte flere dele af det engelske sprogområde. Eksempelvis kan nævnes at den overordnede problemstilling i Martin Leers arbejde er den geografiske dimension i imperietidens og den postkoloniale tids litteratur.

Eller projekter kan forfølge problemstillinger der griber ud over den engelsksprogede verden. Det gælder Paul Levines arbejde med den internationale konference i Heidelberg om »Poetry and Power: Politics and Imagination in a Changing World Order«. I denne sammenhæng indgår hans artikel om forfatterens stilling og rolle efter den kolde krig. Og det gælder Martin Leers redaktion, med introduktion og oversættelse, af den danske del af et særnummer af tidsskriftet »Planet« om tre små europæiske litteraturer: Bretonsk, galicisk og dansk.

Undersøgelser kan være af almen litteraturvidenskabelige karakter. Cay Dollerup og Niels Jørgen Skydsgaard har netop offentliggjort hver sin artikel om oplevelsen af hovedpersonen i Cecil Bødgers no-

velle »Vædderen«. De to arbejder, der supplerer hinanden, bidrager til den litterære hermeneutik og den eksperimentelle læserpsykologi.

Forskningshistorie dyrkes af Jørgen Erik Nielsen og Gorm Schou-Rode. Således arbejder de begge med den engelske udgivelse af den danske sprogforsker Otto Jespersens selvbiografi »En sprogmands levned«, der udgives af Jørgen Erik Nielsen sammen med forskere fra Odense Universitet og Danmarks Lærerbhøjskole. Gorm Schou-Rode arbejder sammen om den omfattende bibliografi, og Jørgen Erik Nielsen udarbejder noteapparatet. Han har endvidere i årets løb udgivet en artikel om den danske leksikograf Svend Rossing, ligesom Schou-Rode arbejder med udgivelsen af arkæologen P.O. Brøndsteds breve.

Efter at have erhvervet ph.d.-graden på sin afhandling om John Deweys og C.N. Starckes to skoler fortsætter Grå Borup-Nielsen sine komparative studier med henblik på en sammenfattende engelsksproget artikel. Som en udløber af arbejdet med pædagogikken udarbejder hun endvidere en artikel om et gymnastikhistorisk emne: Junkers internationale institut i Silkeborg.

Britisk litteratur og kultur

Inden for middelalderstudier har Dorrit Einersen tilendebragt sin udgivelse af den engelske mystiker Margery Kempes levnedsbog, som vil foreligge i 1993. Marianne Børchs disputats »Chaucer's Poetics« er antaget til forsvar ved Odense Universitet, og hun har endvidere udgivet en artikel om Chaucer's Griseldisskikkelse. Marion Fewell arbejder på en doktorafhandling til Oxford Universitet om senmiddelalderens engelske pilgrimsbøger.

Inden for nyere tid studerer Allan Findlay det elisabethanske renaissancedrama i dets London-miljø. Niels Bugge Hansen har offentliggjort en artikel om at undervise i Shakespeare i 1990'erne. Niels Jørgen Skydsgaard fortsætter sin undersøgelse af tekstkomplekset »The Whole Duty of Man« (1658-1980), idet han forsøger at forbinde traditionel filologisk metode med moderne tekstanalyse og samfundsbetragtning.

Jørgen Erik Nielsens undersøgelse af Walter Scotts benyttelse af en dansk folkevises som forbillede for en kunstballade, som han indlagde i »The Lady of the Lake«, er blevet offentliggjort i »The Twain Shall Meet«. Lene Østermark-Johansen arbejder med Michelangelos indflydelse på det 19. århundredes engelske billedkunst og litteratur; arbejdet vil se Viktorianismens Michelangelo-reception i en række brede sammenhæng, således religionskrise, katolicisme og anglikansk højkirkelighed, det ny historiesyn, »hero-worship« og »superman«-idealet.

Efter udgivelsen af sin bog om E.M. Forsters »A Passage to India« fortsætter Allan Findlay, med inddragelse af forfatterens manuskripter, sine studier af Forsters hovedværk som en divina commedia og som

idé-manifest. Resultatet af dette arbejde har han forelagt ved anglistkonferencen i Reykjavik.

Dorrit Einersen deltog i den nordiske anglistkongres i Reykjavik med et foredrag om feministisk Lawrence-kritik. Sammen med Ingeborg Nixon fortsætter hun arbejdet med et af den europæiske traditions kvindebilleder, »kvinden som uhyre«, der omfatter den engelske litteraturs forskellige perioder; de har sammen offentliggjort en artikel om projektet.

Amerikansk litteratur og kultur

Paul Levine fortsætter samarbejdet med den amerikanske romanforfatter E.L. Doctorow med henblik på udgivelsen af en bog om dennes filmtekster for Harvard University Press. Sammen med Øystein Hjort, Peter Schepelern og Jakob Levinsen har han udgivet »Amerikansk kultur efter 1945«, som er en ajourført samlet behandling af periodens litteratur, teater og musik, billedkunst (inklusive fotografi), film og TV. Endvidere har Paul Levine forelæst over amerikansk film i samfundsmæssig belysning i Bonn og ved den nordiske konference for amerikanistik i Reykjavik, og over amerikansk litteratur og kultur ved en række universiteter i Europa.

Under arbejdstitlen »The Roads of Yoknapatawpha: Literary Geography and Narrative Motion in the Work of William Faulkner« studerer Martin Leer vejes og jernbaners betydning i tids- og rumopfattelsen, landskabsbeskrivelsen, personskildringen og fortællerholdningen i William Faulkners forfatterskab.

Anden engelsksproget litteratur og kultur

Martin Leer har afsluttet en monografi om den geografiske dimension hos tre australske forfattere: David Maiof, Randolph Stow og Les Murray. Han arbejder fremdeles med litterær geografi i vestindisk litteratur.

Eva Rask Knudsen undersøger de oprindelige australieres og newzealænderes billedkunst og litteratur med særligt henblik på myte, landskab og spiritualitet. Projektet forsøger at definere elementer i en »indfødt« litteraturkritisk tradition.

Bruce Clunies Ross, der har tilbragt et forskningssemester i Australien, har været medudgiver og medforfatter til en essaysamling om digteren Les Murray.

Historieforskning og samfundsvidenskab

Jens Rahbek Rasmussen arbejder med en undersøgelse, der sammenligner politiske og kulturelle identiteter, som udvikler sig i sammensatte politiske enheder eller »composite states«. Undersøgelsens empiriske del har til formål at sammenholde udviklingen 1770 til 1850 i Det forenede Kongerige med Den danske Helstat. Jørgen Sevaldsen udforsker problemfelter hvor diplomati, udenrigspolitiske interesser og kulturelle bindinger filtrer sig tæt ind i hinanden med hovedvægten på britisk-danske forhold efter 2. Verdenskrig. Niels Thorsen undersøger udviklingen af amerikanske

fjendebilleder, navnlig det anti-kommunistiske, anti-sovjetiske fjendebillede som efter 2. Verdenskrig i stigende grad kom til at binde den amerikanske politiske kultur sammen og præge både teori og praksis i USA's udenrigspolitik.

På et historikerseminar holdt Jens Rahbek Rasmussen et oplæg om historikernes rolle i opbygningen af en eventuel europæisk identitet. Jørgen Sevaldsen diskuterer metodiske problemer i samfundsfagsundervisningen på konferencer i Grenoble og Reykjavik.

Jens Rahbek Rasmussen bidrog med en række anmeldelser og indlæg i Weekend-Avisen til den faglige historiske debat. Jørgen Sevaldsen og Niels Thorsen afsluttede i sommeren 1992 et eksperiment med computerbaseret fjernundervisning. Al den daglige undervisning blev gennemført via et elektronisk conference-system.

Informatik

Af betydning for alle fagets områder er Gorm Schou-Rodes arbejde inden for den elektroniske informatik. På grundlag af sit arbejde med CD-ROM har han udgivet en redegørelse for elektroniske kilder til informationssøgning.

Hjemlige og internationale forbindelser

Adskillige af instituttets forskere har under deres arbejde kontakt eller samarbejde med andre indenlandske institutter og institutioner, eksempelvis med institutterne for nordisk filologi, historie, kunsthistorie, centrene for europæiske middelalderstudier og for kvindeforskning ved Københavns Universitet, med de øvrige danske universiteter samt med højere læreanstalter som Danmarks Lærerhøjskole og handelshøjskolerne i København og Århus.

Instituttet har i 1992 fortsat sine lærer- og studenterudvekslinger under ERASMUS og LINGUA. En del studerende har derved fået mulighed for et længere studieophold i udlandet. I efteråret har vi haft en gæsteprofessor fra McMaster Universitetet i Canada, Dr. Ronald Granofsky, som har forelæst over canadisk litteratur, og dr. Aidan Day fra University of Edinburgh var i 4 uger tilknyttet instituttet som særlig indbudt gæstelærer.

7.-9. maj afholdtes ved instituttet det 6. internationale symposium for leksikografi under ledelse af Arne Zettersten og med deltagelse af medarbejdere ved instituttet. En række medarbejdere deltog endvidere i »The Fifth Nordic Conference for English Studies«, der afholdtes i Reykjavik 7.-9. august.

Flere af instituttets medarbejdere har deltaget i konferencer og kongresser, holdt gæsteforelæsninger ved udenlandske universiteter eller været på studieophold. Det gælder Cay Dollerup, Dorrit Einersen, Allan Findlay, Henrik Gottlieb, Niels Bugge Hansen, Peter Harder, Eva Rask Knudsen, Martin Leer, Paul Levine, Jørgen Erik Nielsen, Viggo Hjønager Peder-

sen, Bruce Clunies Ross, Steen Schousboe, Niels Jørgen Skydsgaard og Lene Østermark-Johansen.

Arne Zettersten var indtil august 1992 præsident for »Nordic Association for English Studies« og er fra august præsident for »The International Association of University Professors of English«.

Formidlende virksomhed:

Nogle af instituttets medarbejdere har ydet faglige bidrag til større publikationer og til dagspressen: Viggo Hjørnager Pedersen anmelder faglitteratur i »Sprog og Erhverv« og skønlitteratur i »Information«, og han har bidraget til Gyldendals verdenslitteraturhistorie med kapitler om britisk og amerikansk litteratur; Paul Levine har skrevet om maleren Edward Hopper i »Louisiana Review«; Niels Bugge Hansen har i serien »Forfatterportrætter fra biblioteket« udsendt en revideret udgave af sin »Graham Greene«; og Inge Kabell og Hanne Lauridsen har i kronikform skildret den danskfødte kunstner C.G. Cibbers liv og virke i London, hvor han arbejdede sammen med den store arkitekt Christopher Wren.

Instituttet udgav som sædvanlig i året 1992 sin egen årsberetning for det foregående år. Udover redegørelser for årets gang indeholder den to artikler skrevet af instituttets lærere: »The Battle of Maldon« af Hans E. Andersen og »Engelsk som universitetsfag« af Niels Jørgen Skydsgaard.

Instituttets medarbejdere har i det forløbne år besvaret et meget stort antal forespørgsler om forhold i den engelsksprogede verden og ydet bistand til oversættelse eller revision af oversættelser og lignende.

Instituttet har fortsat sin virksomhed ved Åbent Universitet, ved sprogundervisningen på DTH og ved fakultetets sprogundervisning for studerende fra andre fakulteter og fra højere læreanstalter. Faget er repræsenteret i programrådet for Folkeuniversitetet i København.

I efteråret afholdtes et velbesøgt kursus for gymnasialere tilrettelagt af Niels Bugge Hansen under medvirken af en række af instituttets lærere.

Arne Zettersten har sammen med folkeskolelærere arbejdet med projektet »New Media in Early English« om brug af computerteknik, incl. modem, samt video i forbindelse med engelsk ned til 3. klasse; desuden har han arbejdet med brugen af on-line dictionaries.

Siden marts 1991 har instituttet deltaget i et projekt om kvalitetsudvikling af undervisningen inden for de videregående uddannelser. Et væsentligt element i projektet er en løbende diskussion med repræsentanter for de studerende om undervisningens indhold og form. Engelsk Institut har set dette som et led i arbejdet med at følge den nye bachelorordning med henblik på at sikre at ordningen hurtigt kommer til at fungere bedst muligt.

Gæsteforelæsninger:

Professor Jan Aitchinson, London School of Economics (»Current Changes in British English: How? Why? What?«).

Professor Thomas D. Claeson, Kent State University, Ohio (»American Science Fiction from the 1920s to the 1970s«).

Dr. Luuk Houven, Gronningen Universitet (»Medieval Bestiaries. An Audio-Visual Presentation«).

Dr. John Withrington, Lancaster University (»The Loathly Lady Motif«) (»The Arthurian Theme in the Novels of Rosemary Sutcliffe«).

Redaktionsvirksomhed:

Instituttet udgiver tidsskriftet »Angles on the English Speaking World« (red.: Niels Bugge Hansen, Peter Harder og Jørgen Sevaldsen) samt monografiserierne »Publications of the Department of English« (red.: Peter Harder, Jørgen Erik Nielsen og indtil 1/6 Ingeborg Nixon), og »POET« (red.: Jørgen Erik Nielsen og Viggo Hjørnager Pedersen samt bestyrelsen). Udgivervirksomhedens sekretær er Charlotte Jespersen. Endvidere udgives fra januar 1993 ved Cay Dollerup, Henrik Gottlieb og Viggo Hjørnager Pedersen »Perspectives: Studies in Translatology«. Viggo Hjørnager Pedersen redigerer desuden »Danske afhandlinger om oversættelse«, der lejlighedsvis udgives fra Engelsk Institut.

Herudover er Peter Harder advisory editor ved »Journal of Pragmatics«, Paul Levine og Niels Thorsen redigerer »American Studies in Scandinavia«, Niels Jørgen Skydsgaard er engelsk redaktør af »Orbis Litterarum«, og Arne Zettersten er medredaktør af »Studia Anglica Posnaniensia« og af »REAL, the Yearbook of Research in English and American Literature«.

Medlemmer af de styrende organer:

Bestyrelsen: Indtil 1/5: Bestyrer: Lektor Inge Kabell. Stedfortræder: Lektor Niels Bugge Hansen. Studenterrepræsentant: Michael Krarup. TAP-repræsentant: Lizzi Würtz. Fra 1/5: Bestyrer: Lektor Niels Bugge Hansen. Stedfortræder: Lektor Jørgen Erik Nielsen. Studenterrepræsentant: Michael Krarup. TAP-repræsentant: Charlotte Jespersen.

Studienavn: Formand: Jørgen Sevaldsen. Næstformand: Janina Graae. Øvrige lærerrepræsentanter: Lektorerne Peter Harder, Allan Findlay, Gorm Schou-Rode. Øvrige studenterrepræsentanter: Lene Bønnerup-Hansen, Lotte Follin, Anja Johansen. Repræsentanter ved Fakultetsstudienævnet: Lene Bønnerup-Hansen, Lotte Follin, og lektor Gorm Schou-Rode. Suppleanter: Lene Bønnerup-Hansen, lektor Peter Harder.

Fakultetsrådsrepræsentant: Lektor Hanne Lauridsen. Medlem af Konsistorium: Viggo Hjørnager Pedersen.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 21 + 1 (Giese-stillingen).

Professorer: Paul Levine, Arne Zettersten.

Lektorer: Grå Borup-Nielsen, Cay Dollerup, Dorrit Einersen, Allan Findlay, Niels Bugge Hansen, Peter Harder, Inge Kabell, Hanne Lauridsen, Jørgen Erik Nielsen, Viggo Hjørnager Pedersen, Henrik Rosenmeiner, Bruce Clunies Ross, Gorm Schou-Rode, Steen Schousboe, Jørgen Sevaldsen, Niels Jørgen Skydsgaard, Henrik Strandgaard, Niels Thorsen. (Dorrit Einersen har været delvis udlånt til Center for Kvindeforskning og Cay Dollerup, Jørgen Erik Nielsen, Viggo Hjørnager Pedersen, Arne Zettersten til Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi).

I det forløbne år har vi mistet vor kollega, lektor James Stewart. Lektorerne H.E. Andersen, Else Fausbøll og Ingeborg Nixon har taget deres afsked, idet de to førstnævnte dog fortsætter som eksterne lektorer. Endvidere er lektor David Nye fratrådt, idet han er udnævnt til professor i amerikanistik ved Odense Universitet.

Eksterne lektorer: H.E. Andersen, Else Fausbøll.

Adjunkter: Birgit Henriksen, Jens Rahbek Rasmussen.

Kandidatstipendiater: Merete Dahl, Henrik Gottlieb, Eva Rask Knudsen, Martin Leer.

Undervisningsassistenter: Dorte Albrechtsen, Merete Falck Borch, Marianne Børch, Hanne Carlsen, Marion Fewell, Ebbe Klitgaard, Mette Pors, Jørgen Staun, Jenny Weatherford-Hommeltoft.

TAP: Antal årsværk: 4,2 + 1 efg-elev.

Birthe Erichsen, Charlotte Jespersen, Pernille Johansen (EFG-elev), Annette Rasmussen, Hanne Stafeldt, Lizzi Würtz.

Speciale (konferens):

Westh, Poul Henrik: The Widened Gate – Aspects of Heaney's Voice.

Specialer:

Andersen, Kirsten N.: Alice i Ingenmandsland. En analyse af en række danske oversættelser af Lewis Carrolls »Alice's Adventures in Wonderland«.

Andersen, Suzanne: Ethnic Minority Children and Education in Denmark.

Brodersen, Nanna: Cultural Adaptations of Freud: Gender, Consumption and Identity in the 1950s.

Carlsson, Jeanette Britt: The Implications of European Economic and Monetary Union for the United Kingdom Economy.

Christensen, Lone og Westergaard, Anne: »The Heart is the Matter«. En analyse af kærlighedsforholdene i 15 af Graham Greenes romaner.

Christiansen, Vibeke Hempler: The Sense of Place in

Southern Fiction. With Special Reference to the Fiction of William Faulkner and Eudora Welty.

Crawshaw, Anni Sonja Stahl: The Falklands War: the right to know.

Deibjerg, Thomas: Time Magazine and the Making of the Cold War 1945-1947.

Ekman, Ulrik: Like your Great Angel in the Black Mirror – a Poetics of Personal Letters.

Erholt, Lisbeth: Family Relationships in Jane Austen's Novels.

Foss, Maria Elena: Easing the Pain. Childbirth and the Professions in New South Wales, 1890-1930.

Gosvig, Nina: Indian Land Controversy in Georgia.

Hansegård, Ib: Robert Lowell and the Modern Verse Drama.

Hansen, Niels William: The Golden Trilogy.

Hartoft, Anne-Mari: Tourism in Scotland – Assets and Liabilities.

Heller-Schönberg, Jens Christian: The Ungentle Art of Non-Communion. Absence and Presence in Mallarmé and Yeats.

Holm-Nielsen, Morten: How Showboat Went into the Woods – a Study of the Development of the Musical Theatre.

Høeg, Eva: Between Contemplation and Action. A Study in André Brink's Conception of Commitment.

Ingerslev, Lotte Neergaard: Wealth as Masculinity.

Jalving, Thomas P.: En sammenlignende analyse af de danske oversættelser af Dickens' Hard Times – med en diskussion af Tel Aviv-gruppens oversættelseskritik.

Jensen, Birgitte Alf: »Brett Started all that«: a Reassessment of Hemingway's Treatment of the Gender Agenda.

Jensen, Niels Christian: Terrorism and the American News Media: the 1985 TWA Hijacking of Flight 847 as a Case Study.

Jørgensen, Line Holst: Behind Closed Doors. The Discourse on Gender and Power in the Sickroom.

Larsen, Karen Margrethe W.: The Fallen Woman in Victorian Fiction.

Lavesen, Anne Mette: The Marshall Trilogy.

Levinsen, Helle C.: Den dobbelte virkelighed: den skotske romantiker James Hoggs »The Private Memoirs and Confessions of a Justified Sinner«.

Lolk, Ulla: Britisk kulturpåvirkning i Danmark efter 1945.

Lundgren, Domenic Mette: The Plain Heroine: the Morality of Beauty in Charlotte Brontë's »Jane Eyre« and Frederika Bremer's »The Neighbours«.

Møller, Karin Klitgaard: The Bilingual and Bicultural Integration of Minority Children.

Nielsen, Beatrice Rosenkilde: King Arthur and the Otherworld.

Nielsen, Henrik: A »Cantankerous, Obstinate, Ubi-quitous Press«?

- Olsen, Helle Torp: Børne- og forældrerelationer i »Sons and Lovers« og »The Rainbow« af D.H. Lawrence.
- Pedersen, Birgitte Kjeller: Story-telling: Plot, Cognition and Human Necessity.
- Pedersen, Helle Norvang: Kvinders ret til en uddannelse.
- Petersen, Mette: William Faulkner: The Sins of the Fathers – Family, Doom and Decline in Yoknapatawpha.
- Porret, Erik Armand: Ideology in Four. Public Service Broadcasting and the Impact of Channel Four.
- Sandager, Susanne: Det dualistiske kvindebillede i Viktoriatidens England og den religiøse og historiske baggrund.
- Seeger, Kirsten Olstrup: Robert Smith Surtees.
- Strømfeldt, Merete: Elektrisk medfølelse.
- Westergaard, Anne: Se Lone Christensen (ovenfor).
- Publikationer:*
- Borup-Nielsen, Grå: To What Extent Was there an Awareness in Late 19th Century Denmark of Contemporary, Educational Experiments in America? Did this awareness materialize? i: The Twain Shall Meet, Grå Borup-Nielsen, Jørgen Erik Nielsen et al., s. 161-174, København 1992.
- Dollerup, Cay, Flugler, Lena, Zoëga, Anne: Interpreting and translation – two sides of the same coin? Hermes, Journal of Linguistics 8, s. 43-53, Aarhus 1992.
- , Loddegaard, Anne: Teaching, Translation and Interpreting: Training, Talent and Experience. Amsterdam, Nederlandene 1992, 344 s.
- , Rosenberg-Hansen, Carsten: Readers responses in reading: an experimental study. Orbis Litterarum 47, s. 358-383, Copenhagen 1992.
- : Translation studies in USA: working against geographical odds. Language International Nr.4, s. 38cl 39c2, Amsterdam 1992.
- : Interpreting for the nations of the world at the United Nations, New York. Language International Nr.6, s. 20cl 28c2, Amsterdam 1992.
- : The Center for research in translation at Binghamton. Language International Nr.5, s. 10cl 12c2, Amsterdam 1992.
- : Review of AHC book on interpreter training. Language International Nr.1, s. 19 c.1-2, Amsterdam 1992.
- Einersen, Dorrit: Anmeldelse af Margaret Collier-Bendelow »Gott ist unsere Mutter. Die Offenbarung der Juliana von Norwich«. Aus dem Englischen von Maria-Sybille Bienentreu. Mediaevistik 3, 1990. Mediaevistik 3, s. 422-424, Salzburg 1992.
- , Nixon, Ingeborg: Teaching »Woman as Monster»: The Growth of a Project. i: Literary Pedagogics After Deconstruction. Scenarios and Perspectives in the Teaching of English Literature. The Dolphin 22, Per Serritslev Petersen, s. 71-73, Århus 1992.
- Fortescue, Michael, Harder, Peter, Kristoffersen, Lars: Layered Structure and Reference in a Functional Perspective. Amsterdam & Philadelphia 1992, 444 s.
- Hansen, Niels Bugge: Teaching Shakespeare in the Nineties. i: Literary Pedagogics after Deconstruction, Scenarios and Perspectives in the Teaching of English Literature THE DOLPHIN: 22, Per Serritslev Petersen, Per Serritslev Petersen, s. 26-32, Århus 1992.
- : Graham Greene – et forfatterportræt. København 1992, 8 s.
- Harder, Peter: Linguistic meaning: cognition, interaction and the real world. Nordic Journal of Linguistics 14, s. 119-40, Trondheim, Norge 1991.
- : Herfra og dertil. Mål og mæle 1, 1992, s. 23-30, København 1992.
- : Semantic content and linguistic structure in functional grammar – on the semantics of »nounhood». i: Layered Structure and Reference in a Functional Perspective, Michael Fortescue, Peter Harder og Lars Kristoffersen, s. 303-327, Amsterdam & Philadelphia 1992.
- : Syntaks og semantik med særligt henblik på tempus. Sprogvidenskabelige Arbejdspapirer fra Københavns Universitet 2, s. 37-63, København 1992.
- Kabell, Inge, Lauridsen, Hanne: Charles Bertram (1723-1765): Language Teacher, Lexicographer, and Impostor. i: Lexicographica, Series Maior 43, (Udg.) K. Hyldgaard-Jensen og Arne Zettersten, s. 227-245, Tübingen 1992.
- , Lauridsen, Hanne: Charles Bertram's English Grammars for Danes (1750-1765). Pre-Publications of the English Department of Odense University Special Issue, February 1992, s. 1-76, Odense 1992.
- , Lauridsen, Hanne: Bolling og eftertiden. Maal og minne 3-4, 1991, s. 174-187, Bergen 1992.
- , Lauridsen, Hanne: Danish Works on the English Language up to the Year 1800 – and the Men behind Them. Publications on English Themes (POET) 18, s. 145-161, University of Copenhagen 1992.
- , Lauridsen, Hanne: C. F. Schneider and Christopher Columbus. Pre-publications of the English Department of Odense University 65, s. 26 i alt, Odense 1992.
- , Lauridsen, Hanne, Bygbjerg, Ib: The Works of Friederic Bolling – an early British-Danish Relationship. Transactions of the Royal Society of Tropical Medicine and Hygiene 86, s. 348, London 1992.

- Knudsen, Eva Rask: "Fringe Finds Centre: Developments in Aboriginal Writing in English", pp. 32-44. i: *European Perspectives*, Edited by Giovanna Capone, Bruce Clunies Ross and Werner Senn, s. 14, St. Lucia, Queensland, Australia 1991.
- : "Fringe Finds Centre: Developments in Aboriginal Writing in English", pp. 32-44. *Australian Literary Studies* Vol. 15, No. 2 1991, s. 14, St. Lucia, Queensland, Australia 1991.
- Leer, Martin Hugo: *Imagined counterpart: Outlining a Conceptual Literary Geography of Australia*. i: *European Perspectives on Australian Literature*, Giovanna Capone, Bruce Clunies Ross og Werner Senn red., s. 1-13, St. Lucia 1991.
- : "Mal du pays: Symbolic Geography in the Work of Randolph Stow". *Australian Literary Studies* 15, 1 (1991), 3-25. Australien 1991.
- : "From Linear to Areal: Suggestions Towards a Comparative Literary Geography of Canada and Australia" *Kunapipi* 12, 3 (1990). *Kunapipi* 12.3, s. 12, Aarhus Universitet 1991.
- Levine, Paul, et al: *Amerikansk kultur efter 1945*. København 1992, 351 s.
- : *Anti-semitism without Jens*. *The Nation* Oct. 12, 1992, Volume 255, Nr. 11, s. 2, New York 1992.
- Nielsen, Jørgen Erik: Svend Rosing, his *Engelsk-Dansk Ordbog* (1853), and Gyldendal. i: *Symposium on Lexicography V*, Karl Hyltgaard-Jensen og Arne Zettersten, Karl Hyltgaard-Jensen og Arne Zettersten, s. 217-26, Tübingen 1992.
- : *The Twain Shall Meet*. Danish approaches to English studies. Dept. of English, Univ. of Copenhagen 1992, 207 s.
- : *From Wester Haf to Loch Katrine and Thence to Copenhagen*. i: *The Twain Shall Meet: Danish approaches to English studies*, Jørgen Erik Nielsen (ed.), s. 199-207, København 1992.
- : *Danish Dickens Translations as Sources of Neologisms in 19th-Century Dictionaries*. i: *Words That Teem with Meaning*, Copenhagen Views on Lexicography, Jørgen Erik Nielsen, s. 82-92, København 1992.
- : *Words That Teem with Meaning*. Copenhagen Views on Lexicography. København 1992, 155 s.
- Pedersen, Viggo Hjørnager, Hertel, Hans: "Krig og desillusion: Romanen og det litterære liv i England og Irland" samt "Realisme og regionalisme i Nordamerika". i: *Verdenslitteraturhistorie*, bd. 6, Hans Hertel, s. 129-197, København 1992.
- , Manley, James, Jacobsen, Jane: *Examples in the Bilingual Dictionary*. i: *Wörterbücher: Ein internationales Handbuch zur Lexikographie*, Hausmann, F. J. et al., s. 2782-89, Berlin/New York 1992.
- Schou-Rode, Gorm: *Informationssøgning*. 2: *Elektroniske kilder til informationssøgning*. A: *Databasers opbygning*, CD-Rom, Wilsondiscs og MLAIB. Publications On English Themes 17, s. X+112, København 1992.
- Schousboe, Steen, Conrad, Bent: *Meaning and English Grammar*, 2nd ed. Københavns Universitet 1992, 130 s.
- Sevaldsen, Jørgen: *Culture and Diplomacy: Anglo-Danish relations 1945-49*. i: *The Twain Shall Meet*. Danish Approaches to English Studies, J. E. Nielsen udg., s. 37, København 1992.
- Skydsgaard, Niels Jørgen: *Historie og aktualitet – ørigets bidrag til verdenskulturen*. i: *Storbritannien i dag – hvorfor? hvorhen?*, Red. Niels Jørgen Skydsgaard, Dept. of English, University of Copenhagen (*Anglica et Americana* 25), s. 120, Copenhagen 1992.
- : *Literary Form and Cultural Norm – Preliminary Investigations for a Study of Reader Experience of a Fictitious Character*. *Orbis Litterarum* Vol. 47, 6 (1992), s. 338-357, København 1992.
- Thorsen, Niels: *Europas historie i det post-modernistiske spejl*. *Historisk Tidsskrift* Bind 92, hæfte 1, s. 84-96, København 1992.
- : *The Intellectual Discovery of America in Denmark 1870-1910*. i: *Within the US Orbit: Small National Cultures vis-à-vis the United States*, Rob Kroes, s. 101-117, Amsterdam 1992.
- : "Fra KUP til kanon – administrativt forurettelse som motiv i dansk skolepolitik". *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* Nr.6, 40.årg., s. 324-335, København 1992.

Niels Bugge Hansen

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi har som arbejdsområde oversættelsesvidenskab i bred forstand, herunder leksikologi og leksikografi. Fra 1992 har centeret administrativt hørt under Engelsk Institut.

Forskningsvirksomhed:

Centerets medarbejdere deltager i en række større projekter samtidig med, at de hver for sig har egne forskningsopgaver. Den følgende fremstilling vil koncentrere sig om projekterne. I øvrigt henvises til beretningen for Engelsk Institut.

Centeret danner ramme om en række ordbogsprojekter:

1. Vinterberg & Bodelsen: *Dansk/Engelsk ordbog*

ved VHP. Efter afslutningen af arbejdet med 3. udgave er man nu begyndt at indsamle materiale til 4. udgave, der tænkes udsendt i 1998. I efteråret 1992 er en elektronisk version af 3. udgave færdiggjort.

2. Der er fortsat samarbejde med Jørgen Harrits dansk/russiske ordbog og med Elisabeth Møllers dansk/tyske.

3. Det dansk/engelske synonymprojekt (ved Jørgen Erik Nielsen m.fl.) skrider frem. Der er i årets løb udarbejdet en række artikler til en dansk/engelsk synonymordbog, og Birgit Nedergaard-Larsen arbejder med strukturen i den samlede ordbog.

4. Cay Dollerup og Inge Padkær Nielsen arbejder med at forberede den 2. Internationale Oversættelseskonference i Helsingør (juni 1993).

Inge Padkær Nielsen arbejder endvidere på at opstille et kernevokabular på ca. 3000 danske basissord til brug for udlændinge, der ønsker at lære dansk. Endvidere er hun med i redaktionsarbejdet på tidsskriftet »Perspectives: Studies in Translatology«.

5. VHP deltager i et projekt ved H.C. Andersen Centeret, Odense Universitet, der har til formål at tilvejebringe maskinlæsbare tekster og andre data om H.C. Andersen på dansk og engelsk. Der er tilvejebragt et korpus, der foreløbig omfatter eventyrene i dansk version og i Hersholts engelske oversættelse, og der udarbejdes artikler om forskellige aspekter af H.C. Andersen-forskningen. Takket være et samarbejde med Ivan Boserup fra Det kgl. Bibliotek er korpus i årets løb blevet tilgængeligt på CD-ROM, og en analyse af det er påbegyndt.

6. I samarbejde med Lena Fluger og Anne Zoëga fra Handelshøjskolen og assisteret af Leo Ceelen er Cay Dollerup ved at opstille et dansk og engelsk korpus af autentiske oversatte og tolkede tekster, der kan bruges til bl.a. at eftervise progression ved uddannelse og erfaring, hvilket på længere sigt kan bruges til undervisning i oversættelse og tolkning.

Om medarbejdernes individuelle forskningsaktiviteter kan følgende oplyses:

Cay Dollerup er arrangør af Oversættelseskredsens forelæsninger samt dansk redaktør af Language International (GB/NL) og NATO Scientific Affairs Division referee.

Henrik Gottlieb har arbejdet videre med sit licentiatprojekt samt med at tilvejebringe fundamentet for en »Engelsk-dansk idiomatisk Ordbog« (EDI).

Kjeld Gall Jørgensen har i årets løb fortsat sit arbejde med en undersøgelse af danske sagaoversættelser. Han er nu i gang med den endelige formulering af afhandlingen.

Jørgen Erik Nielsen har redigeret et bind med artikler om leksikografi, udarbejdet af centerets medarbejdere.

VHP deltager i redaktionen af proceedings fra H.C. Andersen-konferencen i Odense i 1991. I årets løb har han været medarrangør af et seminar for aktive H.C. Andersen-oversættere. Proceedings herfra er ligeledes under udgivelse.

Arne Zettersten arbejder med anvendelsen af nye medier til leksikografiske og terminologiske formål.

Andre aktiviteter:

Centeret har besvaret mange henvendelser om oversættelsesproblemer, og flere af medarbejderne har ydet sproglig bistand i forbindelse med videnskabelige publikationer m.v. Centeret har desuden ydet konsulentbistand til private firmaer.

Individuelle aktiviteter i øvrigt:

Thomas Jalving har i årets løb fået Filologisk Samfunds store pris for en afhandling om Danske oversættelser af Dickens' »Hard Times«.

Oversættelseskredsens forelæsningsprogram:

Der er i løbet af 1992 afholdt 4 forelæsninger med deltagelse af Marianne Vergmann (tv-tekster), Mette Hjorth-Pedersen (Handelshøjskolen), Niels Bugge Hansen (Engelsk) samt Anna Braasch og Anne Neville (Center for Sprogteknologi).

Undervisning:

Fra efteråret 1990 er der startet en modulopbygget, 1-årig suppleringsuddannelse i oversættelsesvidenskab og leksikografi. Den primære målgruppe er kandidater med et fremmedsprog som hovedfag, der ønsker at virke som oversættere af skønlitteratur og andre tekster, der ikke er udpræget merkantilt, juridisk eller teknisk prægede. På nuværende tidspunkt har 8 gennemført hele studiet. Et nyt 2-semesterkursus i oversættelsesteori og oversættelseskompetence mellem dansk og engelsk er begyndt efteråret 1992.

I alt har centeret i 1992 haft ca. 75 studerende, heraf ca. 60 fra Åbent Universitet.

Stab:

Centeret har ingen særskilt bemanning, men fungerer som et forskningsfællesskab for en række medarbejdere ved Engelsk Institut: Professor Arne Zettersten, lektorerne Cay Dollerup, Jørgen Erik Nielsen, Viggo Hjørnager Pedersen (Centerleder), samt kandidatstipendiat Henrik Gottlieb. Derudover har der i 1992 været tilknyttet 4 langtidslødere: Leo Ceelen, Anna Halager, Birgit Nedergaard-Larsen, Inge Padkær

Nielsen. Endvidere samarbejdes der med medarbejdere fra andre institutter, bl.a. lektor Jørgen Harrit (Slavisk), lektor Elisabeth Møller og kandidatstipendiat Jens Erik Mogensen (Germansk). Licentiatstuderende: Kjeld Gall Jørgensen.

Publikationsvirksomhed:

Centeret udgiver en dansk og en engelsk monografi-serie og et internationalt tidsskrift.

A. »Copenhagen Studies in Translation«. Bd. 2, »Words that Teem With Meaning«, (se under J.E. Nielsen), udkom dec. 1992.

B. I serien »Danske Afhandlinger om Oversættelse« (DAO) har Henrik Gottlieb og Birgit Nedergaard-Larsen færdigredigeret bd. 3, artikelsamlingen »TV-Tekster: Oversættelse efter Mål«.

C. Internationalt Tidsskrift »Perspectives: Studies in Translatology«. Nr. 1 udkom december 1992 med bidrag fra forskere fra bl.a. Hong Kong, Iran, Singapore, Storbritannien, Ungarn og USA.

Viggo Hjørnager Pedersen

Institut for germansk Filologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttet dækker det tyske og det nederlandske sprogområde samt jiddisch, og der undervises og forskes inden for hvert af disse områder i såvel sprog som litteratur og historie, samfundsforhold og kulturhistorie.

Historisk sprogforskning

I samarbejde med prof. Ernst Dittmer, Aarhus Universitet er Arne Dittmer ved at afslutte projektet »Positionssyntaks i den oldhøjtydske Tatianoversættelse« (se Årbog 1991).

Vibeke Winge arbejder på en fortsættelse af disputatsen om det tyske sprog i Danmark til 1800. En del materiale til det 19. århundrede er indsamlet i det forløbne år.

Til et samleværk om dansk forvaltningshistorie under redaktion af prof. Ditlev Tamm skriver Vibeke Winge et afsnit om brugen af middelnedertysk og ældre nyhøjtydske i dansk forvaltning.

Jens Erik Mogensen arbejder på et ph.d.-projekt om historisk syntaks, koncentreret om auxiliærproblematikken i ældre nyhøjtydske og middelnedertyske. Der er indsamlet materiale og metodiske problemer er fremlagt og diskuteret på symposier i Danmark og Tyskland.

Med henblik på en fremstilling af et antal delområder af den middelnedertyske verbalsyntaks, er nedsat

en international arbejdsgruppe under ledelse af prof. Kurt Erich Schöndorf, Oslo. Hvert medlem arbejder med et afgrænset område og samarbejder om korpus og overordnede metodiske problemer. Jens Erik Mogensens område er tempusproblematik og Vibeke Winges er passiv. Desuden medvirker forskere fra Norge og Tyskland.

Som et delområde af sit Ph.D.-projekt undersøger Jens Erik Mogensen en række ældre grammatikker med henblik på deres udsagn om samtidens tyske syntaks. Resultaterne vil udkomme i et større samleværk om historisk sociolingvistik under redaktion af prof. G. Brandt, Rostock.

Moderne sprog

Lisbeth Falster Jakobsen arbejder i det tværfaglige projekt »Dansk funktionel Grammatik«, bl.a. som organisator. Dette projekt, hvor en række sprogforskere fra Københavns Universitet og andre østdanske læreanstalter arbejder sammen, skal arbejde henimod en moderne funktionel sprogbeskrivelsesmodel, som dels skal appliceres på dansk, dels skal danne basis for en kontrastiv beskrivelse bl.a. i forhold til tysk/nederlandsk. Der er opnået en støtte fra grundforskningsbevillingen på kr. 675.000 til dette projekt.

Sammen med Lone Schack Rasmussen og Elisabeth Engberg-Pedersen, begge Københavns Universitet, redigerer Lisbeth Falster Jakobsen en artikelsamling, »Function and Expression in Functional Grammar«.

Endvidere arbejder hun løbende med projekterne »Danske sætningsknuder i funktionel belysning« og »Fra valens til sætningsled« og udarbejder den danske del af »European Telegram Projekt«, en international kontrastiv undersøgelse af telegramstil i forskellige sprog.

Mogens Dyhr arbejder med projektet »Internationalismer i dansk og tysk«. I slutningen af året indledes materialeindsamling i forbindelse med en undersøgelse af en udvalgt gruppe af internationalismers dia-systematiske status i dansk og tysk. Denne undersøgelse vil blive videreført og intensiveret i de kommende år og er planlagt afsluttet om 2-3 år.

Dialektforskning

Mogens Dyhr fortsætter undersøgelseerne af h.h.v. »Sprogvariationen i Flensborg« og »Jiddisch i det 19. og 20. århundrede« (se Årbog 1991).

Leksikografi

Elisabeth Møller reviderer Gyldendals røde »Dansk-Tysk Ordbog« i samarbejde med Rolf Hesse og medarbejdere fra Handelshøjskolen i Århus.

Jens Erik Mogensen har afsluttet sin del af revisionen af »Dansk-Tysk Ordbog« i januar 1992.

Elisabeth Møller fortsætter arbejdet med en stor Dansk-Tysk ordbog.

Vibeke Winge fortsætter arbejdet med bindet i-k af »Frühneuhochdeutsches Wörterbuch«. Excerperingen afsluttes i foråret 1993 og udarbejdelsen af manuskriptet påbegyndes i sommeren 1993 i samarbejde med redaktionen i Heidelberg under prof. Oskar Reichmann og Jens Erik Mogensen.

Fremmedsprogsdidaktik

Studier i fremmedsprogsdidaktik med særlig vægt på forholdet mellem målbeskrivelser og evaluering fortsætter under ledelse af Bjørn Ekmann i Erasmus-samarbejde med kolleger fra Prag, Hamburg, Berlin, Freiburg, Brüssel, Bydgoszcz og Pecs samt Blaagaard Statsseminarium.

Almen litteraturvidenskab

Bjørn Ekmann fortsætter sine studier i oplevelsens æstetik ved læste og hørte tekster (se Årbog 1991), navnlig skønlitterære tekster og teaterteori på tysk i 18.-20. århundrede, med særlig vægt på vekselvirkningen mellem indlevelse og fremmedgørelse. Udvalgte afsnit offentliggøres løbende i »Text & Kontext« (senest i bd. 16.1.), i »Jahrbuch für Internationale Germanistik« samt i »Germanistische Zeitschrift der PH Bydgoszcz«, Polen.

Nyere litteratur

Sven-Aage Jørgensen er ved det afsluttende redaktionsarbejde med »Arbeitsbuch Wieland«, en indføring i Wielands liv og forfatterskab beregnet for ældre studerende, og en kommenteret udgave af Wielands romaner »Don Sylvio«, »Diogenes« og »Der goldene Spiegel« for Deutscher Klassiker Verlag (se Årbog 1991).

Endvidere arbejder Sven-Aage Jørgensen med Sokratesreceptionen hos J.G. Hamann og Søren Kierkegaard. Til »Goethe-Lexikon« skriver han artiklen om Goethes reception af Bibelen og til »Reallexikon der deutschen Literatur« artiklen om »Romance«.

Børge Kristiansen har afsluttet arbejdet med Thomas Manns romantetralogi »Joseph und seine Brüder« (se Årbog 1991). Resultaterne er forelagt ved 3. internationale Thomas Mann Kongres i Lübeck, maj 1992 og offentliggøres i Thomas Mann Jahrbuch 1993.

Børge Kristiansens studier af Wilhelm Raabes forfatterskab fortsættes med henblik på en redegørelse for hans åndshistoriske ståsted mellem kristendom og modernitet.

Karin Wolgast har afsluttet sin ph.d.-afhandling om »Die Commedia dell'arte im Wiener Drama um 1900« med en historisk indføring i commedia dell'arte og en tekstfortolkende gennemgang af en række wieniske dramaer. Afhandlingen er antaget i december 1992.

20. århundrede

Birgit S. Nielsen fortsætter i samarbejde med Willy Dähnhardt, Det kgl. Bibliotek, redigering og udvidelse af bogen »På flugt fra nazismen« i forbindelse med en tysk udgave af værket. Yderligere udarbejdes ca. 10 biografier om emigranter, fortrinsvis malere, som ikke er behandlet i ovenstående.

Arbejdet med en biografi om Karin Michaëlis fortsætter, ligeledes studierne over kvinder i eksil i Danmark efter 1933.

Per Øhrgaard arbejder på en monografi om Hans Magnus Enzensberger.

Kultur og samfundsforhold

Per Øhrgaard fortsætter arbejdet med »Det moderne Tyskland« (politisk, socialt, kulturelt) med henblik på udarbejdelsen af en lærebog (sammen med Karl Chr. Lammers, Historisk Institut).

Leif Hernø arbejder på »Thing, Thingplatz und Thingspiel im Dritten Reich. Die Geschichte einer Organisation«. En historisk-empirisk undersøgelse af det nationalsocialistiske thingspil og dets organisation. Ligeledes arbejder han med den tyske genforening i litteraturens spejl. Litterære former og mønstre, utopi-, angst- og katastrofeforestillinger i genforeningens litteratur. Projektet omfatter en analyse af litterære tekster 1982-1992, af deres reception, af forfatterens rolle i genforeningsprocessen, og af sammenhængen mellem litteratur, sociologiske forhold og historisk forandring.

Nederlandsk

Niels-Erik Larsen fortsætter projektet »En grafematisk undersøgelse af en middelnederlandsk tekst« (se tidl. årbøger). I beretningsperioden er der arbejdet videre med undersøgelsen af korrespondancerne mellem det lydige referencesystem og det grafiske system.

Anden virksomhed:

Instituttet har i 1992 afholdt undervisning i tysk sprog, litteratur og tyske samfundsforhold på Åbent Universitet, ligesom der igen har været udbudt undervisning på DTH og afholdt intensivkursus for danske studerende fra andre institutioner, der skal på studieophold i Tyskland.

Redaktionsvirksomhed:

Bjørn Ekmann og Børge Kristiansen er medlemmer af redaktionen af »Tekst & Kontext«. Bjørn Ekmann redigerer »Humor og Lachkultur« i »Jahrbuch für internationale Germanistik«. Mogens Dyhr er medlem af redaktionen af »Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik«. Vibeke Winge er redaktør af »Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung«. Sven-Aage Jørgensen er medlem af Herausgeberbeirat for »Germanistik«.

Medlemskab af kommissioner, udvalg m.m.:

Sven-Aage Jørgensen er medlem af Deutsche Forschungsgemeinschaft, Senatskommission für Germanistik.

Per Øhrgaard har været medlem af flere ministerielle udvalg bl.a. Undervisningsministeriets Kvalitets- og Udviklingsudvalg vedr. tysk.

Bjørn Ekmann er koordinator for Erasmus og Lingua-projekter.

Niels Erik Larsen er koordinator for Lingua-projekter.

Sven-Aage Jørgensen er medlem af bedømmelsesudvalg vedr. professorat i Stockholm.

Per Øhrgaard er formand for bedømmelsesudvalg vedr. disputats.

Kongresdeltagelse, gæsteforelæsninger m.v.:

En række af instituttets medarbejdere har arrangeret og deltaget i konferencer og kongresser og holdt gæsteforelæsninger ved inden- og udenlandske universiteter. Nogle har også holdt foredrag i foreninger og medvirket i radio og TV. Det gælder Arne Dittmer, Mogens Dyhr, Bjørn Ekmann, Leif Hernø, Lisbeth Falster Jakobsen, Sven-Aage Jørgensen, Børge Kristiansen, Niels-Erik Larsen, Jens Erik Mogensen, Birgit S. Nielsen, Vibeke Winge, Karin Wolgast, Per Øhrgaard.

Medlemskab af styrende organer:

Bjørn Ekmann har været medlem af Det humanistiske Fakultetsråd. Lisbeth Falster Jakobsen har været medlem af Konsistorium, Niels Erik Larsen har været medlem af institutbestyrelsen, Arne Dittmer har været medlem af institutbestyrelsen, Vibeke Winge har været institutbestyrer, Mogens Dyhr har været formand for studienævnet, Niels Axel Grossert har været medlem af studienævnet, Birgit S. Nielsen har været medlem af studienævnet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 12.

Professorer: Mag.art. Sven-Aage Jørgensen, dr.phil. Per Øhrgaard.

Lektorer: Cand.mag. Arne Dittmer, lic.phil. Mogens Dyhr, cand.mag. Bjørn Ekmann, mag.art. Niels Axel Grossert, cand.mag. Lisbeth Falster Jakobsen, dr.phil. Børge Kristiansen, mag.art. Niels-Erik Larsen, cand.mag. Elisabeth Møller, cand.mag. Birgit S. Nielsen, dr.phil. Vibeke Winge.

Kandidatstipendiater: Cand.phil. Jens Erik Mogensen, cand.mag. Karin Wolgast.

Seniorstipendiat: Cand.mag. Leif Hernø.

Undervisningsassistenter: Cand.mag. Henrik Borg, lic.ling.merc. Peter Colliander, cand.phil. Lillian Munk Dahlgren, lic.phil. Ruth Dinesen, cand.mag. Henrik Rye Møller, cand.mag. Jan Domela Nye-gaard, cand.mag. Ann-Claire Olsen, cand.mag. Mar-

cella Schmidt-Levine, cand.phil. Vibeke Vollmer, dr.phil. Ingeborg Zint.

TAP: Antal årsværk: 1,8.

Overassistent Gurli Egelund, assistent Annette Jallberg.

Ph.d.-afhandling:

Wolgast, Karin: Die Commedia dell'arte im Wiener Drama um 1900.

Specialer:

Christensen, Gitte: Franz Kafkas »Der jäger Gracchus« – et fragment uden orden?

Dall, Marianne: Datamatisk behandling af valensforhold i tysk – med særligt henblik på præpositionalobjekter.

Helwigh, Vibeke: Når målet er demokrati og frie mennesker.

Jensen, Henrik Juul: »Ich möchte ... nur ohne erklärung sein«.

Schluntz, Pia: Fagsprog som kommunikationsmiddel med særligt henblik på filmbranchens fagsprog og med udarbejdelse af tilhørende ordbog.

Sørensen, Steen: Om den positionssyntaktiske sætningsanalyse på tysk og nederlandsk.

Speciale (1985-ordning):

Gabe, Annelise Ada Ingeborg Cahnbley: Kritische Stellungnahme zu geographischen Markierungen in einigen ein- und zweisprachigen Wörterbüchern.

Specialer (cand.phil.):

Andersen, Birgit Riedel: Kommunikationsstrategier i frie tysksprogede samtaler mellem danskere og tyskere – en empirisk undersøgelse.

Banck, Marie-Luise von der: Kulturelle Unterschiede zwischen Dänemark und Deutschland, exemplifiziert an Interaktionen dänischer und deutscher Geschäftsleute.

Hirsbro, Lars Rosenkvist: Klaus Mann.

Jensen, Anne: Form og opløsning.

Olsen, Ann-Claire: Utopi og virkelighed. En tematisk analyse af Christa Wolfs »Nachdenken über Christa T«, »Kein Ort nirgends« og »Kassandra«.

Rehrmann-Jørgensen, Hilde Doris: Kulturelle Unterschiede zwischen Dänemark und Deutschland exemplifiziert an Interaktionen dänischer und deutscher Geschäftsleute.

Roswall, Hanne: Hans Magnus Enzensbergers debut som poet.

Thirslund, Marna Helene: Bertolt Brechts lærestykker i teori og praksis.

Vollmer, Vibeke: Äusserungsorganisation und referentielle Mittel in der lernersprache einer deutschlernenden Polin.

Publikationer:

Ekmann, Bjørn: *Fremdheit. Entfremdung. Verfremdung. Akten des Internationalen Interdisziplinären Symposiums Kopenhagen 1990*. Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York 1992, 189 s.

–: *Fremdheit im ästhetischen Erlebnis: Erlebnisdichtung, Erlebniskrise, Verfremdung und Phantasie. i: Fremdheit. Entfremdung. Verfremdung. Akten des Internationalen Interdisziplinären Symposiums Kopenhagen 1990 (= Jahrbuch für Internationale Germanistik, Reihe A, Bd. 29), Editors: Bjørn Ekmann, Hubert Hauser, Wolf Wuchterpfennig, s. 77-106, Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York 1992.*

–: *Forord. "Deutsch – Eine Sprache? – Wie viele Kulturen?". København – München 1991, 140 s.*

–: *Einleitung zu: "Deutsch – Eine Sprache? – Wie viele Kulturen?". i: "Deutsch – Eine Sprache? – Wie viele Kulturen?" (= Text & Kontext, Sonderreihe, Bd.30, = Kopenhagener Kolloquien zur deutschen Literatur, Bd.15), s. 7-13, København – München 1991.*

–: *"Die kulturelle Identität der kleinen Länder in Europa und ihr Verhältnis zu Deutschland" (=TEXT & KONTEXT, Sonderreihe, Bd.29, = Kopenhagener Kolloquien zur deutschen Literatur, Bd.14). København – München 1991, 112 s.*

Kristiansen, Borge: *Anmeldelse af: F.A.Lubich: "Max Frisch. 'Stiller'. 'Homo Faber' und 'Mein Name sei Gantenbein'". München 1990. Germanistik. Internationales Referatenorgan 32. Jahrgang, nr. 3/4, 1991, s. 943-944, Tübingen 1991.*

Mogensen, Jens Erik: *Heterographie und Homophonie im Frühneuhochdeutschen. Ein Beitrag zur gesamtsystembezogenen Lemmatisierung in der Lexikographie. ZGL, Zeitschrift für germanistische Linguistik. Deutsche Spr. in Gegenw. & Gesch. 20, s. 64-81, Walter de Gruyter, Berlin/New York 1992.*

–: *Stand und Aufgaben der mittelniederdeutschen Syntaxforschung. Mit einem Beitrag zur Syntax der hypotaktischen Verbalketten in den mnd. Bibel-frühdrucken L und K^u. Jahrbuch des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 115, s. 24-40, Neumünster 1992.*

–: *Varians og distinktivitet. i: Nordiske Studier i Leksikografi (skrifter utgitt av Nordisk Forening for Leksikografi, 1), Ruth Vatvedt Fjeld (udg.), s. 176-183, Oslo 1992.*

–: *Zur lexikographischen Beschreibung einiger inhaltsarmer Verben im Deutschen. i: Symposium on Lexicography V. Proceedings of the Fifth International Symposium on Lexicography, May 3-5, 1990; Lexicographica Series Maior, bd. 43, Karl Hyldgaard-Jensen/Arne Zettersten (udg.), s. 315-329, Tübingen 1992.*

–: *4. internationales Symposium "Niederdeutsch in Skandinavien", Sprache – Literatur – Kulturge-*

schichte. Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 98, s. 53-58, Hamburg 1992.

–: *Peter Braun/Burkhard Schaefer/Johannes Volmert (Hg.): Internationalismen: Studien zur interlingualen Lexikologie und Lexikographie (Reihe Germanistische Linguistik; 102) Tübingen: Niemeyer, 1990. Language Problems & Language Planning 15, s. 300-306, Amsterdam og Austin/Texas (USA) 1992.*

–: *Tempusproblemer i Nyhøjtysk. København 1991, 155 s.*

–: *Zur Erforschung von Auxiliargefügen im Bereich des mittelniederdeutschen Tempussystems. Einige methodische und metasprachliche Überlegungen. Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 99, s. 38-40, Hamburg 1992.*

–, *Rösler, Irmtraud, Schöndorf, Kurt Erich: Zur Verbsyntax des Mittelniederdeutschen. Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 99, s. 35-44, Hamburg 1992.*

–: *Einige Betrachtungen zur Valenz von geschehen und ähnlichen Verben im heutigen Deutsch. Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur PBB Band 114, 1992, s. 395-413, Tübingen 1992.*

Winge, Vibeke: *Zur übersetzungstätigkeit Niederdeutsch-Dänisch und Dänisch- Niederdeutsch von 1300 bis Ende des 16. Jahrhunderts. Zeitschrift für Deutsche Philologie Beihefte 6, Niederdeutsch in Skandinavien s. 30-37, Berlin, Bielefeld, München 1992.*

–: *Zur Sprache und Geschichte der niederländischen Bauern auf der Insel Amager bei Kopenhagen. i: Die Niederlande und der europäische Nordosten. Ein Jahrtausend weiträumiger Beziehungen (700-1700), s. 329-337, Neumünster 1992.*

–: *Dänische Deutsche – deutsche Dänen Geschichte der deutschen Sprache in Dänemark 1300-1800 mit einem Ausblick auf das 19. Jahrhundert (disputats Århus Universitet 1992). Heidelberg 1992, 394 s.*

–: *Deutsch und Deutsche in Dänemark. Typen von sprachlichen und kulturellen Sondererscheinungen in einer nich-deutschen Umwelt. Text & Kontext Sonderreihe Bd. 30, s. 56-71, København – München 1991.*

Øhrgaard, Per: *Berlin-Murens tid 1961-1990: Fra varig deling til pludselig forening. i: Tyskland. En kulturhistorie, Annelise Ballegaard Petersen (red.), s. 284-346, København 1992.*

–: *Poesie als Mausoleum der Geschichte. Germanistik 33. Jg. 1992/1, s. 229, Tübingen 1992.*

–: *Hjemstavn, modernitet og nazisme: Tysk litteratur og dens naboer. i: Verdens litteraturhistorie.*

- bd. 6, Hans Hertel (ed.), s. 89-124, København 1992.
- : Hvad taler vi om, når vi taler om kvalitet? Dansk pædagogisk Tidsskrift 3, 40. årgang, 1992, s. 119-127, København 1992.
  - : Forsoning og herredømme (om Grass: Unkenrufe). Information, 23.-24. maj 1992, København 1992.
  - : Nogle kulturelle virkninger af forandringerne i (Nord-)Europa. i: Øresundsforbindelsen. Integration: København-Malmø-Lund. Potentialer-barrierer-problemer, Christian Wichmann Matthiesen og Oluf Wärneryd (ed.), s. 24-28, København/Lund 1992.
  - : Tyskernes Europa. Ungdom & Idræt 18, 7. maj 1992, s. 8-9, København 1992.
  - : Tysk. Undervisningen i tysk i det danske uddannelsessystem. En beskrivelse og vurdering af mål og indhold. i: Tysk. Undervisningen i tysk i det danske uddannelsessystem. En beskrivelse og vurdering af mål og indhold, Per Øhrgaard, Elva Stenestad, Grethe Trudso Johansen, Niels Plischewski, Poul Husum, Hans Peder Kromann, s. 105, København 1992.

Vibeke Winge

Romansk Institut

Forskningsvirksomhed:

Romansk Institut dækker de franske, italienske, portugisiske, rumænske og spanske sprogområder, såvel i Europa som i Amerika, og såvel i fortiden som i nutiden; og der forskes og undervises inden for hvert af disse områder i sprog, litteratur, kulturhistorie, historie og samfundsforhold.

Sprogforskningens historie

Gunver Skytte arbejder fortsat på en videnskabshistorisk fremstilling af det rationalistiske sprogsyn i 1600-tallet. I tilknytning hertil publicerer hun i *Revue Romane* 28,1, 1993 en kritisk udgave af Salvatis grammatik fra 1500-tallet. Skytte er nær ved at have afsluttet sin bog på fransk om Kr. Sandfeld, der er antaget til udgivelse. Desuden har hun afsluttet en artikel til *Lexicon der Romanistischen Linguistik*, der giver et historisk overblik over grammatiktraditionen inden for de romanske sprog i de skandinaviske lande. Endvidere har hun udarbejdet en anmeldelse af H. Huots bog om franske grammatikker, der udkommer i *Revue Romane*, 28,1.

John Kuhlmann Madsen arbejder med en oversættelse til spansk af Rasmus Rasks spanske grammatik inden for rammerne af en undersøgelse af grammatik-

skrivningens historie især i det 19. århundrede, dvs. Rask, Nyrop og Meisling og deres forhold til samtidens spanske og almene lingvistik.

Forskning i moderne sprog

J.K. Madsen arbejder sammen med andre forskere i Danmark og Spanien på et projekt om centrale temaer i spansk grammatik, ligesom han skriver på en spansk grammatik, der skal udkomme i Munksgaards serie af romanske grammatikker.

Poul Rasmussen arbejder på en større håndbog for viderekomne universitetsstuderende om verbalsyntaks og -semantik og de bundne pronominers syntaks og semantik, og desuden nærmer han sig afslutningen af et meget stort værk om modus i objektskompletiver.

Jan Mogensen arbejder på en ph.d.-afhandling om tid og tempus i spanske bisætninger.

Lone Schack Rasmussen er ved at afslutte en afhandling på 500 sider, hvori hun opstiller en semantisk teori, der redegør for de betydningskomponenter, der indgår i de simple spanske verbers leksikalske opbygning. Hun arbejder desuden på at opbygge en semantisk teori om de betydningskomponenter, der indgår i de komplekse spanske verbers leksikalske opbygning. L.S. Rasmussen har skrevet *Semantic Relations in Perspective – Reconsidering the Predicate Frame*, in *Function and Expression in Functional Grammar*, der er under udgivelse hos Mouton. Endvidere har hun skrevet en artikel om *Predicate Formation: The System of Relation Changing Constructions in Spanish*, der udkommer i *Papers from the 5th Functional Grammar Conference 1992*.

Birger Lohse har færdiggjort en elementær portugisisk grammatik, der udkommer hos Munksgaard i begyndelsen af 1993. Desuden arbejder han på en afhandling om aspektkategoriens status i det portugisiske verbalsystem i et tværomansk perspektiv og i sammenligning med forholdene i germansk.

Skytte skriver på en stor italiensk grammatik for europæiske universitetsstuderende. En artikel om struktureringsproblemerne i dette værk er under trykning i kongresakter fra Siena.

Efter at have publiceret en lærebog om den franske ortografi, arbejder Ole Kongsdal på en analyse på dansk af den franske ortografis struktur mhp. at opstille hensigtsmæssige ortoepiske og ortografiske regler. Arbejdet omfatter også ortografiens historie samt reformer og reformforslag. Desuden har Kongsdal skrevet en artikel på fransk om problemerne omkring en fonologisk fortolkning af halvvokalen j's ortografiske regler, som formentlig vil blive publiceret i *Revue Romane*.

Anita Berit Hansen arbejder på en ph.d. afhandling, hvori hun på basis af empiriske sproglige data søger efter et sociolingvistisk mønster for variation og udvikling i fransk udtale.

François Marchetti arbejder på en kontrastiv un-

dersøgelse af franske og danske deklarative og pseudo-deklarative verber i anførende sætninger.

Fremmedsprogspædagogik

Thora Vinther og Eva Dam Jensen udvider stadig en lærebog i spansk talesprog for studerende på avanceret niveau. Denne bog udgør opfølgningsmaterialet til videoen Encuentros. Desuden har Vinther og Dam Jensen sammen med Henning Ørum fra IHI udarbejdet en konkordans over den transskriberede dialog fra to timers spontant interpersonelt talesprog i Encuentros. Endelig er der sket det glædelige, at Det humanistiske Fakultet har bevilget penge til fremstilling af laserplade og programmering af lytteforståelsesmateriale på interaktiv video, således at Vinther og Dam Jensen kan komme videre med dette projekt, der har været sat i stå i flere år pga. pengemangel. Projektet omfatter en indlæringssteoretisk undersøgelse af, hvorvidt præsentationen af komplekst input fremmer erkendelsen af talesprogets struktur.

Anne Jensen arbejder på en ph.d. afhandling om syntaktiske og diskursive modifikationers betydning for forståelse og tilegnelse af fremmedsprog.

Isabelle Duroisseau er i samarbejde med en gruppe på fem forskere fra DLH i gang med et projekt om udnyttelsen af billeder i fremmedsprogsundervisningen mhp. at fremme det mundtlige udtryk.

Leksikografi

Sammen med forskere fra HHK, ÅU og OU arbejder François Marchetti på revisionen af 4. udgave af Blinkenberg og Høybye: Dansk-Fransk Ordbog, og han er eneste francophone medarbejder i den redaktionskomité, der forestår revisionen af Blinkenberg og Høybye: Fransk-Dansk Ordbog.

Birger Lohse leder en arbejdsgruppe, der opbygger en portugisisk-dansk database på ca. 100.000 indgangsord, der kan danne grundlag for udarbejdelse af ordbøger og for opbygning af en modsvarende dansk-portugisisk database. Til dette formål har han etableret kontakt med Universitetet i Porto. Databasen har primært videnskabelige formål, mens den deraf udtrukne ordbog, der publiceres af Munksgaard, vil være for et alment publikum.

Forskning i ældre sprog og litteratur

Svend Hendrup er halvvejs i arbejdet med en håndbog på 150 s. i ældre fransk og fransk sproghistorie. Hans bog om det franske narrespil 1450-1550 forventes færdig i løbet af 1993. Hendrup arbejder desuden videre med en komplet tekststudgave af et middelfransk håndskrift Poenitentiarium, ligesom han arbejder på en komplet udgave af sats og tekst med oversættelser og litteraturhistorisk kommentar af Thott chansonnier manuskriptet inden for rammerne af et større projekt med editering, radioudsendelser, koncerter og CD-produktion af musikhåndskrifter og franske senmid-

delalderlige sange og hymner fra Det kongelige Bibliotek.

Jonna Kjær har pga. nyopdaget og udforsket tekstmateriale udvidet den sidste år planlagte bog om den norrøne reception i middelalderen af den franske tradition om Tristan og Isolde, til nu også at omfatte receptionen i Danmark og på Island i nyere tid af denne tradition.

Hanne Lange arbejder på de sidste bind i sin kommenterede udgivelse af det middelalderlige corpus fra det 12. århundrede om tings- og talsymbolik på matematisk-filosofisk grundlag. Arbejdet vil blive udgivet af Cahiers de l'Institut du Moyen Age grec et latin. Desuden er hun i gang med at skrive på tre bestillingsarbejder: 1. Problèmes d'interprétation des nombres dans la littérature médiévale. Bilan, til tidsskriftet PRISMA. 2. Interprétation des nombres dans la littérature médiévale latine du VIIe siècle au XVe siècle til Dictionnaire du Moyen Age Chrétien. 3. Anmeldelse af Penelope Reed Doob: The Idea of the Labyrinth from Classical Antiquity through the Middle Ages til Cahiers de Civilisation médiévale, Poitiers.

Lene Waage Petersen er i gang med en række delarbejder om Ariosto's epos Orlando furioso, heriblandt en artikel, der i 1993 ledsager udgivelsen af en dansk oversættelse af 1. sang.

Berta Pallares har skrevet to anmeldelser, der publiceres i 1993: 1. af Anne Sofie Sifverts doktordisputats: Crónica de las monjas Brígidas de la ciudad de México, Stockholm 1992, og 2. af Felipe Díaz Jimeno: Hado y Fortuna en la España del siglo XVI, Madrid 1987.

Det litteraturvidenskabelige område

Poul Rasmussen har fået antaget Cuentos populares andaluces til udgivelse på Universidad de Sevilla i serien Sociolingüística andaluza. Det er båndudskrifter af 54 folkeeventyr, optaget af forfatteren og fortalt af én person samt frekvensordbog over samtlige ord i eventyrene, hvortil kommer diverse frekvensundersøgelser. Arbejdet har således dels et folkløstisk, dels et lingvistisk formål.

Berta Pallares har skrevet en artikel om sammenhængen mellem den danske og den asturiske folkløse (nisser, elverfolk og nubeiru, xanas), der udkommer i 1993 på Madrids Universidad Complutense i Festschrift for María Josefa Canellada.

Maryse Laffitte fortsætter sit arbejde på en bog om forholdet mellem kvindeligheden og løftet som sproghandling og som fortolkningsfigur. På grundlag af studier i Molière, Diderot og Laclos samt en moderne tekst reflekterer hun over løftet som et knudepunkt i intersubjektiviteten og dets æstetiske, etiske og filosofiske implikationer.

Det 17., 18. og 19. århundrede

Pallares fortsætter alene inden for rammerne af det

store Tirsoprojekt, som oprindeligt skulle have været udført af 5 personer, med at udgive hans teaterværker, samtidig med at hun skriver artikler om hans forfatter-skab og en bog om hans vokabular.

J.K. Madsen undersøger den nordeuropæiske litte-raturimport fra Spanien. En artikel om Los primeros vestigios de la comedia española en Dinamarca er afle-veret til trykning i Madrid.

Inden for rammerne af European Science Founda-tion's store udgivelsesprojekt »Concepts and Symbols in the European Enlightenment« og hans egen mange-årige beskæftigelse med 1700-tallet, forbereder John Pedersen et indlæg til den skandinaviske romanist-kongres 1993, der siden skal udkomme i kongressens akter, om artiklen Education i L'Encyclopédie, der behandler spørgsmålet om hvorvidt en artikel i Encyc-lopédien kan læses isoleret eller som led i en stor sam-let tekst.

Hans Peter Lund er snart færdig med en bog på 128 sider om Trois contes af Flaubert, der udkommer på PUF i efteråret 1993. Inden for rammerne af et projekt om refleksionen af forfatternes kunstopfattelse i deres værker i det 19. århundrede har han skrevet en artikel om Flauberts Salammbô, der bringes i Revue Roma-ne, 28,1, 1993, og en artikel om Chateaubriands Mé-moires d'outre-tombe, der trykkes i tidsskriftet Euro-pe i 1993.

Merete Grevlund skriver på to bestillingsarbejder, der skal afleveres i 1993: 1. en artikel til et festskrift om, hvordan visse franske rejsebeskrivelser fra det se-ne 1600-tal foregriber Oplysningstidens professionali-sering af forfatterrollen. 2. en artikel til et særnummer af tidsskriftet Europe om Chateaubriand. Denne arti-kel handler om udviklingen i den måde digteren frem-stiller folket på i hhv. Essai sur les Révolutions, Etudes historiques og Mémoires d'outre-tombe.

Det 20. århundrede

Nils Soelberg er nu blevet færdig med de teoretiske afsnit i sit store projekt om Prousts hovedværk, hvor hans generelle hypotese er den, at den tabte tid ikke er den genfundne fortid, men tidsrelationen i sig selv. Han arbejder videre med den konkrete narratologiske læsning af denne fiktive selvbiografi, hvis sigte ifølge Soelberg er selve transformationsprocessen mellem den forhindsgivne fortid og fiktionen.

Hans Peter Lund har skrevet kapitlet om lyrikken i Frankrig efter 1945 til bind 7 i Verdens litteraturhisto-rie, der udkommer på Gyldendal i begyndelsen af 1993.

Eugène Lozovan arbejder sammen med en ameri-kansk forsker på en mindeudgave af professor Basil Munteanu's litteraturvidenskabelige og andre skrifter i 4 bind, hvoraf det første er i trykken i Cleveland, Ohio.

Lene Waage Petersen arbejder fortsat på sine ana-lyser af Italo Calvino's forfatterskab. Delresultater af

denne forskning vil blive publiceret i Italien. Samtidig har hun af Calvino oversat to essays fra Lezioni ameri-cane og Marcovaldo (fortællinger) til dansk. Lene Waage Petersen har desuden fortsat sit samarbejde med Birgitte Grundtvig, Aarhus Univ., om et portræt af 1980'erne i italiensk litteratur i form af en bog på dansk, der udgives på forlaget Tiderne Skifter i 1993. Endvidere er hun i færd med at revidere bogen Moder-ne italiensk litteratur (1982) mhp. en ny udgave, der ventes at udkomme i 1993.

Inden for rammerne af sit projekt om læsning ud fra et kvindesynspunkt af argentinske romaner skrevet af kvinder sigter Thora Vinther mod at publicere en bog på spansk på ca. 150 sider. Som et delresultat af denne forskning har hun næsten færdiggjort en artikel om identitetsproblematikken i romaner af tre forfattere.

Anne Loddegaard arbejder på en Ph.D.-afhandling om jansenistisk tema og struktur i Julien Greens, François Mauriacs og Georges Bernanos' forfatterska-ber.

Kulturhistorie

Hans Boll-Johansen arbejder på en revideret udgave af sin bog De Franske. Fransk identitet – myte og vir-kelighed, der udkom på Gyldendal i april 1992.

Annie Noer er snart færdig med en mindre bog om det bretonske sprogs stilling i dagliglivet, undervisnin-gen, medierne og andre kulturelle manifestationer og sprogets betydning for Bretagnes identitet.

Inden for rammerne af et større projekt om argen-tinsk identitetshistorie fra uafhængigheden til vore dage, arbejder Julius Lund på en undersøgelse af argentinernes selvforståelse og dens udvikling under og efter 1980'ernes retsopgør.

I fortsættelse af sin undersøgelse af inkvisitionen og censuren af litterære værker i Spanien i det 16. århun-drede (1990) arbejder José Alegre nu med en blotlæg-ning af inkvisitionen kriterier for at censurere litteræ-re værker i det 17., 18. og 19. århundredes Spanien, ligesom han søger at indkredse antallet af censurerede litterære værker. Endvidere analyserer han de spanske kongers og den spanske kirkes holdning til censuren og reflekterer over samtidens motiver til at censurere lit-teraturen.

Gert Sørensen er i gang med en undersøgelse af den italienske neorealisme, hvor han studerer forholdet mellem historie, politik, kunst (litteratur og film) og kulturelle institutioner, ikke mindst forlaget Einaudi, mhp. at vise at det neorealistske fænomen i perioden 1945-50 næppe kan vurderes alene på grundlag af in-terne kunstneriske kriterier. I forlængelse af Gert Sø-rensens arbejder om Gramsci og inden for rammerne af et stort projekt om »den italienske vej til moderni-tet«, arbejder han nu på en oversættelse af Benedetto Croce's Contributo alla critica di me stesso, der er cen-tral for en indsigt i Croce's selvforståelse som førende filosof og meningsdanner.

Historie og samfundsforhold

Harald Gettrup arbejder videre på et stort referenceværk for den alment interesserede offentlighed, uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv, hvori han giver en politisk, administrativ, økonomisk, social og kulturel beskrivelse af det moderne Frankrig. I 1992 har han færdiggjort afsnittet om retsplejen, der navnlig koncentrerer sig om grundlæggende forskelle mellem fransk og dansk (angelsaksisk) retspleje bl.a. mht. undersøgelsesprincippet, objektivitetsprincippet, nævningenes status og den foretrettes retsstilling.

Ginette Kryssing-Berg arbejder sammen med Jean-Paul Clipet på en lærebog for universitetsstuderende i moderne franske samfundsforhold. 1. del diskuterer de generelle mål for undervisningen og problemer der opstår i arbejdet med at indkredse og forstå hvad der sker i et samfund. 2. del er en analyse af sammensætningen, struktureringen og brugen af tematisk og tværfagligt materiale. 3. del giver nogle eksempler på indsamling af materiale.

Hans Krause Hansen arbejder på en ph.d. afhandling, hvori han teoretisk og empirisk søger at indkredse fænomenet korruption i en latinamerikansk sammenhæng, med særligt henblik på Mexico.

Inden for rammerne af en undersøgelse af forholdet mellem subsistensbønder og myndigheder i Venezuela har Julius Lund skrevet en artikel om Therapeutic-Educational Training of the Members of a Peasant Organization as a Contribution to Alternative Development, der udgives i en publikation fra Center for Udviklingsforskning i 1993.

José Alegre arbejder fortsat på en analyse af de dansk-spanske diplomatiske forbindelser i den bernstorffske periode (1753-70), mens Luís de Vasconcelos, på grundlag af dokumenter fra Det tyske Kancelli i Rigsarkivet analyserer forbindelserne mellem Portugal og Danmark 1546-1770.

Andre aktiviteter:

Instituttets lærere har mange forskellige forskningstilknyttede aktiviteter, heriblandt den forskningsbaserede undervisning, først og fremmest på BA- og kandidatuddannelserne, men også undervisning i tre romanske sprog på Åbent Universitet. Desuden har instituttet afholdt intensivkurser for danske studerende fra andre institutioner og franskundervisning på DTH.

Redaktionsvirksomhed:

Instituttets internationale tidsskrift *Revue Romane*, der udkommer med to numre om året, har haft John Pedersen (ansv.), Berta Pallares, Lene Waage Petersen, Nils Soelberg og H.P. Lund samt fra HHK Michael Herslund og Hanne Korzen som redaktører. Også Kryssing-Berg og Merad har deltaget i det redaktionelle arbejde. Dourousseau, Kongsdal og Noer har været medredaktører af *Tous Azimuts*, tidsskrift

udgivet i samarbejde mellem Romansk Institut, Franskafdelingen på DLH og Institut Français i København, mens Gert Sørensen er medredaktør af *Piranesi* – Italienske studier, udgivet af Museum Tusculanum. Jonna Kjær er redaktør for *Norden* på to internationale løbende middelalderbibliografier: *Bulletin Bibliographique de la Société Internationale Arthurienne*, BBSIA, og *Bibliography of the International Courtly Literature Society*, ENCOMIA. Lohse er medredaktør af Munksgaards romanske grammatikker, og Alegre er redaktør af to spanske tidsskrifter, der omhandler spanskundervisningens problemer.

Medlemskab af bedømmelsesudvalg:

John Pedersen har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. disputats, endvidere har han været med i bedømmelsesudvalg ang. professorat ved Oslo Univ. Pallares, Lone S. Rasmussen og Skytte har været medlemmer af bedømmelsesudvalg vedr. svenske disputats. Skytte og Waage Petersen har været medlemmer af bedømmelsesudvalg vedr. eksternt lektorat, ligesom Waage Petersen har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. lektorat og prisopgavebesvarelse. Julius Lund har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. et lektorat ved HHK, et adjunktur og en ph.d.-afhandling ved Å.U. Endelig har John K. Madsen været medlem af bedømmelsesudvalg ang. adjunktur ved O.U.

Gæsteforelæsninger o.l.:

John K. Madsen har arrangeret en forelæsningsrække og selv holdt en forelæsning i Hovedbygningen, Frue Plads, i anledning af 500 året for Columbus' første rejse. I denne serie optrådte også Alegre, Lohse, Julius Lund, Poul Rasmussen og Vinther. Desuden har John K. Madsen holdt gæsteforelæsninger om fonetik i Zarazaga (Jaca) og diverse forelæsninger om spansk guldalder og litteratur ved Folkeuniversitetet, København. John Pedersen har holdt foredrag i oversætterforeningen. Poul Rasmussen gennemgik Pablo Nerudas forfatterskab i forbindelse med åbningen af Det kgl. Biblioteks udstilling om Neruda i december. Dam Jensen har holdt foredrag på IAAS og på HHK's didaktikkursus. Skytte har holdt gæsteforelæsning ved Leuven Univ. Waage Petersen og Boll Johansen har holdt foredrag i Studenterkredsen, København. Endvidere har Boll Johansen holdt foredrag ved Fransk lærerforenings kursus på Kalø og i Alliance Française i Helsingør og i Fredericia. Gert Sørensen har holdt to foredrag, et for Forum for Renæssancestudier, Københavns Universitet, et ved Italiensklærerforeningens seminar på O.U. Lohse har holdt to foredrag, et ved Humanioradagene 1992 i Oslo og et i NETLA (Netværk for Latinamerikaforskning), København. Julius Lund har holdt to foredrag, et i NETLA og et i Mellemfolkeligt Samvirke. Kjær har holdt en gæsteforelæsning på Islands Universitet og to foredrag, et på

Båring Højskole og et i Det filologisk-historiske samfund i København. Lone S. Rasmussen har holdt foredrag i Lingvistikredsen og har været arrangør af et seminar på Romansk Institut om cross-cultural pragmatics.

Deltagelse i kongresser og seminarer:

Grevlund har deltaget med et foredrag i den internationale Marivaux-kongres i Aix-en-Provence. H.P. Lund har efter invitation fra det franske kulturministerium deltaget med et indlæg i konferencen »Traduire l'Europe«. Noer og Dourousseau har deltaget i et pædagogisk seminar på Institut Français, København, og desuden har Dourousseau deltaget i et psykoanalytisk seminar i København. Lohse har været til tre kongresser i hhv. Paris og Lissabon. Til de to af dem var han indbudt til at deltage med indlæg. Waage Petersen har deltaget med indlæg i italianistikongressen i Turku. Skytte deltog sammen med to forskerstuderende i Società di Linguistica Italiana's internationale kongres, hvor hun holdt foredrag. Alegre har deltaget med foredrag i to universitetssymposier og en kongres i Spanien. Julius Lund har deltaget med indlæg i en workshop arrangeret af Center for Udviklingsforskning, København, og i en konference i Göteborg. Vinther og Dam Jensen har deltaget med foredrag i AESLA's første kongres i Granada, og Vinther har holdt foredrag ved workshop om undervisning i mundtlig sprogfærdighed på HHK.

Forskningsophold, -netværk og -seminarer:

John K. Madsen har opholdt sig tre uger ved universitetet i Santiago de Compostela og deltager desuden i et fællesromansk grammatikprojekt, og Jonna Kjær har i to perioder forsket ved Stofnun Arna Magnússonar, Islands Universitet. John Pedersen deltager i et internationalt forskersamarbejde om det 18. århundrede. Pallares er i stadig kontakt med en international forskergruppe omkring studiet af Tirso de Molina. Vinther og Dam Jensen er medlemmer af et netværk omkring studiet af fremmedsprogspædagogik. Lone S. Rasmussen er aktiv i Functional Grammar kredsens tirsdagsmøder. Julius Lund er med i NETLA, et netværk af latinamerikanister. Lohse har været aktiv i oprettelsen af et internationalt interuniversitært samarbejde mellem Porto, Amsterdam, Zürich og København. Hendrup indgår i et fast samarbejde med danske ensembler og musikologiske forskere, og Lange har et internationalt kontaktnet med kolleger inden for middelalderstudier. Skytte er medlem af den videnskabelige kommission i Società Internazionale di Linguistica e Filologia Italiana, ligesom hun har løbende kontakt med en lang række kolleger fra flere lande omkring fælles opgaver. Waage Petersen er formand for Renæssanceforum, Københavns Universitet.

Desuden har Waage Petersen arrangeret at profes-

sor Romano Luperini fra Siena, der er en fremragende specialist i det 20. århundredes italienske litteratur og litteraturhistorie, kunne opholde sig en måned ved Romansk Institut i oktober-november, hvor han dels holdt kurser i Montales lyrik, dels underviste i litteraturteori og litteraturhistorie, og endelig vejledte specialestuderende. Takket være en Erasmus-bevilling arrangerede John K. Madsen, at vi i foråret kunne have en gæstelærer fra universitetet i Santiago de Compostela, Nuria Galán Suárez, der i 3 måneder underviste i spansk sprogfærdighed. Derudover har vi nydt godt af inspirationen fra en lang række gæsteforelæsere fra udenlandske universiteter, og først og fremmest fra de romanskspregnede lande.

Instituttet har under ledelse af John Pedersen videreført traditionen med 6 årlige forskerseminarer, de såkaldte PS, hvor lærere og stipendiater forelægger igangværende projekter eller færdige arbejder til drøftelse med kolleger. Men derudover har der under Gunver Skyttes ledelse været afholdt to seminarrækker med særligt henblik på ph.d.-studerende. Formålet har været at bidrage til skabelsen af et frugtbart forskningsmiljø, således at de ph.d.-studerende ikke blot skulle være henvist til kontakten med deres vejledere, men også kunne trække på hinandens ressourcer og på andre læreres. På den ene af disse seminarrækker holdt nogle af instituttets sprogforskere foredrag om deres egen forskning. På den anden indledte de ph.d.-studerende efter tur drøftelserne.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 32,7 (heraf 2 på orlov og 1 på ¾ tid).

Professor: Dr.phil. John Pedersen.

Lektorer: Dr. José M. Alegre-Peyrón, dr.phil. Hans Boll-Johansen, lic. Isabelle Dourousseau, cand.mag. Merete Gerlach-Nielsen (orlov), cand.mag. Harald Gettrup, Merete Grevlund, docteur de l'Université de Paris, cand.phil. Vibeke Grubbe, cand.phil. Svend Hendrup, mag.art. Ole Hjortd-Vetlesen (orlov), mag.art. Hugo Ibsen, cand.phil. Eva Dam Jensen, cand.mag. Ole Kongsdal Jensen, cand.phil. Jonna Kjær, lic. Ginette Kryssing-Berg, lic. Maryse Laffitte, cand.mag. Hanne Lange, lic. Eugeniu Lozovan, dr.phil. Hans Peter Lund, cand.mag. Julius Lund, cand.phil. John Kuhlmann Madsen, cand.mag. François Marchetti, cand.mag. Ghani Merad, cand.mag. Annie Noer, dr. Berta Pallares, mag.art. Lene Waage Petersen, cand.phil. Poul Rasmussen, dr.phil. Gunver Skytte Schmidt, cand.mag. Nils Soelberg, mag.art. Gert Sørensen, lic. Luís de Vasconcelos, cand.phil. Thora Vinther.

Adjunkt: Cand.mag. Birger Lohse.

Ekstern lektor: Cand.mag. Hanne Thygesen.

Forskningsstipendiater: Cand.mag. Anne Loddegaard, ph.d. Lone Schack Rasmussen.

Kandidatstipendiater: Cand.mag. Anita Berit Han-

sen, cand.mag. Hans Krause Hansen, cand.phil. Jan Mogensen.

Introduktionsstipendiat: Cand.mag. Anne Jensen.

Undervisningsassistenter: Hanne Leth Andersen, Lillian Reinholt Andersen, Angel Alzaga, Jan Gustafsson, Hans Lauge Hansen, Ulla Houkjær, Hanne Jansen, Christina Jessen, Henrik Lorentzen, Carla Juul Madsen, Maryse Pierrel Mikkelsen, Christian Ottesen, Laura Areias Thau-Knudsen, Jørn Westengaard-Holm.

TAP: Antal årsværk: 4,83.

Overassistenter: Elsebeth Bolwig, Bitten Brandt, Hanna Laulund, Annick Wewer.

Assistenter: Birgit Matz, Else Skydsgaard.

Specialer (Fransk):

Burgwald, Adda: Initiation og forandring i Michel Tourniers Les Méteores.

Høeg, Viggo: Rabelais samfundskritiske holdning.

Langgård, Agnete: Fra håb til absurditet.

Michelsen, Poul Bjørn: Menneskets verden i Boris Vians prosaværk.

Rødbrø-Pedersen, Jane: En logisk-semantisk, semantisk-pragmatisk beskrivelse af eh bien.

Selmann, Connie: Manipulationer med fortælletem-poet hos Proust.

Troldborg, Lone Knudsen: Dobbeltkultur og identitet.

Specialer (Fransk, 1985-ordning):

Alexandre, Lise Le: Camus' billeder af syd og nord.

Guldbrandsen, Jannah Ove: Computeren i gymnasiet's franskundervisning med henblik på den skriftlige kommunikative kompetence.

Hansen, Jørgen Grønlund: Comment devient-on fasciste? Une analyse du fascisme de Robert Brasillach.

Hansen, Lisbeth: En litteratursociologisk diskussion af begrebet belgitude i det fransksprogede Belgien.

Jersild, Karin Bryde: Mødetemaet i Marguerite Duras' forfatterskab primært belyst gennem en analyse af værket »Moderato Cantabile«.

Lohmann, Hanne Holme: Illusion – desillusion Emile Zola en analyse af l'Oeuvre.

Munk-Hansen, Laila: Temaet »voyage de retour« hos Le Clézio.

Nielsen, Karsten: Strukturændringer på det franske bogmarked i 1980'erne og deres indflydelse på bogforlæggerens rolle og skriftkulturens tilstand.

Thomsen, Bente: Une étude sociologique sur le développement du tourisme dans la Hauge.

Speciale (Italiensk):

Frank, Torben: Substitution af konjunktiv med indikativ i italiensk talesprog. En empirisk undersøgelse med særlig vægt på det metodologiske aspekt.

Specialer (Spansk):

Hansen, Anne Christen: De la abundancia del corazón habla la boca.

Larsen, Matilde Maria Magdalena: Pi y Margall, Torras I Bages og Valenti Almiralls bidrag til Katalanismens politiske ideologier.

Pedersen, Johan: Adverbielle bisætninger på spansk. Vestergaard, Martin: Drengheleterne i Miguel Delibes' tre romaner: El Camino – Las Ratas – El príncipe destronado.

Vierhout, Nellie: Erasmistiske træk hos Cristóbal de Castillejo.

Publikationer:

Boll-Johansen, Hans: De franske. Fransk identitet, myte og virkelighed. København 1992, 256 s.

de Vasconcelos, Luís Walter: Aspectos do Fomento no Reinado de D. Maria I, Parte I – As obras do Ribatejo. Boletim Cultural da Assémbleia Distrital de Lisboa III Série No. 91 – 2. Tomo 1989 (udg.92) s. 43, Lissabon 1992.

Dourousseau, Isabelle: Deux Pays à L'Ecran. Etude comparative de journaux télévisés danois et français. København Danmarks Lærerskole 1992, 95 s.

Gettrup, Harald: Les Grands Concours, les Grandes Ecoles, les Grands Corps de l'Etat. Institutpublikation 1991, 69 s.

Jensen, Ole Kongsdal: Toulouse – den rosa by. TOUS AZIMUTS 38, avril 1992, s. 3, København 1992.

–: L'écrit et l'oral – et la norme. Trois aspects de la langue française. København 1992, 68 s.

–: J. Klausenburger: "French Liaison and Linguistic Theory" (Anmeldelse). Revue Romane 22.1, s. 8, København 1987.

Kjær, Jonna: Anm. af: "Tristan et Iseut. Les poèmes français. La saga norroise". Textes originaux et intégraux présentés, traduits et commentés par D. Lacroix et Ph. Walter, Paris, 1989. Revue Romane 27-1, s. 158-160, København 1992.

–: Franco-Scandinavian Literary Transmission in the Middle Ages. Two Old Norse Translations of Chrétien de Troyes – "Ivens Saga" and "Erex Saga". i: The Arthurian Yearbook II (Garland Reference Library of the Humanities (Vol. 1458), Ed. Keith Busby, s. 113-134, New York and London 1992.

Kryssing-Berg, Ginette: Les Européennes, la politique et la CE. RIDS 128, s. 17, København 1992.

Lozovan, Eugeniu: Lyd- og skriftafvigelser. De mozarabiske HARAGAT og den romanske filologi. SEMIRAMIS. Tidsskrift om orienten 2, s. 51-57, København 1992.

Lund, Hans Peter: Romanen og det litterære liv i Frankrig. i: Verdens litteraturhistorie, bd. 6, 1914-1945, Red. Hans Hertel, s. 256-270, København 1992.

- Fra dadaisme til modstandslyrik: Sydeuropa, Latinamerika, Tyskland. i: Verdens litteraturhistorie, bd. 6, 1914-1945, Red. Hans Hertel, s. 305-335, København 1992.
- Forord til Albert Camus: Dagbøger. i: Albert Camus: Dagbøger, Udgiver: Hans Peter Lund, s. 5-11, København 1992.
- Noer, Annie: La Bretagne, un apecu. Tous Azimuts 36, s. 5-8, København 1991.
- Le Quercy. Tous Azimuts 38, s. 39-43, København 1992.
- Pallares, Berta: "La llamada nocturna" y "La orilla del Danubio" af. Soledad Puértolas. Edición, prólogo y notas de Berta Pallares. København 1992, 80 s.
- Pedersen, John: Perec- comment le lire? Nuova Corrente XXXVIII, No. 108, s. 377-399, Genova 1992.
- Teksters tale. Om tekstanalyse og -tolkning med særligt henblik på italiensk studier. København 1992, 145 s.
- "Jean Giraudoux: Oeuvres romanesques". Anmeldelse. Revue Romane 27.2, s. 312-20, København 1992.
- Rasmussen, Lone Schack: Los aspectos metalexico-gráficos de un diccionario semántico. i: Estudios de Lexicología y Metal Lexicografía del Español Actual, Gerd Wotjak, s. 38-62, Tübingen 1992.
- Skytte, Gunver: Anm. af Claudio Marazzini: Storia e coscienza della lingua in Italia dall'Umanesimo al Romanticismo. Torino, Rosenberg & Sellier, 1989, 267 p. Revue Romane 27.2, 1992, s. 301-03, København 1992.
- Soelberg, Nils: Anm. af M. Lindahl: La conception du temps dans deux romans de Claude Simon. Uppsala 1991. Revue Romane 27-2, s. 314-16, København 1992.
- Anm. af G. Genette: "Fiction et diction", Paris 1991. Revue Romane 27-2, s. 303-07, København 1992.
- Sørensen, Gert: Den italienske kommunismes lange krise. Årbog for Arbejderbevægelsens historie, 1991 21, s. 20, København 1992.
- Cultura Filosofica e Politica. i: Orizzonti D'Italia, I. Bostrøm & G. Nencioni, s. 18, København 1992.

Julius Lund

fundt sted inden for rammerne af førstnævnte institut (oktober-november 1992). Institutets bibliotek blev i forbindelse med sammenlægningen ombygget og udvidet.

Studiet af de slaviske sprog og kulturer indførtes ved Københavns Universitet i 1859, da det første docentur i slaviske sprog blev oprettet. Slavisk Institut blev oprettet i 1955 og havde fra 1958 lokaler i Bispetorvanekset. I 1971 flyttedes instituttet til Østervoldkomplekset og derfra i 1978 til de nuværende lokaler på Københavns Universitet Amager. 1. januar 1989 ændrede instituttet navn til Institut for Slavistik og Øststatsforskning. I 1990 oprettede instituttet Informationscenter om Østeuropa (ICØ).

Institut for Nygræsk og Balkanistik blev grundlagt i 1984 efter en halvandenårig forsøgsperiode med centerstatus (fra 1. september 1982). Instituddannelsen byggede på Nygræsk afdeling under Institut for klassisk Filologi med tilførsel af faget balkanistik. Nygræsk afdeling, der blev oprettet i 1968, havde fra 1969 til huse i Skindergade 13 (»Mappchjørnet«) og flyttede dernæst til Nørregade 7. I 1979 flyttede Nygræsk afdeling til Københavns Universitet Amager sammen med det øvrige institut, men bibeholdt egne lokaler.

Forskningsvirksomhed:

Institutts forskning, der geografisk dækker det tidligere politiske Østeuropa plus Grækenland, falder i hovedsagen inden for de respektive fagområders tre traditionelle hovedgrene: Lingvistik, kulturhistorie/litteratur og historie/samfundsfag.

Juni Söderberg Arnfast foretog videre forstudier til en ph.d.-afhandling om det politiske sprogs udvikling og kendetegn i Polen gennem 1980'erne. Hun har udarbejdet et indeks over skriftligt materiale til videre analyse og forstærket sit teoretiske grundlag.

Hans Bagger har færdigredigeret bogen »Nøglen til Østeuropa. En selektiv, annoteret bibliografi over vestligsprogede informationsmidler vedr. Østeuropas og det tidligere Sovjetunionens historie og samfundsforhold«. Han har udarbejdet en artikel »The Role of the Baltic in Russian Foreign Policy 1721-1773« til »Traditions of Imperial Russian Foreign Policy« (Cambridge). – Hans arbejde med projektet »En strukturel analyse af Ruslands udenrigspolitik over for de skandinaviske stater i perioden 1721-1780« er fortsat.

Syssel Gudrun Engberg arbejder fortsat på en monografi om det græske gammeltestamentlige lektionar og har været i Skt. Petersborg og Firenze for at studere relevante håndskrifter. Hun har bidraget med et afsnit om Grækenland til Gyldendals Verdenslitteraturhistorie. Hun har fundet, og er ved at udgive, en middelalderlig tekst skrevet på ossetisk, et sprog som med ganske få undtagelser først er belagt fra det 19. årh.

Jørgen Harrit har fortsat sit arbejde med den dansk-russiske ordbog, hvor bogstaverne M og N er færdige

Københavns Universitets Østeuropainstitut

Historie:

Københavns Universitets Østeuropainstitut blev oprettet d. 1. januar 1992 ved en sammenlægning af Institut for Slavistik og Øststatsforskning og Institut for Nygræsk og Balkanistik. Den fysiske sammenlægning

og befinder sig i korrekturfasen. – Han har indledt et samarbejde med professor V. Berkov, Skt. Petersborg, om forskellige leksikografiske projekter, herunder om en henvendelse til UNESCO om oprettelse af en international komite til akkumulering af leksikografisk erfaring, som nye forfattere kan drage nytte af. – Han er medarrangør af et nordisk forskerseminar om leksikografi, som efter planerne skal afholdes i Oslo i 1993.

Kristine Heltberg har fortsat arbejdet med den polske litteraturhistorie fra ældste tid og til 1980. Hun er i samarbejde med forskningsbibliotekar ved Det kongelige Bibliotek Poul Flandrup i færd med at udgive den første danske slavist, Casper Wilhelm Smiths brevsveksling med betydende polske personligheder fra perioden omkring 1863, både om fagligt og politisk samarbejde.

Lisbet Torp Jensen har færdiggjort sit projekt vedrørende den græske storbykultur, rebetika. I samarbejde med professor Ole L. Smith, Gøteborgs Universitet, forbereder hun nu en udgivelse af forskningsresultaterne. Desuden har hendes forskningsarbejde med rebetika resulteret i bogen »Salonikios – the greatest violin of the Balkans« (forventes at udkomme på Museum Tusculanums Forlag foråret 1993).

Michael Jensen har fortsat arbejdet med sit ph.d.-projekt »Dansk handel på polske, tyske og russiske Østersøhavne ca. 1760-1807«, hvor der foretages en analyse af den danske handel med henblik på at fastslå varebestand, omfang og udvikling.

Niels Kristian Bilberg Jørgensen har afsluttet første halvdel af en analyse af den romantiske bevidstheds udvikling hos Dostoevskij. Anden halvdel af arbejdet er nu under udarbejdelse, herunder en komparativ analyse af den romantiske bevidsthed i Puskins og Lermontovs romaner.

Peter Ulf Møller har færdiggjort sit bidrag om østeuropæisk litteratur efter 1945 til bind 7 af Gyldendals Verdenslitteraturhistorie. I samarbejde med antropologen Michael Harbsmeier har han afsluttet en artikel om japanernes opdagelse af Vesten (herunder Rusland), som afspejlet i japanske rejseskildringer. – Han har endvidere foretaget forarbejde til en oversigt over de baltiske litteraturs historie.

Lars Nørgaard fortsætter sit arbejde med kilder til græsk-danske forbindelser før 1900 og har herunder afsluttet en afhandling om den danske filolog Jean Pios arbejde med en samling eventyr fra Korfu (samlet 1881-82). I forbindelse med en brevdugave (A. La-skaratos til Th. Hansen 1865-1901) videreføres undersøgelsen af protestantiske aktiviteter i Grækenland i det 19. årh.

Jens Nørgård-Sørensen forsvarede d. 18. september 1992 sin doktordisputat: Coherence Theory, the Case of Russian (Berlin: Mouton de Gruyter, 1992). Under projektet »Oversættelse af fagsproglige tekster« har han i samarbejde med Arnt Lykke Jakobsen og Hans-Henrik Sorgenfrey færdigredigeret den kollektive mo-

nografi »Fagsproglig oversættelsesteori i Vest- og Østeuropa 1970-1990«, der er under udgivelse. – Han har endvidere været den danske medarrangør af den fællesnordiske konference »Russisk sprogshistorie i ny belysning«, der blev afholdt i august 1992 i Gøteborg, og som var finansieret af NORFA.

Birgit Olsen har fortsat arbejdet med en kritisk tekstudgave af den græske oversættelse af Boccaccios »Theseide«. – Hun har afholdt to gæsteforelæsninger på Kretas Universitet og et seminar på Gøteborgs Universitet. – Som led i en seminarrække om tidligt græsk folkesprog har hun arrangeret fire gæsteforelæsninger og et kollokvium med international deltagelse.

Jørn I. Qvonje har fortsat sit historisk-typologiske arbejde over udtryksmåderne for personalpronominal possessor i balkansprogene og de omkringliggende sprog. Forstudierne til et generallingvistisk afsnit om handlede pronominalisering og possessivitet er fortsat, ligesom der er indledt forstudier til en undersøgelse om nævnte udtryksmåder i Østersøprogene.

Niels Erik Rosenfeldt har fortsat sine studier i det sovjetiske politiske system og i USSR's/Ruslands udenrigs- og sikkerhedspolitik. En samlet fremstilling af Sovjets/Ruslands politisk-økonomiske udvikling 1982-92 og en mere specifik analyse af revolutionsåret 1991 er blevet færdiggjort og publiceret. En undersøgelse af udviklingen i Rusland i 1992 og af forholdet mellem eks-USSR og Danmark er under forberedelse. Han deltog endvidere i et tværinstitutionelt og tværfagligt forskningsprojekt om »Østeuropa under forvandling«.

Jens Skov-Larsen har fortsat sit arbejde med oversigten over den tjekkiske kulturs historie. – I samarbejde med cand.mag. Rudolf Kudera har han fortsat arbejdet på den tjekkisk-danske grundordbog, hvis materiale er konverteret til et mere moderne tekstbehandlingssystem. Udarbejdelsen af indledningen med bøjningsmønstre er afsluttet. – En fremstilling af udviklingen i Tjekkioslovakiet i 1991 er færdiggjort og publiceret.

Egil Steffensen har videreført det i 1990 påbegyndte forskningsprojekt vedr. pressefrihedens vilkår i Rusland/Sovjet/SNG. Et foreløbigt resultat forventes at foreligge i efteråret 1993 i form af en publikation skrevet af de involverede forskere.

Udgivervirksomhed m.v.:

Instituttet udgiver 3 skrifterækker: »Studier«, »Materialer« og »Rapporter«. Medlemmer af redaktionskomiteen for disse er Kristine Heltberg, Per Jacobsen, Niels Erik Rosenfeldt og Eigil Steffensen.

Michael Jensen og Jens Nørgård-Sørensen er medlemmer af redaktionen på tidsskriftet »Svantevit«.

Hans Bagger er kasserer og medlem af bestyrelsen for Den danske historiske Forening og »Historisk Tidsskrift«.

Niels Erik Rosenfeldt er medlem af styrelsen for

Den nordiske Komité for Østeuropaforskning og af Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg, SNU.

Kongresser og rejser:

Juni Söderberg Arnfast foretog en forskningsrejse til Polen i september 1992, i forbindelse hermed deltog hun også i et lingvistisk seminar samt etablerede bredere kontakter inden for sit forskningsområde. Hun har ligeledes deltaget i et kursus i sprog og kommunikation på Odense Universitet i januar 1992, arrangeret af Forskerakademiet.

Syssel Gudrun Engberg var indbudt som foredragsholder til symposiet »Three Worlds of Mediaeval Chant«, Princeton University, og til et arbejds møde om palaeobyzantinsk notation i Hernen (Holland).

Jørgen Harrit har været på studie- og arbejdsophold i Moskva i august-september 1992.

Per Jacobsen var medlem af en delegation, bestående af folketingsmedlemmer og eksperter, der besøgte Kosovoprovinserne i april 1992.

Peter Ulf Møller har i juni 1992 deltaget i et nordisk-baltisk seminar for litteraturkritikere: »The Nordic and Baltic Literatures: Perspectives of the 90's« i Jyväskylä, Finland.

Lars Nørgaard har i forbindelse med instituttets deltagelse i EF's udvekslingsprogram ERASMUS besøgt universitetet i Thessaloniki i august 1992.

Birgit Olsen har i forbindelse med sit projekt foretaget en forskningsrejse til Grækenland (Athen og Thessaloniki).

Niels Erik Rosenfeldt har deltaget i en Østeuropakongres i Oslo, og han har været på studierejse til Tatarstan, Basjkortostan og Udmurtien i Den russiske Føderation.

Jens Skov-Larsen har foretaget forskningsrejser til Praha og Brno (i januar og oktober 1992).

Eigil Steffensen deltog i dagene 4.-10. oktober i et symposium med temaet »Krisen og kulturen«, arrangeret af Det russiske humanistiske Statsuniversitet (RGGU) i Moskva, hvor han holdt foredraget »Krisen og mentaliteten«, der vil blive publiceret i »Østforum«, Oslo.

Sophia Scopetea deltog i et kollokvium om Andreas Kalvos i Genève (18.-20. juni) med indlægget »Kalvos inden for romantikken«. Hun deltog i Andreas Kalvos-kongressen på Zakynthos (24.-27. september) med indlægget »Kalvos og visionen om Hellas«. Endelig deltog hun i et seminar om »Den sene Kirkegaard« i Oslo (22.-24. oktober) med indlægget »Sokrates og begrebernes omvendelse hos den sene Kirkegaard«.

Informationsvirksomhed m.v.:

Københavns Universitets Østeuropainstitut har i 1992 i omfattende grad leveret viden og forskningsresultater til offentligheden.

Som i de tidligere år er der gennemført forelæsningsrækker om forskellige slaviske og østeuropæiske forhold ved instituttets medarbejdere på Folkeuniversitetet, ligesom instituttet har gennemført undervisning inden for rammerne af Åbent Universitet.

På baggrund af den øgede interesse for Østeuropa og østeuropæiske forhold har instituttets medarbejdere i stort omfang deltaget i foredragsvirksomhed, paneldiskussioner m.v. Specielt har udviklingen i det tidligere Jugoslavien og i det tidligere Sovjetunionen stillet øgede krav om information fra nyhedsmedierne om levering af uddybende kommentarer og baggrundsinformation, specielt ved Per Jacobsen og Niels Erik Rosenfeldt.

Instituttets medarbejdere deltager i udarbejdelsen af Den store danske Encyklopædi. Syssel Gudrun Engberg er konsulent for områderne byzantinsk og nygræsk litteratur, samt i transkription af græsk. Per Jacobsen er konsulent for polsk, tjekkisk, slovakisk, ungarsk, slovensk, kroatisk, serbisk, makedonsk, bulgarsk og albansk litteratur. Eigil Steffensen for russisk og baltisk litteratur og Hans Bagger for russisk historie.

Ved Københavns Universitets Østeuropainstitut er placeret Informationscentret for Østeuropa; vedr. dets aktiviteter henvises til årbogens generelle afsnit om informationsvirksomhed.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 13.

Lektorer: Cand.mag. Hans Bagger, cand.mag. Syssel G. Engberg, cand.mag. Jørgen Harrit, dr.phil. Kristine Heltberg, mag.art. Per Jacobsen, dr.phil. Peter Ulf Møller, cand.mag. Lars Nørgaard, dr.phil. Jens Nørgård-Sørensen, mag.art. Jørn I. Qvonje, cand.mag. Niels Erik Rosenfeldt, fil.kand. Jens Skov-Larsen, dr.phil. Ole L. Smith (orlov fra 1.10.91), dr.phil. Eigil Steffensen.

Ekstern lektor: Cand.mag. Sophia Scopetea.

Seniorstipendiat: Dr.phil. Lisbet Torp Jensen.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Juni Söderberg Arnfast, cand.mag. Michael Jensen, cand.mag. et art. Niels Christian Bilberg Jørgensen, cand.mag. Birgit Olsen.

Stipendiat (Nordisk Ministerråd): Dalia Barauskaite. Russisk lektor: Dipl.ped.nauk. Galina Jegorova.

Akademiske medarbejdere: Erik André Andersen, Helga Thorning Jacobsen, Judith Jørgensen, Henrik Mikkelsen, Leonarda Rajman.

TAP: Antal årsværk: 1,9.

Annemarie Hede Andersen, Rita Nærvig-Jensen, Birgitte Wascheus.

Under jobtilbudsordningen: Helen Berit Kurz, Allan Gorm Henriksen, Jesper V. Maaløe, Benny Petersen, Jeanette Rasmussen.

Speciale (Balkanistik):

Aarbakke, Vemund: *Ethnic Rivalry and the Quest for Macedonia 1870-1913*.

Speciale (Russisk):

Szutowicz, Piotr Jerzy: Det tænkende siv. Il'ja Erenburg mellem rationalisme, romanisme og kommunisme. Et forsøg på at indkredse hovedmotiverne i Erenburgs forfatterskab samt en analyse af nogle udvalgte aspekter af hans offentlige rolle.

Speciale (Nyrgræsk):

Hansen, Henrik: Giorgos Seferis mellem tradition og modernisme.

Publikationer:

Andersen, Erik André: Minoriteternes situation og rettigheder i de baltiske lande. Københavns Universitet 1992, 100 s.

→ Baltikums vej fra asken til ilden. Nord-Revy Nr.1, s. 7, Oslo 1992.

→ Estland. Letland. Litauen. En landbeskrivelse. København 1992, 63 s.

→ Estland, Letland og Litauen. Selvstændighed – og nye problemer. i: Øststatus 1991, Niels Erik Rosenfeldt og Per Jacobsen (red.), s. 225, København 1992.

→ Jugoslavien under omdannelse. Københavns Universitet 1992, 76 s.

→ Dalsgaard, Mette: Mellem Bonn og Moskva – før og efter den tysk-sovjetiske traktat den 9. november 1990. Københavns Universitet 1992, 106 s.

→ De baltiske lande i verdensøkonomien: Ressourcer, problemer og perspektiver. Økonomi og Politik Nr.3, 65. årgang, s. 10, 1992.

Bagger, Hans: Politikens Ruslandshistorie 1689-1917, 2. rev. udgave. i: Politikens Ruslandshistorie 1689-1917, 2. rev. udg., Hans Bagger, s. 1-138, København 1992.

Harrit, Jørgen: Possession and Existence. A problem in Active Danish-Russian Lexicography. i: Words That Team With Meaning, Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi. Red. J. E. Nielsen, København 1992.

Jacobsen, Per: Ungarn – en del af Europa. i: Øststatus 1991, Niels Erik Rosenfeldt og Per Jacobsen (red.), s. 126-139, København 1992.

→ Jugoslaviens anden opløsning. i: Øststatus 1991, Niels Erik Rosenfeldt og Per Jacobsen (red.), s. 139-162, København 1992.

→ Jugoslavien i pressen. i: Jugoslavien under omdannelse, Erik A. Andersen (red.), s. 69-76, København 1992.

→ Den endeløse Krig. i: Jugoslavien i stykker, Vibeke Sperling, Danmarks Radio, s. 98-104, København 1992.

Jensen, Michael: Den danske handel på Riga i årene

ca. 1760-1807. Historisk Tidsskrift Bind 91, hæfte 1, 1991, s. 44-75, København 1991.

→ Dansk handel på Rusland 1760-1807. København 1991, 141 s.

Møller, Peter Ulf: Verden 1914-15. i: Verdens Litteraturhistorie, bd. 6, Red.: Hans Hertel, s. 11-20, 28-29, København 1992.

→ Fra eksperiment til cement: Russisk litteratur efter revolutionen. i: Verdens Litteraturhistorie, bd. 6, Red.: Hans Hertel, s. 57-87, København 1992.

→ Nationalromantik, poetisme og populisme fra Baltikum til Balkan. i: Verdens Litteraturhistorie, bd. 6, Red.: Hans Hertel, s. 377-391, København 1992.

Nørgaard, Lars: Omkring Forholdet mellem A. Laskarator og E. Roidis (nygræsk). Porfyras 63, s. 33-45, Korfu 1992.

→ Om mani og manioterne. SFINX 1992, 2, s. 85-90, Aarhus 1992.

Nørgård-Sørensen, Jens: Coherence Theory. The Case of Russian. Berlin 1992, 222 s.

Qvonje, Jørn Ivar: Präposition plus Genitiv/Dativ in den Balkansprachen. Linguistique balkanique 34/1-2, s. 29-39, Sofija, Bulgarien 1991.

Rosenfeldt, Niels Erik, Christensen, Svend Aage, Pape, Carsten: Imperiet. i: Imperiets sammenbrud 1982-1992, Politikens Ruslandshistorie 4, Svend Aage Christensen, Carsten Pape, Lars Poulsen-Hansen, Niels Erik Rosenfeldt, s. 8-21, København 1992.

→ Sovjetsamfundet i skred. i: Imperiets sammenbrud 1982-1992. Politikens Ruslandshistorie 4, Svend Aage Christensen, Carsten Pape, Lars Poulsen-Hansen, Niels Erik Rosenfeldt, s. 92-137, København 1992.

→ Christensen, Svend Aage: Kup og revolution. i: Imperiets sammenbrud 1982-1992. Politikens Ruslandshistorie 4, Svend Aage Christensen, Carsten Pape, Lars Poulsen-Hansen, Niels Erik Rosenfeldt, s. 229-44, København 1992.

→ Christensen, Svend Aage: Rusland og det nye fællesskab. i: Imperiets sammenbrud 1982-1992. Politikens Ruslandshistorie 4, Svend Aage Christensen, Carsten Pape, Lars Poulsen-Hansen, Niels Erik Rosenfeldt, s. 245-65, København 1992.

→ Sovjetunionen og Tyskland. Overblik og efterskrift. i: Mellem Bonn og Moskva. Før og efter den tysk-sovjetiske traktat den 9. november 1990 om af-tenen, Erik André Andersen, Mette Dalsgaard (red.), s. 92-106, København 1992.

→ Sovjetstaten 1917-45. i: Sovjetstaten 1917-82. Politikens Ruslandshistorie 3, 2.revid.udgave, Niels Erik Rosenfeldt, Carsten Pape, s. 7-144, København 1992.

→ Sovjet og omverdenen. i: Sovjetstaten 1917-82. Politikens Ruslandshistorie 3, 2.revid.udgave, Niels Erik Rosenfeldt, Carsten Pape, s. 223-56, København 1992.

- : Sovjetstaten 1917-45. i: Sovjetstaten. Verdens historie 23, Niels Erik Rosenfeldt, Carsten Pape, s. 7-144, København 1992.
  - : Sovjet og omverdenen. i: Sovjetstaten. Verdens historie 23, Niels Erik Rosenfeldt, Carsten Pape, s. 223-56, København 1992.
  - , Jacobsen, Per: Øststatus 1991. København 1992, 225 s.
  - : Sovjetunionens politiske svanesang. i: Øststatus 1991, Niels Erik Rosenfeldt, Per Jacobsen (red.), s. 7-39, C.A. Reitzel 1992.
- Skov-Larsen, Jens: Tjekkoslovakiet, på vej tilbage til

Europa – men som én eller to stater? i: Øststatus 1991, Niels Erik Rosenfeldt og Per Jacobsen (red.), s. 106-125, København 1992.

Steffensen, Eigil: Sovjetkultur i krise. i: Øststatus 1991, Red.: N. E. Rosenfeldt og P. Jacobsen, s. 40-53, København 1992.

–: Den russiske fascination. Om vestlige intellektuelle og østlige utopier. Dansk Udsyn 1991, nr. 6, Askov 1991.

–: Kulturens krise og den politiske mentalitet. Nordisk Østforum 4, 1992, s. 6, Oslo 1992.

Per Jacobsen

Ikke-europæiske sprog

Carsten Niebuhr Institutet for nærorientalske studier

Forskningsvirksomhed:

I juni 1992 udvidedes det tidligere Carsten Niebuhr Institut for nærorientalske oldtidskulturer med fagene semitisk (arabisk og hebræisk) og iransk, således at instituttet nu beskæftiger sig med området Mellemøsten i fortid og nutid. Som en konsekvens skiftede instituttet derfor navn.

Carsten Niebuhr Instituttets tværfaglige karakter er på denne måde yderligere understreget, idet det omfatter seks afdelinger hvis arbejde geografisk dækker området fra Iran til Middelhavet og Nordvestafrika og fra det Indiske Ocean til Sortehavet; tidsmæssigt arbejdes der ved instituttet med et spænd der rækker fra nogle af menneskehedens allertidligste bosættelser over højkulturene i Ægypten, Mesopotamien og Persien, og fra de middelalderlige islamiske stater til nutidens Mellemøsten. Sproglige, historiske og samfundsmæssige emner omfattes af instituttets arbejde.

1. Afrikansk afdeling

1.1 Fortsat redaktion af tuaregisk ordbog over Adrar-dialekten (Mali) (Karl-G. Prasse).

1.2 Fortsat redaktion af Ghabdouane Mohamed: Levnedsskildring (tuaregisk, Ayr-dialekt, Niger) med fransk oversættelse (Karl-G. Prasse).

1.3 Afsluttet revision af Hans Ritter: Tysk-tuaregisk ordbog med henblik på fælles udgivelse (Karl-G. Prasse).

1.4 Redaktion af artikel om Farvesystemer i Berberisk til udgivelse i Mediterranean Language Review (Karl-G. Prasse).

1.5 Indskrivning på computer af tuaregisk folkeeventyr og digte (Adrar-dialekt) med henblik på udgivelse. Informant: Ehya ag Sidiyène (Karl-G. Prasse, Abdelmadjid Allaoua).

2. Assyriologisk afdeling

2.1 Fortsat arbejde med An Intellectual History of Ancient Near Eastern Studies: Projektet er en faghistorisk analyse af udforskningen af den Nære Ørients oldtidskulturer uden for Ægypten. Det indebærer omfattende litteraturstudier og arbejde i arkiver, f.eks. British Museum, The Oriental Institute, Chicago, University Museum i Philadelphia. Det sigter på en

sammenhængende fremstilling i bogform, hvor fagernes udvikling og relation til det nittende og tyvende århundredes europæiske kulturelle, historiske og ikke mindst religiøse debatter vil blive belyst (Mogens Trolle Larsen).

2.2 Fortsat arbejde med oversættelsen af Gilgamesh-eposet og Enuma elish til dansk, i samarbejde med Ulla Koch Westenholz. Oversættelsen udkommer i løbet af 1993 som Bd. II af »Verdensreligionernes Hovedværker« (Aage Westenholz).

2.3 Fortsat arbejde med udgivelsen af de sargoniske tekster fra Nippur. Projektet forventes afsluttet i 1993 (Aage Westenholz).

2.4 Fortsat arbejde med projektet »Esoteriske Videnskaber i Mesopotamien«. Et bind om mesopotamisk astrologi (en gennemgribende revideret udgave af forfatterens guldmedaljeafhandling) er praktisk talt afsluttet og vil udkomme i CNI-Publications (Ulla Koch Westenholz).

2.5 Fortsat arbejde på oversættelsen af Gilgamesh-eposet. etc. i samarbejde med Aage Westenholz (Ulla Koch Westenholz).

2.6 Publikation af oldbabylonsk arkiv fundet i Tell Leilan (nø-Syrien) i 1987 færdigredigeres i samarbejde med forskere fra USA og Syrien (Jesper Eidem).

2.7 Deltagelse i projektet »AEM II«, som omfatter udgivelse af ca. 1000 oldbabylonske breve fra oldtidsbyen Mari. Projektet hører under UPR 193 ved CNRS i Paris (Jesper Eidem).

2.8 En tværdisciplinær undersøgelse af sociale, politiske og etniske forhold i de mellemste Zagros bjerge (dele af det moderne Kurdistan/Luristan) i perioden ca. 3500-500 f.v.t. Projektet finansieres af Carlsbergfondet (Jesper Eidem).

3. Iransk afdeling

3.1 Fortsatte leksikografiske undersøgelser af jødisk-persiske bibeloversættelser samt indledende faser i et projekt – sammen med Judith Winther – om de to Messiasser i jødedommen (Jes P. Asmussen).

3.2 Fortsat arbejde med tredje bind af Vestiranske dialekter, Bakhtiari (F. Vahman).

3.3 Fortsat arbejde med persisk-dansk ordbog, den første videnskabelige persisk-danske ordbog (F. Vahman).

4. Nærorientalsk arkæologisk afdeling

4.1 Tidlig-ægyptiske hytter og baldakiner: Fortsat

bearbejdelse af de træ- og sivbygninger, som er afbildet i prædynastisk og arkaisk tid samt i Gamle Rige (E. Oldenburg).

4.2 Symbolsprog i de statsformative perioder i Mesopotamien og Syrien: Fortsatte undersøgelser af det symbolsprog, som optræder i forbindelse med keramiske dekorationer, segl, figuriner og vægmalerier (I. Thuesen).

4.3 Palæogenetik: Fortsatte analyser i samarbejde med Biokemisk Institut B af forekomst af human DNA i knogler, tænder og bløddere fra arkæologiske fund fra Grønland, Syrien og Ægypten (I. Thuesen).

4.4 Udgravning: Bearbejdning af fundene fra Tell Mashnaqa (1990-91) med henblik på publikation. Redigering af bidrag hertil fra en række eksperter i Danmark og USA (I. Thuesen).

4.5 Bearbejdning af »Småfund« fra Jordan og Syrien; disse underkastes »integreret analyse« for at udvikle denne fundgruppes potentiale for vor forståelse af teknologi, handel, social struktur og symbolbrug i forhistorien (Bo Dahl Hermansen).

4.6 Bearbejdning af flintmateriale fra Sunakh i Jordan og Tell Mashnaqa i Østsyrien med henblik på publikation (C. Hoffmann Pedersen).

4.7 Ubaid kværnredskaber: Alle objekter af sten fra Tell Mashnaqa udgravningen studeres med henblik på publikation i udgravningsrapporten. Materialet inkluderer forskellige fundgrupper, men størstedelen hører under kategorien kværnredskaber (C. Hoffmann Pedersen).

5. Semitisk afdeling

5.1 Beskrivelse af islamiske astrolabier i Skandinavien (med K. Møller Pedersen, Århus) (C. Toll).

5.2 Bearbejdelse af artiklen »Minting technique according to Arabic literary sources« (Orientalia Suecana 19-20/1970-71) for en revideret udgave bestilt af Revue Numismatique (C. Toll).

5.3 Udgivelse af en beretning om den svenske ministers audiens hos storvesiren og sultanen i Konstantinopel 1825 med sproglige noter (C. Toll).

5.4 Undersøgelse af de aramæiske ideogrammer i middelpersisk (C. Toll).

5.5 Biografier over orientaler for Svenskt Biografisk Lexicon (C. Toll).

5.6 Afsluttende arbejde med en afhandling om Uri Zvi Greenberg: The Politics of Avant-Garde, political Messianism and the Hebrew-Zionist Revolution (Judith Winther).

5.7 Arbejde påbegyndt på en bog om Martin Buber bestilt af forlaget Anis i serien »Det 20. århundredes store filosoffer« – til udgivelse ultimo 1993 (Judith Winther).

5.8 Indledende arbejde på et projekt med Jes Asmusen om Messianisme og Messias-opfattelsen i jødedom og Islam (Judith Winther).

5.9 To essays og artikler om hebraisk og jiddisch-litteratur til Den danske Encyklopædi (Judith Winther).

5.10 Revidering og udvidelse af kapitlet om »Jødedom« i Gads »Religionshåndbogen«.

5.11 Arbejde med nyudgivelse af bindet »Islamisk mystik« i Verdensreligionernes Hovedværker (S. Søndergaard).

5.12 Artikler om arabisk litteratur til Den store danske Encyklopædi (S. Søndergaard).

5.13 Fortsat arbejde med islamiske retsudtalelser (fatwaer) fra Ægypten i det 20. århundrede (J. Skovgaard Petersen).

6. Ægyptologisk afdeling

6.1 Papyrussamlingen: Det af Carlsbergfondet støttede internationale projekt (se Årbog 1989 og ff.) er fortsat. Årets gæsteforsker var Dr. Mark Smith fra Oxford, som opholdt sig i København i månederne juli og august. I denne periode katalogiserede han 334 nye tekster og påbegyndte endvidere studiet af en større tekst, der forventes at være klar til publikation om to år. Han har endelig givet undervisning til to studerende. Projektet har også fået nye samarbejdspartnere, nemlig dr. Sven Vleeming, Leiden; professor Clarysse, Leuven; og dotoressa Carla Salvaterra fra Bologna (P.J. Frandsen).

6.2 BWT. Med dette ord betegner ægypterne det (personer, genstande, handlinger) urene, det modbydelige, det onde, kort sagt det der til stadighed udgør en trussel mod det ordnede univers – ægypterne og deres »land« inklusive. Der arbejdes fortsat med Pyramideteksterne og gravindskrifter fra det 3. årtusinde f.Kr. (P.J. Frandsen).

6.3 Fortsat arbejde med engelskproget artikel om Philip Glass's opera Akhnaten (P.J. Frandsen).

Udgravninger:

Jesper Eidem har deltaget i de britiske udgravninger af Tell Brak (Syrien), april-maj.

Kongresdeltagelse, gæsteforelæsninger, forskningsrejser:

Jes Asmussen: Deltog i et Colloquium (middeliranske sprog) ved Jesus College, Cambridge, 3. til 4. september 1992.

Jesper Eidem: Holdt foredrag ved det internationale assyriologiske Rencontre i Heidelberg, juli og ved det internationale symposium »Syria and the Ancient Near East«, Universitetet i Aleppo (Syrien), oktober.

Paul John Frandsen: Deltog med et foredrag i et symposium for skandinaviske ægyptologer/religionshistorikere i Uppsala.

Bo Dahl Hermansen: Deltog i april i workshop om PPNB-PNA, research in progress, Yarmoukh University, Jordan.

Mogens Trolle Larsen: Foretog en forskningsrejse til USA i april med arkivstudier i Los Angeles, Chicago og Washington DC: Gæsteforelæsning ved Oriental Institute, Chicago. Forskningsrejser til London i august og oktober med henblik på arkivstudier i British Library. I november deltager i konferencen »L'orient e il senso della storia« ved Roms Universitet.

Svend Søndergaard: Deltog som medarrangør af en konference afholdt af Nordisk Selskab for Midtaustenforskning i dagene 22.-25. oktober i København – med titlen »Mellemøsten – enhed og mangfoldighed«.

Ingolf Thuesen: Deltog i 1st World Congress of Mummy Studies, Tenerife, efter invitation. Præsentation af DNA-analyse. Deltog også som arrangør af seminarer over udvalgte emner inden for Den Nære Oriens oldtid (Niebuhr gruppen), sammen med Mogens Trolle Larsen.

Christopher Toll: Har ledet konference i Paris om fredsarbejdet i Israel/Palæstina. Har arrangeret et seminar over Yunus Emre i København. Har gæsteforelæst ved Universitetet i Lund og har deltaget i Oriental Numismatic Society's konference i Tübingen og i konferencen »Military orders fighting for the faith and caring for the sick« ved University of London.

Fereydun Vahman: Har holdt foredrag i Skandinavisk Mellemøsteforskningss kongres på Københavns Universitet, oktober 1992.

Judith Winther: Har deltaget i en foredragsrække om Uri Zvi Greenberg ved Det hebraiske Universitet i Jerusalem i januar 1992.

Udgivervirksomhed:

Jes P. Asmussen har redigeret Iranica-artikler ved Orientalistische Literaturzeitung samt enkelte anmeldelser samme sted.

Paul John Frandsen har fortsat arbejdet som redaktør af CNI-Publications.

Bo Dahl Hermansen var indtil april 1992 chefre-

daktør for tidsskriftet »Papyrus«. Siden da faglig redaktør.

Mogens Trolle Larsen er fortsat redaktør af tidsskriftet »Culture and History«.

Kollegiale organer:

Paul John Frandsen har fortsat været medlem af Det humanistiske Fakultetsråd og af dettes publikationsudvalg.

Christopher Toll har været formand for den internationale videnskabelige bestyrelse for forskningsområdet »Islamische Numismatik« ved Universitet i Tübingen.

Ekskursioner:

Paul John Frandsen ledede i september/oktober 1992 en institutekskursion til Ægypten. Blandt de 28 deltagere var 15 »dagstuderende«, samt adskillige studenter fra Åbent Universitet, instituttets bibliotekar Anne Zeeberg og lektor Ingolf Thuesen.

Anden virksomhed:

Instituttet afholdt i august måned et 1-uges kursus for medarbejdere ved Mærsk Olie og Gas i Skibsfederforeringen. Kurset gav en bred introduktion til de historiske, samfundsmæssige og sproglige forhold i Golfstaterne.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 12.

Professorer: Dr.phil. J.P. Asmussen, fil.dr. C. Toll.

Lektorer: Mag.art. P.J. Frandsen, dr.phil. M. Trolle Larsen, mag.art. E. Oldenburg, mag.art. K.G.-Prasse, S. Søndergaard, lic.phil. I. Thuesen, lic.phil. F. Vahman, cand.theol., mag.art. Aa. Westenholz, mag.art. J. Winther, mag.art. Eva Richter Ærøe.

Kandidatstipendiat: Mag.art. J. Skovgaard-Petersen. Forskningsstipendiater: Lic.phil. J. Eidem, mag.art. Ulla Koch Westenholz.

Ekstern lektor: Cand.theol. B. Rod-Salomonsen.

Undervisningsassistent: I. El-Shoubary.

TAP: Antal årsværk: 1,6.

Lis Skærbo, Anne Zeeberg.

Ph.d. afhandlinger:

Eidem, Jesper: The Shemshara Archives 2. The Administrative Texts.

Jensen, Kurt Villads: Fornuft og tro. Kristne, Europæiske Skrifter om Islam indtil omkring År 1300.

Speciale (Ægyptologi):

Jørgensen, Mogens: En revision af Medinet Habu-kalenderens kornregnskab.

Publikationer:

Asmussen, Jes Peter: *Orientalisk filologi. i: Strejfllys. Træk af dansk videnskabs historie 1917-92*, Redigeret af Olaf Pedersen, s. 84-93, København 1992.

–: *Ornithologisches aus des jüdisch-persischen Übersetzungen der hebräischen Bibel. i: Corolla Iranica. Papers in honour of Prof. Dr. David Neil MacKenzie on the occasion of his 65th birthday on April 8th, 1991*, Edited by Ronal E. Emmerick and Dieter Weber, s. 1-2, Frankfurt am Main, Bern, New York, Paris 1992.

–: *Remarks on Some JudeoPersian Translations of the Pirqe Abhoth. Bulletin og the Asia Institute New Series, Volume 4, 1990*, s. 350, Ames 1990.

–: Christensen, Arthur Emanuel (b. Copenhagen 9. January 1875, d. Copenhagen 31. March 1945), *Danish orientalist and scholar of Iranian philology and folklore (Side 521a-523b). i: Encyclopaedia Iranica, Volume V, Fasc. 5*, Edited by Ehsan Yarshater, s. 449-560, 1991.

–: *Iransk filologi. i: Københavns Universitet 1479-1979. Bind VIII. Det filosofiske Fakultet. 1.del*, Povl Johs. Jensen og Leif Grane, s. 675-694, København 1992.

Eidem, Jesper: *Tell Leilan Tablets 1987 – A Preliminary Report. Annales Archéologiques Syriennes 37/38*, s. 110-127, Damaskus 1991.

–: *The Shemshara Archives 2 – The Administrative Texts. København 1992*, 165 s.

–: *The Tell Leilan Archives 1987. Revue d'Assyriologie 85*, s. 109-135, Paris 1991.

Frandsen, Paul John: *At høre – om Polotsky. Papyrus 11/2 1991*, s. 3, København 1992.

–: *The letter to Ikhtay's coffin: o.Louvre Inv. No. 698. i: Village Voices. Proceedings of the symposium "Texts from Deir El-medina and their interpretation", Leiden, May 31- June 1, 1991*, Demarée, R.J. and Egberts, A., s. 31-49, Leiden University, Holland 1992.

–: *Ægyptologi efter 1937. i: Københavns Universitet 1479-1979, bind VIII. Det Filosofiske Fakultet. 1.del*, Povl Johs. Jensen og Leif Grane, s. 635-652, København 1992.

Hatting, Tove A., Oldenburg, Evelyn: *The animal bones and the shells i E. Oldenburg: Sukas IX. Publications of the Carlsberg Expedition to Phoenicia 11. Historisk-Filosofiske Skrifter 14*, s. 44 + tabel 3,4 s. 61, København 1992.

Hermansen, Bo Dahl: *En associationskæde med konsekvenser. Papyrus 11/2 1991*, s. 60-61, København 1992.

–: *The Small Finds (Report on the Excavations at Basta 1988). Annual of the Department of Antiquities of Jordan XXXV 1991*, s. 26-29, Amman 1991.

Langkjær, Michael A.: *Strøtanker om en tegning. Pa-*

pyrus Årgang 1992, 12/1, s. 43-45, Carsten Niebuhr Institutet 1992.

–: *Ægyptologi og Kunst – Mika Waltaris liv og forfatterskab. Papyrus 11-2*, s. 26-59, København 1991.

Larsen, Mogens Trolle: *The Collapse of Civilization: The Case of Mesopotamia. i: Clashes of Cultures. Essays in Honour of Niels Steensgaard, Jens Chr. Johansen, Erling Ladewig Petersen og Henrik Stevnsborg*, s. 107-129, Odense 1992.

–: *Seeing Mesopotamia. Culture and History 11*, s. 107-132, København 1992.

Lerstrup, Annette: *Ægyptiske kongenavne uden tårer. Papyrus 11/2 1991*, s. 2, København 1992.

–: *The Making of Wine in Egypt. Göttinger Miszellen 129*, s. 22, Göttingen 1992.

–: *Djehutyhotep – en stormand i Mellemste Rige. Papyrus 11/2 1991*, s. 9, København 1992.

Oldenburg, Evelyn Felicia: *Sejlad på Nilen i Gamle Rige. Papyrus 12/1*, s. 24-36, Stoholm J 1992.

Prasse, Karl-Gottfried: *Skizze over marokkansk-arabisk grammatik (informant Hakim Rachidi). Internpublikation. Institutpublikation 1992*, 71 s.

Prasse, Karl-Gottfried, Tolstrup, Iman al-Shoubary: *Ægyptisk-Arabisk Begynderbog 2, 2. udgave. København 1992*, 64 s.

Skovgaard-Petersen, Jakob: *Ægyptens militante muslimere ændrer taktik. Mellemøst-Information 9. årg.*, nr. 5 maj 1992, s. 12-15, Odense Universitet 1992.

–: *Islamisk censur i Ægypten. Mellemøst-Information 9. årg.*, nr. 1 jan. 1992, s. 9-13, Odense Universitet 1992.

–: *Det muslimske broderskab i Ægypten i 1990'erne. Mellemøst-Information 9. årg.*, nr. 7-8 jul-aug. 1992, s. 5-11, Odense Universitet 1992.

–: *Telegrafen og nymånen. Syriske og ægyptiske fatwa'er om en vestlig opfindelse. CHAOS. Dansk-norsk Tidsskrift for Religionshistoriske studier 17*, s. 57-75, København 1992.

Thuesen, Ingolf: *Ved civilisationens barndom – danske arkæologer tilbage i Syrien. SFINX 15 (1992)*, s. 9-13, Aarhus 1992.

–: *Information Exchange in the Ubaid Period in Mesopotamia and Syria. i: La circulation des biens, des personnes et des idées dans le Proche-Orient ancien, XXXVIII R.A.J., D. Charpin (red.)*, s. 13-19, Paris 1992.

Toll, Carl Christopher: *Oscar Löfgren. Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul Meddelanden 17/1992*, s. 73-77, Stockholm 1992.

–: Nordling, Johan Teodor. Norrelius, Andreas. Nyberg, Henrik Samuel. i: *Svenskt biografiskt lexikon*, Red. Göran Nilzén, s. 403-5, 589-92, 643-49, Stockholm 1991.

Westenholz, Aage, Eidem, Jesper: *Cuneiform Texts in a Danish private collection. Archiv für Orientforschung 36/37*, s. 113-115, Wien 1991.

–: Review of Glassner, Jean-Jacques. *La chute d'Ak-kadé*. *Orientalistische Literaturzeitung* 87, s. 40-48, Berlin 1992.

Mogens Trolle Larsen

Østasiatisk Institut

Forskningsvirksomhed:

Forskningen ved Østasiatisk Institut spænder geografisk fra det tibetoburmanske sprogområde i vest til thai og malajo-polynesiske i syd og øst, og til japansk, kinesisk og koreansk mod nord og nordøst. Sproglige såvel som kulturelle, historiske og samfundsmæssige emner er omfattet. Tidsmæssigt strækker emnerne sig fra det forhistoriske lige til moderne tid.

Japansk

Afsluttende arbejde i forbindelse med oversættelsen af Ogyû Sorai's *Seidan* skal gennemføres i Japan fra december 1992. Indledninger og et omfattende fodnoteapparat skal tilføjes. Samtidig skal keizaigaku behandles, bl.a. *Dazai Shundai's Keizairoku*. Videre arbejde er udført med »History of Japanese Thought«, bl.a. præsenteret ved kongresindlæg i Montréal (oktober 1992). En artikel om Abe Kobo's forfatterskab er publiceret i Tyskland. Forskningsprojektet »Tanegashima og de første europæeres ankomst til Japan« er fortsat med oversættelse af to værker, affattet på kinesisk: *Teppôki* og *Tanegashima* (relevante dele af sidstnævnte værk); et længere manuskript desangående forefindes i kladde. Også herom gælder at videre arbejde vil finde sted i Japan fra december 1992. En snes artikler under bogstaverne j, k, og m er skrevet eller gransket til National-encyklopedien, Höganäs, Sverige, vedrørende japansk kultur-, litteratur- og religionshistorie (O.Lidin).

Der er igangsat en interview-undersøgelse til belysning af interkulturelle og kommunikationsproblemer i dansk-japanske ægteskaber, herunder en analyse af kulturmødet, som det former sig i ægteskabet og de konsekvenser, det har for personernes kulturelle og etniske identitetsfølelse. Der er udviklet undervisningsmateriale til intensive kurser i japansk (K. Refsing).

»Dansk-japanske kulturelle forbindelser« er et projekt inden for sammenlignende kulturforskning i samarbejde med en række forskningsinstitutter i Japan. En bog, som forventes at udkomme i løbet af 1993 om Balthazar Münter (1837-1932), er under udarbejdelse. »Mori Ogai's oversættelse af skandinaviske litteratur«, er et komparativt studium af et hidtil uudforsket aspekt af Mori Ogai's forfatterskab. Behandlingen af danskerne H.C. Andersen, Gustav Wied og Aage Madsen og af svenskerne A. Strindberg, S. Lagerlöf og

Harold Gote er afsluttet og udkommer som bog i 1992/93. Behandlingen af norsk litteratur er under udarbejdelse. »Det specifikt japanske« står for en gennemgang af nogle aktuelle aspekter ved forholdet mellem kulturtradition og kulturfornyelse i Japan, bl.a. om begrebet moderne i japansk kulturhistorie (Y. Nagashima).

Kinesisk

Studier i moderne kinesisk litteratur fra Fastlandet og fra Taiwan; samt i moderne kinesisk grammatik. Bidrag til *Newsletter for Research in Chinese Studies* (B. Arendrup).

Fortsatte studier af »Stat og samfund i Kina«. Feltarbejde er igangsat på Hainan med henblik på en diskussion af den økonomiske dimension af »civil society« begrebet. Publicering af afsluttede undersøgelser af Max Webers studier over udvikling og modernitet i Kina (K.E. Brødsgaard).

Grammatiske studier i digtsamlingen *Chu Ci*; studier i kinesisk sproghistorie (en artikel om typologi vil blive udgivet af *Academia Sinica*, Taipei); og kinesisk åndshistorie (anmeldelser) (S. Egerod).

Arbejdet på en monografi over verdenshistorien i nutidens Kina er fortsat, og der er, som en del af projektet, udarbejdet et konferencepapir om fjernsynsudsendelsen *Heshang*. En annoteret bibliografi over håndbøger o.l. til brug ved undervisningen i forskningsmetoder i faget kinesisk er fortsat under udarbejdelse (L. Littrup).

Fortsatte studier i moderne kinesisk sprog, litteratur og samfund med særligt henblik på fredelig udvikling i Kina (R. Tung).

Sydøstasiatisk

Studier over magi i Thailand. Udarbejdelse af thai index til nyudgivelse af bogen »Traditional Herbal Medicine in Northern Thailand« (V. Brun).

Fortsat forberedelse (i samarbejde med atayal-informanten Masa Tohui Holo) af en ny udgave af *Atayal-English Dictionary*, der oprindeligt udkom i 1978 (S. Egerod).

Østasiatisk

Fortsatte studier af konfucianismens betydning for den østasiatiske moderniseringsproces (K.E. Brødsgaard).

Sammenlignende studier i sprogenes typologi, især inden for grammatikken (S. Egerod).

Udgivelser:

Østasiatisk Institut udgiver *Occasional Papers*.

Redaktionsvirksomhed:

V. Brun: Redaktør af *Copenhagen Discussion Papers in East and Southeast Asian Studies*. Medlem af re-

daktionen af Copenhagen Papers in East and South-east Asian Studies.

K.E. Brødsgaard: Redaktør af Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies. Medlem af redaktionskomiteen for Pacific Review og af redaktionskomiteen for Vindue Mod Øst.

S. Egerod: Redaktør af Acta Orientalia og medredaktør af Acta Linguistica Hafniensia. I egenskab af institutbestyrer redaktør af East Asian Institute, Occasional Papers.

O. Lidin: Medlem af Editorial Board of Japan Forum (British Association for Japanese Studies); og af Editorial Advisory Board, Japan Review, Kyoto.

Y. Nagashima: Redaktør af Shueishas 6-binds Sekai bungaku daijiten (Verdenslitteratur-leksikon). Hovedredaktør af tidsskriftet »Japan Nyt«.

K. Refsing: Medlem af redaktionen af Copenhagen papers in East and Southeast Asian Studies.

Bestyrelsesposter og hverv ved kollegiale organer:

B. Arendrup: Studienævnformand ved Østasiatisk Institut (indtil december 1992). Censor ved Handelshøjskolen i København.

V. Brun: Bestyrer for Center for Øst- og Sydøstasien. Koordinator for det europæiske Erasmus-programs Sydøstasien-netværk.

K.E. Brødsgaard: Medlem af styrelsen for Center for Øst- og Sydøstasien (til november 1992). Formand for studienævnet ved Østasiatisk Institut (fra december 1992). Leder af den af Chiang Ching-kuo fondet støttede forskergruppe ved projektet »Dansk-kinesiske relationer 1732-1990«. Leder af det af Det humanistiske Forskningsråd støttede netværk »Stat og samfund i Østasien«. Honorary Research Fellow, Peking Universitetet. Censor ved Aalborg Universitetscenter. Formand for Nordisk Forening for Kina-studier. Medlem af styrelsesgruppen for det europæiske Erasmus-programs Kinanetværk.

S. Egerod: Bestyrer af Østasiatisk Institut. Formand for Orientalisk Samfund og for Lingvistikredsen. Medlem af bestyrelsen for Einar Hansens forskningsfond; af kommissionen for Pali ordbogen, Det kgl. Danske Videnskabernes Selskab; og af bestyrelsen for Premio Internazionale Torino e l'Oriente. Censor ved universitetet i Oslo. Honorary Adviser, International Center for Asian Studies, Hong Kong.

O. Lidin: Medlem af styrelsesgruppen for det europæiske Erasmus-programs Leiden-projekt for japanske studier; af Committee for European-American Exchanges in East Asian Studies; Formand for kommissionen for Pali Ordbogen, Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab.

L. Littrup: Medlem af studienævnet ved Østasiatisk Institut. Medlem af fakultetsstudienævnets forretningsudvalg; af styrelsesgruppen ved Center for Øst- og Sydøstasien. Censor ved Aarhus Universitet.

Y. Nagashima: Daglig leder af Japansk Informa-

tionscenter. Medlem af studienævnet ved Østasiatisk Institut. Medlem af Organizing Committee EAJIS Conference 1994.

K. Refsing: Viceinstitutbestyrer ved Østasiatisk Institut. Formand for Nordic Association for Japanese and Korean Studies. Medlem af styrelsesgruppen ved Center for Øst- og Sydøstasien. Censor ved Aarhus Universitet og i gymnasiet. Formand for udvalg under Gymnasieafdelingen vedr. Betænkning om Japansk i Gymnasiet. Medlem af arbejdsgruppe vedr. Japan på Handelshøjskolen i København.

R. Tung: Eksamenleder ved Østasiatisk Institut. Censor ved Handelshøjskolen i København.

Rejser og kongresdeltagelse:

V. Brun: Deltagelse i stiftende møde for European Association for Southeast Asian Studies, Leiden, maj 1992, og i årsmøde i Erasmus Southeast Asian Network, Paris, oktober 1992. Forelæsninger i Religions-historisk forening, september 1992, og ved DANIDAS kursuscenter (marts og november 1992).

K.E. Brødsgaard: Forskningsophold i Peking og Hainan, januar-februar 1992. Deltagelse i Annual Meeting of the Association of Asian Studies, Washington, april 1992, og i IXth Congress of the European Association of Chinese Studies, Paris, september 1992.

S. Egerod: Deltagelse i Chiang Ching-kuo fondets conference om den europæiske sinologis historie, Taipei, april 1992.

O. Lidin: Deltagelse i internationale kongresser i Tampere, Finland; Sterling, Skotland; Montréal Canada. Fungere som chairman i alle tre tilfælde, og holdt foredrag ved de to sidstnævnte.

L. Littrup: Deltagelse i XXXIIIrd European Conference of Chinese Studies, Paris, september 1992; og i Nordisk konferens i kinesisk datalexikonarbejde, Lund, december 1992.

K. Refsing: Deltagelse med foredrag i 3rd Nordic Symposium on Japanese and Korean Studies, University of Tampere, Finland; og i Copenhagen Asia Seminar, NIAS.

Gæsteforelæsninger i udlandet:

K.E. Brødsgaard: Gæsteforelæst ved universiteterne i Oslo, marts 1992, og Bergen, november 1992.

O. Lidin: Gæsteforelæst ved Göteborgs og Linköpings universiteter.

K. Refsing: Gæsteforelæst ved Liège Universitet.

Gæsteforelæsere fra udlandet:

Professor Momose Hiroshi, Tsudajuku University, Tokyo: Japanese conceptions of the small states in historical perspective, marts 1992.

Professor R. Sinha, Sophia University, Tokyo: China-Japan Economic Relations, marts 1992.

Forfatteren, redaktør ved Folkets dagblad, Li Hui,

Peking: The role of literature in the 20th century in China, april 1992.

Professor Kamal Sheel, Benares Hindu University: Informal economy and the growth of rural enterprises in Post-Mao China, september 1992.

Professor William R. LaFleur, University of Pennsylvania: Body and mind in Medieval Japan, oktober 1992.

Professor Sun Shouxian, Liaoning University, Shenyang: Women in China during the Reform Period, oktober 1992.

Prof Wu Xin, Folkets Universitet, Peking: Social survey research in China, november 1992.

Forfatteren, fhv. redaktør Liu Xinwu, Peking: Recent-Chinese literature, november 1992.

Stipendiat Mikako Iwatake, University of Pennsylvania: Tradition and Identity in Postmodernizing Japan, december 1992.

Gaver:

Østasiatisk Institut har i 1992 som støtte til undervisning mm inden for koreansk sprog og kultur i lighed med tidligere år modtaget en større pengegave fra Korea Research Foundation.

Specialer:

Arhning, Birgitte: Lærebøger og autorisation i Japan. En analyse af lærebogsdebatten og dens aktører.

Gellert, Nis Lauge: Japan's Northern Territories: Their legal Basis, their Genesis, and their Interplay with Japanese Self-Perception.

Gjøl, Nanna: Liang-familien. En oversættelse af Hou Han Shu's kapitel 34, biografi 24, forsynet med noter og med en belysning af tidstypiske spørgsmål, der har forbindelse til hovedpersonerne.

Hemmingsen, Hans: Seephaaphrai.

Jørgensen, Helle: Luoyangs byplan i nordlig Wei.

Plenge, Vagn Georg Axel: Ramafortællingen i Nord-thailand. En sammenlignende undersøgelse.

Rasmussen, Jesper: Marketing and Economic Development in Post Mao Rural China.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9.

Professorer: S. Egerod, O. Lidin.

Lektorer: B. Arendrup, V. Brun, K.E. Brødsgaard, L. Littrup, Y. Nagashima, K. Refsing, R. Tung.

Ekstern lektor: B. Frellesvig (efterårssemester).

Kandidatstipendiat: B. Frellesvig (Humanistisk Fakultet, forårssemester).

Undervisningspraktikant: M. Sekiguchi (forårssemester). N. Takeuchi (efterårssemester).

Undervisningsassistenter: K. Minami Gottfredsen, N. Hansen, C.S. Krarup, T. T. Losang, T. Rønnenkamp-Holst, H.H. Sørensen.

TAP: Antal årsværk: 1,39.

Sekretær: R. Jørgensen.

Biblioteksmedarbejder: J.Ø. Petersen, (forårssemester): S. Å. Petersen (efterårssemester).

Publikationer:

Arendrup, Birthe: Tegn: Digte fra Kina i dag (anmeldelse). Danmark-Kina No.21, s. 8-9, København (Venskabsforb. Danmark-Kina) 1992.

–: Anmeldelse af: Manfred Reichardt: Grammatik des modernen Chinesisch. Acta Orientalia 53, s. 216-219, København 1992.

Brødsgaard, Kjeld Erik: Ruxue, dangdai shehui yu Zhongguo. i: Kongzi, ruxue yu dandai shehui wenji, Qufu shifan daxue kongzi yanjiusuo, s. 137-154, Jinan 1991.

–: Western Studies on the Role of Confucius and Confucianism in the Modern World: A Survey. The Indian Journal of Asian Studies Vol. II, No. 1, s. 74-91, Varanasi 1990.

–: Kina i den ny verden. Vindue mod Øst Nr.19, s. 12-14, Esbjerg 1992.

–: Kinas genvundne styrkeposition. Vindue mod Øst 21 (1992), s. 13-17, Esbjerg 1992.

–: Anmeldelse af Dwight H. Perkins. China: Asia's Next Giant? Acta Orientalia Vol. 53 (1992), s. 227-28, København 1992.

–: Civil Society and Democratization in China. i: From Leninism to Freedom: The Challenges of Democratization, Margaret L. Nugent (ed.), s. 231-257, Boulder, Colorado 1992.

Egerod, Søren: Kinesisk galgenhumor. Anmeldelse af Zhang Xianliang, Vant til at dø. Centrum 1992. Weekendavisen Bøger 17, s. 5, København 1992.

–: Viden og videnskab. Anmeldelse af Kund Lundbæk, Joseph de Prémare (1666-1736) S.J. Acta Jutlandica 66.2 (1991) Humanities Series 65. Weekendavisen Bøger 17, s. 5, København 1992.

–: Asiatisk vælde. Anmeldelse af Jonathan D. Spence. Kina: Historien om de seneste 400 år. København 1991. Weekendavisen, Bøger 9, s. 1-2, København 1992.

–: Jeanne Larsen: Bronzespejlet, 1992 (anmeldelse). Weekendavisen Bøger 24, s. 321, København 1992.

–: Harrison E. Salisbury: The New Emperors. China in the Era of Mao and Deng (Boston/Toronto/London 1992). Weekendavisen Bøger 24.-30.juli, s. 444, København 1992.

Lidin, Olof G.: Abe Kobo – A Loner on the Japanese Parnassus. i: Nenrin – Jahresringe, Otto Harrassowitz Verlag, Wiesbaden, s. 8, Wiesbaden 1992.

Littrup, Leif: Fraternity as Cinderella – A Comment on Tu Wei-Ming. Copenhagen Papers in the East and South East Asian Studies 6, s. 89-98, København 1991.

–: Historien og verden i Kina. Danmark-Kina 20, s. 13-15, København 1992.

–: Review of Jonathan D. Spence. The Search for

- Modern China (New York). Acta Orientalia 53, s. 222-226, København 1992.
- Review of Elisabeth Endicott-West Mongolian Rule in China. Local Administration in the Yuan Dynasty (Cambridge MA). Acta Orientalia 53, s. 219-222, København 1992.
  - The Crisis of History in China. i: Asian Societies in Comparative Perspective. Papers Presented at the 7th Annual Conference of Nordic Association for South East Asian Studies, Olle Törnquist og Karl Reinholdt Hällquist, s. 888-897, København 1992.
- Refsing, Kirsten: Japanology, Japanese Studies and the Teaching of Japanese. Japan Forum Vol. 4, No. 2, October 1992, s. 8, London 1992.
- Anmeldelse af: Eva Kraft: Japanische Handschriften und Traditionelle Drucke aus der Zeit vor 1868. Acta Orientalia 53 (1992), s. 2, København 1992.
  - Anmeldelse af: Shuichi Kato: Geschichte der Japanischen Literatur. Acta Orientalia 53 (1992), s. 5, København 1992.
  - Anmeldelse af: Unwrapping Japan, ed. by B. Moeran, E. Ben-ari, J. Valentine. Ethnos 1991: 1-2, s. 2, Stockholm 1991.
  - Omkring oversættelsen af "Salatens Jubilæumsdag". Danmark 13-14, 1991, s. 6, Tokyo 1991.
  - Japanese Education: Quality or Equality. i: Ideology and Practice in Modern Japan, K. Refsing and Roger Goodman (eds.), s. 243, London 1992.
- Tung, Robert: Deng Xiaoping de yanzhongding. Gebenhagentongxun 5, s. 3-5, København 1990.
- Yu Lan. i: Yu Lan, Robert Tung and Yu Xue, s. 60 (119 med kinesisk), København 1990.
  - Book review: The secret speeches of chairman Mao Harvard University, 561 pages. Acta Orientalia 53, s. 228-229, København 1992.

Søren Egerod

Institut for Eskimologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsvirksomhed omfatter sproglige, kulturelle og samfundsvidenskabelige emner. Geografisk er forskningen koncentreret om inuitområderne i Grønland, Canada, Alaska og Sibirien med hovedvægten lagt på Grønland.

Sprogforskning

Forberedelse til første udgivelse af den komparative eskimoiske ordbog i Alaska (Michael Fortescue).

En sammenlignende undersøgelse af ordstilling i de eskimoiske sprog og de påvirkninger, der opstår i kontaktsituationer. Undersøgelsen tager sit udgangs-

punkt i Funktionel Grammatik og omfatter ældre og nyere tekster fra Yupik så vel som Inuit dialekterne (Michael Fortescue).

Generelle og specifikke forhold vedrørende tilegnelsen af det grønlandske skriftsprog (Birgitte Jacobsen).

Kultur-og samfunds forskning

Fortsatte studier af grønlandernes kontakt med andre inuit og den kulturelle og politiske betydning af denne kontakt (Inge Kleivan).

Studier i grønlandske beretninger om sagnfolket Tuniit. Disse sammenholdes med europæiske fortolkninger af Tuniits identitet fra tidlig kontakttid til moderne arkæologers opfattelse: Var Tuniit nordboere, indianere, Thuleeskimoer eller Dorseteskimoer? (Inge Kleivan).

Fortsat undersøgelse af rendrift i Grønland, dens kulturelle og økonomiske bæredygtighed (Hans-Erik Rasmussen).

Grønlandske fortællinger som etnohistoriske kilder. Fortællingerne, der er indsamlet fra ca. 1820-1920, rummer mange data til grønlandernes egne reaktioner på historiske begivenheder. Det ses bl.a. i ændringer i fortællingernes verdensbilleder, identitetsopfattelser og moral. En vejledning i analyser, der kan afdekke sådanne data, bygger på en database-registrant af de nedskrevne fortællinger, såvel de trykte som de, der kun foreligger i håndskrift, samt en beskrivelse af det traditionelle verdensbillede som udgangspunkt for at kunne konstatere ændringer. Der indgår en række eksempler på ændringer i fortællingerne, der er forårsaget af kendte historiske begivenheder (Birgitte Sonne).

Fortsættelse af undersøgelsen af de grønlandske bygders udviklingsproblemer og den lokale bygdekultur (Søren Forchhammer).

Andre aktiviteter:

Redaktionsarbejde: Michael Fortescue er medlem af redaktionskomitén for »Acta Linguistica Hafniensis«. Inge Kleivan er medlem af redaktionskomitén for »Etudes/Inuit/Studies«, Québec, Canada og medlem af redaktionskomitén for »Acta Borealis: A Nordic Journal of Circumpolar Societies«, Tromsø, Norge.

Ophold ved Scott Polar Research Institute, Cambridge i oktober 1992 (Michael Fortescue). Deltagelse med foredrag i 8th Inuit Studies Conference og First International Congress of Arctic Social Sciences, Laval Université, Québec, Canada i oktober 1992 (Inge Kleivan, Søren Forchhammer, Birgitte Sonne). Deltagelse med foredrag på symposiet »First Nordic Research Forum Symposium«, Gilbjergshoved i januar og på symposiet »The Paleo-Eskimo Cultures of Greenland – New Perspectives in Greenlandic Archaeology«, Institut for forhistorisk og klassisk Arkæologi, Københavns Universitet, maj 1992 (Inge Kleivan).

Deltagelse med foredrag i »The First Nordic Arctic Research Symposium«, Gilleleje, januar 1992 (Hans-Erik Rasmussen) og i Phonologitagung VI, Krems, Østrig, juli 1992 (Birgitte Jacobsen).

Gæsteforelæsninger:

Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet, Nuuk, november 1992 (Inge Kleivan). Lunds Universitet, Institut for Lingvistik, april 1992 (Birgitte Jacobsen). Oxford University, Department of Psychology og Cambridge University, Scott Polar Research Institute and Applied Linguistics Unit, Department of English, oktober 1992 (Michael Fortescue). Department of Linguistics, University of Hokkaido, Sapporo og Chiba University, Japan, april 1992 (Michael Fortescue).

Feltarbejde i Ilulissat, Grønland, april-maj 1992 og deltagelse i politisk konference om bygderne (Søren Forchhammer).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 5.

Lektorer: Mag.scient. Jens Dahl (orlov), ph.d. Michael Fortescue, mag.art. Inge Kleivan.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Birgitte Jacobsen.

Forskningsstipendiater: Cand.mag. Søren Forchhammer, mag.scient. Hans-Erik Rasmussen, mag.art. Birgitte Sonne.

Ekstern lektor: Lærer Gaba Thorning.

Undervisningsassistent: Cand.mag. Helene Brochmann.

TAP: Antal årsværk: 0,7.

Assistent: Adda Schack Andersen.

Ph.d. afhandling:

Lipscomb, David: Comparative Inuit Phonology.

Publikationer:

Fortescue, Michael, Harder, Peter, Kristoffersen, Lars: Layered Structure and Reference in a Functional Perspective. Amsterdam & Philadelphia 1992, 444 s.

—: Morphophonemic Complexity and Typological Stability in a Polysynthetic Language Family. International Journal of American Linguistics 58, 2., s. 242-248, Chicago, USA 1992.

—: Aspect and Superaspect in Koyukon: An Application of the Functional Grammar Model to a Polysynthetic language. i: Layered Structure and Reference in a Functional Perspective, Michael Fortescue, Peter Harder & Lars Kristoffersen (red.), s. 99-141, Amsterdam/Philadelphia 1992.

—, Lennert Olsen, Lise: The Acquisition of West Greenlandic. i: The Crosslinguistic Study of Language Acquisition, Vol. 3, Dan I. Slobin (red.), s. 111-219, Hillsdale, New Jersey 1992.

—: Typologiens rolle i etableringen af de eskimoiske-

aleutiske sprogs genetiske sammenhæng. Sprogvidenskabelige arbejdsrapporter fra Københavns Universitet 2, 1992, s. 109-123, København 1992.

Jacobsen, Birgitte: Recent phonetic changes in the Polar Eskimo Dialect. Études/Inuit/Studies Vol. 15 No. 1, s. 51-74, Québec, Canada 1992.

Kleivan, Inge: Monolingualism, Bilingualism or Multilingualism in the Arctic? i: Nordic Arctic Research on Contemporary Arctic Problems. Proceedings from Nordic Arctic Research Forum Symposium 1992, Lise Lyck (ed.), s. 269-277, Aalborg 1992.

Michael Fortescue

Center for Indologi

Ved sammenlægningen af Carsten Niebuhr Institutet med dele af Institut for orientalsk Filologi i 1992 blev den indiske afdeling af Institut for orientalsk Filologi skilt ud som et særligt center, der organisatorisk er placeret under fakultetets budget- og forretningsudvalg indtil beslutning om lokalisering af indisk afdeling træffes, senest 1995. Centret er pt. uden videnskabelig bemanding. I forbindelse med omlægningerne har der været lukket for optag af nye studerende i 1992, hvilket der fortsat vil være i 1993. Enkelte allerede indskrevne studerende har dog fået lov til at skifte til indologi i 1992.

Forskningsvirksomhed:

Indisk afdelings forskningsaktivitet har i hovedsagen været koncentreret omkring indsamling, bearbejdelse og udgivelse af sjældne eller ukendte sanskrithåndskrifter fra offentlige og private samlinger i Kina (Tibet), Indien og Nepal. Dette er sket i samarbejde med udenlandske kolleger. Interessen samler sig omkring tekster af særlig filosofisk eller litterær betydning. Afdelingen yder endvidere vejledning til viderekomne studerende ved andre fag, navnlig religionshistorie.

Speciale:

Bay-Schmith, Ida Margrethe: Guru and Disciple. The chapters twelve and thirteen of the Kularnava Tantra. Part one and two.

Publikationer:

Lindtner, Christian: On Nāgārjuna's Epistemology. Proceeding of the XXXII Int. Congress for Asian and North African Studies Hamburg, s. 2, Stuttgart 1992.

—: Textcritical Notes on Sanskrit Texts. I: Bodhi (sattva) caryāvatāra. i: Papers in Honour of Prof. Dr. Ji Xianlin on the Occasion of His 80th Birth-

- day, Li Zheng og Jiang Zhongxin, s. 10, Beijing, Kina 1992.
- : Tibets gemte sanskrittekster. Humaniora – Et magasin for hum. forskning 1/6. årgang, s. 4, København 1992.
  - : On Nāgārjunas Epistemology. Proceedings of the XXXII International Congress for Asian and African Studies 25-30. Aug. 1986, Hongkong, s. 2, Wiesbaden 1992.
  - : The Laukāvatārasūtra in Early Madhyamaka Literature. *Études Asiatiques* 46-1, s. 35, Bern – New York 1992.
  - : The Initial Verses of the Pramāsiddhi Chapter in the Pramānavārrtika. *Studies in the Buddhist Epi-*

stemological Tradition. Proceedings of the Second Int Dharmakīrti Conference, Vienna, 1989, s. 5, Wien 1992.

- : Danish Contributions to Avesta Studies. Arbeiten aus der Abteilung "Vergleichende Sprachwissenschaft" Graz 4: Akten des Melzer-Symposiums 1991, s. 20, Graz 1992.
- : The Mayūrastaka of Mayūra. The Adyar Library Bulletin Vol.56, s. 9, Adyar-Madras (Indien) 1992.
- : Kālidāsa and Nāgārjuna. The Adyar Library Bulletin Vol.56, s. 6, Adyar-Madras 1992.
- : On the date of Dharmakīrti. The Adyar Library Bulletin Vol.56, s. 7, Adyar-Madras (Indien) 1992.

Jens Brincker

Klassiske sprog

Institut for Græsk og Latin

Institut for Græsk og Latin (IGL) er ganske nyt, det blev til den 1.1.1992 ved sammensmeltning af de tidligere institutter for klassisk filologi og for græsk og latinsk middelalderfilologi.

IGL udforsker de vidnesbyrd om fortiden, der udgøres af tekster på græsk eller latin. Da det drejer sig om Europas internationale sprog gennem årtusinder, er teksternes mængde umådelig, og de omhandler stort set alt, hvad mennesker har interesseret sig for, fra fortolkning til poesi. Nedenfor kan man se, hvilke af de mange mulige forskningsområder instituttets medarbejdere især har dyrket i det forløbne år.

Tyngdepunktet i undervisningen ligger på læsningen af græske og latinske tekster i originalversionen, men kurser i old- og middelalderkundskab, hvor der bruges oversatte tekster har fået stigende tilstrømning i den seneste tid.

Udover sine normale institutopgaver varetager IGL de tværfaglige opgaver, der påhviler Det humanistiske Fakultets Center for europæiske Middelalderstudier. Brian McGuire har som forstander for centret i hvert semester arrangeret mindst ét månedligt »frokostmøde« med foredrag.

Foreningen »Forum for Renæssancestudier,« hvori flere af IGLs medarbejdere har tillidshverv, har ligeledes været arrangør af flere åbne foredrag.

Megen energi er i 1992 gået til at få det nye institut organiseret. Men nu til medarbejdernes forskning:

Antik historie og materiel kultur

Mogens Herman Hansen er i samarbejde med David Whitehead, Belfast, gået i gang med en registrant over oldtidens græske bystater med henblik på en nyvurdering af bystatens oprindelse. Han har også arrangeret et internationalt symposium om den græske bystat, som i juli afholdtes i forbindelse med Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs 250-års jubilæum. Torben Vestergaard har katalogiseret attiske gravindskrifter oplysninger om indvandrere (metøker) i bystaten Athen mellem 400 f.K. og 250 e.K. Vincent Gabrielsen har koncentreret sit arbejde om østaten Rhodos' forhold, især i 100-tallet f.K.

Helle Salskov Roberts har især behandlet religiøse motiver på etruskiske oldsager (spejle mm.) og i sine undersøgelser inddraget attiske og syditalienske vaser. Endvidere har hun som bidrag til en udstilling på British Museum foretaget studier af etruskiske og romerske genstande i Nationalmuseets samlinger.

Papyrologi og sprog

Den 20. Internationale Papyrologkongres fandt i august sted i København med prof. Adam Bülow-Jacobsen (Paris) som hovedarrangør og bl.a. Johnny Christensen, Mogens Herman Hansen og Sten Ebbesen i organisationskomiteen. Sidstnævnte deltog med et mindre indlæg om metodiske problemer i udforskningen af papyrusernes vidnesbyrd om græsk sprog. Johnny Christensen har i øvrigt studeret græsk og latinsk morfologisk systematik med henblik på bidrag til en sproglære, og fortsat arbejdet med græsk og latinske bidrag til det europæiske almenordforråd.

Filosofi, matematik og astronomi

Christian Marinus Taisbak har anstillet matematisk-filosofiske studier over Euklids Data med henblik på en kommenteret udgave; han har endvidere arbejdet på at rekonstruere de nu tabte analyser, der ligger under Apollonios (ca. 200 f.K.) behandling af keglesnit.

Johnny Christensen har studeret stoisk samfundsfilosofi med henblik på en bredere fremstilling og tekstsamling. Jørgen Mejer er ved at lægge sidste hånd på en fremstilling af, hvordan filosofien blev formidlet i oldtiden.

Riccardo Quinto (Milano) har under sit ophold her udgivet tekster fra omkring 1200 af den engelske teolog Stephen Langton. Dette skete i samarbejde med Sten Ebbesen, der i øvrigt har afsluttet en samlet fremstilling af ikke-teologisk filosofi 1250-1310 og et kildestudium vedrørende værker tilskrevne Petrus de Alvernium (ca. 1275), samt fortsat følgende arbejdsopgaver vedr. middelalderens filosofi: En filosofihistorie 500-1500; udgave af Iohannes Buridanus' Summulae fra 14. årh. (som leder af hollandsk-belgisk tema); udgave af Ricardus' Abstractiones (s.m. amerikansk team); registrering og udgave af logiske essays af typen »sophismata«; udgave (s.m. Dr. I. Rosier, Paris) for Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi af en større sofismesamling fra ca. 1275 med bidrag af bl.a. den danske filosof Boethius. I tilknytning til samme Corpus har Fritz Saaby Pedersen (Odense) ved instituttet arbejdet med overleveringshistorien for astronomiske tabelværker fra 12. årh.

Middelalderens kirkemusik

Årets monumentale begivenhed var afslutningen og offentliggørelsen af en facsimileudgave af det byzantinske liturgiske håndskrift Sticherarium Ambrosianum v. Lidia Perria og Jørgen Raasted. Sidstnævnte har derudover bl.a. skrevet fire artikler om kathismagenren, arrangeret et kollokvium i Holland om udforskningen af kilderne til den palæobyzantinske musik, og i Princeton gjort et opsigtsvækkende fund af en palimpsest med en meget tidlig og primitiv notation.

Christian Troelsgård har påbegyndt et flerårigt projekt om den byzantinske musiks formelpræg, med særligt henblik på forholdet mellem tekst og musik. I

første fase etableres en oversigt over de forskellige genrers funktion og musikalske stil, og deres forhold til hhv. fikseret skriftlig overlevering og mundtlig overlevering, som åbner mulighed for omkomponering.

Ioannis Papathanassiou har fortsat arbejdet med en afhandling om den fjerde autentiske toneart i det byzantiske heirmologion, især med henblik på overlevering af musik og tekst i perioden 10.-14. årh.

Eftertidens brug af klassiske tekster

Birger Munk Olsen har i forbindelse med European Science Foundations netværk »The Classical Tradition in the Middle Ages and the Renaissance« studeret vidnesbyrd fra middelalder og renæssance om, hvordan man i disse perioder har brugt og vurderet klassisk græsk og romersk litteratur. Kildematerialet omfatter bevarede håndskrifter, oplysninger om fortidens bogsamlinger, gamle antologier af klassikertekster mm.

Karsten Friis-Jensen har koncentreret sig om de middelalderlige kommentarer til Horats' lyrik med henblik (a) på at udgive en kommentar fra 12. årh., (b) at forfatte det relevante afsnit i »Catalogus Translationum et Commentariorum«, (c) at se, hvilken indflydelse, den middelalderlige kommentartradition kan have haft på renæssancehumanismen (led i projektet »Europæisk Renæssance«).

Marianne Pade har beskæftiget sig med latinske oversættelser af og kommentarer til Thukydides og Plutarchs Biografier. Hun er ved at afslutte artiklen om Thukydides til »Catalogus Translationum et Commentariorum« og arbejder på de relevante dele af Plutarch-artiklen til samme værk.

Lars Boje Mortensen har studeret 12. århundredes kopier af Orosius og Paulus Diaconus' romerske historier og historiske tekster fra samme århundrede. Formålet er at afdække, hvilken information om antikkens romerrige der cirkulerede i 12. årh., og hvordan den typisk blev fortolket.

Pernille Harsting har beskæftiget sig med renæssancens udnyttelse af senantik retorisk teori, og har her særligt interesseret sig for overlevering og brug af Menander Rhetor og Ps.-Dionysios fra Halikarnassos' *Ars Rhetorica*.

Andre middelalderstudier

Karsten Friis-Jensen har fortsat sit arbejde på en tekstkritisk udgave af Saxos Danmarkshistorie. Hans medarbejder, Peter Fisher, Cambridge, har færdiggjort ¾ af en engelsk paralleloversættelse.

Kurt Villads Jensen har foretaget en række undersøgelser af vesteuropæiske kristnes beskrivelser af østkristne, jøder, muslimer og mongoler. Han forbereder en udgave af Riccolds da Monte di Croces »Libellus ad nationes orientales« fra omkring år 1300.

Brian McGuire har arbejdet på en bog om seksualitet og spiritualitet hos den engelske abbed Aelred af

Rievaulx (død 1167) og på en større undersøgelse af Jean Gerson (ca. 1400) og den senmiddelalderlige reformbevægelse.

Jørgen Raasted har afsluttet udgaven af de latinske afsnit i det københavnske håndskrift AM 76,8°.

Nylatin

Mens arbejdet sidste år var stærkt præget af den internationale kongres for nylatin (arrangør: Karsten Friis-Jensen), har det i år været de fortsatte studier af nordiske latinforfattere, der har præget billedet. Peter Zeeberg har afsluttet studier i Tycho Brahes latinske poesi, og er gået videre med den samtidige Henrik Rantzaus virksomhed som forfatter og mæcen. Karen Skovgaard-Petersen har arbejdet på at udgive og oversætte Anders Rønsens Vedels forord til hans udgave af Adam af Bremen. Sammen med Peter Zeeberg har hun udgivet og oversat Erasmus Lætus' skrift om Christian IVs fødsel og døb. Et flerårigt projekt vedr. den nordiske nylatinske database (NEOL) blev i 1992 afsluttet. Minna Skafte Jensen har samtidig færdiggjort et større værk om den neolatinske litteratur fra Norden.

Det nordiske og det fremmede mødes i Minna Skafte Jensens studier af latinsk kærlighedspoesi fra Danmark (Zacharias Lund) og Tyskland (Conrad Celtis). Dette arbejde er et led i projektet Europæisk Renæssance, hvori også Karsten Friis-Jensen og Hannemarie Ragn Jensen, Institut for Kunsthistorie, deltager.

Uden for det nordiske ligger Pernille Harstings arbejde, sammen med Jean-Louis Charlet (Univ. de Provence), om at udgive en del af en encyklopædi fra renæssancen, Niccolò Perottis *Cornu Copiæ*.

Bogstudier

Det er ikke kun indholdet i fortidens bøger, man gransker på IGL. Bøgerne selv og deres sociale rolle er også genstand for undersøgelse. Jørgen Mejer har arbejdet med bogens rolle i antik kultur (led i studier af skolen i hellenistisk tid). Birger Munk Olsen har set på de tekniske aspekter vedrørende bogproduktionen i middelalderen (samarbejde med Seminar on the History of the Book i Oxford). Marianne Pade har studeret håndskriftudbredelsen og håndskrifternes udstyr for latinske renæssanceoversættelsers vedkommende.

Andre forskningsområder

Humor i antik tragedie og hos historikeren Tacitus har været genstand for Johnny Christensens interesse. Ida Haugsted har arbejdet på en afhandling om dokumenter vedrørende danske arkitekter, kunstnere og arkæologer i Grækenland i 1800-tallet.

Redaktion:

IGLs medarbejdere har i året 1992 deltaget i redaktionen af flg. tidsskrifter, skriftserier o.l.: Archivum Latinitatis Medii Aevi, Cistercian Studies Quarterly,

Commentarii Cistercienses, Classica et Mediaevalia, Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi, Medieval Philosophy and Theology, Monumenta Musicae Byzantinae, Novum Glossarium Mediae Latinitatis, Oral Tradition, Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning, Renæssancestudier, Semiramis, Revue d'Histoire des Textes.

IGLs eget Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin udkom i 1992 med nr. 62 på 232 s.

Hvert i videnskabelige organisationer o.l.:

Johnny Christensen: Formand for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs kommission for Corpus Lexicographorum Graecorum; medlem af styringsgruppen for Dansk Nylatin under Statens humanistiske Forskningsråd og af samme råds programgruppe for Helenismeinitiativet og medlem af kommissionen for Thesaurus Linguae Latinae. Sten Ebbesen: Formand i Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning; bestyrelsesmedlem i Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale; sekretær for The Buridan Society; medlem af Videnskabernes Selskabs arbejdsgruppe vedr. forskerrekrutering. Minna Skafté Jensen: Forkvinde for Det filologisk-historiske Samfund; efor for Den arnamagnæanske Kommission; Jørgen Mejer: Formand for Folkeuniversitetet i København; præsidiemedlem i Platon-selskabet. Birger Munk Olsen: Vicepræsident for Videnskabernes Selskab, bestyrelsesmedlem i European Science Foundation, delegat ved Union Académique Internationale, medlem af nationalkomiteen for Novum Glossarium Mediae Latinitatis. Jørgen Raasted: Medlem af Den danske Nationalkomité for byzantinske Studier og af Videnskabernes Selskabs komité for Monumenta Musicae Byzantinae, samt sekretær for MMB.

Kontakten med udenlandske kolleger er blevet meget grundigt i 1992. Forskere fra Europa og Nordamerika har været på besøg i dage, uger eller – som Dr. Riccardo Quinto fra Milano – hele forårssemestret. Og instituttets stab er selv rejst ud:

Følgende har deltaget i symposier, været talere ved kongresser eller holdt gæsteforelæsninger i udlandet: Sten Ebbesen i Hamburg og Nijmegen; Karsten Friis-Jensen i Genève og London; Vincent Gabrielsen i Bergen; Mogens Herman Hansen i Cambridge og Athen; Pernille Harsting i Sassoferrato; Marianne Pade i Sassoferrato, Firenze og Luxemburg; Minna Skafté Jensen i Kiel, Tübingen og Athen; Kurt Villads Jensen i Lund; Brian McGuire i Kalamazoo, Gethsemani og Charleston; Jørgen Mejer i College Park; Birger Munk Olsen i Paris, Firenze og Göteborg; Jørgen Raasted i Princeton, Royaumont og Hernen; Helle Salskov Roberts i London; Christian Marinus Taisbak i Athen; Christian Troelsgård i Hernen; Peter Zeeberg i Helsinki.

Flere af de allerede anførte rejser har også haft an-

det fagligt ærinde i samme land (møde med projektpartnere, håndskriftsstudier mm.). Samarbejde og biblioteksbenyttelse har i øvrigt ført Sten Ebbesen til Canada; Karsten Friis-Jensen til Italien; Pernille Harsting til Vatikanstaten; Minna Skafté Jensen til Belgien; Kurt Villads Jensen til Italien; Lars Boje Mortensen til Tyskland, Schweiz og Østrig; Birger Munk Olsen til England, Belgien, Ungarn og Tyskland; Marianne Pade til England, Tyskland, Schweiz og Italien.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 11½ (+ 5½ fondslønnede, ½ akademisk medarbejder).

Professorer: Dr.phil. Johnny Christensen, dr.univ. Birger Munk Olsen.

Docenter: Dr.phil. Sten Ebbesen, dr.phil. Mogens Herman Hansen, dr.phil. Jørgen Raasted, dr.phil. Christian Marinus Taisbak.

Lektorer: Dr.phil. Karsten Friis-Jensen (delvis frikøbt), dr.phil. Minna Skafté Jensen (delvis frikøbt), phil.D. Brian McGuire, dr.phil. Jørgen Mejer, cand. mag. Helle Salskov Roberts.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Torben Vestergaard.

Seniorstipendiat: Ph.d. Christian Troelsgård (fra 1.9).

Fondslønnede medarbejdere: Dr.phil. Vincent Gabrielsen, cand.mag. Pernille Harsting, ph.d. Kurt Villads Jensen, ph.d. Lars Boje Mortensen (1.1.-31.1 + 1.4-31.6), ph.d. Marianne Pade, ph.d. Karen Skovgaard-Petersen, ph.d. Christian Troelsgård (1.1.-31.5), ph.d. Peter Zeeberg.

Akademisk medarbejder: Mag.art. Ida Haugsted.

TAP: Antal årsværk: 1,7.

Overassistent Hannah Krogh Hansen, assistent Vivienne Lund, studentermedhjælp Signe Louw.

Ph.d.-afhandlinger:

Skovgaard-Petersen, Karen: Erasmus Lætiuss' valg af litterære genrer.

Troelsgaard, Christian: Vestlig kirkesang i beneventansk tradition.

Zeeberg, Peter: Dekoration og vennegave. Latindigtningens sociale traditioner i Tycho Brahes Danmark.

Specialer (konferens):

Haaning, Aksel: Naturbegrebet i middelalderen.

Specialer (hovedfag):

Bagger, Helle: Fortællerrollen i Petronius' Satyricon. Bjergtrup, Lars: Dum-da-dum-dum, Om undersøgelser og undersøgere af antik prosarytme.

Christensen, Mette Sophie: Fiktion og virkelighed i Ovids Sortehavsdigte.

Dittmer, Vibeke og Poul Holm Jensen: Badning og badeforhold i antikken med hovedvægten på romerske forhold.

Høgel, Christian: Digterjæg'et i hellenistisk og augusteisk poesi.

Nielsen, Thomas Heine: Tale og dialog hos Herodot. En analyse af Bog VII-IX.

Publikationer:

Ebbesen, Sten: (Reviews of) J. Magee, Boethius on Signification and Mind, H. Brams og W. Vanhamel, Guillaume de Moerbeke. *Vivarium* 29, s. 150-155, 1991.

–, Iwakuma, Yukio: Logico-theological Schools from the Second Half of the Twelfth Century. A List of Sources. *Vivarium* 30, s. 173-211, 1992.

–: What Must One Have an Opinion about? *Vivarium* 30, s. 62-79, 1992.

–: Small Finds. Philosophical Texts in Erfurt, Hamburg, Oxford and Paris. *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 62, s. 197-218, København 1992.

–: Deus scit quicquid scivit. Two sophismata from Vat. lat. 7678 and a reference to Nominale. *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 62, s. 179-195, København 1992.

–: Western and Byzantine Approaches to Logic. *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 62, s. 167-178, København 1992.

–: Zacharias of Parma on the Art og Tempting. i: *Historia Philosophiae, Medii Aevi* 2, B. Moisch & O. Pluta (eds.), s. 211-226, Amsterdam/Philadelphia 1991.

–: Doing Philosophy the Sophistic way. The Copenhagen School, with Notes on the Dutch School. i: *Gli studi di filosofia medievale tra Otto e Novecento*, Alfonso Maier (ed.), s. 331-359, 1991.

–: (Review of) Ammonius, on Aristotle's Categories. Translated by Marc Cohen and Gareth B. Matthews. (*Ancient Commentators on Aristotle*. Isis 83, s. 643-644, 1992.

–: (Review of) Alexander of Aphrodisias, On Aristotle's Prior Analytics 1.1-7. Translated by Jonathan Barnes, Susanne Bobzien, Kevin Flanery, and Katerian Ieradiakonou. (*Ancient Comment. on Aristotle*). Isis 83, s. 477-478, 1992.

–: Græsk og latinsk middelalderfilologi. i: *Strejflys. Træk af dansk videnskabs historie 1917-92*, s. 152-161, København 1992.

Friis-Jensen, Karsten: Saxo Grammaticus's study of the Roman historiographers and his vision of history. i: *Saxo Grammaticus. Tra storiografia e letteratura*. Bevagna 27-29 Settembre 1990, Carlo Santini, Carlo Santini, s. 61-81, Roma 1992.

–: Saxo Grammaticus (v. 1150-v. 1220). i: *Lettres Européennes. Histoire de la Littérature Européenne*,

Annick Benoit-Dusauroy & Guy Fontaine, s. 125-128, Paris 1992.

–: Praescribo-praescritio. i: *Thesaurus Linguae Latinae X:2:VI*, Peter Flury, s. 823-834, Leipzig 1992.

Gabrielsen, Vincent: The Date of IG II² 1604 Again. *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 93, s. 93, Bonn 1992.

Hansen, Mogens Herman: Hvad er en Politiker og Hvem er Politikere? *Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab* 65. København 1992, 70 s.

–: Aristotle's Alternative to the Sixfold Model og Constitutions. i: *Aristote et Athènes*, ed. Marcel Piérart, s. 91-101, Paris 1992.

–: Reflektioner over de historiske afsnit i Peter Green: Alexander to Actium. *Hellenismestudier* 7, s. 7-23, Århus 1992.

–: A Magisterial Inventory of Athenian Officials. *Classical Philology* 87, s. 51-61, Chicago 1992.

–: The Tradition of the Athenian Democracy A. D. 1750-1990. *Greece and Rome* 39, s. 14-30, Oxford 1992.

–: Response to Douglas MacDowell: The Athenian Procedure of Phasis. *Symposion* 1990, s. 199-201, Köln 1991.

Harsting, Pernille: Epitalami latini della riforma in Danimarca (1536-1590): imitazione classica e rappresentazione luterana. *Res Publica Litterarum XV* (1992) og *Studi Umanistici Piceni XII* (1992) 15 og 12, s. 97-106, Kansas og Sassoferrato 1992.

–: The Golden Method of Menander Rhetor. The Translations and the Reception of the peri epideiktikon in the Italian Renaissance. *Analecta Romana Instituti Danici* 20 (1992), s. 139-157, Rom, Italien 1992.

Haugsted, Ida: Theophilus Hansen's Model Drawings – his contribution to an important Danish model book. *Scandinavian Journal of Design History* 2, s. 31, København 1992.

Jensen, Minna Skafte: Theokrits genrer. *Hellenismestudier* 7, s. 24-42, Århus 1992.

–: Homer og hans tilhørere. København 1992, 150 s.

–: Sveriges Medeltida Ballader. Utgivna av Bengt R. Jonsson, Margareta Jersild og Sven-Bertil Jansson. 1-3. Stockholm: Almqvist & Wiksell 1983-90. ARV 47, s. 229-31, Stockholm 1992.

–: The language of eternity: The role of Latin in 16th-century Danish culture. i: *Acta Conventus Neo-Latini Torontonensis. Proceedings of the Seventh International Congress of Neo-Latin Studies*, Mario di Cesare, s. 41-61, Binghamton, New York 1991.

McGuire, Brian Patrick: Anmeldelse af Alf Härdelin. In *Quest of me kingdom: Ten Papers on Medieval Monastic Spirituality* (Stockholm 1991). *Kyrkohistorisk årsskrift*, s. 226-228, Uppsala 1992.

–: Anmeldelse af Anne Butimer. The Wake of Erasmus: Saints, Scholars and "Studia" in Medieval

- Norden. *Speculum* 67, s. 122, Cambridge, Massachusetts, USA 1992.
- : An Introduction to the EXORDIUM MAGNUM CISTERCIENSE. *Cistercian Studies Quarterly* 27, s. 277-297, Vina, California, USA 1992.
- Mejer, Jørgen: Diogenes Laertius and the Transmission of Greek Philosophy. i: *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt. Teil II: Principat Band 36.5*, W. Haase & H. Temporini, s. 3556-3602, Berlin, New York 1992.
- : Euripides' skuespil fra Elektra til Orestes. *Meddelelser fra Klassikerforeningen* 140, s. 6-25, 1992.
- : Peter Greens syn på litteraturen. *Hellenismen Nyhedsbrev* nr 7, juni 1992, s. 6-7, København 1992.
- Mortensen, Lars Boje: Hugh of St. Victor on Secular History. A Preliminary edition of chapters from his "Chronica". *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 62, s. 3-30, København 1992.
- Olsen, Birger Munk: I classici nel canone scolastico altomedievale. *Spoletto* 1992, 146 s.
- : Microfilms et catalogues. i: *Recherche et histoire des textes*: Filmothèques, photothèques et techniques nouvelles, C. Contamine, s. 199-204, Paris 1992.
- : Les classiques au xe siècle. *Mittelaltinisches Jahrbuch* 24/25, s. 341-347, Stuttgart 1992.
- Pade, Marianne: The manuscript diffusion of Valla's Translation of Thucydides. *Studi Umanistici Pice-ni* 12, s. 171-180, Sassoferato 1992.
- : Præsidalis. Præsidiarius. i: *Thesaurus Lingua Latinae X:2:b*, Peter Flury, s. 876-77, 883, Stuttgart, Leipzig 1992.
- Raasted, Jørgen: The Princeton Heirmologion Palimpsest. *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 62, s. 219-232, København 1992.
- : Formulaism and Orality in Byzantine Chant. i: *Cantus Planus. Papers Read at the Fourth Meeting*, Pécs, Hungary, 3-8 September 1990, László Dobszay, Agnes Papp, Ferenc Sebő, s. 231-40, Budapest 1992.
- Taisbak, Christian Marinus: Elements of Euclid's Data (Edited by Ian Mueller, published by Academic Printing & Publishing). i: *PERI TON MATHEMATON*, Ian Mueller (redaktør), s. 37, Edmonton, Alberta, Canada 1992.
- Vestergaard, Torben, Hansen, Mogens Herman, Rubinstein, Lene, Bjertrup, Lars, Nielsen, Thomas Heine: The Age-structure of Athenian Citizens Commemorated in Sepulchral Inscriptions. *Classica et Mediaevalia* 43, 1992.
- Zeeberg, Peter, Skovgaard-Petersen, Karen: Erasmus Lætus' skrift om Christian IV's fødsel og død (1577). København 1992, 405 s.

Sten Ebbesen

Psykologi

Institut for klinisk Psykologi

Instituttet varetager i fællesskab med Psykologisk Laboratorium undervisningen i faget psykologi. Instituttet har parallelt med undervisning og forskning et tredje hovedfunktionsområde, den psykologiske klinisk virksomhed.

Efter indstilling fra instituttet er professor Roy Schafer, Ph.D., Columbia University, blevet tildelt den filosofiske æresdoktorgrad.

I samarbejde med Institut for Pædagogik var instituttet i april måned vært for dr. Beata Wasilewska fra Universitetet i Lodz.

Leo Goldberger, New York City University, gæstede instituttet i januar.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsaktiviteter falder under følgende syv områder:

1. Psykiske lidelser/problemer

1.1 En undersøgelse af holdningændringer hos 40 tilidsfolk vedrørende seksuel chikane på arbejdspladsen er påbegyndt (L.T. Arcel).

1.2 Selvmordsforsøg hos kvinder

Projektet befinder sig i sin afsluttende fase og et større arbejde er under udarbejdelse (L.T. Arcel).

1.3 Prospektiv langtidssundersøgelse af skizofrene mødres børn. Projektet påbegyndtes i 1962 og afsluttedes i 1990. Udarbejdelsen af livstidsdiagnoser af hele materialet (311 forsøgspersoner) blev fuldenet og publiceret. Revurdering og rediagnosticering fra ICD8 til DSMIII-R af en undergruppe, der blev interviewet i 1980, blev ligeledes tilendebragt og publiceret (H. Schulsinger).

1.4 Seksuelle overgreb mod børn og unge

1.4.1 Planerne om en fællesnordisk undersøgelse om prævalensen af seksuelle overgreb mod børn og unge er indtil videre stillet i bero, da der ikke har kunnet opnås de fornødne bevillinger (I. Leth).

1.4.2. Juvenile sex offenders. Den kvantitative undersøgelse af omfanget af unge seksuelle krænker er afsluttet (I. Leth, B. Stenvig).

1.4.3 Et kvalitativt studium af unge seksuelle krænker er under udførelse. Indsamling af data (interviews)

til pilotstudium er gennemført. Den næste dataindsamling vil finde sted i 1993 (I. Leth).

1.4.4 Female sex offenders. Der planlægges et kvalitativt studium af kvinder, som krænker børn seksuelt. Dataindsamling forår og efterår 1993 (I. Leth, R. Skadegård).

2. Teoretiske studier af grundlæggende kliniske problemstillinger

2.1 Afhandling om katharsis i tragedie og psykoanalyse er bedømt og af fakultetet indstillet til forsvar. Bogen udkommer i marts 1993 på Hans Reitzels forlag under titlen »Sjælens renselse i psykoanalyse og tragedie« (J. Gammelgaard).

2.2 Et teoretisk arbejde om begreberne skam og stolthed i relation til selvets psykologi fortsættes (L.T. Arcel).

2.3 En analyse af flygtninges grundlæggende eksistentielle psykologi, via et biografisk materiale, fortsættes (L.T. Arcel).

3. Sundhedspsykologi: Psykosomatiske og somatopsykiske problemstillinger

3.1 De indsamlede data i et større projekt om astma og psykosomatisk hyperreaktivitet, specielt vedrørende relationen mellem psykologisk og immunologisk overfølsomhed i forbindelse med menstruation, er blevet bearbejdet. En artikel er skrevet om emnet (G.M. Mirdal).

3.2 AIDS/HIV smitte. Der er fortaget databearbejdelse af den psykosociale del af interviewundersøgelsen af de neuropsykologiske og psykosociale implikationer af HIV-smitte (M. Skydsbjerg, S. Lunn, H. Schulsinger, B. Hutchings).

3.3 Psykosociale og psykosomatiske aspekter ved kroniske, ikke-maligne sygdomme

3.3.1 Evaluering af psykoterapieffekt ved længerevarende gruppeterapi af kvinder med kronisk leddegigt, i samarbejde med Medicinsk afdeling TTA, Rigshospitalet (A. Poulsen).

3.3.2 Coping og forvar – en psykodynamisk og eksistentialpsykologisk perspektivering af amerikansk, kognitivt orienteret sundhedspsykologi (A. Poulsen).

3.4 Studierejse til Malawi med henblik på en fortsættelse af det i 1991 udførte feltarbejde i Nepal under projektet: An Interdisciplinary Strategy for Research into the Cognitive and Contextual Aspects of Prescription (L. Østergaard).

4. Studier af behandlingsmæssige forløb

4.1 Aspekter af selvudviklingen i voksenalderen belyst gennem psykoterapi. Undersøgelsens formål er – gennem psykoterapeutiske forløb – at påvise almene muligheder for vækst og udvikling i det voksne menneskes selvopfattelse.

Metode: Ca. 100 klienter i instituttets psykologiske klinik for voksne undersøges over en 3-årig periode med spørgeskemaer og interview før og efter psykoterapeutiske forløb (K. Boman, E. Friis Jørgensen, L. Lindgård, B. Strandbygaard, J. Smidt Thomsen, J. Vestergaard-Bogind, V. Nathan). I det kliniske arbejde indgår endvidere samtlige medarbejdere ved voksenklinikken.

4.2 Børneklinikkens medarbejdere har påbegyndt udarbejdelse af et nyt registreringssystem med henblik på at optimere den kvantitative opgørelse og den kvalitative beskrivelse af klinikkenes behandlingsarbejde (A. Darum, H. Daun).

5. Forebyggelse af psykiske lidelser hos børn og voksne

5.1 Center for spædbørn og deres familier ved Institut for klinisk Psykologi

Behandlingsarbejdet i Center for Spædbørn gennem de første 3 år 1989-91 omfattende 53 familier er fortsat under bearbejdelse.

I tæt samarbejde med de involverede 5 sundhedsplejersker samt viceforstander ved sundhedsplejen i Københavns Kommune, E. Olsson, er desuden igangsat en detaljeret undersøgelse over forekomst af behov for tidlig indsats hos alle familier med børn født i 1990 i socialdistrikterne Amagerbro og Sundbyvester.

Undersøgelsen omfatter 389 familier. Resultaterne fra denne undersøgelse skal sammenholdes med resultaterne fra centerets behandlingsdel, som omhandler de her henviste og behandlede familier (H. Munck, I. Poulsen Dutton).

6. Teoretiske og metodiske overvejelser vedrørende klinikvirksomhed

6.1.1 Børn og tab. Fortsat dataindsamling og beskrivelse af alderstypiske reaktions- og oplevelsesmønstre hos børn, der har været udsat for tab (V. Maar).

6.1.2 Afslutningsprocessen i psykoterapi. Litteraturstudier, indsamling og bearbejdning af klinisk materiale fra gruppe- og individuelle terapiforløb (V. Maar).

6.1.3 Gruppeanalytisk supervision som undervisningsmetode til indøvelse af klinisk psykologisk forståelses- og tænkemåde. Fortsat analyse og beskrivelse af forskellige former for undervisnings- og supervisionsforløb (V. Maar).

6.2.1 Supervision og etik. Artikel under udarbejdelse (E. Friis Jørgensen, U. Hedelund).

6.2.2 Coterapi som supervision. Artikel under udarbejdelse (E. Friis Jørgensen, U. Hedelund).

6.2.3 Interviewundersøgelse af fagpsykologisk udvikling. Litteraturstudierne fortsætter, og det udarbejdede interviewskema er afprøvet på en halv snes psykologer (E. Friis Jørgensen).

6.3.1 Oversigt over objektrelationer med særligt henblik på selvet (K. Boman).

6.3.2 Skilsmisssens psykologi belyst gennem psykoterapeutiske forløb (K. Boman).

6.3.3 Udvikling af korttidsterapi (E. Friis Jørgensen, K. Boman, J. Vestergaard-Bogind).

7. Eksperimentel Psykopatologi

7.1 Virkning af diazepam på hukommelse og emotionelle reaktioner

Undersøgelsen vedrører interaktionen mellem stress og angstdæmpende medicin i forbindelse med afklaring af kognitive og emotionelle processers samvirke. En omfattende databearbejdning fortsætter (B. Hutchings).

7.2 Odontofobi (tandlægeskræk)

7.2.1 I samarbejde med dr.odont. Erik Friis Hasché, Institut for Pædagogik, Københavns Tandlægehøjskole, er der etableret en klinik for psykologisk behandling og forskning. Samarbejdet fortsætter. Gennemgang af den internationale litteratur på området er under udarbejdelse (B. Hutchings).

7.2.2 Empiriske projekter er igangsat: a) Telefonisk undersøgelse af odontofobiens epidemiologi i Danmark og b) Kognitive, emotionelle og fænomnologiske aspekter af smerte (B. Hutchings).

7.3 Visuel genkendelse

Der er gennemført en række undersøgelser over størrelsesinvarians ved genkendelse af visuelle mønstre. Undersøgelserne bygger på en nyudviklet teknik, der tillader meget hurtig sekventiel præsentation af visuelle mønstre i varierende størrelser. Den nye teknik gør det muligt at kortlægge de forskellige faser i genkendelsesprocessen med en præcision og detaljeringsgrad, der ikke tidligere har kunnet opnås (A. Larsen).

Klinikvirksomhed:

Klinikvirksomheden er grundlaget for instituttets praktiske og teoretiske udforskning af basale områder inden for klinisk psykologi. Herudover integreres det

klinisk psykologiske arbejde med børn, familier og voksne i såvel undervisningen af studerende som i den postgraduate undervisning af psykologiske kandidater.

En af grundtankerne bag undervisningen i klinisk psykologi er at uddanne de studerende og de psykologkandidater, som er tilknyttet instituttet, efter en videnskabelig-professionel model. Målsætningen er, at relationen mellem teori og praksis integreres i den enkeltes arbejde inden for faget.

De studerende får i klinikken, under supervision af de faste lærere, personlig træning i og kendskab til nogle af psykologiens undersøgelses- og behandlingsmetoder og indhøster erfaringer, som ikke ville kunne opnås ved at iagttage eller læse om andres praktiske kliniske arbejde. Dette arbejde inddrages også i kandidatuddannelsen i forbindelse med kandidaternes supervisionstræning.

Det psykologiske behandlingsområde er under stadig udvikling, hvilket fremgår af de enkelte medarbejderes forskningsbeskrivelser.

Klinikvirksomheden udøves i en børneklinik og en voksenklinik. Børneklinikken er fra 1989 udvidet med Center for Spædbørn og voksenklinikken fra 1987 med en projektklinik med særlig tilknytning til det psykosomatiske område.

I 1992 har der i instituttets klinikvirksomhed været behandlingsmæssig kontakt (individuel-, par-, familie- eller gruppeterapi) med 409 personer (O. Almstrup, E. Friis Jørgensen, H. Munck, J. Smidt Thomsen).

Andre aktiviteter:

Der har i 1992 i lighed med de foregående år været omfattende kontakter til videnskabelige fora i Danmark og i udlandet samt en vidt forgrenet formidlingsvirksomhed.

Ole Almstrup har arrangeret gæsteforelæsninger med Paulina F. Kernberg, Cornell University Medical College, børneanalytikeren Rita Frankiel, New York og Roy Schafer, Columbia University.

OA har deltaget i konferencen Forskning, Uddannelse og Praksis og i den 17. nordiske kongres for barn- og ungdomspsykiatri i Stockholm.

OA er formand for Dansk Selskab for psykoanalytisk børnepsykoterapi.

Libby Tata Arcel har holdt en række foredrag vedrørende sin forskning om seksuel chikane på arbejdspladsen, på Rigshospitalet, Institut for Personalerådgivning, Foreningen af personaleblade, adskillige HK-afdelinger, og deltaget i den offentlige debat om dette og andre psykologiske emner. LTA underviste desuden på Løgumkloster om selvmord. Hun har deltaget ved Third International Psychoanalytic Symposium i Delphi, holdt foredrag ved Græsk Psykologkongres i Athen og har deltaget i EF-mission til Zagreb vedrørende de voldtagne bosniske kvinder, udpe-

get af Udenrigsministeriet. Endelig var hun i en måned gæsteprofessor på Thessaloniki Universitet, Grækenland.

Kirsten Boman har deltaget i Kursus i avanceret hypnoterapi ved Don Ebrahim og var inviteret som deltager i Dansk Psykologforenings konference om forskning, uddannelse og praksis. KB har deltaget i den offentlige debat gennem diverse interviews til dagspressen.

Judy Gammelgaard har arrangeret en række radioudsendelser under overskriften »Psykoanalysen idag«. JG har deltaget med indlæg på 13. Nordiske psykoanalytiske Kongres i Reykjavik og med foredrag på Third International Psychoanalytic Symposium i Delphi. JG har deltaget i diverse kongresser og konferencer arrangeret af International Psychoanalytic Association samt i undervisning af doktorander på Institut for Litteraturvidenskab, Odense Universitet. JG underviser og superviserer kandidater i Dansk psykoanalytisk Selskab og Selskab for psykoanalytisk orienteret Psykoterapi. JG har holdt foredrag i Folkeuniversitetets regi.

Barry Hutchings har holdt kurser for tandlæger, tandplejere og klinikassistenter, har holdt foredrag på psykiatrisk afdeling, Centralsygehuset i Hillerød, har holdt kursus på Nordjyllands Taleinstitut og endelig medvirket i den offentlige debat i radio og TV vedr. biofeedback.

Axel Larsen er medlem af Advisory Council of the International Association for the Study of Attention and Performance, redaktør af Scandinavian Journal of Psychology, referee for Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance. AL har holdt foredrag ved 5. konference i European Society of Psychology, Paris.

Ingrid Leth blev inviteret som deltager til Socialministeriets Maglæsseminar, inviteret som presenter og chairman til 9. internationale kongres om »Child Abuse and neglect«, hvor hun fungerede som »member of the scientific committee«, Chicago. IL har endvidere deltaget i den offentlige debat om incest, blev anmodet om at deltage i tværfaglig supervision fra Storstrøms Amt, blev inviteret til at afholde kursus for psykologer i Finland af den finske psykologforening og endelig blev hun inviteret som konsulent ved socialcenter Queens, New York, USA.

Gretty Mirdal er indvalgt i Det humanistiske Forskningsråd. I løbet af 1992 er hun blevet indbudt af Verdens Sundhedsorganisationen til at deltage i en international tværfaglig gruppe: »Platform on multicultural societies and mental health«, første møde blev afholdt i oktober i Geneve. Hun var både foredragsholder og session-chairman ved International Congress on women's health i København; hun holdt et plenarforedrag ved åbningen af den Nordiske Psykologkongres. Hun underviste i en uge ved et kursus arrangeret af Den danske Lægeforening i

samarbejde med Universitetet i Istanbul (Cerrahpasa Hospital).

Hanne Munck holdt forelæsninger følgende steder: Nic Waals Institutet i Oslo, ved XVII Nordiske Psykologkongres, ved 13. Nordiske Perinatal kongres, ved Child Development Unit – World Association of Infant Psychiatry and Allied Disciplines, Chicago, ved Danmarks Lærerhøjskole og Dansk Selskab for psykoanalytisk Psykoterapi. HM har desuden deltaget i Forskerseminar for børne-, ungdoms- og familieforskere, arrangeret af Socialministeriet, i Konference, Fødselsprojektet i Rødovre og i Nordiska Föreningen för Spädbarnsutveckling, Uppsala.

Center for Spædbørn har i 1992 modtaget 28 gæster på fagligt besøg, overvejende psykologer, læger og pædagoger, der arbejder med spædbørnsfamilier i Danmark, Norge og Sverige eller som ønsker at udvikle lignende forebyggende interventioner, således et større besøg fra Lithauen.

Centeret har desuden modtaget 31 registrerede forespørgsler og henvendelser, som er besvaret enten skriftligt eller telefonisk.

Vivi Maar har deltaget i 11th International Congress of Group Psychotherapy, Montreal, Canada. VM har året igennem virket som lærer og supervisor i et 3-årigt efteruddannelsesprogram for professionelle behandlere ved Institut for analytisk Gruppe- og Familiterapi, Gentofte og er associeret medlem af Society of Group Analysis, London. VM er som bestyrelsesmedlem af uddannelsesudvalget i Dansk Selskab for psykoanalytisk Børnepsykoterapi medvirkende ved udformning og etablering af et børneterapeutisk uddannelsesprogram for psykologer og psykiatere. VM har aflagt kortere studiebesøg ved New York University, Department of Psychology, division for Child Psychotherapy.

Inger Poulsen Dutton har deltaget i Fifth World Congress – World Association of Infant Psychiatry and allied Disciplines, Chicago.

Hanne Schulsinger har deltaget i »XVIIIth C.I.N.P. congress (Collegium Internationale Neuro-Psychopharmacologicum)« i Nice, Frankrig og i »1. Baltic Sea Conference on Psychosomatics and Psychotherapy« i Kiel, Tyskland. HS er medlem af World Psychoatric Association's Section on Classification and Diagnostic Assessment.

Jytte Vestergaard-Bogind har deltaget i kursus i »Advanced Hypnotherapy« ved Don Ebrahim samt i symboldramakursus ved Sture Littorin. JV-B er bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for klinisk og eksperimentel Hypnose og er i kraft af dette medarrangør af møder, kurser, informationsvirksomhed m.m.

Lise Østergaard har deltaget i The Third Annual Meeting of the International Research and Advisory Panel, Refugee Studies Programme, University of Oxford. Debatbidrag ved DANIDA-Rådets møder og konferencer. Rådgiver for Grønlands Hjemmestyre

som formand for støttekomite til oprettelse af Nordisk Kunst- og Kulturcenter i Grønland, placeret i Nuuk, rådgiver for DSF og DIS som medlem af bestyrelsen for Foreningen til etablering af et internationalt Studentercenter i København.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 25,4.

Professor: L. Østergaard.

Lektorer: O. Almstrup, L. Tata Arcel, K. Boman, A. Darum, J. Gammelgaard, J. Gandløse (vikar), U. Haslund, U. Hedelund (vikar), B. Hutchings, E. Friis Jørgensen, A. Larsen, I. Leth, L. Lindgård, S. Lunn (orlov), G.M. Mirdal, H. Munck, V. Maar, A. Poulsen (vikar), H. Schulsinger, B. Strandbygaard, J. Smidt Thomsen, J. Vestergaard-Boding.

Kandidater: T. Anbert, L.L. Andersen, A. Broegaard, L. Frølund, A. Højmosé, M. Linde, A. Mogensen, T. Nørregaard, B. Simon, M. Steffansen.

Psykiatrisk konsulent: J. Vitger.

TAP: Antal årsværk: 10,8.

V. Andersen, S. Bech, H. Daun, H. Dittmann, R. Ellesgaard, M. Gige, R. Gregersen, P. Matejka, V. Nathan, L. Nissen, I. Poulsen Dutton, H. Riiber, L. Seedorff, B. Strange.

Publikationer:

Almstrup, Ole, Maar, Vivi: Tab og sorg. i: Gyldendals bog om Skolebørn, Andersen, Flemming & Bindlev, Carl-Jørgen, s. 6, København 1992.

– Korttidsterapi med barn. Nordisk Psykologi Vol. 44, No. 1 1992, s. 3, København 1992.

– Aspekter af en supervisionspraksis. i: Børn og Terapi. Universitetets Børnepsykologiske Klinik, 40 år, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red), s. 175, København 1990.

– Individuel Børnepsykoterapi. i: Børn og Terapi. Universitetets Børnepsykologiske Klinik, 40 år, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red), s. 175, København 1990.

– Gregersen, Randi: Børnegrupperne på UBK og IKP. i: Børn og Terapi. Universitetets Børnepsykologiske Klinik, 40 år, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup, s. 175, København 1990.

– Schultz Jørgensen, Per: Børn og terapi. København 1990, 175 s.

– En ny formulering af psykoanalysens sprog (kronik). Berlingske Tidende 17.nov., København 1992.

– Den børnepsykoterapeutiske uddannelse i Danmark. Indlæg ved 17. nordiske konference for barn- og ungdomspsykoterapi, Stockholm, august 1992 (upubliceret manus). København/Stockholm 1992.

Arcel, Libby Tata, Mantonakis, J., Petersson, B., Jermos, J., Kalliteraki, E.: Suicide attempts among Greek and Danish women and the quality of their

- relationships with husbands and boyfriends. *Acta Psychiatrica Scandinavica* Vol. 85, s. 189-195, København 1992.
- : Ifigenia. Thysia ke autothysia. *Sinhrona Thema-ta* 40, s. 106-113, Athen 1990.
  - : Seksuel chikane. Ufrivillig sex på arbejdspladsen. Hvad kan vi gøre ved det? København 1992, 142 s.
  - Darum, Annie, Leth, Ingrid: Børneklivnikken på IKP. i: Børn og Terapi. Universitetets Børnepsykologiske Klinik, 40 år, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red), s. 175, København 1990.
  - Friis, Hasché, E., Hutchings, B.: Angst, odontofobi og stress-management. København 1992, 45 s.
  - Hedelund, Uno, Jørgensen, Eric Friis: Skærmelse af supervisander. *Nordisk Psykologi* 44 (2), s. 138-143, København 1992.
  - : Jørgensen, E. F.: Formidling af klinisk psykologisk viden. Oplevelsesorienteret undervisning. *Nordisk Psykologi* 2, vol.42, s. 149-53, København 1990.
  - : Jørgensen, E. F.: Grundlæggende principper for psykologisk supervision af andre faggrupper. *Psykolog Nyt* 9, s. 326-34, København 1990.
  - Jørgensen, E. F.: Fra supervisand til supervisor. *Psykolog Nyt* 22, s. 785-792, København 1990.
  - : Hedelund, Uno: Eklektisk og integreret psykoterapisupervision – hvad er det? *Psykolog Nyt* 18, s. 667-669, København 1992.
  - : Hedelund, Uno: Anvendelse af øvelser i undervisning på universitetet. *Apropos* 1, s. 3-7, København 1992.
  - Larsen, Axel, Bundesen, Claus: The efficiency of holistic template matching in the recognition of unconstrained handwritten digits. *Psychological Research* Vol. 54, s. 187-193, Berlin 1992.
  - : On Sensation Perception and Thought: A Reply to Rönberg. *Scandinavian Journal of Psychology* 1992, 23, s. 282-287, Stockholm 1992.
  - Leth, Ingrid: Erfaringer med mindre børn ved mistanke om seksuelt misbrug. i: Børn og Terapi. Universitetets Børnepsykologiske Klinik, 40 år, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red), s. 175, København 1990.
  - : Seksuelt misbrug af børn – en karakteristik. i: *Medicinsk Årbog*, René Vejlsgård, s. 204, København 1990.
  - : Erfaringer med legeobservation af mindre børn ved mistanke om seksuelt misbrug. Institutpublikation 1990.
  - : Incestdebatten og psykologerne. *Psykolognyt* Vol.46, nr.12, s. 431-432, 1992.
  - Munck, Hanne, Mirdal, Gretty M., Marner, Lotte: Mother-infant interaction in Denmark. i: The cultural context of infancy, J. K. Nugent, B. M. Lester, B.T. Brazelton, J. K. Nugent, B. M. Lester, B.T. Brazelton, s. 169-200, New Jersey 1991.
  - Poulsen, Annette: Gruppepsykoterapi ved kroniske gigtlidelser. *Matrix* 1992, vol. 9, nr. 1, s. 14-37, Hillerød 1992.
  - Østergaard, Lise: Gender. i: Gender and development. A practical guide, Lise Østergaard, s. 1-8, London 1992.
  - : Gender and health. i: Gender and Third World Development, Institute of Development Studies, s. 1-65, Brighton 1992.
  - : Health. i: Gender and Third World Development, Institute of Development Studies, s. 61-80, Brighton 1992.
  - : Gender and development. A practical guide. London 1992, 165 s.
  - : Testteori og metode. i: *Undersøgelsesmetoder i klinisk psykologi*, Lise Østergaard, s. 12-111, København 1992.
  - : *Undersøgelsesmetoder i klinisk psykologi*. København 1992, 252 s.
  - : Methodological issues in drug studies. i: Conference Report, International Conference on Social and Cultural Aspects of Pharmaceuticals, The Netherlands 1991.
  - : Changing attitudes towards foreigners in Denmark – A historical perspective. Oxford 1991.
  - : Hansen, E. H., Kuschel, R., Schleimann, F.: Bag Nepals hvide tinder. *Udvikling* 2, s. 23-26, København 1991.
  - : Gender roles in the development of Africa. i: Preparation for the Maastricht Conference on Africa, July 2-5, 1990, World Bank, s. 1-15, 1990.
  - : Syndebukkesyndromet. *Djøf* 4, 1990.
  - : Rejse til verdens ende. *Djøf* 13, 1990.
  - : Ny teknik kræver ny etik. *Djøf* 21, 1990.
  - : Fup eller fakta. *Dansk Psykolognyt* oktober 1990, 1990.
  - : Transfer of technology within the pharmaceutical industry. i: *Cours du Dubrovnik Technologies Reseaux Partenariat*, s. 15, University of Dubrovnik 1989.
  - : Betænkning om afskald på livsforlængende behandling (Livstestamenter mv). Betænkning nr. 1184. København 1989, 170 s.
  - : Principper for behandling og forsøg på fostre. i: *Etisk Råds høringsrapport*, s. 10, København 1989.
  - : Improved family health for young women project. i: *Evaluation Review*, IPPF, s. 1-16, London 1988.
  - : Survey of literature related to prescription habits in the developing countries, as a background to an interdisciplinary strategy for research into the cognitive and contextual aspects of prescription. Geneva 1988, 304 s.
  - : Børn i dagens Danmark. *Skolepsykologi* 25/5, s. 367-378, 1988.
  - : Role of women in maternal health programmes. Perspectives – priorities – participation. i: *Safe Motherhood Conference Papers*, World Bank, WHO, UNFPA, s. 1-8, Nairobi 1987.

- : Humanity in mental health work. i: Congress Paper on the Concept of Humanity in Mental Health Work, The European Regional Council for Mental Health, s. 16, Helsinki 1987.
- : Sundhed og sygdom i tværkulturel belysning. Sveriges kliniske psykologers jubilæumsskrift, 1987.
- : Snæversyn og værdipluralisme. Nordisk Sexologi særnummer om transkulturel sexologi, s. 19, 1987.
- : To be a child in Denmark. O.M.E.P., Report of Regional Meeting, s. 25-32, 1987.
- : Hvor slemt har vore børn det? Kong Frederik den Syvendes Stiftelse Konference på Jægerspris 2. oktober 1987 s. 1-19, 1987.
- : Retfærdighed og menneskerettigheder er udelelige. Røde Kors Debat 3/3, s. 19-22, 1986.

Judy Gammelgaard

Psykologisk Laboratorium

Forskningsvirksomhed:

Laboratoriet varetager i fællesskab med Institut for klinisk Psykologi undervisningen i faget psykologi og den dermed relaterede forskning. Betragtet under ét omfatter forskningen ved Psykologisk Laboratorium og Institut for klinisk Psykologi stort set alle psykologiens basale discipliner og anvendelsesfelter. I det følgende gøres kort rede for hver enkelt af laboratoriets videnskabelige medarbejderes forskningsindsats i det forløbne år.

1.1 En eksperimentel undersøgelse af egocentrisk lokalisation og dens betydning for visuel opfattelse af genstande i ro og bevægelse er ført videre med en serie eksperimenter, og et udkast til rapport om de foreløbige forsøg foreligger (sm.m. Bjarne Pedersen).

1.2 Et revideret manuskript om samtalen i psykologisk belysning (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 361) er antaget til udgivelse (I.K. Moustgaard).

2.1 Der er arbejdet med nogle neuropsykologiske syndromer vedr. synet: Et arbejde offentliggjort i et tidskrift for øjenlæger redegør for synsfunktioner i halvsiddigt blindt synsfelt. Den rest af syn (»Blindsight«), der findes her, er ejendommelig derved, at den ikke er tilgængelig for bevidstheden. Samme artikel analyserer et andet syndrom hos blinde, der har »indbildt« syn (Antons syndrom). Ud fra disse syndromer er nogle sider ved psykologiske metoder og bevidsthedsfunktioner videre beskrevet.

2.2 Bevidsthed på mere omfattende måde omtales i tilslutning til ophævet hukommelse og synsfunktioner i et foredrag i Videnskabernes Selskabs 250 års jubilæumssymposium, hvor der også diskuteres generelle problemer om bevidsthed i samtidens forskning (Rolf Willanger).

3.1 Fortsat arbejde på en fænomenologisk undersøgelse af »Person Centered Learning« (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 361) herunder undersøgelse af følelsernes erkendelsesmæssige funktioner i genuin læring.

3.2 I samarbejde med kolleger i Holland og Ungarn er et 3-årigt udviklings- og forskningsprojekt om »guided development« igangsat omfattende træning af nøglepersoner i demokratiske beslutningsprocesser i lokalsamfund i Ungarn (Svend Børge Andersen).

4.1 Tværkulturel psykologi: Projektet fortsat med opstilling af teorimodel, hypotese og design til udforskning af kultur som situationelt fænomen, især i psykoterapi, hvor terapeut og klient ikke tilhører samme kultur. Endvidere er en samtaleteknik til brug i klientkontakt med især aggressive personer udviklet i samarbejde med erhvervsgrupper, hvor problemet findes.

4.2 Massepsykologi: Der er foretaget sammenligning mellem teorimodeller fra forskning og intervention i storgrupper og aktuelle massefænomener.

4.3 Ud fra et ønske om at formulere et empiribegreb med rod i faktiske psykologiske interventioner er det begrebsmæssigt undersøgt, hvad der skal forstås ved ændring (udvikling, terapi-mål, læring) i psykologisk teori og praksis (Peter Berliner).

5. Fortsatte undersøgelser over grundbetingelser for barnets udvikling: De senere års forskningsinteresser er søgt integreret i et projekt om tilknytning og kulturelle forhold som bidrag til forståelsen af konkrete forholds betydning for barnets udviklings- og ændringsmuligheder. Dertil diskussion af gængse teoris (manglende) forbindelse til barnets virkelige verden og grundbegrebernes dybe indlejring i vestlig kulturs værdisæt, livs- og verdensanskuelse (Inger Bernth).

6.1 En rapport om projektet »Op af sumpen«, der med 40 specialeskrivende studerende som medvirkende, beskriver de pædagogiske virkninger af rådgivning og deltagelse i workshops og skrivegrupper, er udsendt til studienævnet og studieledere ved højere uddannelser.

6.2 Resultaterne af en pilotundersøgelse af kønsforskelle ved 130 eksamensopgaver med selvvalgt problemstilling, hvor der fandtes kønstypiske træk ved

emnevalg, strukturering, teori- og praksisbeskrivelse, sprog og formidlingsform, er offentliggjort i Nordisk Psykologi.

6.3 Endvidere er artikler om studenteroptag ved psykologistudiet, den nye generation af studerende og den professionelle træning ved faget publiceret (Jens Berthelsen).

7. Halvfemserhjemprojektet er fortsat med afklaring og belysning af de psykologiske aspekter ved introduktionen af AV-medier, datamater, telekommunikation og automatik og privatsfæren. Det sker på grundlag af erfaringer indhentet i et dertil indrettet »eksperimentalt hjem«, hvor der er arbejdet med udvikling af dels en »elektronisk indretningsarkitektur«, afstemt til behovene for en familie i etagebolig, og dels med udvikling af et for den nye medie-situation adækvat tekst-rums begreb. De nye redskaber undersøges for deres brugsværdi i husstandes multimedie dagbøger ført under familiers gentagne frivillige ophold i eksperimentalt hjemmet (Kresten Bjerg sm.m. L. Andersen og B. Nake).

8.1 Et projekt om nye former for demokratisk arbejdsorganisering (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 354) er fortsat med analyse af ledelsesdilemmaer og krav til lederen af den effektive arbejdsgruppe, hvor relationskonferencer og rolleanalyser foreslås som metoder til udvikling af lederfunktioner. En artikel om psykoanalytisk og systemteoretisk perspektiv på ledelse er skrevet til Ledernes Hovedorganisation.

8.2 I en artikel til Ligestillingsrådets antologi over samme tema om arbejds- og familieliv (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 361) beskrives belastninger og mestringsstrategier i 4 udvalgte familier med fokus på mandens og kvindens rollefordeling (Karin Borg).

9.1 Et initiativ til forebyggelse af erhvervsbetingede sygdomme (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 249) er videreført med teoretisk bearbejdning af udenlandske erfaringer med intervention på arbejdspladsen overfor rygning, kost, motion, overvægt og stress, og evaluering af et sundhedsfremmeprogram er indledt på en større dansk industrivirksomhed.

9.2 Arbejdet med en integreret teori om arbejdsgruppers funktionsmåde og effektivitet (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362) er fortsat (Vilhelm Borg).

10. Visuel kognition: Under forskningsprojektet »Brain Mechanisms of Visual Selection« er en større computersimulering af visuelle genkendelsesprocesser blevet afsluttet (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362). Under samme projekt er en række ekspe-

rimentelle undersøgelser af visuelle genkendelses- og selektionsprocessers tidlige forløb blevet påbegyndt (Claus Bundesen sm.m. A. Larsen og H. Shibuya).

11.1 En disputats er indleveret som præsenterer hovedtrækkene i en socialpsykologisk tilgang til psykosocial behandling (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362).

11.2 To engelsksprogede artikler fremstiller analyser af empiriske materialer om hhv. brugerperspektiver på behandling og aktionsforskning i udvikling af behandlingspraksis. En dansksproget artikel redegør for et psykosocialt sundhedsbegreb, en anden for praksisevaluering på det sociale område fra både bruger- og personaleside (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362); trykt er endvidere en artikel om den subjektivtvidenskabelige tilgang til massepsykologiske fænomener og en kort anmeldelse af R.S. Lazarus' emotionsteori (Ole Dreier).

12. Fortsat arbejde med et grundlagsteoretisk forskningsprojekt, der sigter mod en almenpsykologisk bestemmelse af det psykiskses art og væsen, og som specielt undersøger skismaet mellem naturvidenskabelig forståelse (input-output) og en human-videnskabelig forståelse (vilje og mening) af den menneskelige psykologi. Nogle delresultater er præsenteret ved konferencer i Bruxelles og Røsnæs og andre meddelt i tidsskriftet Activity Theory (Niels Engelsted).

13. En database med referencer og abstracts på PC (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362) er udbygget og omfatter nu over 20.000 numre. Der tilstræbes en komplet registrering af neuropsykologisk litteratur og selektiv registrering af litteratur i andre neurovidenskaber og kognitiv psykologi. Basen distribueres i et internationalt netværk af forskere og klinikere (Anders Gade).

14.1 Et arbejde om valgets dilemma (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362) er offentliggjort på Forlaget Unitas.

14.2 Mange års erfaringer med psykodrama er samlet og meddelt i tidsskriftet Specialpædagogik, og en artikel om det pædagogiske miljø er aftrykt i Serpens aeneus (Jørgen Hviid).

15. I et projekt om kognitionspsykologi og design af edb-systemers brugergrænseflader, AMODEUS-projektet (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362), er der fortsat udviklet teknikker til at overføre modeller for kognitive operationer til systemudviklere; dertil er karakteristika ved designeres kognitive processer undersøgt og nytten af disse modeller evalueret (Anker Helms Jørgensen sm.m. A. Aboulafia).

16.1 Fortsat arbejde på en afhandling om den såkaldte virksomhedsteori (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362).

16.2 Gennem deltagelse i flere undersøgelser er der foretaget evalueringer af forskellige former for psykologisk behandling, såvel psykoterapeutisk, pædagogisk som sundhedspsykologisk (Benny Karpatschof).

17.1 En DANIDA-finansieret undersøgelse af den primære sundhedssektor i Nepal (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362) er ført videre med henblik på at optimere den rationelle brug af vestlig og traditionel medicin som den lokale sundhedstjeneste der gør brug af (sm.m. professor E. Holme Hansen).

17.2 Empirisk undersøgelse af hustruvold på øen Belona (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362) er fortsat (Rolf Kuschel).

18.1 Fortsat analyse af psykoanalysens udvikling efter Freud: Arbejdet stiler mod en beskrivelse af retningsens teoretiske og organisatoriske udvikling frem til idag. I tilslutning hertil er en udgave af Freuds behandlingstekniske skrifter forberedt og udgivet (sm.m. O. Andkjær Olsen).

18.2 En tværvidenskabelig analyse er indledt af emergensbegrebets videnskabsteoretiske status, bl.a. set i relation til niveauteorier (Simo Køppe sm.m. F. Stjernfelt, litteraturvidenskab, og C. Emmeche, biologi).

19.1 Et projekt om strategisk kvalifikationsanalyse og personlig udvikling (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 362-63) er fortsat.

19.2 Evalueringsforskning vedr. den erhvervsrettede voksenuddannelse i Danmark er påbegyndt, primært med henblik på anvendelse af informationsteknologi i undervisningen (sm.m. IV-consortium).

19.3 Uddannelsesforskning med fokus på almen og erhvervsrettet voksenuddannelse er taget op. Projektet udføres i EF-regi sm.m. The European Bureau of Adult Education (EBAE), Europäisches Zentrum für Arbeitnehmerfragen (EZA) og Réseau Européen de Formation d'Adultes en Milieu Rurales (REFAR/CEPFAR) og finansieres af European Community Task Force for Human Resources, Education, Training and Youth (Claus Ljungstrøm).

20. Pædagogisk-psykologiske analyser af Vygotsky-traditionen (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 355-56) er fortsat med særlig vægt på indlæringens dobbelthed – det sociale aspekt versus det fænomenologiske aspekt (Aksel Mortensen).

21.1 I et projekt vedr. udvikling af ungdomsliv (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) er betingelserne for transformationen mellem børne- og ungdomsliv et centralt tema. Således er ungdomslivets logik og former analyseret hos danske unge indenfor rammerne af »Projekt ungdom«, og russiske unges ungdomsliv indgår som aspekt ved en undersøgelse af dansk-russisk ungdomsudveksling.

21.2 Interventionsforskning med sigte på at udvikle den socialpsykologiske metodeside i anvendt retning (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356, og 1991, s. 363) er fortsat med praksis-tiltag i familie- og ungdomsarbejdet, ligesom en bog om projektarbejde næsten er færdigskrevet.

21.3 Socialitetens problem er en samlet overskrift over et teoretisk grundforskningsprojekt, der søger at forbinde kultur og praksistænkning i en samlet handlingsteori (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 363), som udmøntet i nogle artikler herom (Sven Mørch).

22. I fortsættelse af et arbejde om magtteori er en artikel, »Farlig stupiditet«, afsluttet. Den omhandler de forestillinger om »mennesket-i-massen« som, oparbejdet af den videnskabelige og offentlige diskurs i det 19. og 20. århundrede, synes at ligge bag selve henvendelsesformen til »masserne« og reglerne for massekommunikation, og som i sin despekt for mennesket er fascistoid, uanset budskabets indhold (Lone Pål).

23. I forlængelse af undersøgelsen af »triadisk analyse« (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 363) er konflikten mellem kravet om, at erkendelsens subjekt er aktivt (virksomt) og kravet om, at erkendelsen skal være objektiv, nærmere undersøgt: Konflikten opstår, fordi sidste krav synes synonymt med, at subjektet er passiv modtager af erkendelse. Studiet udgår fra C.B. Peirce's erkendelseskategorier, hvoraf kategorien »interpretant«, det formidlende led, her er central (Johs. Mørk Pedersen).

24.1 En undersøgelse af tidlig kommunikativ udvikling hos børn i alderen 9-24 mdr. (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356) er færdig, og en artikel herom er under forberedelse (sm.m. A. Guillaín, Université Paul Valéry, Montpellier).

24.2 En oversigt over ni artikler om samspilsforhold mellem biologisk individualitet, personlighed og selv er afsluttet og indleveret til bedømmelse. Et resumé er under udarbejdelse til et fransk tidsskrift.

24.3 En tværkulturel undersøgelse af social og kognitiv kompetence hos børn i alderen 18-24 mdr. er indledt. Det undersøges om mor-barn dyaden påvirkes af

kulturelle og/eller socio-økonomiske faktorer, og i givet fald om forskelle i børns interaktionsstrategier overfor hinanden kan henføres hertil. Etablering af sammenligningsmateriale vha. standardsituation er påbegyndt med 15 børn fra middelklassefamilier i Williamsburg, USA, med 15 børn af nord-afrikanske familier bosiddende i Montpellier og med 15 børn af fransk middelklasse i Carnon, Frankrig (Arne Friemuth Petersen sm.m. A. Guillaín og M. Ramos, Université Paul Valéry, Montpellier).

25.1 Modernitet og psykologi: En artikel er færdiggjort om modernitet forstået som særlige krav til udvikling af menneskelige færdigheder, og om hvordan psykologiske teorier kan læses som en afspejling af disse krav.

25.2 En afsluttet artikel om virksomhedsteori viser, hvordan denne ved opvurdering af menneskets evne til refleksivitet afspejler de krav, som moderniteten stiller til den enkelte.

25.3 Spædbarnets udvikling til person: Påbegyndt monografi om tidlig udvikling af de højere mentale funktioner – bevidsthed, selvbevidsthed, refleksivitet og identitet (Arne Poulsen).

26. I et projekt om lokalsamfundsudvikling gennem lokal organisering i de nordiske lande (Københavns Universitets Årbøger 1989, s. 351, og 1991, s. 363) er indsamlede data fra den danske del af undersøgelsen analyseret m.h.p. at beskrive de typer af lokalsamfund og problemer, som lokale privat-offentlige interventioner har haft som målområde, projekternes formål, aktører, organisationsformer, ressourcer og umiddelbare virkninger. Analyserne er næsten tilendebragt, og rapporten forventes færdigskrevet straks efter (Arne Prahl).

27. Et projekt om udvikling og afprøvning af display-systemer til repræsentation af processer i komplekse teknologiske anlæg (Københavns Universitets Årbøger 1986, s. 646, og 1990, s. 356) er videreført (Nini Prætorius sm.m. K.D. Duncan, University of Wales).

28. Et projekt om entrepreneurship (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 363) er fortsat (Ole Elstrup Rasmussen).

29. Under arbejdet på at udvikle en computer-model for auditive sansecellers funktionsmåde (Københavns Universitets Årbog 1986, s. 646) er aktiviteten i ørets indre hårceller søgt modelleret på basis af data fra dyr, og den resulterende model synes nu at kunne beskrive alle kendte data (Strange Ross).

30. I en undersøgelse af fantasileg og dens betydning

for børns udvikling (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356) er der arbejdet med en almen bestemmelse af leg til præcisering af legens flerstrengede forbindelse med virkeligheden og potentialer for bearbejdning af denne. Det har ført til revision af den opfattelse, at al fantasileg er et omnipotent udtryksmedium, og der argumenteres for at den gængse opfattelse forlades som kun ser noget gavnligt ved leg, og at undersøgelsesfeltet udvides til at angå legens funktioner som helhed (Ivy Schousboe).

31. I et påbegyndt bogprojekt, »Frihed og bånd i menneskelivet«, konfronteres nogle psykologiske skolars beskrivelse af den udviklede personlighed som »fri« i forhold til den omgivende kultur med nyere filosofiske retningers betoning af »bindingen« mellem individ og kultur. Et tema i bogen vil være at inddrage sidstnævnte synsvinkel i en integreret forståelse af såvel friheds- som bindingsaspektet (Erik Schultz).

32. I et licentiatprojekt om emotioners forstrukturerende funktion ved problembearbejdning (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 364) er dets empiriske grundlag blevet fejlfinding i et højteknologisk arbejdsområde. Der er opnået kontakt til et selskab som forsyner dele af Københavnsområdet med fjernvarme. I 1. halvår er der foretaget observationer i kontrolrummet, og i 2. halvår pågår en observationsrække støttet af videooptagelser af vagtmestre i funktion og med påfølgende udsøgelse af aktøren om udvalgte sekvenser (Erik Axel).

33. Et licentiatprojekt om begrebsdannelse, tænkning og intelligens (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 364) er fortsat med indsamling og behandling af data fra to 8. klasser og to gymnasieklasser, og der er indledt forsøgsundervisning i en af 1.G. klasserne. En foreløbig rapport har været diskuteret i en faggruppe med kolleger fra Danmarks Lærerhøjskole, RUC, Danmarks pædagogiske Institut og Psykologisk Laboratorium (Jytte Bang).

34. Et licentiatprojekt, »Studentertilslutning og køn i forandring« (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357) er fortsat med forskellige interviews af ialt 29 mandlige og kvindelige studerende. Projektet, der siden august 1991 har været udført ved Oslo Universitet, finansieres ved et kandidatstipendium fra Københavns Universitet og af Norsk Almenvidenskabeligt Forskningsråd fra 1993 (Dorte Marie Søndergaard).

35. Et licentiatprojekt om livskvalitetsbegrebet og psykosocial kræftforskning er fortsat med fokus på, hvordan begrebet er defineret og operationaliseret som effektmål i behandlings- og revalideringsarbejde. Det er analyseret, hvordan begrebet anvendes i kræftforskning og behandling, ligesom teoretiske og meto-

dologiske problemer berøres. En artikel herom er offentliggjort i Udkast, og en anden om psykologiske sundhedsbegreber forberedes til Filosofia. Undersøgelsen, som er et juniorprojekt under forskningsinitiativet »Sundhed, menneske, kultur«, finansieres af Kræftens Bekæmpelse (Birgitte Hysse Forchammer).

36. I en undersøgelse af brugerevaluering af psykologisk arbejde ved Pædagogisk psykologisk Rådgivning (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357) er fasen med interviews af forældre til børn med psykiske vanskeligheder næsten afsluttet. I perioden er der modtaget støtte fra Egmontfonden (Anne Dige Jørgensen).

37. Et projekt om praksisforskning i forandringer og overskridelser af psykosocial behandling fortsættes, og nogle spørgsmål (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 365) er i perioden uddybet gennem dialoger med medarbejdere og ved deltagelse i møder; de indhøstede erfaringer indgår i projektets videre udvikling, og de rejser samtidig spørgsmål til de videnskabelige redskaber. Projektet støttes af Statens humanistiske Forskningsråd med et fuldt stipendium i tilknytning til satsningen »Sundhed, menneske, kultur« (Morten Nissen).

38. Et licentiatprojekt om Kurt Goldsteins neuropsykologiske forfatterskab (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 365) er videreført (Bjarne Pedersen).

39.1 Fortsatte psykologiske undersøgelser over visuelle selektionsprocesser har affødt en artikel om stokastisk modellering af visuel selektion og to kongresindlæg i København og Paris (sm.m. C. Bundesen og A. Larsen).

39.2 En undersøgelse af halvsidig visuel neglekt (Københavns Universitets Årbog 1991, s. 365) er ført videre, støttet af Statens humanistiske Forskningsråd (Hitomi Shibuya sm.m. P. Møller Pedersen).

Redaktionsvirksomhed m.v.:

Rolf Willanger, lektor for Nordisk Psykologi og Acta Phacol. & Toxicol.

Peter Berliner, redaktionsmedlem af Psyke & Logos.

Kresten Bjerg, udgiver af nyhedsbrevet Oikos.

Claus Bundesen, medlem af redaktionskomiteerne for tidsskrifterne European Journal of Cognitive Psychology og Psychological Research.

Ole Dreier, redaktionsmedlem af Forum Kritische Psychologie og laboratoriets repræsentant i Dansk psykologisk Forlag.

Niels Engelsted, redaktion af proceedings fra 2. danske konference om virksomhedsteori; titel: The Societal Subject.

Anders Gade, medlem af redaktionskomiteen for Acta Neurologica Scandinavica.

Benny Karpatschof, redaktionsmedlem af Psyke & Logos og medredaktør på en bog om den såkaldte »stavepladesag«.

Rolf Kuschel, redaktion af bogen The Invention of Nature, sm.m. T. Bargatsky, Bayreuth Universitet.

Simo Køppe, redaktionsmedlem af Psyke & Logos.

Claus Ljungström, redaktionsmedlem af Udkast.

Aksel Mortensen, medlem af Nordisk Psykologi's redaktionelle baggrundsgruppe; medredaktør på The Societal Subject.

Sven Mørch, redaktør af Udkast.

Arne Friemuth Petersen, redaktion af laboratoriets årbogsbidrag; lektor for Philosophy of the Social Sciences og Early Development and Parenting.

Arne Poulsen, redaktionsmedlem af Psyke & Logos; Peer reviewer for Journal of Pragmatics.

Nini Prætorius, redaktionsmedlem af Psyke & Logos.

Erik Schultz, lektor for Scandinavian Journal of Educational Research.

Erik Axel, redaktionsmedlem af Udkast.

Jytte Bang, redaktionsmedlem af Psykologisk Set.

Morten Nissen, redaktionsmedlem af Udkast.

Dorte Marie Søndergaard, medredaktør af artikelsamlingen Køn i forandring og på temanummer af Psyke & Logos.

Forskningsophold, kongresdeltagelse, gæsteforelæsninger m.v.:

Rolf Willanger gav foredrag i Dansk Selskab for Neurovidenskab i september.

Svend Børge Andersen deltog med to indlæg i The 5th Forum for the Person Centered Approach in Psychology i Amsterdam i juli og gav foredrag ved Det 3. kulturpsykologiske seminar på Københavns Universitet, 19.-20. marts.

Peter Berliner gæsteforelæste ved Ålborg Universitetscenter i november, holdt foredrag i Psykologilærerforeningen i oktober, ved 3. danske konference om virksomhedsteori, ved Danmarks Lærerhøjskole i november og ved Danmarks Forvaltningshøjskole og Capar i december.

Inger Bernth gav oplæg ved Det 3. kulturpsykologiske seminar på Københavns Universitet, 19.-20. marts og deltog i FN's og UNESCO's debatdag i anledning af verdenskulturåret 5. december.

Vilhelm Borg var leder af workshop i København om forebyggelse af kredsløbssygdomme gennem organisatorisk udvikling, i november, og gav opponentindlæg ved konference om psykologisk arbejdsmiljø i København, 22.-24. november.

Claus Bundesen var på forskningsrejse til Oxford Universitet og til MRC Applied Psychology Unit i Cambridge 1.-7. april, foredragsholder ved Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs symposium »Brain and

Mind« 16.-21. august, ved The 5th Conference of the European Society for Cognitive Psychology i Paris 12.-16. september og i Dansk Selskab for Neurovidenskab i København 21. september; inviteret foredragsholder ved workshop på Danmarks tekniske Højskole om biologiske systemers fysik og kemi 28.-29. september, ved første danske kognitionsforskningsmøde, Roskilde Universitetscenter 2. oktober, og ved symposiet »Cognitive Aspects of Vision«, International School for Advanced Studies, Trieste 9.-13. november.

Ole Dreier gæsteforelæste ved University of North Carolina 16. september, ved University of Illinois at Chicago 24. september, og var leder af international konference om praksisforskning i Berlin i oktober.

Niels Engelsted deltog med oplæg i 25th International Congress of Psychology i Bruxelles i juni og i 3. danske konference i virksomhedsteori i Røsnæs i november.

Anders Gade deltog i symposiet »Anatomy of amnesia« i Manchester 10.-12. april, i INS European Conference i Durham 8.-11. juli og symposiet »Motor and cognitive functions of the prefrontal cortex«, Paris 23. november.

Anker Helms Jørgensen deltog i AMODEUS-projektets afsluttende workshop i Paris i februar, gav foredrag ved konferencen CHI'92 »Human Factors in Computing Systems« i Monterey, Californien, i maj og deltog i AMODEUS-møder i Cambridge i marts, i York i oktober og på Samos i november, gæsteforelæste endvidere på Danmarks tekniske Højskole i marts og november.

Rolf Kuschel afsluttede feltarbejde på Bellona, Salomon Øerne, 14. januar og gav foredrag på European Colloquium on Pacific Studies i Nijmegen i december.

Simo Køppe gæsteforelæste ved Kunstakademiet 10. januar, i Psyke & Logos' seminar 31. januar, og ved Psykologisk Institut, Aarhus Universitet 28. april.

Claus Ljungstrøm gav oplæg ved møderne »Needs, Perspectives and Policy Recommendations on Adult Education in Europe«, Leuven Universitet, Mechelen, Belgien, i februar, »Organisations- og kompetenceudvikling i offentlige servicevirksomheder«, Europæisk Center for Kompetenceudvikling, København i maj; »Educational Research, Evaluation and Information Technology«, Twente Universitet og ECC, Enschede, Holland i juni; »Adult Education in Europe«, CEPFAR, Bergish Gladback i juli; og »Evaluation of Information Technology in Adult Education«, TIME-Conference, London i november.

Sven Mørch gæsteforelæste ved Novosibirsk Universitet, Rusland, i februar og Tampara Universitet, Finland, i november.

Arne Friemuth Petersen var gæsteprofessor ved Department de Psychologie, Université Paul Valéry, Montpellier, 1. februar-31. december; inviteret foredragsholder ved Institut for økonomisk Videnskab,

Wiens Universitet, 15. juni og ved Ecole d'Infirmière, Centre Hospitalier Universitaire et Regionale, Montpellier, 15. oktober.

Arne Poulsen gæsteforelæste ved Psykologisk Institut, Aarhus Universitet i december.

Erik Schultz deltog i 3. danske konference i virksomhedsteori i Røsnæs i november.

Erik Axel besøgte Keele University, Staffordshire, og DAIMI, Aarhus Universitet.

Jytte Bang deltog i seminar om fysikkens og matematikkens fagdidaktik ved Roskilde Universitetscenter, 8. oktober.

Dorte Marie Søndergaard deltog i seminar om køn, kundskabsforvaltning og livshistorier, Seksjon for socialantropologi, Tromsø Universitet i maj, i 25th International Congress of Psychology i Bruxelles i juli, i 5th European Conference on Developmental Psychology i Sevilla i september; foredragsholder ved seminaret »Utdanningskultur og kjønn«, Senter for kvinneforskning, Trondheim Universitet i marts, og gæsteforelæser ved Institut for Allmenmedisin, Oslo Universitet i september.

Birgitte Hysse Forchammer deltog med papir i konference arrangeret af Nordisk Forening for psykosocial Onkologi i Oslo i januar, samt i møder i projektgruppen »Sundhed, menneske, kultur«.

Morten Nissen tog del i center for kvalitativ metodeudviklings kursus i Sønderborg i maj, i »Theorie-Praxis-Konferenz« i Berlin i oktober, i 3. danske konference i virksomhedsteori i Røsnæs i november og i møder i projektgruppen »Sundhed, menneske, kultur«.

Hitomi Shibuya deltog i følgende kurser: Rehabilitation of neglect and attentional disorders, København 6.-17. marts; Nordisk forskerkursus i cellulære og molekulære aspekter af indlæring og hukommelse, Sønderborg 8.-14. juli; forskerkursus i perception, repræsentation og metafor, Grenå 1.-4. november. Endvidere indlæg ved Videnskabernes Selskabs symposium »Brain and Mind« 16.-21. august, 5th Conference of European Society for Cognitive Psychology, Paris 12.-16. september, og inviteret foredrag ved Trieste Encounter in Cognitive Science, 9. november.

Kollegiale organer:

Svend Børge Andersen, studieadministrator og eksamensleder.

Peter Berliner, medlem af studienævnet.

Claus Bundesen, medlem af institutbestyrelsen 2. halvår og af bestyrelsen (The Executive Committee) for »European Society for Cognitive Psychology«.

Niels Engelsted, institutbestyrer i 1. halvår.

Anker Helms Jørgensen, formand for studienævnet.

Benny Karpatschof, medlem af Fagligt Råd for Danmarks pædagogiske Institut.

Simo Køppe, forsknings- og litteraturdokumentation i forbindelse med besøgsrunde.

Aksel Mortensen, institutbestyrer i 2. halvår.

I.K. Moustgaard, medlem af Statens humanistiske Forskningsråd.

Sven Mørch, medlem af institutbestyrelsen i 2. halvår.

Arne Poulsen, medlem af fakultetsrådet, dets forskningsudvalg og forskeruddannelsesudvalg; medlem af Selskabet for Filosofi og Psykologi og Center for kognitiv Forskning og Pædagogik.

Arne Prahll, medlem af institutbestyrelsen i 2. halvår.

Nini Prætorius, medlem af Konsistorium.

Erik Schultz, leder af liniestudiet i psykologi ved Folkeuniversitetet i København.

Birgitte Hysse Forchammer, næstformand i Dansk Psykologforening.

Formidlende virksomhed, fagligt udviklingsarbejde mv.
Svend Børge Andersen udarbejdede studiestatistikker til besøgsrunde, var medlem af planlægningskomiteen for The 5th International Conference for the Person Centered Approach in Psychology, Amsterdam, og er i færd med sm.m. kolleger i Holland, Ungarn, Tjekkioslovakiet, Grækenland og Irland at genetablere kontakter mellem forskere fra central- og østeuropæiske lande.

Inger Bernth arrangerede gæsteforelæsning med professor Jørgen Pauli Jensen, 16. november.

Kresten Bjerg befandt sig i planlægningskomiteen for konferencen »Reconstituting Oikos«, Københavns Universitet Amager 1994.

Vilhelm Borg arrangerede en konference om forskning i organisatoriske processer i København 18.-20. september, og sm.m. Ledernes Hovedorganisation en europæisk konference om psykologisk arbejdsmiljø og ledelsespersonale, København 22.-24. november.

Claus Bundesen var medlem af programkomiteen for »The 5th Conference of the European Society for Cognitive Psychology« i Paris 12.-16. september.

Ole Dreier var medarrangør af konferencen »Action Health Research«, 2.-4. juni i Skagen, og har været ansvarshavende for projektgruppen »Sundhed, menneske, kultur«.

Niels Engelsted deltog i Statens sundhedsvidenskabelige Forskningsråds konsensuskonference om skizofreni, København 24.-26. februar, var indledningsforelæser ved Nordisk konference for psykologistuderende, København i oktober, og forelæser ved Folkeuniversitetet i Frederiksværk i oktober.

Anker Helms Jørgensen var medlem af programkomiteen for konferencen Inter CHI' 93.

Simo Køppe gav foredrag på Odder Højskole 23. maj.

Aksel Mortensen arrangerede FFF-forelæsninger med professorerne Henrik Poulsen, Aarhus Universitet, 13. marts og Lawrence Weiskrantz, Oxford Universitet, 24. april, med lektorerne Christopher Sinka,

Aarhus Universitet, 2. oktober, og Jens Mammen, samme sted, 30. oktober, samt med professor David Wood, Nottingham Universitet, 4. december.

Sven Mørch var medarrangør af 3. nordiske ungdomskonference i København i januar og stod for gæsteforelæsning ved professor Karl Ratner, Humboldt State University, Californien, 5. maj.

Johs. Mørk Pedersen gav forelæsninger og demonstrationer på Eksperimentarium (Dansk Science Center) og Folkeuniversitetet.

Arne Friemuth Petersen deltog i A.P.L.R.-mødet »La psychologie en Europe«, Université Paul Valéry, Montpellier, 10. oktober.

Arne Poulsen var medarrangør af internationalt seminar om »Social constructivism« ved Københavns Universitet i oktober og forelæser ved Folkeuniversitetet.

Erik Schultz afholdt 4 psykologikurser ved Folkeuniversitetet i København.

Rolf Willanger var medarrangør af FFF-forelæsning ved professor L. Weiskrantz, Oxford Universitet, 24. april, med efterfølgende seminar om »Blindsight«.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 32,2.

Professorer: I.K. Moustgaard, Rolf Willanger.

Docenter: Claus Bundesen, Ole Dreier, Rolf Kuschel, Nini Prætorius.

Lektorer: Svend Børge Andersen, Peter Berliner, Inger Bernth, Jens Berthelsen, Kresten Bjerg, Karin Borg, Vilhelm Borg, Niels Engelsted, Jørgen Hviid, Anker Helms Jørgensen, Benny Karpatschof, Claus Ljungstrøm, Aksel Mortensen, Sven Mørch, Lone Pål, Johs. Mørk Pedersen, Arne Friemuth Petersen, Arne Poulsen, Arne Prahll, Strange Ross, Ivy Schousboe, Erik Schultz.

Adjunkter: Anders Gade, Simo Køppe, Ole Elstrup Rasmussen.

Kandidatstipendiater: Erik Axel, Jytte Bang, Dorte Marie Søndergaard.

Eksterne lektorer: Antal årsværk: 3,02.

Helle Andersen, Henning Green, Peter Harrit, Gitte Haslebo, Erik Hollnagel, Kirsten Hvidtfeldt, Michael Jepsen, Jørgen Bram Jespersen, Finn Jørgensen, Kasper Jørgensen, Ida Koch, Svend Kreiner Møller, Marian Nielsen, Svend Erik Olsen, Johs. Mørk Pedersen, Kirsten Randrup, Thomas Teasdale, Eva Thaulow, Steen Visholm.

Undervisningsassistenter: Antal årsværk: 3,07.

Torben Anbert, Ingerlise Andersen, Irene Andersen, Jesper Döpping, Lisbeth Eriksen, Uno Hedelund, Gorm Hetmar, Tytte Hetmar, Kirsten Horsgaard, Anna Lisa Hyllén-Cavallius, Hans Hvenegaard, Helle Jensen, Torben Bechman Jensen, Arne Grønborg Johansen, Edith Kahlke, Per Knudsen, Nina Koeller,

Grethe Kragh-Müller, Christian Lima, Nikolaj Lunøe, Peter Lønborg Madsen, Michael May, Karen Vibeke Mortensen, Bjørn Nake, Svend Ostenfeld, Karin Rasmussen, Jan Rattleff, Tonny Reimers, Preben Rohde, Ulf Schou, Marianne Skydsbjerg, Birgitte Steensballe, Jørn Toustrup, Henriette Winsløv, Eva Ørum.

TAP: Antal årsværk: 8,5.

Henrik Andersen Due, Gitte Gade, Gunnie Hallas, Niels Jørgen Hansen, Ole Jørgensen, Michael L. Mortensen, Anne Lindholm Nielsen, Lejf Rasmussen, Lene Seedorff, Bente Sveegaard, Jytte Sørensen.

Ph.d.afhandlinger:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Harms, Lisbeth: Studier af kognitiv belastning i trafikken (Det humanistiske Fakultet).

Moraro, Flavia: Nonverbal Communication (Det humanistiske Fakultet).

Specialer:

Belling, Eric Laurence: »Refleksion, intentionalitet og artikulering af problemer«.

Bertran, Edith Katharina: Teorineutral og multiteoretisk supervision.

Boas, Charlotte Patricia Chatharina: Fusionen mellem Den danske Bank, Handelsbanken og Provinsbanken.

Bonfils, Kirsten: Forestillinger og krop.

Brender, Lisbeth: Immunologi i psykosomatisk sammenhæng.

Brorsen, Michael: Medarbejderudvikling.

Bruun, Jane: Psykoterapi, magt, diskurs.

Cecchin, Daniela: Det legende barn.

Christensen, Jette Øvre: Om det at kede sig.

Dahl, Lene: Forholdet mellem terapi og erfaringsbaseret psykologiundervisning.

Darsø, Lotte: Interkulturel træning.

Dock, Jytte Linder: Coshings syndrom: En neuropsykologisk undersøgelse af neurokirurgisk behandlede patienter.

Dopping, Jesper Ole: Problemer i og med psykosocial rådgivning.

Dybvad, Hans Henrik: Aspekter af Freuds psykoanalytiske kur.

Ernst, Joan Claudia: Psychotherapy with reactively depressed geriatric clients.

Gottschalck, Marianne Normann: Supervision som særegen indlæring.

Hansen, Egon Svart: Mentale modeller af forbrændingsprocesser.

Hartmeyer, Britta Marianne: Kvalitet udadtil og indadtil.

Have, Marie Johanne: Organisationskultur og forandringsprocesser.

Henningsen, Pia Lynegaard: Overføring, modoverføring og projektiv identifikation.

Ipsen, Jan Christian: Børn og sorg.

Jacobsen, Bjarne Johannes: Psykologien hos Søren Kierkegaard – belyst ved begrebet livsmod forstået i et sundhedspsykologisk perspektiv.

Jensen, Pia Scheuer: Kvindelig voksenudvikling og midtlivskrise.

Jensen, Torben Bechmann: At være eller ikke være.

Jørgensen, Birgit Irene: Voksnes anerkendelse af børns sorgfølelser, dels i forbindelse med en nærtstående død og dels i forbindelse med anbringelse uden for hjemmet.

Jørgensen, Stephan Lang: Det ubevidstes manifestering.

Kaaber, Irene: Parforhold-parterapi.

Karlsen, Kirsten Kristine Højer: Det regressive aspekt af forsvarsforanstaltninger.

Knudsen, Ida: Kedsomhed i dagliglivet og som psykoterapeut.

Kristensen, Jette: Hjerneskedede og arbejde.

Kristensen, Lone Lilør: Den svære udvikling for en ung mand.

Kunze, Keld: Healing.

Lund, Steen Werner: Kriser, stress, sygdom og coping.

Malling, Peter: Indførelse af informationsteknologi i Thailand.

Mcalpine, Helle: Børn og aggression.

Mitchell, Lise: Systemisk familierapi før og nu. Fra familierapi til systemisk konsultation.

Muller, Maj-Britt: Tre casehistorier om indlæringsvanskeligheder på baggrund af neuropsykologiske og psykoanalytiske overvejelser.

Nielsen, Hanne: Glæde og smerte.

Olsen, Lena Lyngby: Mor-barn psykosomatik.

Orloff, Rose Marie: Tidens teori – om systematisk teori og terapi.

Pedersen, Lise Winther: Sociale netværk.

Pihl-Andersen, Connie: »Organisation i vækst« – en empirisk undersøgelse af en organisation i vækst med hovedvægt på formel og uformel ledelse.

Rasmussen, Karin: Adfærdsteoretisk analyse af pædagogisk behandlingsarbejde på døgninstitutioner for psykisk og fysisk udviklingshæmmede beboere.

Rasmussen, Karin Grønvald: Borderline diagnose, ætiologi og terapi.

Rasmussen, Lotte Minna: Opstilling af start- og funktionsbetingelser for selvstyrende grupper i dansk industri.

Schilling, Benedicte: På vej mod en konstruktivistisk systemisk live-supervisionsmetode.

Schmidt, Jytte Hein: »Projektiv identifikation set fra terapeutens side«.

Schultz, Morten: Forholdet individ-organisation i sin historiske udvikling.

- Siert, Lars: Præmature børn. En skildring af det præmature barn fra før fødsel til skolealder.
- Sjølander, Hanne Lena: En diskussion af nogle nyere psykoanalytiske teorier om den tidlige ødipussituation.
- Sjern, Ulla Christine: Kurser for enlige mødre på bi-standshjælp – tidsfordriv eller udvikling?
- Slot, Bent: Sig goddag til manio-depressivitet.
- Starheim, Liv Berit: Det psykiatriske hospital.
- Sørensen, Charlotte Højholt: Perspektiver på psyko-socialt arbejde.
- Thuesen, Mette: Kvinders aggression.
- Underbjerg, Annette: Specialeopgave i udviklingspsykologi: Overvejelser om forældreevne og omsorgssvigt.
- Ussing, Britta: Gå-død.

Specialer (gruppe):

- Andersen, Charlotte Møller: Kan de Shaders løsningsfokuseret korttidsterapi anvendes i en organisation?
- Bornemann, Claus: Passagerers adfærd i kritiske situationer – om bord på passagerskibe og færges.
- Clemmensen, Torkil: Passagerers adfærd i kritiske situationer – om bord på passagerskibe og færges.
- Dahl, Claus: En undersøgelse af muligheder og begrænsninger i afholdelse af udviklingssamtaler i grupper belyst via et gennemgående eksempel! Eller virkeligheden er en god ide!
- Dalager, Torben: Proceskonsultation.
- Enevoldsen, Stine: Forholdet mellem hukommelse og emotion.
- Fiedler, Erik Sporon: Læsning og læseproblemer i et udviklingsperspektiv.
- Forsberg, Tine: Modstand mod forandring.
- Fredborg, Johannes: Organisationsbestemt evaluering.
- Faarkrog, Alex: Læsning og læseproblemer i et udviklingsperspektiv.
- Gjørtler, Neel: Den dimensionaliserede erkendelse.
- Hasselager, Annemette: Modstand mod forandring.
- Humle, Frank: Kognitiv testning af skizofrene, en empirisk psykometrisk undersøgelse.
- Jacobi, Barbara: Det tosprogede førskolebarn – samtalens betydning for sprogtiltagelsen.
- Jartoft, Vibeke: Udvikling af alderdom og hjemmehjælp i et socialpsykologisk perspektiv.
- Jensen, Kirsten Lykke: Smertens kvantespring.
- Jensen, Stina Ørgård: Det lyder som et eventyr...
- Kjær, Susie Anette: Organisationsbestemt evaluering.
- Kurer, Anette: Den dimensionaliserede erkendelse.
- Kaadekildeholm, Yvette: Vurdering af gruppeterapeutisk relevans i tilknytning til myokardieinfarkt patienters rehabilitering.
- Limborg, Mette Maria: Proceskonsultation.

- Lippert, Charlotte: Udvikling af alderdom og hjemmehjælp i et socialpsykologisk perspektiv.
- Malling, Jette Marianne: Psykologi – et universelt begreb?
- Miberg, Ann Britt: Passagerers adfærd i kritiske situationer – om bord på passagerskibe og færges.
- Mogensen, Ellen Juul: Forholdet mellem emotion og hukommelse.
- Nickelsen, Niels Christian: En undersøgelse af muligheder og begrænsninger i afholdelse af udviklingssamtaler i grupper belyst via et gennemgående eksempel! Eller virkeligheden er en god ide!
- Nielsen, Eva Resting: Problembestemmelse.
- Nielsen, Torben Søndergaard: Kan de Shaders løsningsfokuseret korttidsterapi anvendes i en organisation?
- Olsen, Henning: Kognitiv testning af skizofrene, en empirisk psykometrisk undersøgelse.
- Padkjær, Kirsten Susanne: Terapi på kort tid.
- Palmblad, Birthe: Problembestemmelse.
- Pedersen, Marlene Buch: Psykosociale reaktioner på somatisk sygdom.
- Pilegaard, Nilofar Kambiz: Psyko-sociale aspekter på racisme.
- Poulsen, Karin: Psykologi – et universelt begreb?
- Prip, Helle Seierøe: Terapi på kort tid.
- Rusborg, Hanne Hansine: Psyko-sociale aspekter på racisme.
- Svendsen, Eva: Psykosociale reaktioner på somatisk sygdom.

Speciale (3. del):

- Aboulafia, Annette Løw Toftdahl: Quality of working life: Key issues & conceptual framework.
- Andersen, Randi Seidler: Om Carl Frederik Hill's kreativitet.
- Bak, Birthe Margrethe: Om at blive gammel.
- Bjørnsen, Lisbeth: Der er mange voksne som er mine.
- Busk, Iben: Intuition – alment og som terapeutisk værktøj.
- Christoffersen, Lone Frost: Intuition i forståelsen af andre mennesker.
- Cliggott-Perlt, Annemette: Bjerget barslede og fødte en mus.
- Gregersen, Hanne Bloch: Familieplejeanbringelse.
- Hansen, Birgit Wagner: Et indblik i systemorienteret familierapi og paradoksets betydning – i teori og praksis.
- Holm, Ane Kathrine Lindemark: Projektiv identifikation.
- Holme, Aino: Ungdom og udvikling af selvbestemmelse.
- Holmelin, Ingrid Østergård: En børnepsykiatrisk hospitalsafdeling som arbejdsplads.
- Johansson, Jan: Autisme.
- Jørgensen, Jette Marie: Kunsten at straffe.

- Larsson, Jan Bo: Et forsøg på en samlet teoretisk forståelse af behandlingsarbejdet på en børne- og familiedagbehandlingsinstitution. – Et forsøg på sammentænkning af historisk-materialisme og systemisk teori.
- Lindahl, Ingrid Merete: Tab og sorg.
- Nielsen, Jørn Graabæk: Sansningens syntaks – et almenpsykologisk essay om materie, liv og psyke.
- Nielsen, Poul Tværmoose: Rygning og rygeafvænningsmetoder.
- Nyberg, Inger: Borderlinestrukturerne patogene og terapi set i et objektrelationsteoretisk perspektiv.
- Oksbøl, Henrik: Nulpunktet – om de efterladtes reaktioner på det fuldbårde selvmord.
- Pedersen, Søren Ulrich: Hvedagsting.
- Petersen, Carl-Christian Tang: Organisationsforhold og psykisk arbejdsmiljø på handelsskibe.
- Petersen, Johnny Aage: Lærerrolle og lærerpersonlighed i den almene voksenuddannelse.
- Rassov, Hanne: Samfundsudvikling og omsorgsperspektiver.
- Ravn, Jasna Emina: Senil demens eller alderens visdom.
- Skovgård, Henrik: Helhedsorienteret familierapi – systemisk teori og praksis.
- Sørensen, Steen Holst: Hjemmehjælpernes psykiske arbejdsmiljø.
- Tagge, Marianne: Det gamle liv.
- Van Heusden, Bo Finn: Ændringer i organisationer.
- Publikationer:*
- Axel, Erik: One Developmental Line in European Activity Theories. The Quarterly Newsletter of the LCHC Vol. 14, No. 1, s. 9, San Diego 1992.
- : Mærkværdigt værk. Anmeldelse af T. Nørretranders: "Mærk Verden". Psykolog Nyt 14, s. 3, København 1992.
- Berliner, Peter: Tværkulturel psykologi. Psykologi Information 1, Vol. 20, s. 3-6, 1992.
- : Situationer, der kan føre til vold. Socialrådgiveren 19, s. 18-20, København 1992.
- : Tværkulturel psykologi. København 1992, 112 s.
- Bernth, Inger: To store ser på børn. i: Barnet Pædagogikken Forskningen, Inger Bernth, Aase Hauch, Inger Moe, Kjeld Folmer Nielsen, Hans Vejleskov, s. 19, Frederikshavn 1992.
- Berthelsen, Jens: Optagelse på psykologistudiet. Psykolognyt 11, s. 14, København 1992.
- , Frehr, Litte: Op af sumpen – projekt med igangsætning af studerende, der er gået i stå med specialet. København 1992, 65 s.
- : Ny generation af psykologer på vej – rekrutteringen til psykologistudiet – før og nu. Psykolognyt 10, s. 15, København 1992.
- Borg, Vilhelm: Rådgivningsrollen: Fænomenet "Modstand over ændringer". Nordisk Ergonomi 3, s. 19-21, København 1992.
- : Sundhedsfremme på arbejdspladsen. VITAL 7, s. 4-8, København 1992.
- : Sundhedsfremmeprogrammer på arbejdspladsen. København 1992, 95 s.
- Bundesen, Claus: Concept of visual sensation in a theory of visual attention: A theoretical note. Perceptual and Motor Skills 74, s. 874, Missoula, Montana, USA 1992.
- Dreier, Ole: Kvalitetsbegrebet i socialt arbejde set fra personale- og brugerside. Udkast Vol. 20, nr. 2, s. 211-215, København 1992.
- : Anmeldelse af: R. L. Lazarus: Emotion and Adaptation. Tidsskriftet Antropologi 26, s. 178-179, København 1992.
- : Omvæltning og opløsning en masse – DDR statens endeligt. Psyke & Logos Vol. 13, nr. 2, s. 284-303, København 1992.
- Gade, Anders, Bohr, Vilhelm, Bjerrum, Jytte, Udesen, Hanne, Mortensen, Erik Lykke: Neuropsychological sequelae in 91 cases of pneumococcal meningitis. Developmental Neuropsychology 8, s. 447-457, 1992.
- : Afasi, computere og forbehold. Via Datch, s. 16-17, Århus 1992.
- Hviid, Jørgen: Det pædagogiske miljø. Serpens aeneus 1, Jan. 1992, s. 3-5, København 1992.
- : Valget – at leve i en kompliceret verden. København 1992, 100 s.
- : Psykodrama – et terapeutisk-pædagogisk redskab. Specialpædagogik 2, april 1992, s. 61-69, København 1992.
- : Fordomme? i: Fordomme?, Jørgen Hviid, Søren Agergaard Mikkelsen, Carl-Åge Pedersen, H.C. Carsten, F. Skov Jensen, H. Vedholm, N. Højlund, s. 24, København 1992.
- Kuschel, Rolf: "Women are Women and men are men". How Bellonese Women Get Even. i: Of Mice and Women. Aspects of female Aggression, Björkvist, K. and Niemelä, P. (eds), s. 173-185, San Diego 1992.
- : Det ubevidstes eksistens. Psyke og Logos, s. 184-200, 1992.
- : Videnskabsteori og verdensbillede. Social Kritik, s. 66-78, 1992.
- : Bevidsthed. En anmeldelse af Mærk Verden. Psyke og Logos Årgang 12, nr. 2, s. 507-519, 1992.
- : Virkelighedens niveauer. De nye videnskaber og deres historie. København 1991, 517 s.
- Larsen, Axel, Bundesen, Claus: The efficiency of holistic template matching in the recognition of unconstrained handwritten digits. Psychological Research Vol. 54, s. 187-193, Berlin 1992.
- Ljungström, Claus: Evaluering af ATC-uddannelsen i DSB. København 1992, 73 s.
- : Adult Education in the 1990's. i: Adult Education in the 1990's, Wouters, Martine, s. 69, Belgien 1992.

Øvrige humanistiske områder

Center for Arbejderkulturstudier

Arbejderkulturstudier er et bredt og mangesidigt område i stadig udvikling, nationalt såvel som internationalt. Der er mange institutioner – også uden for universiteterne (bl.a. arkiver, biblioteker og museer) – der beskæftiger sig med dele af forskningsområdet, og det er nødvendigt for centret fortsat at pleje de relevante kontakter med henblik på at udvikle fælles forsknings- og formidlingsprojekter, som ingen ville være i stand til at gennemføre alene.

På denne baggrund har centrets videnskabelige medarbejdere udarbejdet et overordnet, langsigtet forskningsprojekt med titlen »Den danske arbejderklasse 1945-90. Livsformer og kultursammenhæng«, hvori der indgår en række delprojekter, funderet på empiriske undersøgelser. Nogle af delprojekterne søges gennemført i samarbejde med museer og arkiver samt arbejderbevægelsens organisationer.

1. Feltarbejde og undersøgelser i forbindelse med produktion af to video-dokumentationsprogrammer om teglfremstilling i dag (Biering).
2. Afsluttet en fremstilling af teglværksarbejdets delprocesser i 1930'erne og 1990'erne (Biering).
3. Inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse siden 1945 tilrettelægges en video-dokumentationsserie om arbejdspladser og virksomheder (Biering).
4. Udarbejdet og afsluttet to større afhandlinger i forbindelse med projekt Dansk Identitetshistorie og arbejde med de sidste faser i en politisk biografi over Hartvig Frisch (Christiansen).
5. Har videreført studier inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse siden 1945, senest specielt med henblik på tolkningen og virkningen af arbejderbevægelsens stilling til EF i denne periode (Christiansen).
6. Udarbejder ph.d.-afhandling om »Ulighedsproblemet mellem kvinder og mænd på det ikke-faglærte arbejdsmarked i Danmark 1945-90 med særlig vægt på det industrielle arbejdsområde« inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse siden 1945. Projektet finansieres over 3 år af Forskerakademiet, Kvindeligt Arbejderforbund og LO (Kold).

7. Sammen med Museet for Danmarks Frihedskamp 1940-45 gennemføres en spørgeskemaundersøgelse af en udvalgt gruppe sabotører (Thing).

8. En undersøgelse af blikkenslagernes historie i København gennem de sidste 100 år (Thing).

9. Deltagelse i et europæisk projekt om kommunismens historie inden for rammerne af Research Group on Western Communism, Nanterre Universitetet (Thing).

10. Deltagelse i et komparativt værk om Kommunistisk Internationales historie inden for rammerne af et projekt iværksat af Instituut voor Sociale Geschiedenis i Amsterdam (Thing).

Formidlende virksomhed og andre aktiviteter:

Centret var vært for og organisator af 4. nordiske arbejderkulturseminar »Kampen om sjælene« på Københavns Universitet (24.-27.8). Seminaret havde 75 deltagere fra alle de nordiske lande. Til seminaret udgav centret en 5 binds rapport med foredrag og oplæg. Seminaret modtog økonomisk støtte fra Clara Lachmanns Fond, KAD og SiD's Medie- og Kulturfond, LO's Oplysningsfond og Statens humanistiske Forskningsråd.

Karsten Biering har holdt oplæg om og præsenteret centrets videoproduktion (fra 1991) »Teglværksfilmen« for SiD's foretningsudvalg på Cathrinesminde Teglværksmuseum på Broagerland (14.5); har holdt oplæg om og præsenteret to af centrets videoproduktioner: »Teglværksfilmen« og »Sten på sten« (fra 1992) på det 4. nordiske arbejderkulturseminar, Københavns Universitet (25.8); for foreningen Teglværksinitiativer på Karlebo Lokalhistoriske Arkiv (19.9) og for Foreningen Danmarks Folkeminder, København (2.10.). Herudover er »Teglværksfilmen« vist af TV Syd (18.5.). Han er desuden medlem af bestyrelsen for Foreningen Danmarks Folkeminder og ad hoc medlem af redaktionen for årbogen Folk og Kultur; medlem af bestyrelsen for lydudgivelsesforlaget Kragen; medlem af bestyrelsen for kulturcentret Kiers Gaard, Højer og medlem af arbejdsgruppen Industri- og Håndværkspuljen under Dansk kulturhistorisk Museumsforening.

Niels Finn Christiansen har forelæst ved Folkeuniversitetet og i Videnskabernes Selskab. Han er medredaktør af Årbog for Arbejderbevægelsens Historie.

Vibeke Kold har holdt foredrag om »Kønsideologiens rolle i arbejdsmarkedets kønssegregering og kønskonflikter«, 3. netværksseminar for samfundsvidenskabelig kvinde- og kønsforskning, FREIA, AUC (24.9.); har deltaget i Nordisk Forskerakademis kursus om »Nordiske arbejdsmarkedetsrelationer i 1990'erne i international belysning«, Göteborg (8.-18.6.); har deltaget i Internationale Tagung der Historikerinnen

und Historiker der Arbeiterinnen- und Arbeiterbewegung: »Køn og klasse«, Linz (15.-19.9.). Hun er medstifter af nyhedsbrevet »Kvinder, køn og arbejdsmarked«, der udkommer fra 1993 og er medlem af bestyrelsen for »Forum for kritisk historikerdebat.«

Morten Thing har deltaget i konference om Kominterns historie, Amsterdam (1.-3.10.); har deltaget i konference arr. af Research Group on Western Communism, Bruxelles (9.-12.12.). Han er medlem af bestyrelsen for Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 2½.

Lektorer: Mag.art. Karsten Biering, mag.art. Niels Finn Christiansen.

Adjunkt: Cand.phil. Morten Thing.

Forskningsstipendiater: Cand.mag. Vibeke Kold, cand.phil. Morten Thing.

TAP: Antal årsværk: ca. ⅓.

Karin Thomsen, Kirsten Mathiesen.

Specialer:

Hansen, Sven Gårn: Juan Segundo Sanchez og den folkelige sandinistiske revolution.

Højsteen, Signe: Dansk udlændingelovgivning med særligt henblik på perioden 1968-1986.

Publikationer:

Biering, Karsten: Sten på sten. Murstensproduktion på Carl Matzens Teglværk. Egernsund. (Videoprogram). Aabenraa 1992, 33,05 min.

–: ”Min filosofi har været ikke at have for meget gæld!”. Teglværksejer Carl Matzen, Egernsund, fortæller teglværkshistorie. (Videoprogram). Aabenraa 1992, 18,403 min.

Christiansen, Niels Finn: Socialismen og fædrelandet. Arbejderbevægelsen mellem internationalisme og national stolthed 1871-1940. i: Dansk identitetshistorie 3. Folkets Danmark 1848-1940, Ole Feldbæk (red.), s. 512-86, København 1992.

–: Denmark and Europe: The Danish No to Maastricht. New Left Review 195, s. 97-101, London 1992.

–: Folkets danskhed. 1864-1920. i: På sporet af dansk identitet, Red. Flemming Lundgreen-Nielsen, s. 153-89, København 1992.

Thing, Morten: Børge Houmann – skitse til en biografi. i: Børge Houmann og hans samtid, Morten Thing og Torben Bech Rasmussen, s. 8-36, København 1992.

–: Hvem stillede og besvarede det jødiske spørgsmål. Giraffen 6, Februar 1992, s. 18-19, København 1992.

Karsten Biering

Center for Kvindeforskning

Centret udbyder en 1-årig suppleringsuddannelse, BA-studiemønster i kvindestudier: Køn og kultur, som også udbydes under Åbent Universitet samt ph.d. kurser og seminarer.

Forskningsvirksomhed:

1. Historisk forskning

Anne Margrete Berg har indleveret sin ph.d. afhandling »Fra bål og brand til spindehus og dårekiste? Om køn, kriminalitet og magt i 1700-tallets Danmark«.

Nanna Damsholt har fortsat sine studier i kvinders læsning, læse- og skrivefærdighed i ældre historie, både nordisk og europæisk, samt i Ellen Jørgensen som historikskriver.

Kvindernes verdenshistorie som både Nanna Damsholt og Bente Rosenbeck har været medforfattere på, er udkommet i 2 bind i både Norge og Danmark. I Norge har værket modtaget Den norske Bokpris. I forlængelse af dette projekt planlægges en kildesamling/skolebog: Indefra.

Vibeke Kold arbejder på en ph.d.-afhandling: »Ulighedsproblemet mellem kvinder og mænd på det ikke-faglærte arbejdsmarked i Danmark 1945-90, med særlig vægt på det industrielle arbejdsområde«. Stipendiet er finansieret af Forskerakademiet og Kvindeligt Arbejderforbund og etableret i samarbejde med Center for Arbejderkulturstudier.

Karin Lützens ph.d.-afhandling: »Begreber, bevidthed og adfærd. Om subkultur, identitet og viden- skab vedrørende homoseksualitet, trosliv og filantropi« blev godkendt i maj.

Hun er påbegyndt et nyt forskningsprojekt »Konstruktion af kernefamilien som en social kategori. Kristen filantropi og socialpolitik«. Bente Rosenbeck har indleveret en flerhed af afhandlinger til forsvar for doktorgraden, som forsvares i 1993.

Følgende bogprojekter er under planlægning: »Kvinder i og om historie – fra Anna Hude til i dag«, en antologi om reproduktion samt Nordic Feminist Thought.

2. Litterær og kulturhistorisk forskning

Margrethe Andreassen har fortsat sit forskningsprojekt »Kønnet og Kvindeforskningen mellem Etik og Æstetik«.

Dorrit Einersen arbejder på en bog om Margery Kempe med titlen »Fromhed og fristelser. En Middelalderkvindes erindringer« til brug for højskoler og historieundervisningen i gymnasiet/HF. Sammen med Ingeborg Nixon fortsættes forskningen i »Kvinden som uhyre i engelsksproget litteratur og i kunsten«.

Charlotte Engberg har fået godkendt sin ph.d. afhandling: »Cherchez la femme – refleksioner over køn, tekst og læsning«.

Øvrige videnskabelige medarbejdere:

Cand.mag. Adda Hilden har i 1991 og 1992 haft NOS-S midler til et nordisk planlægningsprojekt: »Kvinnepedagogisk Skandinavism 1860-1920«. I forbindelse med projektet Dansk Læreruddannelse 1791-1991 har hun færdiggjort bogen »Fromme, stærke kvinder. Lærerindeuddannelse 1800-1950. Caritas Berner, Vibeke Wegner og Anne Mette Heilsted har været langtidsløse på centret.

Koordination af kvindeforskning:

Den hidtidige koordinationsvirksomhed for kvindeforskningen blev afsluttet i 1992 med udløbet af Aktionsplanen for forbedrede vilkår for kvindeforskningen. Anne Margrete Berg var ansat som koordinator indtil initiativets udløb i april. 1. august blev der ansat en ny koordinator under Forskningsrådernes Formandskollegium: Kirsten Grønbæk Hansen, med arbejdssted på centret. Herfra udgives tidsskriftet *Kvinder, køn og forskning*, som udkom med tre numre i 1992.

Iøvrigt:

Centret har i det forløbne år haft gæstestuderende fra Finland, Japan, Frankrig og Østrig.

Udenlandske gæsteforelæsere: Robin Schott, Mary Jacobus og Ruth Roach Pierson.

Nanna Damsholt sidder i redaktionen af *L'Homme, Women's History* og *Nora*. Bente Rosenbeck i *Kvinder, køn og forskning*, *Gender and History*.

I ph.d. netværket kvinde-køn- og kulturhistorisk forskning har der været afholdt seminar på RUC om køn og modernisering.

Centret har medvirket ved afholdelse af Strategimøde om Kvindeforskningens fremtid. Københavns Universitet 31. august samt udgivelse af pjecen: *Frem mod år 2000. Kvinde- og kønsforskning – Ligestilling*.

Publikationer på centret: Marianne Kruckow og Bente Rosenbeck (red.) *Kvinden i KUA*. III. Varia nr. 1, 1992.

Opgør eller opløsning – en seminarrapport fra Livsmagtsseminaret, Nyborg 6.-8. maj 1991. Udkom 1992.

Centret har i samarbejde med koordinatoren udgivet paper fra workshop: *Women's Studies and Research Policy* fra konferencen *Women in a changing Europe*, Aalborg 1991.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 3.

Docent: Dr.phil. Nanna Damsholt.

Lektorer: Mag.art. Dorrit Eiersen (½ tid), Ingeborg Nixon (½ tid, fratrådt pr. 1. april 1992), lic.phil. Bente Rosenbeck.

Eksterne lektorer: Margrethe Andreassen (barselsorlov 15. februar, fratrædelse 1. oktober), Marianne Kruckow (vikar).

Fondsstipendiater: Antal årsværk ca. 3½.

Anne Margrete Berg, Kirsten Grønbæk Hansen, Adda Hilden, Vibeke Kold, Karin Lützen.

TAP: Antal årsværk: 0,40.

Stud.mag. Trine Daimi Kalliomäki, stud.mag.art. Marianne Kruckow.

Specialer (konferens):

Bondam, Janke: Iris Murdoch og den sorte prins.

Kruckow, Marianne: Køn i opbrud og forandring 1960-1990.

Specialer:

Erholt, Lisbet: *Family Relationships in Jane Austen's Novels*.

Hansen, Hanne Nørregaard: *Landsforbundet for kvinders valgret 1907-1915*.

Jørgensen, Line Holst: *Behind closed doors. The Discourse on Gender and Power in the Sickroom*.

Larsen, Karen M.W.: *The Fallen Woman in Victorian Fiction*.

Lundgreen, Mette: *The Plain Heroine: the Morality of Beauty in Charlotte Brontë's Jane Eyre and Frederika Bremer's The Neighbours*.

Nielsen, Beatrice R.: »King Arthur and the Other-world«.

Pedersen, Helle Norvang: *Kvindens ret til en uddannelse: engelske kvinder i det 19. århundrede*.

Sandager, Susanne: »Det dualistiske kvindebillede i viktorialetidens England og den religiøse og historiske baggrund«.

Publikationer:

Damsholt, Nanna: Hvad er bedst: at fortrænge patriarkatet eller se det i øjnene? i: *"Kvinnospår i medeltiden". Kvinnevetenskapliga Studier I*, Inger Lövkrona (red.), s. 131-147, Lund 1992.

→ Shulamith Shahar: *Childhood in the Middle Ages*. Nyt fra Historien XLI, 2 Eft. 1992, s. 87, Århus 1992.

→ Europa 1200-1500. i: *Kvinder fra urtid til nutid* indtil år 1500, Red. Ida Blom, s. 290-333, København 1992.

→ Om at skrive "Kvindernes Globalhistorie". i: *KvinneMinneBok*. Til Ida Blom 60-årsdagen 20. februar 1991, Red. Bente Gullveig Alver og Lisbeth Mikaelsson, s. 125-139, Bergen 1991.

→ Vi og Verden. Gymnasieskolen 18, 24. sept. 1992, 75. årgang, s. 10-11, København 1992.

→ Europa 1200-1500. i: *Cappelens Kvinnehistorie*. Bind 1. Urtid, Oldtid, Middelalder til ca. 1500, Redaktør Ida Blom, s. 379-435, Oslo 1992.

→ Tiden indtil 1560. i: *Historiens historie*. Danmarks historie, Bind 10, Red. af Søren Mørch, s. 11-51, København 1992.

- : Kan kvinder være kristne? Politiken Onsdag 8. juli 1992, 2. sektion, s. 6, København 1992.
- : Anmeldelse af Grant G. Simpson, ed. "Scotland and Scandinavia 800-1800", Edinburgh 1990. European History Quarterly Vol. 22, No. 1, January 1992, s. 146-148, London 1992.
- : Glimt af kvindeliv i Birgittas Rom. i: Birgitta, hendes værk og hendes klostre i Norden, Red. af Tore Nyberg, s. 73-82, Odense 1992.
- Kold, Vibeke: Under samme betingelser lige adgang? Kønsideologi og affeminisering i den københavnske kommuneskole 1930-1943. Den jyske historiker: "Kønnet i historien" 58-59, s. 119-134, Århus 1992.
- : Reel ligestilling – ja tak! Kvindernes Fagblad 6/1992, s. 28-29, København 1992.
- : Kvinder i mandefag i 200 år. Kvinder, køn og forskning 1/1992, s. 60-62, København 1992.
- : Rapport fra "Internationale Tagung der Historikerinnen und Historiker der Arbeiterbewegung"s 28. Konference. Tema: "Køn og klasse". Kvinder, køn og forskning 1/1992, s. 84-86, København 1992.
- Kruckow, Marianne: De smukke køn. Kvinden og samfundet 7/1992, s. 3, København 1992.
- : På sporet af en tredje kvindelighed? i: Opgør eller opløsning, Red. A. Hejlsted m.fl., s. 8, SAM-KVIND, København 1992.
- Rosenbeck, Bente: Et kvindehistorisk og videnskabs-teoretisk perspektiv på forplantning og forplantningsteknologi. i: Kvinnoperspektiv på forplantningsteknologien, Centrum för kvinnoforskning vid Stockholms Universitet, s. 37-42, Stockholm 1992.
- : Ka' kvinder forske. i: Kvindecentret på KUA III, Bente Rosenbeck, Marianne Kruckow, s. 74-83, København 1992.
- : Center for kvineforskning igennem 10 år. i: Kvindecentret på KUA III, Bente Rosenbeck, Marianne Kruckow, s. 1-9, København 1992.
- : Sommer på Ellen Keys Strand. i: KvinneMinne-Bok. Til Ida Blom 60-årsdagen 20. februar 1991, Red. Bente Gullvig Alver og Lisbeth Mikaelsson, s. 57-62, Bergen 1992.
- : Den vestlige verden fra 1750 til vore dage. i: Kvinder. Fra urtid til nutid, Red. Ida Blom, s. 594-689, København 1992.
- : Latinamerika. i: Kvinder. Fra urtid til nutid, Red. Ida Blom, s. 532-547, København 1992.
- : Kroppens politik. Om køn, kultur og videnskab. København 1992, 175 s.
- : Kvindeforskning på vej mod år 2000. i: Oprør eller opløsning – en seminarierapport fra Livsmagtseminaret Kystgården, Nyborg den 6-8 maj 1992, Annemette Hejlsted, Yvonne Mørck, Anette Dina Sørensen, Marianne Kruckow, s. 105-111, København 1992.

- : Cappelens kvinnehistorie bd. 2. i: Cappelens Kvinnehistorie, Oslo, Norge 1992.
- : Lützen, Karin: Den moderne tid- Det europæiske Hus bd. 5. København 1992, 353 s.
- : Sogner, Sølv, Jacobsen, Grethe, Blom, Ida: Cappelens kvinnehistorie, bd. 2. Oslo, Norge 1992, 150 s.

Bente Rosenbeck

Center for sammenlignende Kulturforskning

Fakultetet har besluttet i en treårig forsøgsperiode at støtte centrets aktiviteter, der administrativt lægges under Carsten Niebuhr Institutet. Centret ledes af Mogens Trolle Larsen.

I efterårssemestret har centret arrangeret en studiekreds med temaet »At udstille kultur«. I december inviteredes Ivan Karp, curator ved The National Museum of Natural History under Smithsonian Institution, Washington DC; han holdt bl.a. foredrag på Nationalmuseet, arrangeret i samarbejde med museet. Der planlægges yderligere arrangementer om temaet.

Tidsskriftet Culture & History er udkommet med et dobbeltbind (9/10), et temanummer om England med Uffe Østergaard som gæsteredaktør; og bind 11, også et temanummer, med titlen »The Construction of the Ancient Near East« med Ann Gunter fra The Sackler Gallery, Washington DC, som gæsteredaktør.

Mogens Trolle Larsen

Forum for Renæssancestudier

Forskningsvirksomhed:

Forums formål er at støtte forskningen i renæssance-emner og at fremme kontakt mellem personer som forsker inden for området. Dette formål søges opfyldt gennem det tværfaglige samarbejde mellem gruppens medlemmer, gennem internationalt samarbejde, afholdelse af seminarer, temadage, kollokvier og foredragsserier og gennem udgivers virksomhed og forskeruddannelse.

Med en bevilling fra Grundforskningsfonden har tre af Forums medarbejdere et års undervisningsfrihed til studier i Europæisk Renæssance: Dens forløbe-

re i senmiddelalderens franske klassikerreception, højrenæssancens italienske billedkunst mellem håndværk og videnskab og renæssancestrømningen i Nordeuropa, belyst gennem latinsk kærlighedspoesi (Friis-Jensen, Ragn Jensen og Skaftø Jensen). Friis-Jensen og Ragn Jensen har tilbragt det meste af efteråret i Rom, særlig ved Vatikanbiblioteket og Bibliotheca Herziana.

Der arbejdes også med andre former for antikreception i filologi og kunst: Horatskommentering i middelalderen og renæssancen og italienske humanisters oversættelser til latin af græske klassikere. Forskningen forløber i tæt tilknytning til projektet »Catalogus Translationum et Commentariorum. Medieval and Renaissance Latin Translations and Commentaries« (Washington 1960-), hvortil to af Forums medarbejdere skal redegøre for hhv. Horats, Plutarch og Thukydides (Friis-Jensen og Pade). Marianne Pade deltager i udgivelsen af N. Perottis *Cor-nucopiae*. Af andre områder kan nævnes studier i middelalderens kortfortællinger med henblik på at vise overgangene mellem forskellige discipliner (Jacobsen), og i renæssancens ridderepos (Waage Petersen). Forum leder den nordiske nylatindatabase (Skaftø Jensen).

Et af initiativgruppens medlemmer er blevet licentiat på afhandlingen »Studier over Tycho Brahes latinske poesi og Erasmus Lætus' skrift om Christian IVs fødsel og døb« (Zeeberg); også cand.phil. Karen Skovgaard-Petersen har fået licentiatgraden med en afhandling om »Latinkultur og Danmarkshistorie« i nær tilknytning til Forum. De to har i fællesskab udgivet et håndskrift af Erasmus Lætus hos Det danske Sprog- og Litteraturselskab.

Det internationale samarbejde med andre forskere og institutioner, der beskæftiger sig med studiet af renæssanceemner, indtager en helt central plads i Forums arbejde og søges til stadighed udbygget. Forum har siden 1988 været medlem af »La Fédération Internationale des Sociétés et Instituts pour l'Étude de la Renaissance«; der har siden 1990 været en samarbejdsaftale med universiteterne i Rom og Firenze, og Forum har formidlet 5 studieophold i Italien over Erasmus-programmet.

Undervisning:

Et tværfagligt bachelortilvalg i renæssancekundskab havde i foråret det andet af to semestre (Friis-Jensen); kurset er i lidt ændret form blevet gennemført som samlet forløb i efteråret ved mag.art. Ulla Houkjær.

Udadvendt virksomhed:

I forårssemesteret arrangerede vi to offentlige foredrag om »Renæssancen og Europa-kortet«; foredragsholdere var lektor Gert Sørensen, Romansk Institut og Møller. 24. september havde vi en temadag om »Videnskab og kunst i den humanistiske dannelses-tradition«; foredragsholdere var dr. Kristian Jensen, Oxford, lektor Sten Ebbesen, Institut for Græsk og Latin, samt Pade og Ragn Jensen.

Kongresdeltagelse:

Initiativgruppens medlemmer har holdt foredrag ved internationale kongresser i Genève og London (Friis-Jensen), Sassoferato, Luxembourg og Firenze (Pade), Kiel og Tübingen (Skaftø Jensen) og Helsinki (Zeeberg). Alenius og Jacobsen repræsenterede Forum ved et seminar om boghistorie, arrangeret af Einar Hansens forskningsfond på Fridhemsborg i Skåne.

Udgivelsesvirksomhed:

Forum udgiver skriftserien »Renæssancestudier« hos forlaget Tusculanum.

Stab:

Forum for Renæssancestudier blev oprettet 1984 af en tværfaglig initiativgruppe. Der er ingen selvstændig stab; initiativgruppens medlemmer er tilknyttet forskellige institutter på fakultetet eller har anden ansættelse. Den består af Marianne Alenius (græsk og latin), Karsten Friis-Jensen (græsk og latin), Eric Jacobsen (engelsk), Hannemarie Ragn Jensen (kunsthistorie), Minna Skaftø Jensen (græsk og latin), Peter Ulf Møller (slavisk), Marianne Pade (græsk og latin), Lene Waage Petersen (italiensk), Peter Zeeberg (græsk og latin).

De enkelte medlemmers publikationer er anført under de respektive institutter.

Lene Waage Petersen

Institut for humanistisk Informatik

Instituttets primære opgaver er at undervise og forske i humanistisk informatik og datamatik, samt at yde service i form af konsulentarbejde på edb-området for Det humanistiske Fakultet og dets institutter, at udvikle programmel, at vejlede brugere, at vedligeholde fakultetets netværk, at administrere fakultets elektroniske postsystem, at forestå indkøb, udlån og vedligeholdelse af EDB-udstyr mv.

Forskningsvirksomhed:

Ved instituttet arbejdes med edb-projekter inden for væsentlige dele af humaniora med henblik på grundforskning og anvendelsesorienteret forskning. Desuden udvikler eller giver instituttets medarbejdere vejledning i brug af programmel til forskere uden for

instituttet med henblik på frembringelse eller formidling af forskningsresultatet.

Instituttets forskning ligger inden for følgende områder:

- kunstig intelligens, kognition, sprog og information, med henblik på datamatisk repræsentation af tekst, betydning og viden, fx i databaser, informationssystemer og ekspertsystemer. Der arbejdes her særligt med programmeringssproget PROLOG.
- neurale netværk og perception.
- anvendelse af datamatik og informatik inden for humanistiske videnskabsgrene, især historie og litteratur og filologi, og med erkendelsesmæssige og samfundsmæssige virkninger af informationsteknologiens fremtrængen.
- formidling vha. edb og formidling om edb.

Der arbejdes med databaseprogrammer, publiceringssystemer, specielt forholdene omkring fremmede tegnsystemer, og kommunikation med eksterne systemer og databaser, herunder elektronisk post. Endelig arbejdes med informatik i undervisningen og interaktiv video.

Kunstig intelligens, kognition og tekst

Projektet CODEXUS (COmputational Dynamic tEXt UnderStanding) (Torben Thrane) har som mål at udvikle algoritmer til automatisk forståelse af natursproglig tekst på en datamat. Der arbejdes med den antagelse, at den menneskelige evne til at forstå tekster er en sekvens af dynamiske processer. En forståelse af en tekst er aldrig total, men altid en funktion af det givne input og de forhåndenværende fortolkningsressourcer. Grundlæggende er opfattelsen af sproglig betydning som en instruktion for fortolkning.

Torben Thrane har udviklet programmer til automatisk generering af sproglige strukturer. Formålet er en granskning af de kriterier, der bruges til at udvælge de til formålet brugbare strukturer.

Torben Thrane har deltaget i »3. Nordiske konference om tekstforståelse i menneske og maskiner«, Linköping 1992.

Projektet CODEXIN (COmputational Dynamic tEXt INterpretation). (Steen Jansen, Jørgen Olsen, Henrik Prebensen) sigter mod at opbygge et datamatisk system til interaktiv, dialogisk tekstforståelse ud fra den antagelse, at forståelsen skal bygge på informationer, der uddrages af de natursproglige tekster uden forudgående præparering af disse. Teksterne skal analyseres uanset deres syntaktiske form og leksikalske materiale. Steen Jansen og Jørgen Olsen har arbejdet med problemer ved udarbejdelse af inferensregler i den automatiske tekstanalyse.

Henrik Prebensen har arbejdet med logisk inferens fra tekstinformation og har udviklet en alternativ grammatikmodel, som kan generere syntaktiske enhe-

der og foretage funktionelle analyser. Han har endvidere beskæftiget sig med udviklingen af en model for et diskursunivers til opsamling af den viden der skabes under tekstfortolkning.

Steen Jansen har afsluttet et arbejde om tekstforståelse og tekstanalyse med baggrund i diskussioner om emnet inden for faget dansk, men med pejling mod den datamatiske tekstforståelse.

Henrik Prebensen har holdt foredrag om »Datamatisk tekstforståelse« på Datalærerforeningens Årskursus 1992.

Historie og datalogi

Gunner Lind har arbejdet med følgende projekter: Hæren og magten i Danmark 1614-1662. Manuskript under færdiggørelse. The Origins of the Modern State in Europe. Bidrag til europæisk projekt afleveret. Den danske administrationshistorie.

Gunner Lind har holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i Freiburg og Utrecht, og har deltaget i seminarer og kongresser i Lissabon, Glasgow og Bologna.

Gunner Lind, Simon Heilesen og Henrik Prebensen har deltaget i seminaret »Kilderne til dansk historie på EDB« og holdt foredrag i forbindelse hermed. Simon Heilesen om »Hypermedier som publikationsform« og Henrik Prebensen om »Søgning efter navnebaseret information i historiske kilder«.

Formidling vha. edb og formidling om edb

Projektet sigter mod udvikling af metoder til elektronisk formidling på to områder: Dels formidling af traditionelle humanistiske emner – det gælder såvel elektronisk formidling af eksisterende værker som udarbejdelse af nyt materiale med særligt henblik på elektronisk formidling. Dels formidling af teknisk dokumentation af edb-systemer i form af manualer og online hjælpesystemer. I det andet projektår har Simon Heilesen udviklet og afprøvet 2 undervisningsforløb, der senere dokumenteres i publikation om hypertext og hypermedier. I arbejdet med brugergrænseflader har han arbejdet med Batchfilprogrammering og fremstillet en lærebog herom.

Simon Heilesen har deltaget i et tværfagligt samarbejde med faget historie og der er udarbejdet en multimediepræsentation af »Begrebet Gotik«.

Neurale netværk

Henning Ørum har fortsat arbejdet med neurale netværk i forbindelse med et undervisningsmodul i dette emne.

Databaser

I forbindelse med udviklingsarbejder med database-systemet Paradox har Henning Ørum beskæftiget sig med emnet brugergrænseflade i databaser.

Det pædagogiske område

Karen Landschultz arbejder fortsat med flere projekter om informatik i sprogundervisningen. Der sigtes mod en samlet beskrivelse af anvendelsen af informatik til indlæring af fremmedsprog, og den endelige dokumentation skal indeholde redegørelser for fordele og begrænsninger ved at inddrage informatik i fremmedsprogsundervisningen. Endvidere fortsættes arbejdet med at udarbejde EDB-programmer til indlæring af fransk som fremmedsprog. Dette sker i samarbejde med Handelshøjskolen i København. I tilknytning hertil foretages undersøgelser af, hvilke elementer i sprogprogrammer der er særegne for denne form for indlæring.

Anden virksomhed:

Instituttets medarbejdere har i forbindelse med servicefunktioner over for fakultetets institutter i årets løb udviklet programmel til diverse formål, fx behandling af fremmede tekster til publikationer og implementering af databaser. Endvidere har instituttet afholdt anvendelsesorienterede EDB-kurser for fakultetets ansatte og studerende.

Instituttet har forestået indkøb af EDB-udstyr til fakultetets institutter med tilhørende vejledning. IHI har ansvaret for udlån, vedligeholdelse og reparation af fakultetets EDB-maskinel.

Simon Heilesen har været medlem af Konsistoriums udvalg om brug af EDB ved eksamen.

Henning Ørum og Jørgen Olsen har været konsulenter for fakultetet med henblik på indførelse af EDB i eksamensadministrationen.

Forskningsadministration:

Gunner Lind og Simon Heilesen har tilrettelagt seminaret: »Kilderne til dansk historie på EDB«.

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver hæfter med arbejdsapirer under titlen »Data Humana«.

Redaktionsvirksomhed:

Gunner Lind: Scandinavian Journal of History (bibliografisk redaktør).

Steen Jansen, Jørgen Olsen, Henrik Prebensen, Torben Thrane: Computational Approaches to Text Understanding.

Simon Heilesen: Fagkonsulent ved Den Store Danske Encyklopædi (Øst- og Sydasiens kunst).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8.

Lektorer: Mag.art. Simon B. Heilesen, cand.mag. Steen Jansen, cand.mag. Karen Landschultz, mag.art. Jørgen Olsen, cand.mag. Henrik Prebensen, mag.art. Torben Thrane, mag.art. Henning Ørum.

Adjunkt: Mag.art. Gunner Lind.

TAP: Antal årsværk: 4.

Overassistent: Kirsten Schaumburg.

Ingeniørassistenter: Bjarne Christoffersen, Steen Schøler Petersen (fra 1.2.92).

Programrør: Keld Hansen, Ole F. Jensen.

Keld Hansen har orlov fra 1.8.91 til 1.2.93, og som vikar var ansat: Elektroniktekniker Taus Glæsel indtil 31.10.92.

Publikationer:

Heilesen, Simon: Batchfilprogrammering. 1992, 137 s.

Lind, Gunner: History and Computing in Denmark. i: Towards an International Curriculum for History and Computing A 12, Donald Spaeth et al., s. 21-23, St. Katharinen, Tyskland 1992.

–: What should we Teach? i: Towards an International Curriculum for History and Computing A 12, Donald Spaeth et al., s. 21-23, St. Katharinen, Tyskland 1992.

–: "Data Handling for History and Related Subjects" at the University of Copenhagen. i: Towards an International Curriculum for History and Computing A 12, Donald Spaeth et al., s. 55-59, St. Katharinen, Tyskland 1992.

Olsen, Jørgen, Jansen, Steen: Which Rules Can Be Used in Automatic Text Analysis? i: Computational Approaches to Text Understanding, Steen Jansen, Jørgen Olsen, Henrik Prebensen, Torben Thrane, ed., s. 141-156, København 1992.

–: On Level Based Representation in Automatic Text Analysis. i: Topics in Semantic Interpretation, Steffen Leo Hansen, Finn Sørensen, s. 85-102, Copenhagen, Denmark 1992.

Prebensen, Henrik: Lingvistikens udvikling efter Chomsky. EDB og Undervisning 38, s. 8, Svejle 1991.

–: Paraphrases et relatives. Revue Romane 25, 2, s. 13, København 1990.

–: Interpretation in Dynamic Text Understanding. i: Papers from the Second Nordic Conference on Text Comprehension in Man and Machine, Östen Dahl, Kari Fraurud, s. 11, Stockholm 1990.

–: Formal Approach to Dynamic Text Interpretation. i: Computational Approaches to Text Understanding, Steen Jansen, Jørgen Olsen, Henrik Prebensen, Torben Thrane, s. 157-173, Copenhagen, Denmark 1992.

–: A Parser for Dynamic Text Understand. i: DATA HUMANA, 8, s. 10-14, København, Danmark 1991.

Thrane, Torben: Datamaskinen – slave eller medarbejder? Uddannelse Vol.10/11, s. 703-707, 1991.

–: PINT. ParserINTERface. EDB-program til selvstudium i formel syntaks og automatisk sprogbehandling. Institutpublikation 1991.

–: The fallacy of descriptivism. i: Issues in Semantic

- Representation, Hansen, S.L. & F. Sørensen, s. 105-125, København 1992.
- : Dynamic Text Comprehension. i: Computational Approaches to Text Understanding, Jansen, Steen et al, s. 173-90, København 1992.
  - : PAKA: A program for automated knowledge acquisition. i: Papers from the First Notex Conference, Östen Dahl & Kari Fraurud, s. 195-208, Stockholm 1988.
  - : PAKA: A program for automated knowledge acquisition. EDB- program til automatisk sprogforståelse. Institutpublikation 1988.
  - : YGDRASIL. EDB-program til editering og lagring af struktureret information. Institutpublikation 1988.
  - : Hvad er humanistisk informatik egentlig? Binære Horisonter Vol.2.2, s. 11-13, København 1989.
  - : PROCAL. EDB-program til selvstudium i formel logik (domskalkulen). Institutpublikation 1990.
  - : PRECAL. EDB-program til selvstudium i formel logik (prædikatskalkulen). Institutpublikation 1990.
  - : Symbolic representation and natural language. Nordic Journal of Linguistics 11.1, s. 151-173, København 1988.
  - : Parserens rolle i automatisk sprogbehandling. i: Data Humana, Henning Ørum, Torben Thrane, Henrik Prebensen, Jørgen Olsen, Steen Jansen, s. 93-115, København 1987.
- Ørum, Henning: Oracle Håndbogen. København 1990, 460 s.

Jørgen Olsen

AV/ITV-afdelingen

Fællesafdelingens arbejdsområde:

1. Afdelingen er – i AV henseende – et fælles teknisk serviceorgan for institutterne ved Det humanistiske Fakultet.

1.1 Udlån, reparation, vedligeholdelse og indkøb af AV-apparatur/lyd- og videobånd, samt AV-teknisk konsulentbistand til institutterne (Georges Renedo, Boris Søndersted, Jens Wichmann Moesgaard).

1.2 Teknisk hjælp ved AV-apparatbrug. Herunder giver afdelingen instruktion og afholder kurser i brug af lyd- og videoudstyr. Der har således, i løbet af året, været tilmeldt 21 kurser i brug af videoudstyr, hvoraf de 18 blev gennemført og 3 blev aflyst. Der var tilmeldt 13 kurser til brug af lyd/diasudstyr mv., hvoraf 12 blev gennemført og 1 blev aflyst. Der er ligeledes ydet teknisk støtte til 30 videoproduktioner og 13 lyd/diasproduktioner (René Christensen, Georges Renedo, Jens Wichmann Moesgaard).

1.3 Ombygning, indkøb og videreudvikling af eget og institutternes elektroniske AV-udstyr. Der er således blevet udskiftet lydmixer m.m. i afdelingens lydstudie (Boris Søndersted, Jens Wichmann Moesgaard).

1.4 Produktion af audiovisuelt undervisnings- og forskningsmateriale sker ved institutternes anvendelse af den rådgivning og det apparatur, som afdelingen stiller til rådighed.

Lokaleforhold:

AV/ITV-afdelingen har til huse ved trappe 14, Njalsgade 102.

Stab:

TAP: Antal årsværk: 6,5 + 1 jobtilbud.

René Christensen, Erik Jensen (satellit), Lajla Michelsen, Jens Wichmann Moesgaard, Anne Nielsen, Kaj S. Nielsen (satellit), Georges Renedo, Boris Søndersted.

Jens Wichmann Moesgaard